

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

אוגדן עלזני שבת

פרשת וארא • תשפ"ה

מיטב עלוני השבת:

לקראת שבת מלכתא

סיפורי צדיקים

אזמרה לשמך

באר הפרשה

פאר מקדושים

אמר אביי

וכל מאמינים

אז נדברו

פניני עין חמד

דברי שיח

Dirshu

דרשן ד' ועזון

קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

לקראת שבת מלכתא

פנינים לפרשת וארא פ"ה | גליון מס' 466 | סיפורים ופנינים מרתקים | לקבלת הגליון למייל: dirshu@dirshu.co.il

"מה הפשט בזה שהקב"ה שולח חגב כדי שרבי חיים קנייבסקי יוכל ללמוד את הלכות חגבים? הפשט האמיתי הוא, שהקב"ה כביכול פונה לרבי חיים באהבה עצומה, ואומר לו 'ר' חיים חביבי, מה אתה רוצה עכשיו? איך אני יכול לשמח אותך? אתה רוצה לראות חגב? הא לך חגב!"

ראש ישיבת 'תורת ה' ומראשי קהילת ה'מתמידים' הגאון רבי בן ציון גוטפרב שליט"א, בשיח מלא ערגה וגעגועים להגאון הגדול רבי לייבל מינצברג זצ"ל, מייסדה ומנהיגה של קהילת ה'מתמידים'

יעקב לוסטיגמן

וְלִקְחָתִי אֶתְכֶם לִי לְעַם (ו:)

קוראי 'לקראת שבת' כבר זכו לקרוא לא מעט סיפורים ועובדות על גדולי הדורות, שהבאנו מפיו של הגאון רבי בן ציון גוטפרב שליט"א, ראש ישיבת 'תורת ה', ומראשי קהילת המתמידים. הפעם מקדיש הגרב"צ גוטפרב את ההזדמנות לעסוק בדמותו הייחודית והפלאית של רבה של קהילת המתמידים, הגאון הגדול רבי לייבל מינצברג זצ"ל, בעל מחבר ספרי 'בן מלך', ומי שהיה ממקימי עולה של תורה, ומגדולי המחנכים שידעה ירושלים בדורות האחרונים.

"ב"ה זכיתי לגדול על ברכי החכמים ולהכיר רבים מגדוליה של ירושלים עיה"ק בעשרות השנים האחרונות", מספר הגרב"צ גוטפרב שליט"א, "אבל התקשרות מיוחדת היתה לי עם מורי ורבי הגאון רבי יהודה לייב מינצברג זיע"א, המכונה בפי כל 'ר' לייבל', אליו הייתי קרוב מאוד ומתפקידי כראש ישיבה שפעלה תחת נשיאותו, זכיתי גם לקבל ממנו רבות ביחס לאופן שבו צריכים להתייחס לתלמידים ולסוגיות שונות של השקפה.

"פעם שמעתי מפיו של הראב"ד הגאון הגדול רבי ישראל יעקב פישר זצ"ל, שהפליג מאוד בשבחו של רבינו שהיה תלמידו לפני שנים רבות. הרב פישר ציין שרבינו היה תלמיד חכם מופלג ויכול היה להיות אחד מגדולי הפוסקים, והוא התפלא על כך שבמקום לנצל את כישורנותו כראוי בחר רבינו להקדיש את חייו להתעסק

עם בני הנוער ולאחר מכן להנהיג את קהילת המתמידים, אף שיכול היה להגיע לדרגות גבוהות יותר בהרבה.

"השבתי לו שרבינו ראה שיש לו סייעתא דשמיא מיוחדת עם בני הנוער, הוא הצליח במקום שאף אחד אחר לא הצליח כמוהו, ולכן בחר רבינו ללכת בדרך זו, כי הוא הבין שזו היא 'עת לעשות לה'... ובזה החילי לספר כמה סיפורים נפלאים עליו ועל דמותו המיוחדת: "לפני כמה עשרות שנים, סיפרתי לר' לייבל אודות מי שלימים כונה 'מרן שר התורה', רבינו הגר"ח קנייבסקי זצ"ל, שאז עוד לא היה כל כך מפורסם, ולא התרוצצו ברחובות סיפורים אודותיו. אני שמעתי כמה מעשים נפלאים על הגר"ח, וסיפרתי זאת לרבי לייבל

"במשך שנים, היתה לי הזכות להתלוות לרבי לייבל, בעת שהיה עולה למרן גאב"ד ירושלים הגר"ט וייס זצ"ל, בביקורי חג. בכל פעם כשהיינו מגיעים לביתו, היה הגאב"ד קם ממקומו ומכבד את רבי לייבל לשבת על כסאו, בעוד הוא עצמו היה עובר לשבת על כסא פשוט יותר. רבי לייבל כמובן סירב לכבוד הגדול הזה, אבל הגאב"ד עמד על כך בכל תוקף, כל פעם מחדש.

"באחת הפעמים שהתלוויתי לרבינו, וכן נלווה אליו גם הגאון רבי מנדל פרוש שליט"א, מגדולי תלמידיו של רבי לייבל, החלו שני ענקי העולם לפלפל בהלכה ובאגדה, ובתוך הדברים הציג רבי לייבל קושיא עצומה שהתקשה בה בדברי רש"י במסכת פסחים.

"כששמע הגאב"ד את הקושיא, ביקש מהגבאי שלו, רבי עמרם שפירא שיביא לו את הגמרא מהארון, מסכת פסחים. כמובן שרבי עמרם עשה כמצווה והגאב"ד פתח את הגמרא האישית שלו, בדף הספיצפי שעליו דיבר רבי לייבל, והראה שגם הוא כתב בשולי הדף, בכתב ידו, את אותה השאלה ששאל רבי לייבל. שני הגאונים הביטו זה על זה בפליאה, והפטירו וענו כאיש אחד "ברוך שכיוונתי", כשכל אחד מהם שמח שזכה לכוון לדעת חברו באותה שאלה.

"אדהכי והכי, רבי מנדל פרוש העמיק בשאלה וצלל לעומקה, ועד מהרה תירץ אותה ביישוב נפלא. הגאב"ד ורבי לייבל שמעו את התשובה, עיינו בה וקיבלו אותה בשמחה גדולה. היתה שם כזאת אווירה של שמחת התורה, שקשה לתאר במילים, והדבר המעניין היה שרבינו ממש שמח בתירוצו של תלמידו רבי מנדל פרוש, ואמר לגאב"ד "הוא תלמיד שלי", כשפניו קורנות מנחת כמו אבא המתהדר בהישג נפלא של אחד מבניו.

"בסיומו של אותו ביקור, כמו בכל הביקורים האחרים של רבי לייבל אצל הגאב"ד, קם רבה של ירושלים וליווה את רבינו בצאתו מביתו עד שהגיעו לרחוב העיר."

קשרי ידידות עם רופא בשם ד"ר גבריאל מונטר

"יש לי קשרי ידידות עם רופא בשם ד"ר גבריאל מונטר, מנהל מחלקה בבית החולים שערי צדק, יהודי חם ויקר מהדר בקלה כבחמורה, שזכה לשמש כרופאו האישי של מרן הגר"ש אלישיב זצוק"ל במשך כעשור, וגם זכה לטפל רבות ברבינו.

בהתפעלות גדולה. הוא שמע את הסיפורים ברוב קשב, והיה זה דבר נפלא ביותר לראות איך הוא לומד כל סיפור ומוציא ממנו מוסר השכל מיוחד במינו.

בתוך הדברים סיפרתי לו את המעשה הידוע עם החגב. אז עוד לא היה המעשה הזה מפורסם בכלל, ולכאורה היתה זו הפעם הראשונה שבה רבי לייבל שמע על כך שרבי חיים קנייבסקי למד הלכות חגבים, ורצה לראות חגב, ומשמים שלחו לו חגב שהתיישב על שולחנו כדי שרבי חיים יוכל לעיין בו וללמוד על גביו את סימני הטהרה, והחגב אף התהפך כדי שיוכל לראותו מכל הצדדים ולאחר מכן פרח לו ונעלם.

רבי לייבל הקשיב לסיפור המעשה בעניין רב, ולבסוף אמר לי דבר שגרם לי להתפעלות גדולה לא פחות מהסיפור עצמו.

"ר' בן ציון, אני רוצה לחדד איתך את הסיפור הזה", אמר, "מה הפשט בזה שהקב"ה שולח חגב כדי שרבי חיים קנייבסקי יוכל ללמוד את הלכות חגבים עם המחשבה? האם זה אומר שהקב"ה רוצה למנוע מרבי חיים טרחה לחפש חגב, ולכן הוא כביכול טורח במקומו ומביא לו את החגב עד הבית? לא ולא!

"הפשט האמיתי הוא שהקב"ה כביכול פונה לרבי חיים קנייבסקי באהבה ובחיבה עצומה, כאב הפונה לבנו חביבו ומחמד עינו ואומר לו 'ר' חיים חביבי, מיין טייערער ר' חיים, מה אתה רוצה עכשיו? איך אני יכול לשמח אותך? אתה רוצה לראות חגב? הא לך חגב!."

"כמו שאב נותן לבנו אהובו ממתק, זה טרחה בשבילו? הוא עושה את זה כדי לחסוך לבנו את הטרחה בחיפוש אחר הממתק? לא! הוא נותן לו כי הוא אוהב אותו ורוצה להעניק לו ממתק, לשמח את הילד האהוב עליו כל כך, זאת בדיוק צורת ההתנהגות של הקב"ה עם הצדיקים, רצון יראיו יעשה!."

"דוגמאות לצורת ההסתכלות שלו על דברים ניתן לתת בלי שיעור, אבל אני אתן פה עוד המחשה שתראה כיצד היה מסתכל על כל דבר במבט בוחן, והיה מוצא תובנות מעניינות וייחודיות במקומות שאחרים לא ראו אותן.

"כך למשל ישבתי לצד רבי לייבל בהתוועדות שערך עם תלמידיו בסוף ימי חייו, כשסבל ייסורים קשים, ומצבו הרפואי היה בכי רע. תוך כדי התוועדות, בשעה שהנוכחים שוחחו עם זה, פנה אלי רבי לייבל ואמר לי: "אני מתחיל לגלות את הדברים הטובים שיש בכאבים. אתה לא צריך לעשות הכל בעצמך, ואתה מרגיש חופשי להיעזר באחרים, וכן אפשר למצוא בזה מעלות נוספות."

"אחדד ואבהיר", מסיים הגרב"צ גוטפרב את המעשה, "כשרבי לייבל אמר לי שהוא רואה שיש מעלות גם בייסורים, הוא לא אמר את זה כחלק מצידוק הדין וקבלת ייסורים באהבה, זה לא היה בגלל שהוא חיפש למצוא איזו נקודה טובה במצב הזה כדי להתחזק ממנה, אלא זאת היתה דרך החיים שלו, כל דבר שבא לפניו הוא היה בוחן אותו בטבעיות מכל צדדיו, ומוציא ממנו את הדברים הטובים, כדרך חיים. גם כשזה היה ייסורים נוראים שאפפו אותו."

במשך שנים, היתה לי הזכות להתלוות לרבי לייבל

"תמיד ידעתי שהרופא מעריך את רבי לייבל לאין שיעור, ובהזדמנות אחת שאלתי אותו מה ראה דבר מיוחד אצל רבינו במפגשיהם הקצרים, וכך השיב לי ד"ר מונטר: במסגרת תפקידי מבקרים אצלי אנשים רבים מכל הגוונים והסוגים.

"במשך הזמן שמתי לב, שכאשר מתפתחת שיחה ביני ובין המטופל, למרות שכל אחד יש לו את הסגנון שלו, אבל יש מכנה משותף לכל האנשים, והוא: הנטייה הטבעית התת-הכרתית של האדם לנהל את השיחה כך שהוא ייצא ממנה טוב'. האחד רוצה ליצור רושם של חכם או 'מבין', השני רוצה להיראות אדם מכובד, ישנם שמשתדלים להתחבב על הרופא המטפל בהם, וישנם שמתמרנים את השיחה לסיימה בדרך כבוד, ועל זה הדרך כל האנשים כטבע האדם.

"האדם היחיד שהרגשתי בשיחותיי עמו שאין לו שום אינטרס בשיחה מלבד להקשיב למה שיש לי להגיד, היה הצדיק הגדול רבי לייב מינצברג זצ"ל. הוא היה נתון לגמרי עבורי, הוא התעניין מה קורה איתי וחשתי שהוא באמת רוצה לשמוע מה אני מרגיש ומה יש לי לספר. מבחינתי זה אומר הכל על הבן אדם. כל פעם שהוא קבע אצלי תור ציפיתי בקוצר רוח לאדם הטוב הזה שיבוא לבקר אותי".

היה אמור למסור לי סכום של 2,000 דולרים

על הענווה והפשטות של רבי לייבל אני יכול לספר מעשה נוסף, שגרם לי להשתומם, ולהבין עד כמה גדול הוא האיש יותר ממה שחשבתי עד אז.

"אצלנו בקהילה יש עוד יהודי ששמו כשם רבינו, ר' לייבל (ב"ר שמואל) מינצברג יב"לחט"א, והוא מתגורר בקרבת בניין הישיבה שברח' מנחת יצחק. ביום מן הימים הוא היה אמור למסור לי סכום של 2,000 דולרים לאיזה עניין שהיה קשור לישיבה. שלחתי אליו את אחד מבחורי הישיבה, וביקשתי ממנו שיעלה רגע לר' לייבל מינצברג המתגורר כאן בסמוך, ויביא לי את אלפיים הדולרים שהוא אמור לתת לי.

"כעבור זמן מה חזר הבחור ובידו מעטפה עם אלפיים דולרים, טבין ותקילין. שמחתי מאוד שהשליחות בוצעה על הצד היותר טוב, הודיתי לבחור על עזרתו הגדולה, ולאחר זמן מה, כשפגשתי את ר' לייבל הודיתי לו על הכסף ששלח לי. אבל ר' לייבל לא הבין על מה אני מדבר, הרי הכסף עדיין מונח אצלו, וטרם מסר אותו לידי. ניגשתי לאותו בחור שהביא לי את הכסף ושאלתי אותו, במה דברים אמורים. רק אז התברר לי שהבחור הלך בטעות לרבינו, וביקש ממנו את אלפיים הדולרים שהוא צריך למסור לי, ורבינו שמן הסתם הבין את הטעות לא רצה שהבחור יתבייש על כך שביקש ממנו כסף בטעות, ולכן נתן לו אלפיים דולר שימסור לי, ובלבד שלא ילבין את פניו!".

"לפני שנים רבות, כשקהילת המתמידים עוד היתה קטנה יחסית, היינו נוסעים עם הבחורים לשבת התאחדות ורבי לייבל ואני היינו יושבים איתם יחד באוטובוס. פעם היתה זו נסיעה לקברי צדיקים בצפון, פעם לשבת התאחדות וכדו', והסדר היה שרבינו יושב בספסל הראשון בקדמת האוטובוס ואני לצידו. המיקרופון היה כל העת ביד רבינו, כשהוא דורש דברי התעוררות, פוצח בפרקי חזנות וכדו', ועושה ככל הנצרך למלא בתוכן ובנעימות את הרגשת הבחורים.

"הכיסא ה'מיוחס' באוטובוס, היה הכיסא שמלפנינו, הלא הוא כיסא המדריך המקביל לנהג, שהיה מכונה בפי הבחורים ה'קאבנינה'. הצעירים אהבו מאוד לשבת בכיסא זה, והנהוג היה שהבחור הראשון שתפס בכיסא זכה בו, והמקום היה בחזקתו למשך כל הנסיעה. הזוכה המאושר במקום הנחשק הרגיש עצמו בפסגת העולם, הוא היה 'מאן דאמר' שלם בכל הנסיעה, הוא כביכול סייע לנהג בבחירת הדרכים, והוא היה מעין ממונה על המיקרופון, ועוד כהנה וכהנה.

"בדרך כלל תפסו את הכסא בחורים נמרצים בעלי מעמד חברתי גבוה, שחלמו זמן ניכר על המקום המכובד זה וסוף סוף הצליחו להתיישב בו, אבל אירע פעם שדווקא בחור מופנם ועדין נפש תפס את המקום המיוחל. "מיד לאחריו הגיע בחור תוסס שהיה בטוח שהכיסא נברא עבורו מששת ימי בראשית, ובראותו שמקומו נתפס, התמלא מרירות ועצב. כל חזותו שידרה אכזבה קשה וכואבת, וניכר היה עליו שבנפשו הדבר. "למרות אכזבתו הקשה, סברו המדריכים שאין לשנות סדרי בראשית, ומדרך הצדק והיושר שמי שתפס את המקום כדין אינו נדרש לעזובו רק בגלל שבחור שהנו 'חברה'מן' גדול יותר התאכזב שלא הצליח בכך.

"אלא שרבינו לא ראה כך את פני הדברים. כשהבחור המאוכזב הלך משם לרגע, קרא רבינו לבחור העדין שתפס את המקום, ואמר לו שלדעתו הוא צריך לוותר על המקום.

"לתמיהת הבחור השיב לו רבינו, "אסביר לך את הענין במשל: תאר לעצמך שיש למישהו עוגה שבשבילו היא שווה חמישה שקלים, ואילו לחברו העוגה שווה 100 שקלים - מאיזו סיבה שהיא. הסברא נותנת שאף על פי שאין בעל העוגה מחויב לתת את שלו לחברו, למרות שבשביל חברו הדבר שווה הרבה יותר, כל בעל נפש מרגיש שראוי מאוד לוותר על העוגה בשביל חברו, שכן בהשקעה קטנה של חמישה שקלים אתה נותן לחברך מתנה בשווי של מאה שקלים!

"כך גם בענייננו, נכון שאתה לא מחויב לוותר על זכותך, אבל עבורך הוא דבר קטן, כמה הנאה כבר תפיק מלשבת על הכסא הזה? הרי יש לך דברים יותר חשובים בחיים וההשפעה החברתית היא לא מושג חייך כמו אצלו. לעומת זאת, יש בידך היכולת לתת לחברך מתנה נפלאה, שבשבילו היא שווה פי מאה ממה שהיא שווה עבורך! הרי שבבילוי המקום הזה שווה הרבה יותר, זה בנפשו, כל רגע מהנסיעה הוא 'חי' את המקום, מדבר עם הנהג ודן איתו על הדרכים הנכונות, לכן מן הראוי שתוותר לו".

"הבחור קיבל את דברי רבינו שנאמרו במתיקות ונועם, ומיד קפץ וקרא לחברו ונתן לו את המקום.

"אני יכול להעיד שבמשך כל הנסיעה, אותו בחור שווי יותר על המקום הנכסף, זרח מאושר והיה מאושר באופן יוצא דופן, עוד יותר ממה שהבחור השני שמח בכסא המיוחד שהוענק לו במתנה למשך כל הנסיעה.

"אנחנו, שאר המדריכים, התפעלנו ממוחשבתו מלאת ההיגיון של רבינו ומשכלו הישר, ואף שמתחילה לא חשבנו כמותו, אבל לאחר ההתבוננות, הרי דבריו הם אמת לאמתה, מה גם שחינך את הבחור לוותרנות, ובסוף שני הבחורים נהנו והרוויחו מזה".

תקופה קצרה אחרי פטירתו של מרן הגרא"מ שך זצ"ל, נכנסתי לבית רבינו, והוא פנה אלי בשאלה: "ודאי ראית את הצוואה של הרב שך שכתב שהוא מבקש שילמדו משנה אחת לעילוי נשמתו, או 'מחשבה אחת של מוסר'". "אם כן, אני רוצה שתגיד מה יותר גדול ממה, משנה אחת, או מחשבה אחת של מוסר?"

עד כמה צריך להתרחק מהשפעה של חברה רעה, ומה ערכה של התגברות אחת על היצר הרע | שיחה מרתקת עם ראש ישיבת 'אמרי משה' הגר"י מיישקובסקי ומשיגה הישיבה הגרא"ז שוב, על מה שראו ושמעו אצל מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל

יעקב א. לוסטיגמן

וְאִשָּׁר לֹא שָׁם לְבָבוֹ אֶל דְּבַר ה' (ט כא)

בהמשך לרצף המאמרים הנפלאים שאנו מביאים בשבועות האחרונים, מאת מקורביו הגדולים של מרן רבינו הגרא"ל שטיינמן שליט"א, הלא הם ראש ישיבת 'אמרי משה' הגאון רבי יהושע מיישקובסקי ומשיגה הישיבה הגאון רבי איסר זלמן שוב, אנו שמחים להגיש השבוע בפני הקוראים פרק נוסף מאותה סדרת מאמרים שזוכה להתקבל בהתלהבות עצומה בכל שדרות הציבור.

את השיחה פותח הגרא"ז שוב בהקדמה על גדולתו המופלאה של מרן זצ"ל: "אנשים רבים שואלים מה בעצם היתה גדולתו של מרן ראש הישיבה זצ"ל. במה הוא היה מיוחד במינו, הוא היה גאון עצום בתורה, מבין מופלא בחינוך, חד בדרא במידות מיוחדות, אבל אם יורשה לי הייתי אומר שהחלק הכי דומיננטי אצלו היה לעשות את רצון ה'! זה מה שעמד לנגד עיניו במשך יותר ממאה שנות חייו, ללא הפסק וללא היסח הדעת. הוא היה סמל ודוגמה ליהודי שחי בכל רגע נתון עם התחושה שהוא מחויב לעשות את רצון ה', ובודק את עצמו בכל רגע ובכל שניה אם הוא אכן מתנהג כרצון ה'. שום דבר אחר לא עניין אותו, חוץ מהשאלה האחת והיחידה: מה הקב"ה רוצה ממני עכשיו?"

עוד מספר הרב שוב: "סיפר לי הרב יעקב צבי רוזנשטיין שליט"א שליווה את מרן זצ"ל לבדיקת ראייה במרפאתו של פרופ' בלומנטל, ומרן לא הסכים בשום אופן שיקדימו את תורו לפני אחרים.

"רבינו ישב כל הזמן עם עיניים מושפלות, ולפתע הוא רואה בהלה ושומע קול המולה. הוא שאל מה קרה ואמרו לו 'רעידת אדמה'. באותו רגע, בלי שנתן לעצמו שבריר של שניה כדי לעכל את מה שמתחולל מסיבב, הוא נעמד על רגליו ובירך ברכת "עושה מעשה בראשית", כמו שכתוב בגמרא ובהלכה שצריכים לברך כשמרגישים רעידת אדמה. שמחה גדולה נשפכה על פניו, הוא היה מאושר מאוד שזכה לברך ברכה זו. זה היה מדהים לראות שאפילו לרגע קט הוא

לא איבד את ישוב הדעת שלו, גם ברגעים כאלו שאנשים בדרך כלל שוכחים שהם בעצם צריכים לברך 'עושה מעשה בראשית'.

אני רוצה שתגיד מה יותר גדול

הגר"י מיישקובסקי מבקש להמחיש את האמור מזווית שונה: "תקופה קצרה אחרי פטירתו של מרן הגרא"מ שך זצ"ל, נכנסתי במוצאי שבת לבית רבינו, והוא פנה אלי בשאלה: "ודאי ראית את הצוואה של הרב שך שכתב שהוא מבקש שילמדו משנה אחת לעילוי נשמתו, או 'מחשבה אחת של מוסר'".

"אכן, אישרתי באוזני רבינו שכמוכן ראיתי את הצוואה, מי לא קרא ולא שמע על הבקשה הזאת של הרב שך..."

"אם כן, שאל רבינו, "אני רוצה שתגיד מה יותר גדול ממה, משנה אחת, או מחשבה אחת של מוסר?"

"אני לא ניסיתי אפילו לחשוב. השבתי למרן בביטחון מלא שמשנה אחת בוודאי יותר גדולה, כי זה הרי חלק מהתורה, וכל אות מאותיות המשנה היא נצח נצחים וגדולתה היא עד אין מספר.

"אבל מרן זצ"ל הפתיע אותי ואמר לי שלא כדברי: "נכון, משנה אחת היא דבר גדול ועצום כמו שאתה אומר, אבל במחשבה אחת

של מוסר יש יותר עילוי נשמה, כי במחשבה אחת של מוסר יכול אדם לגרום לעצמו להתייצב על דרך טוב, ולשנות את עצמו לכל החיים, כך שהוא ילמד הרבה משניות ויקיים הרבה מצוות ברמה גבוהה יותר, כל ימי חייו בזכות אותה מחשבת מוסר."

"נפעמתי מהדברים ושמרתי אותם על לוח לבי. לאחר תקופה פגשתי את דודי, ראש ישיבת באיאן הגאון רבי חיים יצחק פקשר שליט"א, וסיפרתי לו מה ששמעתי מפי רבינו. ענה הגר"י פקשר ואמר: "כמובן שנכונים דבריו של הגרא"ל שטיינמן, אבל זה כשמדובר במחשבה אחת של מוסר כמו מחשבות המוסר שלו... אני בכלל לא בטוח שאנשים רגילים יכולים לעשות כזה שינוי נרחב על ידי מחשבה אחת של מוסר..."

"לטובת הקוראים, אני אמוחיש ואחדד למה התכוון דודי שליט"א, כשהוא דיבר על 'מחשבת מוסר של הרב שטיינמן'. מעשה היה עם אברך מוכר בבני ברק שהיה מתעסק במכירת ספרים לצורך פרנסתו, והיה קרוב מאוד למרן ראש הישיבה זצ"ל. לימים נקלע אותו אברך לחובות כבדים והגיע לכדי פשיטת רגל ל"ע. נמנו חבריו ופנו לעזרת העסקנים שיסייעו לו לחלצו מן המיצר, והעמידו שלושה תלמידי חכמים שנטלו על עצמם את הטיפול בעניין להסדרת החובות וכו'. אחד מאותם שלושה תלמידי חכמים, היה מרן זצ"ל..."

החובות הגיעו ליותר ממיליון דולרים!

"לאחר תקופה, כשכבר הסתיים הטיפול במקרה, אמר מרן הרגש נפלא של מוסר שהוא הוציא מהמקרה הזה: "אם הייתי שואל את אותו אברך מספר חודשים לפני שפשט רגל מה מצבו הכלכלי, מה הוא היה עונה? סביר להניח שהיה אומר שמצבו טוב יחסית, הוא הרי משקיע ומרוויח ומוכר וקונה, אמנם יש לו חובות של בין 50 ל-100 אלף דולרים, אבל ככה מנהלים עסק..."

"אבל כשהתחלנו לאסוף את כל ההתחייבויות שלו ובדקנו כמה כסף הוא חייב, התברר לנו שלא היה לו מושג בכלל עד כמה גדולים הם החובות. הגיעו ליותר ממיליון דולרים!"

"מה הפשט בזה? יהודי אומר לך שיש לו חובות של בין 50 ל-100 אלף דולר, וכשאתה מתחיל לברר אתה מגלה שיש לו חוב של יותר ממיליון דולרים. מה זה אומר? שהוא שקרן חלילה??? לא ולא, הוא תלמיד חכם ירא ושלם, בוודאי שלא עלה על קצה דעתו המחשבה לשקר חס ושלום."

"אז מה באמת קרה פה? התשובה היא שהוא עשה לעצמו חשבונות כאלו ואחרים, שלפיהם החובות שלו הם בעצם לא לגמרי חובות, כי הרי פלוני הבטיח להיכנס עמו לשותפות ולהשקיע 200 אלף דולר, ואלמוני כבר הזמין משלוח בשווי של כ-75 אלף דולר, ובעל העסק ויש מישהו שחייב לו 150 אלף וממילא יצא לו בסופו של דבר שכמעט לכל מיליון הדולרים שהוא חייב לאנשים יש לו כסוי, למעט 50 או 100 אלף דולרים שנשארו בלי כסוי ולכן הוא בחובות לא גדולים במיוחד..."

"אבל כשנותנים לו את ספר החשבונות ביד, והוא רואה את שורת החובות מול שורת ההכנסות, כשמנטרלים את ההבטחות שלא

עומדות להתגשם ואת החובות שהוא לא יצליח לגבות לעולם, מתברר שאין לו שום כסוי לאותם מיליון דולר של חובות, ושהוא צריך עכשיו לארגן את כל מיליון הדולרים, במלואם, כדי כלסות את החובות שלו. זה השלב שבו הוא מגיע לפשיטת רגל לא עלינו!

"מזה אני רוצה שניקח מוסר לרוחניות", הוסיף מרן, "שואלים אדם מה מצבך הרוחני? והוא אומר שהמצב שלו פחות או יותר משביע רצון. נכון שיש לו שם כמה חטאים שהוא עדיין לא שב עליהם בתשובה שלמה, ושם יש לו כמה זדונות שלא כיפר עליהם כראוי ויש לו כמה שעות ביום שהוא לא מנצל כהלכה, וכמה מקרים שבהם הוא אמר לשון הרע או לא העביר על מידותיו כמו שהיה מצופה ממנו, אבל אלו דברים קטנים, בסך הכללי מצבו מצויין, יש לו יראת שמים והוא מתפלל שלושה תפילות ביום ואפילו לומד רוב שעות היום... באשר למה שהוא צריך להשתפר, ובכן, בתוך חודשיים או שלושה יגיע ראש השנה והוא כבר יעשה תשובה שלימה ויקבל על עצמו קבלות טובות ובשנה הבאה הוא יהיה במצב מאוזן יותר מבחינה רוחנית..."

"אבל אז פתאום מגיעה העת, והאדם עולה לשמים, ומצמידים אותו לקיר. מה יש לך בחשבון הבנק שלך? תראה את שורת החובות ואת שורת הזכויות, ולא עלינו ה' ישמור ויציל, יש לו חובות של הרבה יותר ממיליון דולרים... הוא אפילו לא ידע עד כמה המצב שלו נורא ואיום... כמה צריך להיזהר ולהישמר שלא נגיע למצב כזה!!!".

"זאת היתה 'מחשבה של מוסר' של מרן הגרא"ל שטיינמן", מסכם הגר"י מישקובסקי, "לזה התכוון ראש ישיבת באיאן כשאמר שבמחשבת מוסר אחת של הרב שטיינמן אפשר באמת לגרום לעילוי נשמה גדול יותר מאשר בלימוד של משנה אחת."

אחת ההחלטות שהבאנו לפני

מרן להכריע בהן היתה

עוד מוסיף הגר"י מישקובסקי, בעניין 'מחשבת מוסר' של מרן ראש הישיבה זצ"ל: "כשהקמנו את ישיבת 'אמרי משה', וקראנו את שמה על שם רבו של מרן עוד מהישיבה בבריסק, הגאון רבי משה סוקולובסקי זצ"ל, עברנו עם מרן על כל סדר היום וצורת ההתנהלות של הישיבה, כדי לקבוע בדיוק כיצד היא תיראה ואיך היא תתנהל. "אחת ההחלטות שהבאנו לפני מרן להכריע בהן היתה האם יש לומר בישיבת את תפילת 'יום כיפור קטן' מדי ערב ראש חודש, כי המנהגים בזה חלוקים כידוע."

"השיב מרן שעל פניו לא היה באמת צורך לומר 'יום כיפור קטן' בישיבה קטנה, כי בחורים צעירים ששקועים בלימוד, אין להם הרבה עבירות וממילא זה פחות נצרך בגיל הזה ובמקום כזה, "אבל", אמר מרן, "אם יתרגלו לומר 'יום כיפור קטן' מדי ערב ראש חודש, יהיה להם מדי חודש רגע אחד שבו הם יזכרו שהעולם אינו הפקר, יש דין ויש דיין, יש עבירות ויש גהינום ומי שרוצה להינצל מזה צריך לחזור בתשובה שלמה ולהשתדל להישמר מכל חטא ועוון, ומי שלא ישים לבו על מעשיו ייכשל בלי שום ספק בחטאים חמורים - ובשביל

המחשבה הזאת, פעם בחודש, שווה לתקן שיאמרו 'יום כיפור קטן'. רק כדי שהבחורים יזכרו שיש דין ויש דיין!
"זאת בעצם היתה ההתייחסות שלו לכל מהלך החיים בעולם הזה. הדבר הכי גרוע שאדם יכול לעשות לעצמו זה להכליל את עצמו בגדר של "אשר לא שם לבו אל דבר ה'", מי שלא חושב כל הזמן מה הוא דבר ה', מה הקב"ה רוצה ממני עכשיו! ומי שלא שם את הדבר הזה לנגד עיניו, יורד ברוחניות ירידה מתמדת ויגיע לעמקי שאול רח"ל".

ניגשתי למרן זצ"ל והצגתי בפניו את השאלה

"ענף נוסף ב"אשר לא שם לבו אל דבר ה'", זה להתרחק מאנשים כאלו שהשפעתם רעה", מוסיף הגר"י מישקובסקי, "ובהקשר זה אספר מעשה נורא מאוד, שמראה כיצד מרן מתייחס לנושא הזה בפסקנות, ובלי שום אפשרות לסטות ימין או שמאל מדרך הישר.

"אחד מתלמידי ישיבה בה כיהנתי כר"מ היה צריך לעלות לישיבה גדולה, ורצה ללכת ללמוד בישיבה מסוימת, אבל היה לנו ספק בעניין, כי בסמוך לאותה ישיבה התגורר קרוב משפחה שלו, שאינו ירא שמים גדול, בלשון המעטה.

"היו מי שטענו שאסור לשלוח את הבחור למקום כזה, כי כשהוא יפגוש בקרוב משפחתו הרי לא יכול להתעלם ממנו ויצטרך להחליף עמו כמה מילים, וממילא הוא עלול לגרום לו להשפעה רעה.

"לעומת זאת הבחור עצמו טען שאין שום חשש כזה: "אני יודע שהוא לא אדם טוב, אני יודע שהוא איש פסול, וממילא אני יודע לשמור על עצמי מפניו ולא תהיה לו שום השפעה רעה עלי", טען הבחור בתוקף.

"ניגשתי למרן זצ"ל והצגתי בפניו את השאלה כולל דברי הבחור הטוען בכל עוז שהוא יכול לומד בוודאות שלאותו קרוב משפחה לא תהיה עליו שום הפשעה לרעה, גם אם הוא ידבר עמו מדי פעם. "מרן זצ"ל ענה לי בחדות ובסגנון שלא הלם אותו בכלל... "תגיד לבחור בשמי, שאני אמרתי שהוא טיפש", כך אמר לי מרן, "תגיד לו שאמרתי שהוא טיפש! אין דבר כזה בעולם שאין השפעה, כל אדם נתון להשפעה של הזולת, על אחת כמה וכמה כשמדובר בבחור צעיר!".

"ופעם אחרת נכנס למרן ראש ישיבה שסיפר למרן, שברוך ה' הוא רואה ברכה גדולה בעמלו, וכל תלמידי ישיבתו הם בחורים יראי שמים, למעט בחור אחד שצריך שיפור גדול בעניין, כי הוא מדבר בצורה שאינה הולמת בחור ישיבה.

"השיב לו מרן "זה לא מדויק מה שאתה אומר!".

"אותו ראש ישיבה חשב שאולי מרן לא שמע אותו היטב, וחזר על דבריו שברוך ה' כל תלמידי הישיבה הם יראי שמים ואין להם בכלל בעיות ביראת שמים, למעט בחור אחד שלמרבחה הצער עדיין לא זכה להרגיל את עצמו לדבר בשפה נקייה כמו שיהודי צריך לדבר ...

"מרן שוב חזר על דבריו "זה לא מדויק, מה שאתה אומר!".
"התפלל ראש הישיבה וביקש הסבר, הרי הוא מכיר את תלמידי ומרן אומר שזה לא מדויק, הכיצד???

"השיב לו מרן ואמר לו, אם באמת כדברך שכל הבחורים מושלמים ביראת שמים למעט אותו בחור, איך ייתכן שהוא מדבר בצורה כזאת? הרי הוא בוודאי לא יעשה דבר שיגרום לכך שכל חבריו יוקיעו אותו ויתרחקו ממנו כמטחוי קשת. אם הוא מרשה לעצמו לדבר בצורה שאינה ראויה, זה אומר שלפחות חלק מתלמידי הישיבה האחרים אינם מושלמים ביראת השמים שלהם, ולכן אותו בחור מוצא לו בקעה להתגדר בה. ולכן, אם אין לכם השפעה על הבחור הזה עצמו, ותוכלו להשקיע בחיזוק יראת השמים של כל שאר הבחורים בישיבה, וממילא כבר לא יהיו לו חברים שיסכימו לשמוע אותו מדבר כך, והדבר יביא לשיפור גם אצל אותו בחור בעצמו...".

"שמעתי מאבי מורי מעשה פלא, עם בחור אחד שנכנס למרן והושיט לו יד, ומרן הושיט לו בחזרה. הבחור שהיה לבו מר עליו בגלל העבירות שעשה אמר למרן "אם הרב יודע כמה חטאתי ופשעתי, לא היה מושיט לי את ידו".

"מרן לא נבהל וביקש שיפרט את חטאיו, והלה אכן עשה כדברי מרן. לאחר מכן שאל אותו ראש הישיבה, "האם קרה שהתגברת על היצר הרע שבא לפתות אותך לחטוא ואתה מיאנת והתגברת עליו?".

"השיב הבחור שכמעט ולא קרה כדבר הזה. אולי פעמיים הוא הצליח להתגבר על היצר הרע, אבל בדרך כלל הוא 'חסיד של היצר הרע' וכל מה שהוא ואמר לו לעשות הוא שומע בקולו.

"נענה מרן ואמר לו, אם כך הושיט לי את ידך, אני רוצה ללחוץ אותה פעם שניה! אתה יודע כמה גדול הוא מי שהצליח להתגבר על היצר הרע שלו פעמיים? יש לך מושג מה זה אומר להתגבר על היצר הרע? זה הרי דבר נפלא ועצום, התגברת רק כי הקב"ה מבקש!".

"סיפר אבי מורי, שאותו בחור היטיב מאז את דרכיו עד שהיה להפך לאברך בן עלייה של ממש.

בני-הבית ניסו להעיר לו על הריח הנורא המתפשט מהשקיות שלו, אך הוא השיב לעומתם בפסקנות שאינה משתמעת לשתי פנים: "המסמר הוא שלי, קניתי אותו כדת וכדין, ואל לכם להתערב לי מה להניח עליו".

הגה"צ רבי יצחק קולדצקי שליט"א על ככל שיש לו לאדם יותר, הוא מדמיין שהוא "משהו" וזה שמביאו לידי כפירה ותחושה של "כוחי ועוצם ידי"

וַיִּחַזַק יְהוָה אֶת לֵב פְּרַעֲהוּ וְלֹא שָׁמַע אֱלֹהִים (ט יב)

חז"ל אומרים (סוכה נב, ב): "אמר רבי שמעון בן לקיש: יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ומבקש להמיתו, שנאמר 'צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו', ואלמלא הקדוש ברוך הוא שעוזר לו - אינו יכול לו, שנאמר 'השם לא יעזבנו בידו ולא ירשיענו בהישפטו'".
תָּמָּה מִרְן הַגֵּאוֹן הַצְדִּיק רַבִּי יִצְחָק בְּלָאָזֵר מִפְּטֵרְבוֹרֵג זצ"ל בספרו 'כוכבי אור' (סימן ט'), בשם רבו אבי תנועת המוסר מרן הגאון הצדיק רבי ישראל סלאנטר זצ"ל - מדוע אכן ברא הקדוש ברוך הוא מפלצת שכזאת הנקראת יצר-הרע, שהאדם אינו יכול לגבור עליו בכוחות עצמו, מבלי סייעתא-דשמיא?

ומיישב פליאה זו כך: כי מלבד זאת שהקדוש ברוך הוא ציוה אותנו לשום מבטחנו בו, גם ציונו להתפלל לפניו. הגם שלכאורה על פניו זה נשמע חוסר נימוס ודרך-ארץ להפציר ולבקש ממי שבכל מקרה נותן כסדר מעצמו ומרצונו. נצייר לעצמנו, כותב רבי איצ'לה, שאדם יודע שיש עשיר מסויים שנותן לו מידי יום ויום כדי מחייתו, וכי ראוי הוא שיבוא בכל יום מחדש לבקש ממנו שוב ושוב? אלא שאצל הקדוש ברוך הוא אינו כן, והביטחון בו יתברך לבדו אינו מספיק. הוא חפץ שיחד עם הביטחון גם יתפללו ויבקשו רחמים מלפניו תמיד על כל הצרכים והעניינים. זאת כדי שיהיה האדם קשור אליו יתברך בלי הפסק, וירגיש תלוי בו בפרנסתו, במשפחתו, בהצלחתו ובכל צרכיו האישיים, ועיניו יהיו נשואות אליו בכל עת, וכך יהיה מחוייב לעשות רצונו. אך אילו האדם היה נוצר באופן כזה שיכול להיות עצמאי, מסתדר לבד כביכול מול יצר-הרע, בלי צורך של סיוע מהקדוש ברוך הוא, עלול הוא להגיע לכדי 'וישמן ישורון ויבעט'.

ומוסיף רבי איצ'לה ואומר, כי אין זה כך רק בענייני גשמיות אלא גם בענייני רוחניות. על אף שהאדם נולד עם כח הבחירה, הקדוש ברוך הוא ברא אותו באופן כזה שלא יוכל להתעלות ולהתקדם ולנצח את יצרו מבלי סייעתא-דשמיא. כנגדו עומד יצר הרע ענק ומתוחכם, ותיק ורגיל, שאינו מסוגל לעמוד כנגדו ולהימלט ממלתעות שיניו בכוחות-עצמו, אלא רק אם הקדוש ברוך הוא עוזר לו. כי אחרת הוא היה מאבד את הקשר הרצוף שלו עם בורא עולם, ועלולות היו להתעורר בו מחשבות כפירה של "כוחי ועוצם ידי". הנה - אני משהו! ניצחתי את יצר-הרע!

להתפלל! לזעוק לקדוש ברוך הוא: "הצילני נא מן היצר-הרע!"...

מה כן יכול האדם לעשות? להתפלל! לזעוק לקדוש ברוך הוא: "הצילני נא מן היצר-הרע!"... זה הדבר היחיד שבאמת מסוגל לעזור ולסייע לו במצוקותיו.

כך היה גם אצל בני דור המבול. כך מתארים חז"ל (בראשית רבה): "מי גרם להם [לבני דור המבול] שימרדו ב'י' על ידי שהיו זורעים ולא קוצרים. פעם אחת לארבעים שנה היה זורעים והיה להם אויר יפה כל ארבעים שנה כמון פסח ועד עצרת, וכל פעם שהיו צריכים היו הולכים לשדה ולוקחים כפי צרכם, ולא היתה המלאכה כבדה עליהם כמו עתה שמוכרחים לקצור פעם אחת מפני החורף המפסיד התבואה שבשדות, כי בימיהם היתה התבואה עומדת בשדה כל ארבעים שנה מזריעה אחת, לפי שהיה להם אויר יפה תמיד, ואויר צח ונקי וכל העתים היו שוות להם כזמן קציר".

משל למה הדבר דומה, לאותו עשיר מופלג שהשיא את ביתו בשעה טובה, והפקיד בחשבון הבנק שלה עשרה מיליון דולרים, שיהיה לה... שלא תרגיש אפילו יום אחד טעם של חסר... כך הקדוש ברוך הוא כביכול הפקיד להם ב"חשבון הבנק" שפע עצום מכל הבחינות; העניק להם גבורה מיוחדת. האריך את חייהם לקרוב לאלף שנה. הקל מעליהם שלא יצטרכו להתאמץ הרבה בשביל לזרוע ולהצמיח, כשתבואתם משתמרת ארבעים שנה. כל זאת כדי להיטיב להם. שלא יחסר להם כלום.

בתי השדכנים המפורסמים בעיר, והתחנן בפניהם שימצאו לו בת זוג מתאימה, עמה יוכל להינשא ולכונן את ביתו. אחד השדכנים שניסה לברר אצלו לגבי תכניותיו בעתיד, הבין כי אין בדעתו להוציא מכספו עבור רכישת דירה, ואמר לו 'ברחל בתך הקטנה' ממש מפורשות: "דע לך שאין לך דרך אחרת להינשא, ללא שתסכים להיפרד מסך כסף מכובד לרכוש דירה משלך. איני רואה אופציה אחרת שנערה בת-גילך תחפוץ בך כחתן ללא דירה".

הקמצן סבר וקיבל, והבטיח כי בתוך חודש ימים ישיג דירה בת ארבעה חדרים, גדולה ומרווחת.

אולם גם אז לא חשב לרגע להוציא ולו אגורה שחוקה אחת עבור הדירה מכספו, ובמחוחו קדח רעיון נפלא איך להשיג דירה כזאת מבלי להזדקק לפתוח את הארנק ולהוציא סך כסף מעבר למה שמסוגל: הוא פתח עיניים על בית מרשים כלשהו בקצה העיירה. נקש בדלת הבית וביקש לקרוא לבעלים. כשעל הבית הגיע הציע לו הקמצן עסקה משתלמת, זולה ובטוחה. הוא הוציא סכום כסף מכובד מכיסו וביקש תמורתו רשות לתקוע מסמר אחד קטן בכניסה לבית. הוא טען כי בכל יום ויום הוא עובר כאן בעת הליכתו היומית הקבועה, והיות ואין לו בית משלו להנחת החפצים, קשה לו להיטלטל בדרכים עם חבילות כבדות-משקל שנושא על כתפיו. לפיכך הוא רוצה לרכוש מסמר קטן עליו הוא יוכל לתלות את חבילותיו, והנה הסכום שמוכן לשלם עליו, פי עשרים ושלושים מדמי מחירו, ובלבד שהבעלים לא יוכל לחזור בו ולהתחרט מהעסקה שתבצע בשטר ובעדים בשום פנים ואופן.

נכמרו רחמיו של הבעלים עליו, הוא השתכנע מצדקת טענותיו, ונתן לו רשות לתקוע את המסמר. "מה כבר יש לי להפסיד ממסמר קטן בכניסה לבית, ובפרט כשהלה מוכן לשלם עליו טבין ותקילין", והעסקה המוזרה הזאת הושלמה ביניהם בכי טוב.

בימים הראשונים תלה הקמצן פריטי לבוש בודדים; מעיל, חולצה וכדומה, ובני-הבית כלל לא הרגישו בבואו ובצאתו. הוא הגיח מאן שהוא, התעסק עם חבילותיו, הניח שקית, לקח אחרת, והמשיך הלאה בדרכו, כך במשך יום אחרי יום.

הדיפו ריח נורא ואיום, ממש בלתי-נסבל

אולם לא עברו כי אם מספר שבועות, והקמצן החל להביא סלים מוזרים ומחוררים עם אוכל מקולקל, אשר הדיפו ריח נורא ואיום, ממש בלתי-נסבל, שהלך והתפשט בכל הבית. כל כמה ימים הוא בא עם סל אחר, גרוע מקודמו, הניחו על המסמר והלך לו.

בני-הבית ניסו להעיר לו על הריח הנורא המתפשט מהשקיות שלו, אך הוא השיב לעומתם בפסקנות שאינה משתמעת לשתי פנים: "המסמר הוא שלי, קניתי אותו כדת וכדין, ואל לכם להתערב לי מה להניח עליו".

בתחילה הם ניסו להיחזק לחדרים הפנימיים יותר בבית, אולי שם יוכלו לנשום לרווחה. אך אט אט הריח התרחב והתפשט גם לתוך החדרים הפנימיים, ולא היה לאן להימלט...

הם היו אובדי-עצות ממש. הן על פי ההסכם המפורט שנכתב

ברם, מה קרה לבסוף? ברגע שהושפע עליהם שפע כה גדול, וחשו 'מסודרים' כביכול בלעדיו, הם החלו לבעוט. להמרות את רצונו יתברך ולהכעיסו במעשיהם הרעים; גזל, עריות ושפיכות-דמים. וזו הסיבה שהקדוש ברוך הוא אחר-כך הגביל את הטבע: הוריד את גיל קצבת החיים, הפחית את גובהם וכן הלאה והלאה... כדי שלא יתגאו במה שאינו שלהם.

ככל שיש לו לאדם יותר, הוא מדמיון שהוא "משהו". כאילו הוא יכול להסתדר לבדו, וזה הפתח שמביא לידי כפירה ותחושה של "כוח" ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה". לעומת זאת, ככל שיש לו פחות, מרגיש יותר תלוי בבורא-עולם, ועומד לפניו כעני בפתח, בהכנעה ובענווה אמיתית.

הגאון הצדיק רבי הלל כגן זצ"ל, משגיח ישיבת גרודנא באשדוד

הגאון הצדיק רבי הלל כגן זצ"ל, משגיח ישיבת גרודנא באשדוד, זכה בצעירותו לקרבה גדולה ממורו ורבו הרב מבריסק, מרן הגאון רבי יצחק זאב סולוביצ'יק זצ"ל. במשך חמש-עשרה שנים הוא זכה להשתתף בשיעור ה'דף' שהיה אומר הרב זצ"ל, וליצוק מים על ידו. הוא העיד כי פעמים רבות היה הרב אומר בערב ראש חודש כי עדיין אינו יודע מהיכן ימצא כסף עבור האברכים המשתכרים על ידו בכלל ויחזיק. אולם עם זאת הוא אומר ברורות, כי גם אם יבוא נדיב ויתן לו מראש סך של מיליונים שיספיק לו לכדי תקופה ארוכה ובטוחה לא יאות לקבל הכסף מידו. כי אינו רוצה להפסיד את מבחן הביטחון שלו בבורא עולם שהוא נבחן בו מידי חודש בחודשו מחדש. הוא לא רוצה לוותר על הרגשת התלות המוחלטת שלו בבורא עולם.

בספר 'קול אליהו' מובא בשם הגאון מוילנא זצ"ל (בראשית אות ו) שהיצר-הרע יכול לבסס את שליטתו רק במקום הקיימת פירצה קטנה והפתח פתוח לפניו, אבל כאשר האדם עומד חזק בדעתו ולא מתפשר כנגדו, אין יכולת לשטן להפריעו בדרכו.

כך לשונו: "אין ליצר הרע שליטה על האדם להטותו מדרך הטוב כי אם במקום שיש פתח פתוח לפניו ופרצה נגדו, כמליצת חז"ל פרצה קורא לגנב. רצונו שהדבר שעלה על רוחו לעשותו לד' עודנו היה בליבו על צד הספק אם לעשותו או לא ולבו לא נכון עמו. אז מקום ליצר לבוא להשתרר עליו על ידי הפתח ההוא ועל נקלה יעבירנו לרצונו הרע אם לא יכבשנו בחזקה. לא כן אם דעתו ורצונו שלם אתו ותמים עם ה' לעשות מה שציוה עליו ודאי כי אין מקום ליצר לבוא אצלו".

היה פעם קמצן גדול שהתקשה למצוא את בת זוגו

המגיד מדובנא זצ"ל, ממחיש יסוד זה באמצעות משל מתוק מדבש: היה פעם קמצן גדול שהתקשה למצוא את בת זוגו. הוא פקד את

סיפור נפלא על בריחה מניסיונות

הסבא מרן ה'סטייפלער' זצ"ל היה רגיל לומר, כי כאשר אדם נקלע לניסיון עלול הוא לאבד את כל יראת-השמים שלו, ולכן תמיד כדאי שיברח מן הנסיונות. לכן גם חז"ל עשו לנו הרבה גדרים וסייגים להתרחק מן העבירה. כי חז"ל הכירו את נפש האדם שאם הוא נמצא קרוב לעבירה הוא עלול בקלות להיכשל, ורצו שנתרחק מהניסיונות.

סיפור נפלא על בריחה מניסיונות, שמעתי שכאשר ראש הישיבה מרן הגאון רבי אהרן יהודה ליב שטיינמן זצ"ל השיא את ביתו הגדולה הרבנית ברלין ע"ה, הוא חיפש שני אנשים חשובים וכשרים לשמש כעדים בחופה. הוא פנה למורי-חמי שר התורה מרן הגאון רבי חיים קנייבסקי זצ"ל וביקשו לשמש כעד קידושין תחת החופה. רבי חיים שיער כי הרב שטיינמן ינהג כדעתו של מרן הרב מברסק זצ"ל החש לשיטת המב"ט שכאשר העדים אינם רואים את פני הכלה בשעת הקידושין כיון שמכוסה בהינומא לא מועיל מה שרואים רק את נתינת הטבעת, ומחייבים אותם לראות גם איך שהחתן מכסה את הכלה בהינומא. לכן אמר רבי חיים בקדושתו המופלגת להרב שטיינמן, כי הוא מסכים לשמש כעד, אך רק בתנאי שלא יבקשו ממנו לראות את פני הכלה כמנהג ירושלים (טעם הדבר בפתחי תשובה אבה"ע סימן לא ס"ק ה ובסימן מב ס"ק יג). לכן לא יצא הדבר אל הפועל, ורבי חיים נמנע מלשמש כעד בחופה.

כשאדם עושה את כל ההשתדלות מצידו להתרחק מניסיונות, להמעיט את הנסיון, ועושה תחבולות להינצל, הרי הוא נכנס לגדר של כל הבא להיטהר מסייעין בידו משמים.

(מתוך הספר לעשות רצונך - נח)

ונחתם ביניהם הופיע במפורש הסעיף שבעל הבית אינו יכול לחזור בו מהעסקה בשום צורה שהיא ובגלל איזו טענה שלא תהיה. עד שמרוב ייאוש ותסכול החליטו בני-הבית ביום אחד פשוט לברוח מביתם הגדול ורחב-הידיים, כשהם מותירים אותו ריק לרשותו של הקמצן המתוחכם. בדיוק לרגע הזה הוא חיכה, שיוכל לרוץ לשדכן ולומר לו: "הבטחתי וקיימתי. עלה בידי להשיג בית למגורים..." אומר המגיד מדובנא: כך דרכו של היצר הרע. הוא מתחיל במשהו קטן, ואט אט משתלט על הכל, ולבסוף הופך לבעל הבית, ומשאיר את האדם ריק מנכסיו, בעירום וחוסר-כל ממש. כך אומרים חז"ל (סוכה נב, ב): "אמר רבא בתחילה קראו [ליצר-הרע] הלך ולבסוף קראו אורח ולבסוף קראו איש". מפרש רש"י: "הלך - עובר-אורח דרך עליו ואינו מתאכסן עימו. אורח - אכסנאי, איש - בעל-הבית". בתחילה הוא מציג את עצמו כעובר-אורח. רק מבקש פינה שקטה ללון לילה אחד, לא יותר מלילה אחד. אך אז וירא מנוחה כי טוב, הוא מבקש להמשיך ולהתאכסן רק לתקופה קצרה, עד שלבסוף משתלט על כל העסק, והופך לבעל-הבית... העבודה המוטלת על האדם היא איפוא למנוע ממנו אף את הפתח הקטן. לא לתת לו זכות דריסה, ורק כך ינצל משליטתו.

לפתע רבי אליהו שם לב לזבוב המטייל על ידו

הגאון רבי זלמן כהן שליט"א, ראש כולל 'בית אהרן הכהן' בירושלים, בבחרותו היה תלמיד מן המניין בישיבת 'כנסת חזקיהו' בכפר-חסידים, ושם זכה להשתתף בשיחותיו של המשגיח מרן הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל. הוא סיפר, כי פעם באחד הועדים דיבר רבי אליהו אודות היסוד האמור במלחמת היצר, שכאשר האדם מונע אף פתח קטן מיצר-הרע שוב אין לו שליטה עליו, לעומת זה כאשר יצר-הרע מוצא במה להיתלות, שוב הוא אינו מרפה מהאדם, ובסוף שולט עליו.

הועד הזה נמסר בימי הקיץ החמים, לפתע רבי אליהו שם לב לזבוב המטייל על ידו של אחד הבחורים, והלה מגרשו שוב ושוב, והזבוב אינו מניח לו.

רבי אליהו ניצל את ההזדמנות בכדי להמחיש לבחורים את מאמר חז"ל (ברכות סא, א): "אמר רב יצר-הרע דומה לזבוב ויושב בין שני מפתחי הלב", וכה אמר: "הנה הזבוב הזה, אם ימצא על הזרוע החשופה לחלוחית קטנה או מוגלה, ולו הקטנה ביותר, שוב לא יסתלק ממנה כל כך מהר, ויתעכב לגעת בה, למצוץ ולחפור ככל שיוכל. אמנם אם היד נקיה מכל רבב, אין עוד לזבוב מה לעשות עליה, והוא מסתלק לו. כך גם יצר-הרע, אם חלילה ניתן לו איזו רטיבות של חטא, הוא לא יעזוב אותנו, ומה מוטל עלינו להיזהר מהרטיבות הראשונה".

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

חייגו: *4992 או 077-2222-666

"הזדעקתי", מספר הרב ליזער, "32 דקות אחרי נסיעה של 9 שעות, אתה יכול לנהוג עוד 9 שעות?". והוא עונה כמו שאמריקאי עונה, "אני עושה בנסיעות האלו הרבה כסף!!!", "למדתי", אומר הרב ליזער "שכשאדם חדור מטרה הוא לא צריך אפילו שעות שינה, והגוף שלו יתן לו את הכוח לעמוד בויתור הזה מבלי לחוש שהוא ויתר"

הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א, מרבני ישיבת 'תורה בתפארתה' ומחבר ספרי 'להאיר' על פרשיות התורה, מסביר מדוע התעקש משה רבינו שבני ישראל יצאו ממצרים כדי לזבוח זבחים לה'

דרך: שלשת ימים נלך במדבר" (ח, כג)

בתקופת מלחמת העולם הראשונה הלך ונחלש שלטונם של הטורקים בארץ ישראל. הם היו עסוקים במספר רב של חזיתות, ולא היו להם המשאבים הנדרשים כדי לאכוף את השליטה שלהם בישראל. המצב הזה יצר ואקום, שלתוכו נכנסו מעצמות אחרות, וכך נוצר מצב שבו לקונסול הרוסי בישראל וכן לקונסול האוסטרי בארץ, היה כח שלטוני אדיר, שאפשר להם לעשות ככל העולה על רוחם, מבלי לתת על כך דין וחשבון.

באותם ימים, היה לקונסול הרוסי בארץ עוזר יהודי בשם סוניאק. הלה היה איש חזק ותקיף מאוד, הוא לא נשא פנים לאחיזו היהודים, והתנכר לאמונת אבותיו. כשהיה צועד ברחובה של עיר בירושלים עיר הקודש, והאקדח הענק שלו תלוי על חגורתו, השתדלו כולם לעבור לצד השני של הרחוב, כדי שלא להיתקל באיש הקשוח והמסוכן.

פעם אחת יצא סוניאק בעיצומו של יום השבת, וטייל ברחוב יפו. בצדי הכביש ישבו להם ה'שבאב' נערים ערביים, והציעו את מרכולתם, מוצרי סידקית ומזון. חלקם הציעו שירותי צחצוח נעליים, מקצוע שהיה אז נפוץ מאוד. כל אחד שצעד ברחוב היה יכול לסור בכל רגע נתון לאחד ממצחצחי הנעליים, לתת לו כמה גרושים ולהמשיך בדרכו כשנעליו צבועות ביסודיות בצבע שחור מבריק.

כמובן שביום השבת, נמנעו היהודים מלתת לערבים לצחצח את נעליהם. הרי יש בכך איסור של ממש, 'אמירה לנכרי' ואף יהודי לא יקל ראשו בעניין. אבל סוניאק הרי התנכר לאמונת אבותיו ולא ראה שום סיבה להימנע מכך, הוא ניגש לאחד ממצחצחי הנעליים, והושיט את רגלו, כדי שהלה יבצע את עבודתו.

היהודים שצעדו ברחוב באותה עת הזדעזעו עד עמקי נשמתם מהמעשה הנפשע של אותו יהודי, כיצד יכול צאצא לאברהם יצחק ויעקב לחלל ולבזות כך את קדושת השבת בפאתי ירושלים, פלטרין של מלך? אבל כמובן שאיש לא העז לומר מילה, אבות החזיקו בכפות ידי בניהם, אימהות תפסו את בנותיהן, ומיהרו להתרחק

מהמקום, כדי שנפשם הרכה של הילדים לא תיפצע מהמחזה המזעזע הזה.

אבל היה שם יהודי אחד, רבי נחום יצחק לוי, שרוח אחרת היתה עימו. כשראה את סוניאק היהודי פונה לצחצח נעליים בעצם יום השבת, החיש ר' נחום יצחק את צעדיו, התקרב לסוניאק, ובלי אומר ודברים הנחית על לחיו סטירה מצלצלת, בעוצמה כזאת שסוניאק כבר חשב לספור כמה שיניים נעקרו מפיו.

דממת מוות השתררה ברחוב. היהודים שהבחינו במחזה, בטוחים היו שהם עומדים להיות עדים למחזה מזעזע עוד יותר. בעוד רגע ישלח סוניאק את ידו אל האקדח התלוי על מותנו, ישלוף אותו במהירות וללא אומר ודברים ישלם לר' נחום יצחק על המעשה אשר עשה...

סוניאק אכן שלח יד לעבר האקדח, מישש אותו לרגע, ולבסוף עצר, נשם נשימה עמוקה ופנה לביתו כשזנבו מקופל בהכנעה, מבלי שאפשר לנער הערבי להשלים את צחצוח הנעליים.

לא זו בלבד, אלא שמאותו יום ואילך החל סוניאק לנקוט בצעדים שהעידו על התחזקותו ביהדות. הוא זרק מביתו את כלי הבישול שבהם היו בלועים מאכלי טריפה, וקנה במקומם כלים חדשים, בהם

רצו לצאת ממצרים מחמת השפע הגדול שהיה בה. היו שם פיתום ורעמסס, מגדלי התאומים. עוצמות גדולות היו בארץ מצרים. טבע האדם שהוא סוגד לאילי הטבע. כשיש כלכלה חזקה, צבא חזק, גיבורים ועוצמות למיניהן, אנשים נמסים ליד העוצמות. המצרים סגדו לאילי הטבע, לעוצמות שבטבע.

אומר הקב"ה ליהודי: אני רוצה שתִּיקח את אותה "עֵז", לשון עוז, אותם דברים שנראים לך כעוז, כעוצמה וחוזק - ואתם תקריב לי, כלומר תשלוט עליהם.

נראה לך שהם חזקים. השלטון בידם, וגם הפרנסה, ההייטק. לא! תשלוט אתה! הקב"ה רוצה שלא תתפעל. הרי "אני ה' בקרב הארץ", הכל ממני. אל תתפעל מכל הצעצועים האלה.

כשאתה תדע להתגבר על נסיון זה ולהקריב את אותו כח לקב"ה, הרי הטבע מסור בידך!

פרעה אמר למשה רבנו: "לָכוּ וּבַחוּ לְאֱלֹהֵיכֶם בְּאֶרֶץ" - אפשר לעבוד את ה' "בארץ" - יחד עם כל אורח החיים של אילי מצרים. וההצעות האלה באות אלינו בכל דור ודור, מה'פרעה' של אותו דור: אפשר להיות חרדי, ללמוד תורה ולשמור מצוות, ובמקביל להיות מחובר לעולם שמסביב.

אבל משה רבנו סירב ואמר: לא זו העבודה שלנו! העבודה שלנו היא לשלוט על העוצמות האלה. יהודי יש לו שליטה, הוא מעל הכל. ולשם כך יש צורך בהליכה של שלושה ימים במדבר.

במדבר יש חול וחול ותו לא, ואדם נושא את עיניו לשמים ורואה מי מנהל את כל העולם. בהיותם במדבר, אכלו ישראל את המן, לחם מן השמים, בלי לחרוש, בלי לזרוע ובלי לקצור, ושתו מים מבארה של מרים, הכל ישירות מידי של הקב"ה. כשחיים כך, פתאום מבינים שכל מה שיש לנו בטבע, עם כל העוצמות - הכל ממנו יתברך. איננו זקוקים לכל העוצמות הללו.

"דַּרְךְ שְׁלֵשֶׁת יָמִים גֵּלְךָ בְּמִדְבָּר" - לפני הכל מוכרחים להתנתק ולחיות בידיים של בורא עולם.

נְצוּמוּ עָלַי שְׁלֵשֶׁת יָמִים

כך היה בכל הדורות.

אסתר אמרה למרדכי: איך אפשר להתגבר על אחשוורוש שיש לו כזו עוצמה, בהיותו שולט על מאה עשרים ושבע מדינות, ועל המן שקיבל מעמד כמעט של מלך? התשובה היא: "לָךְ כָּנוּס אֶת כָּל הַיְהוּדִים הַנִּמְצָאִים בְּשׁוֹשָׁן וְצוּמוּ עָלַי וְאֶל תֹּאכְלוּ וְאֶל תִּשְׁתּוּ שְׁלֹשֶׁת יָמִים לְיְלָה וְיוֹם" (אסתר ד, טז). קודם כל יש להתנתק מאילי הטבע. אדם מטבעו צריך לאכול ולשתות? - אל תאכלו ואל תשתו שלושה ימים! ומה יהיה? יהודי יודע שהוא מתגבר, וכשהוא מתגבר הוא מקבל עליונות על הטבע.

כשהיתה גזירה, אמר הרמח"ל שבמשך שלושה ימים ילמדו תורה ברציפות, להתנתק מהכל. כך האדם שולט על הטבע ולא הטבע שולט עליו. הוא לא מתפעל מעוצמות.

כוחו של היהודי שהוא חדור מטרה עליונה, האדם נמצא במקום בו הוא חדור מטרה, עשור לפני פטירתו עבר מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל אירוע נורא בו נמצא לו בעיה חמורה בכלי הדם, כבר הבאנו

הקפיד להפריד בין בשר לחלב. הוא החל לפקוד מעת לעת את בית הכנסת, חבש כובע לראשו וכעבור תקופה כבר היה בעל תשובה לכל דבר ועניין.

לימים שאלו אותו: מה קרה שם? איך הבלגת כך על ההשפלה הנוראה?

השיב סוניאק: "אני הכרתי את רבי נחום יצחק, הוא לא יהודי טיפש. הוא סוחר ממולח וידע היטב מה הכוחות שלו ומה העוצמות שלי, והוא ידע שאני מחזיק נשק והוא צפוי לשלם בחייו על המעשה האמיץ שביצע.

אם כך, שאלתי את עצמי, מדוע בכל זאת הוא בחר לעשות את מה שעשה???

הרגשתי שיש איזושהי אמת פנימית שגרמה לו לשים נפשו בכפו ולהביע את המחאה שלו בכל מחיר, גם אם ישלם עליה בחייו. הבנתו שמפעפע בתוכו משהו שחזק יותר מהרצון לחיות, זה זעזע אותי, וזה מה שהביא אותי בסופו של דבר לחזור בתשובה". ברצוני לבאר את מהות הכוח הזה.

טבע האדם שהוא סוגד לאילי הטבע.

התורה מלמדת אותנו בפרשיות אלו על גלות מצרים ויציאת מצרים. והנה כשמגיעים למכת ערוב, פרעה קורא למשה ואהרן, "וַיֹּאמֶר לָכוּ וּבַחוּ לְאֱלֹהֵיכֶם בְּאֶרֶץ" (ח, כא). אני אעמיד לרשותכם אצטדיון מיוחד, ושם תערכו את טקס שחיטת הקרבנות.

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה לֹא נִכְוֵן לַעֲשׂוֹת כֵּן כִּי תֹעֲבַת מִצְרַיִם נִזְבַּח לַה' אֱלֹהֵינוּ הֵן נִזְבַּח אֶת תֹּעֲבַת מִצְרַיִם לְעֵינֵיהֶם וְלֹא יִסְקְלֵנוּ?"

המצרים היו עובדים את הטלה, ואמר משה שאם יזבחו לעיניהם טלה, הלא יסקלו אותם באבנים!

ומדוע קרא לטלה "תועבת מצרים"? רש"י התחבט בדבר, ופירש: "תועבת מצרים - יראת מצרים. ועוד יש לומר בלשון אחר: תועבת מצרים, דבר שנאווי הוא למצרים זביחה שאנו זובחים, שהרי יראתם אנו זובחים".

ומה כן הפתרון לדעת משה רבנו? "דַּרְךְ שְׁלֵשֶׁת יָמִים גֵּלְךָ בְּמִדְבָּר וּבַחוּ לַה' אֱלֹהֵינוּ בְּאֶשֶׁר יֹאמֶר אֱלֹהֵינוּ".

התורה הרי לא מספרת סיפורים, כל מילה בה היא נבואה לדורות. מהו המסר של התורה המונח במילים "כי תועבת מצרים נזבח לה' אלוקינו"?

רבי שמשון רפאל הירש זצ"ל פירש את הענין. הוא אומר זאת בקצרה, וברשותכם אני אוסיף את ההרגשים שהיו לי בדבריו.

כולנו נמצאים ב"מצרים" - אותם מיצרים שכל יהודי עובר, הנסיונות שהיצר מעמידו בהם, ועליו להתמודד מולם.

מצרים הרי היתה ארץ מלאת שפע. היה בה שפע אדיר. הנילוס היה משקה את מצרים ולא נצרכו כלל לגשמים. כשהתורה רוצה להגדיר את סדום כמקום המשובח ביותר, היא אומרת: "כָּגֵן ה' בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" (בראשית יג, ז). מצרים היא המקום המשובח בעולם. לא בכדי אחרי כל מה שהיהודים עברו שם, התורה מספרת שרק אחד מחמישה רצה לצאת, אבל ארבעה חלקים מעם ישראל לא

במסגרת מאמרנו כאן מספר פעמים דברים מדויקים כפי ששמעת משליח ה' העסקן הרפואי הרה"ג ר' זלמן לייב זילבר שליט"א, נראה היה, שבכך תמו חייו, הרופאים בישראל לא נתנו סיכוי להצלחת הניתוח יותר מ-15%, אולם ר' זלמן הביא את הרופא הגדול ביותר לכלי דם בארה"ב שנתן לניתוח סיכויים גבוהים, ולאחר שכתב מרן הגרא"ל שטיינמן למרן הגרי"ש את דעתו שיש לסמוך על הרופא האמריקאי נתרצה מרן לניתוח.

בעת הניתוח היו כמה דרמות בהם הוא הוזקק תוך כדי הניתוח נוסף

ואמנם, בעת הניתוח היו כמה דרמות בהם הוא הוזקק תוך כדי הניתוח לניתוח נוסף, מורכב לא פחות, כשלאחר מכן אמר הרופא שהכל יעיל אולי לשנתיים וגם בשנתיים אלו יזדקק מרן למנוחה רבה, את שעות השינה שלו יצטרך לפחות להכפיל, אחרת הגוף יקרוס!

בחסדי ד' יתברך נותר לפליטת כלל ישראל לעשור נוסף. לאחר ההתאוששות מהניתוח חזר לביתו. הרגלו בשנים מקדם היה, שקם בשעה שתיים וחצי לאחר חצות הליל ומתחיל את סדר עבודתו תורה, תורה, ושוב תורה. לבני המשפחה ברור היה, שעתה, לאחר שהגוף עבר טראומה ונחלש - יוסיף הרב אלישיב כמה שעות שינה לשעות השינה המועטות שלו, אך כמה התפלאו כשראו שבלילה הראשון שחזר לביתו קם בשתיים ורבע!! לתמיהתם מדוע הקדים לקום ענה ואמר בפשטות: "הבורא העניק לי חיים במתנה, וזה בזכות התפילות והחזיונות של כלל ישראל, אני מחויב לבורא ומחויב לכלל ישראל, זה דורש הוא ממני להוסיף קצת עמל, קצת יגיעה, מדדתי שאוכל להפחית רבע שעה ולהחזיק מעמד!!!..."

ואנו הקטנים שואלים, אולי נכון יותר זועקים: "איך?????" הרי הוא כבר היה למעלה מגיל תשעים, עבר ניתוח חמור מאוד, גם הרופא האופטימי אמר שהגוף ידרוש עוד כמה שעות שינה, והוא חי כך כמעט עד סוף חיו, עשר שנים, לא רק שלא הוסיף אלא הפחית?

זה לעומת זה, אבל נקבל נקודת אור:

המגיד הרב אהרן לייזער מספר שנסע במונית ממנהטן למונסי, והנהג מספר לו בדרך שהוא במונית מרויח כסף רב, הוא עשה נסיעות מנוי יורק למונטריאל, ישן שם בלילה וחוזר לניו יורק. זה היה בעיצומו של החורף הקר והוא שאל אותו איך אתה ישן? השיב לו הנהג, כאן במושב האחורי של המונית יש ספסל נוח מאוד לשינה, שאל אותו האם אתה לא מכבה את המנוע, אתה הרי חייב חימום אחרת תקפה תוך כדי שינה?

השיב לו הנהג, לא, אינני משאיר מנוע דלוק, כשאני מחמם את המונית היטב זה מחזיק את חום הגוף 32 דקות, אני ישן 32 דקות, קם ועושה נסיעה חזור לניו יורק!

"הזדעקתי", מספר הרב לייזער, "32 דקות אחרי נסיעה של 9 שעות, אתה יכול לנהוג עוד 9 שעות?"

והוא עונה כמו שאמריקאי עונה, "אני עושה בנסיעות האלו הרבה כסף!!!"

"למדתי", אומר הרב לייזער "שכשאדם חדור מטרה הוא לא צריך אפילו שעות שינה, כל מה שלנו נראה כצורך בסיסי קיומי, ולא נוכל להבין איך ניתן בכלל לחיות בלעדיו, האדם החדור מטרה יותר עליו, והגוף שלו יתן לו את הכוח לעמוד בויתור הזה מבלי לחוש שהוא ויתר, הוא אפילו שמח לעשות זאת".

כל זה בעולם הגשמי הזמני, אם אנו מדברים על העולם הרוחני, שם כל פעולה זה חיבור למי שאמר והיה העולם, האדם החדור מטרה רוחנית מתגבר על כל אילי הטבע, אין לו צורך בהם כלל וכלל והוא נוסק לגבהים, מקבל כוחות על טבעיים, הרב אלישיב היה חדור מטרה לגדול תלמיד חכם, מול המטרה הזאת שום כוח טבעי לא יכול היה לעמוד.

הגיעה קבוצת הבחורים באישון ליל לגדר המחנה

להלן אחד הסיפורים המרתקים שרבי יעקב גלינסקי זצ"ל היה מספר:

בתקופה שהתחילו לעלות מתימן ושאר המקומות, והציונים הרשעים עשו הכל להעביר אותם על הדת, ה"חזון איש" זצ"ל שלח אותו עם עוד קבוצת בחורים לנסות ולהציל כמה שיותר ילדים ולהעבירם לחינוך תורני. אבל היתה בעיה. המפא"ניקים שלטו חזק על מחנות העולים, ומה גם שכבר הצליחו לפתוח חלק מהם, ולקחת ילדים בכוח ללמד תורה - לא היה שייך. היו צריכים לחפש את אלו שבאמת מעוניינים בחינוך תורני לילדיהם, ולהילחם על כך שיקבלו. לשם כך היו צריכים לפרוץ לתוך המחנה.

הגיעה קבוצת הבחורים באישון ליל לגדר המחנה, שני בחורים יותר חזקים הצליחו להרים את הגדר, שניים אחרים חפרו תעלה, ועדיין הפתח היה מאד קטן. מי יכול להשתחל פנימה? רבי יענקלה גלינסקי, שהיה נמוך וקטן.

הוא השתחל פנימה ותוך כדי המעבר, כאשר רוב גופו כבר היה בפנים, בדיוק עברו שם שומרי המחנה והבחינו בו. הם משכו אותו פנימה, נתנו לו כמה אגרופים ודחפו אותו לתוך חדר, לבדוק מי הבן אדם שהעז להתגנב למחנה השמור.

שאר הבחורים דהרו מיד חזרה לבני ברק, נכנסו לחזון איש ואמרו: "תפסו את יענקלה גלינסקי".

החזון איש חיך ואמר: "הם לא תפסו אותי, הוא תפס אותם. הכל בסדר..." החזון איש לא נבהל.

ברוך ה', הוא היה בחור מבריק. הדבר הראשון שהוא עשה, הם שאלו אותו שאלות והוא ענה ביידיש. עשה עצמו כאילו הוא יודע רק יידיש. והם, ישראלים צברים, לא יודעים יידיש. הביאו פקיד דובר יידיש שיתחקר אותו מי שלח אותו ולא יזיון מטרה. איך שהעיניים שלהם מצטלבות הוא מגלה שהוא מכיר אותו.

התברר שהם היו יחד בסיביר, וביום מן הימים כשרבי יענקלה החזיק צלחת אטריות שהיתה כל מזונו, הבחור ההוא גם היה רעב מאד. הוא ראה אותו עם צלחת אטריות, ואמר לו בתחנונים: "יענקלה,

למה לא היה שייך שיבוא למצרים שייה' סעודי עשיר ויקנה את כל היאור בעשרה מליארד דולר ויחלק מים חינם אין כסף...

הגאון רבי שלמה לוונשטיין שליט"א על המצרים שבעצמם קבעו את מחיר המים...

וַיְהִי הַדָּם בְּכָל אֶרֶץ מִצְרַיִם (ז כא)

ידועים דברי חז"ל (סנהדרין צא ע"א), שבזמן אלכסנדר מוקדון באו המצרים ותבעו את כל הכסף שאבותינו לקחו מהם לפני יציאת מצרים, שנאמר: "וישאלו איש מאת רעהו ואישה מאת רעותה". הקשה על כך רבי שלום שבדרון זצ"ל: הלוא המצרים העשירו את ישראל גם במכת דם, כפי שאומר המדרש, מדוע, אפוא, ויתרו המצרים על הכסף שנלקח מהם במכת דם, ומפני מה לא תבעו מישראל להשיב להם את התשלום על כדי המים שנקנו מהם בכסף מלא?

עוד קשה, נראה כי היהודים צריכים היו לעשות יד אחת ולא למכור מים למצרים, כך שימותו עד האחרון שבהם. מדוע בכל זאת הם מכרו להם מים? ואם תאמר: המצרים הכריחו אותם למכור, או אז קשה, כיצד יתכן שהמצרים שילמו על מה שיכולים היו להוציא בכוח? על כורחך, מתרץ רבי שלום, שהתרחש כאן נס מופלא:

הבה נתאר לעצמנו את התנהלות הדברים: נדמיין כי מכת דם הייתה קורית אצל הנאצים... קצין אס.אס. מתקרב אל יהודי באושוויץ, אשר מפרפר מפחד רק למראה פניו, ושואל: "מה יש לך ביד?"...

"מים" - משיב היהודי.
"תן לי את זה" - פוקד הנאצי ולוקח מידו את הכד. הוא מציץ בו לרגע ואומר: "זה לא מים, זה דם..."

"אני מצטער" - משיב היהודי - "חשבתי שזה מים". הוא נוטל בחזרה את הכד, והנה הוא מחזיק בידו מים...

"תן לי" - הנאצי מחזיק, והמים הופכים לדם.
- "מה קורה פה?"

"אני מצטער", אומר היהודי, "באמת הייתי רוצה לתת לך את זה, אבל כשאתה מחזיק את הכד המים הופכים לדם..."

"יש לך פתרון בשבילי?" הנאצי צמא.
"לא נעים לי", כך בן שיחו, "אבל שמעתי שמושה אמר שאם תשלם..." "כמה?" "קוטע אותו הגוי."

"הייתי נותן לך בחינם... אבל אם צריך לשלם, אז תן לי משהו סמלי... חצי פראנק..."

הנאצי זורק לו חצי פראנק - והכד נשאר מלא בדם... מעלה לפראנק שלם - וזה עדיין לא הופך למים... רק כשהקב"ה החליט שאותו גוי מסוים שילם מספיק בהתאם לרשעותו - נותרו המים מים.

היהודים במצרים פחדו מן המצרים הנוגשים אותם פחד מוות, ולכן לא היה ביכולתם לדרוש מהם לתת להם כסף. לכן דאג הקב"ה שכל אחד ואחד ישלם בדיוק את המגיע לו בהשגחה פרטית מופלאה ומיוחדת במינה.

יוצא שעל כל כוס מים ועל כל מצרי הייתה השגחה פרטית ועד שהוא לא שילם כמה שהוא צריך לשלם לפי הרשעות שלו זה לא הפך להיות מים לפיכך - מסביר רבי שלום - לא היה שייך שיבוא למצרים שייה' סעודי עשיר ויקנה את כל היאור בעשרה מליארד דולר ויחלק מים חינם אין כסף... שכן כל אחד ואחד שילם סכום אחר, בדיוק בהתאם לרשעות שלו!

משום כך לא הייתה אפשרות בתקופתו של אלכסנדר מוקדון לתבוע את הכסף בחזרה, שכן לא היהודים היו אלו שקבעו את מחיר המים, אלא המצרים בעצמם... כל אחד שילם כמה שהיה חייב לשלם!

(מתוך סט הספרים - מתוך האור יציאת מצרים)

שמענו (ותחי) נפשכם

הצטרפו אלינו לשיעורים מרתקים של מגידי השיעורים שבחרנו עבורכם, ב'דף היומי בבלי',
ה'עמוד היומי' ו'בדף היומי בהלכה'. כנסו לקו השיעורים של 'דרשו' 077-2222-666

מרן ראש הישיבה מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל, הלך אל הסטייפלר כדי לקבל ממנו את המכתב. אני הייתי אז אברך צעיר והתלוויתי אליו. ניצלתי את העובדה שאני אצל הסטייפלר ואמרתי לו שיש במשפחתנו מישהו עם כאבי ראש עזים ביותר שמשבשים את חייו. אמר לי הסטייפלר:

הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א על חיזוק במדת החסד שמעורר רחמי שמים

וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נֶאֱמַר בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (ו.ה.)

ה"חפץ חיים" בספרו "אהבת חסד" מביא את דברי התנא דבי אליהו רבה, שכשראו ישראל שאין שום עצה להינצל מגזרותיו של פרעה, והשעבוד הולך ומתגבר בכל יום ויום, מה עשו? התקבצו באגודה אחת וכתרו ברית יחד לגמול חסד זה עם זה, כדי שתתעורר למעלה מדת חסדו של השי"ת עליהם ויתבטלו גזירות פרעה.

ממשיך ה"חפץ חיים" ואומר: "והנה עתה שמידת הדין גברה מאוד על העולם, ואין שום עצה להינצל מידי צרות המתחדשות יום ויום - מה מאד יש להתחזק במדת החסד, כדי שעל ידי זה יתעורר מדת החסד העליונה ויקוים עלינו מה שכתוב: 'וארשתוך לי בצדק ובמשפט ובחסד וברחמים', ואמרו חז"ל שאומר הקב"ה: ומה אלו שהם בעצמם צריכים חסד - עושים חסד אלו עם אלו, אני שאני מלא חסד ורחמים - על אחת כמה וכמה שאני צריך לגמול חסד עם בריותי".

הרב מבריסק זצ"ל סיפר שפעם אחת, בעת שה"חפץ חיים" המתין לרכבת, באו אליו יהודים מודאגים, מלאים בצרות, ושאלוהו: "רב'ה! מה יהיה? תן לנו עצה!" השיב להם ה"חפץ חיים": "אין לנו אלא עצתו של רבי אליעזר הגדול: 'מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח? יעסוק בתורה ובגמילות חסדים'. בכדי לעורר רחמי שמים צריכים להרבות בתורה ובגמילות חסד, שאז מתעוררים רחמי שמים בהנהגת מדה כנגד מדה".

כשהגאון רבי אליהו מן שליט"א נסע לצרפת

כשהגאון רבי אליהו מן שליט"א נסע לצרפת, הוא שאל את מרן הגרא"ל שטיינמן זצ"ל מה לומר בשמו? ורבינו אמר לו את דברי הגר"א, שמופיעים בסידור הגר"א בברכת השיבנו: חז"ל (מגילה יב ע"ב) דרשו על מרדכי היהודי: "בן יאיר - בן שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו. בן שמעי - בן ששמע אל תפלתו. בן קיש - שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו". איך מקישים על שערי רחמים ופותחים אותם, כנגד כוז גזירה קשה, להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן? אומר הגר"א: שני שערים הם - אחד בלבו של אדם ואחד בשמים. כשאדם פותח את השער שבלבו, עושה

חסד ומרחם על הזולת - נפתחים לו שערי שמים.

מרן ראש הישיבה זצ"ל היה חוזר ואומר, שהיציאה ממצרים היתה היציאה מטומאת מצרים! יש מסבירים שמה שנאמר "וירעו אותנו המצרים" הכוונה שהמצרים הפכו אותנו לרעים, בעלי מידות רעות. היציאה ממצרים היא, אפוא, על ידי שנרבה במידות טובות, שנחיה האחד את השני ונעזור זה לזה.

*במשפחתו של רבי משה שוואב זצ"ל, משגיח ישיבת גייטסהד, לא כל בני משפחתו זכו ללמוד בישיבות. באותה תקופה לא היו בגרמניה הרבה ישיבות, כך שילד אחד הלך ללמוד, והשני נשאר בבית לעבוד. כולם היו אמנם יראי שמים גדולים, אבל לא כולם זכו לשבת וללמוד בישיבה.

רבי משה בצעירותו ביקש מאביו ללמוד בישיבת ברנוביץ', היכן שלמד אחיו, ואביו הסכים. דא עקא, התנאים הגשמיים בישיבה היו גרועים מאד. לא היה שם ניקיון וסדר כמו שרבי משה - שבא מבית יקָה נקי ומסודר - היה רגיל, והוא החליט שהמקום הזה לא בשבילו. אחיו אמר לו: "אם אתה מרגיש שאינך יכול - אין מה לעשות, עליך לשוב הביתה. אבל היות וכעת אין שום דרך לנסוע, תאכל כאן ארוחת ערב, תישן כאן בלילה, ובבוקר, אחרי ארוחת בוקר, תיסע הביתה". ורבי משה הסכים.

בארוחת הערב הגישה בעלת הבית קנקן תה חם מאוד, וזאת מפאת הקור העז ששרר בחוץ. אחד הבחורים מזג לעצמו כוס תה מהקנקן הרוחח, ולא כל כך נזהר, וכוס התה נשפכה על רגל של חבר שלו ונגרמו לו כוויות קשות.

בעלת הבית נבהלה מאד

בעלת הבית נבהלה מאד. היא מיהרה לעברו ושאלה אותו, ברחמים גדולים: "מה אתה רוצה שאעשה בשבילך? אעשה כל מה שתבקש..."

"יש לי בקשה אחת", השיב לה הבחור, "אבל יהיה לך קשה לקיים אותה".

"גם אם יהיה לי קשה מאד - אני מבטיחה שאקיים".

"תראי", אמר לה הבחור, "החבר שלי לא שפך עלי את התה הרוחח בכוונה ומרוע לב. הוא פשוט היה צמא והיה לו קר. מחמת החיפזון כוסו נשפכה עלי. אבל עכשיו הוא מתבייש לבקש עוד כוס. הוא יישאר צמא ויהיה קר לו... אני מבקש ממך: תעשי לו עוד כוס תה... בעלת הבית בכתה מהתרגשות, והלכה ועשתה לו כוס תה במקום זו שנשפכה.

רבי משה שוואב - שנכח בכל הסיפור - אמר: "אם כך נראית ישיבה - עדיף לחיות אפילו באורווה ולהיות בן תורה!"

כך גדל וצמח המשגיח הגדול של ישיבת גייטסהד.

וַיֹּאמְרוּ הַחֲרָטוּמִּים אֶל פְּרִיעָה אֶצְבַּע אֱלֹקִים הוּא (ה' טו')

החרטומים ניסו להראות את כוחם ולברוא כינים באמצעות כשפיהם, אך לא הצליחו. ומדוע? אומר רש"י: "שאינן השד שולט על בריה פחותה מכשעורה". נאלצו, אפוא, החרטומים לבוא אל פרעה ולהודות בפניו כי הכינים הן "אצבע אלקים" - זו מכה שלא באה על ידי כישוף, אלא מאת ה' היא!

נגיף אחד קטן, שלא נראה בעין, צועק ומכריז בקול גדול: "אצבע אלקים היא!" יצור זעיר כל כך מסוגל להטיל חתתו על כל העולם ולהרוג מיליונים!

איך יתכן שהיה ננס בגודל טפח?

חז"ל אומרים שנבוכדנצר היה בגודל טפח. ואם כך מובא בחז"ל, אין זו מליצה בעלמא, אלא זו מציאות אמתית!

[וידוע שפעם באו אל מרן שר התורה רבי חיים קניבסקי זצוק"ל ואמרו לו שחיפשו את המקור לכך בחז"ל, ואף נעזרו לשם כך בתוכנת מחשב, אך העלו חרס בידם. אמר להם רבי חיים: מן הסתם חיפשתם לפי המילה 'טפח', תחפשו לפי המילה 'פושכא', שהיא 'טפח' בארמית. ואכן, חיפשו ומצאו בילקוט שמעוני (דניאל רמז תתרכ"ב): "ושפל אנשים יקום עלה" - זה נבוכדנאצר ננסא קטיעא פושכא".]

והפליאה עצומה: אדם ששלט בכיפה וכל העולם רעד מפניו, איך יתכן שהיה ננס בגודל טפח?

אבל היום אנו יודעים שאין זו קושיה! אם נגיף קטן, שגודלו הרבה פחות מטפח, ובכל זאת כל העולם רועד מפניו - אז אין שום קושיה על גודלו של נבוכדנצר. "אצבע אלקים היא!" אם הקב"ה החליט - העולם ייחרד.

המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל מביא בשם הגה"צ רבי אליהו אליעזר דסלר זצ"ל: הרבה פעמים שומעים בני אדם שאומרים: 'נכון שהקב"ה מנהל את העולם והכל נעשה על ידו, ובכל זאת, בוא נדבר קצת על חלקו של הטבע...'.

כשנתבונן במשפט הזה, נבין עד כמה הוא מגוחך. למה הדבר דומה? יאמרו הבריות: 'אנחנו אנשים נורמליים, בוא נדבר קצת כמו משוגעים'...

וכי יש מקום לכך?! אין דבר כזה - טבע! העולם מתחיל ונגמר בבורא עולם!

והוסיף הרב דסלר בשם חמיו רבי נחום זאב זצ"ל מקלם, שאמר: למה הדבר דומה? לאדם שהביט על החרך בקיר וראה בתוכו יד כותבת, ותמה: 'הייתכן?! יד כותבת מעצמה?!' הוא הרחיב מעט את החרך וראה שם דמות אדם, ואז התברר לו - לא היד כתבה מעצמה אלא האדם בעל היד הוא שמפעיל את ידו וכותב!

הראיה שלנו מוגבלת ומצומצמת מאוד. אנו רואים חרך זעיר. אם נרחיב אותו מעט, נראה שהכל זה בורא עולם. מאחורי כל דבר שמתרחש ביקום עומד בורא עולם.

והוסיף על כך הרב דסלר, שכל הנהגת העולם היא כך. השמש מאירה?! וכי יש לה איזה כח? רצון ה' הוא שמאיר, אלא שהוא מכסה זאת בשמש.

וזה מה שאמר רבי חנינא בן דוסא (תענית כה ע"א): "מי שאמר לשמן וידלוק הוא שיאמר לחומץ וידלוק". וכי יש בשמן איזשהו כח? אלא הקב"ה רצה שהשמן ידלוק - אז הוא דולק. וממילא, אם הקב"ה ירצה שהחומץ ידלוק, הוא ידלוק בדיוק באותה מידה. אין שום הבדל בין החומץ לשמן, השאלה היא מהו רצון ה'.

אין טבע בעולם, אין שום כח לטבע, יש רק בורא עולם שמפעיל את הטבע. יש מנהיג לבירה!

כשדודי, רבי אליהו מישקובסקי זצ"ל חלה

כשדודי, רבי אליהו מישקובסקי זצ"ל חלה, הסטייפלר זצ"ל כתב לו מכתב חיזוק. מרן ראש הישיבה מרן הגאון רבי גרשון אדלשטיין זצוק"ל, שהוא קרוב משפחתו של הדוד זצ"ל, הלך אל הסטייפלר כדי לקבל ממנו את המכתב. אני הייתי אז אברך צעיר והתלוויתי אליו. ניצלתי את העובדה שאני אצל הסטייפלר ואמרתי לו שיש במשפחתנו מישהו עם כאבי ראש עזים ביותר שמשבשים את חייו. אמר לי הסטייפלר: "לא מזמן באה אשה והתאוננה על כאבי רגליים. יעצתי לה לקחת ויטמין אִי, וכעבור זמן היא באה לספר שברוך ה' זה עזר לה". ואז הוא חיך ואמר: "נכון שאצלה זה היה לכאב רגליים ואתה מספר על מישהו עם כאבי ראש, אבל תודיע לו שגם הוא ייקח ויטמין אִי ובעזרת ה' זה יעזור לו..."

כשיצאנו מהסטייפלר, אמר לי רבי גרשון: "וכי נראה לך שבאמת

לפתע נכנס כלב אימתני לאולם ההרצאות. המרצה פרץ בריצה מבועתת לכיוון החלון וקפץ החוצה. שאלוהו: "למה פחדת מהכלב?! הרי דיברת על מידת הבטחון והבאת את הסגולה המיוחדת של ה'נפש החיים' אמר להם: "אכן, השתמשתי בסגולה של ה'נפש החיים', אבל לא הסתפקתי בכך אלא קפצתי מהחלון, ליתר ביטחון"...

הגאון רבי ברוך רוזנבלום שליט"א על מבחן האמונה והבטחון

ואַחַר בָּאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וַיֹּאמְרוּ אֶל פְּרַעֲהַ (ה, א)

משה ואהרן ירדו למצרים יחד עם הזקנים, אולם כאשר התייצבו לפני פרעה, הזקנים אינם מוזכרים. מדוע?
אומר רש"י: "אבל הזקנים נשמטו אחד אחד מאחרי משה ואהרן, עד שנשמטו כולם קודם שהגיעו לפלטין, לפי שיראו ללכת".
ומדוע הם יראו? היתה להם סיבה טובה לכך. אומרים חז"ל (ילקוט"ש רמז קפא) כי "היו ארבע מאות פתחים לפלטרין של פרעה, ועל כל פתח ופתח אריות ודובים וחיות רעות, ולא היתה בריה יכולה להיכנס שם עד שהיו מאכילין אותם בשר, שלא יהיו מזיקין אותו".
הזקנים נשמטו אחד אחד לפני שמשה ואהרן באו אל ארמון פרעה, כי הם פחדו מהאריות והדובים ושאר החיות רעות שניצבו בארבע מאות פתחי הארמון. וכי איך אפשר שלא לפחד מחיות רעות שיכולות ברגע אחד לטרוף אותם ולקרוע את בשרם?
אבל נשאלת השאלה: הרי התורה מעידה על הזקנים שהיו 'בעלי אמונה' גדולים, שהנה כאשר נעשו האותות לעיני הזקנים, נאמר (ד, לא): "ויאמן העם... ויקדו וישתחוו". ואיך כעת הם נעשו חסרי אמונה שכאלה?! איפה נעלמה האמונה שלהם, היכן הבטחון? הרי הם סמכו על משה ואהרן 'בעיניי עצמות', ואם כן הם היו צריכים להיות בטוחים שלא תיגרם להם שום רעה.
ואכן, אומר המדרש שם, כי "כשבאו משה ואהרן, נתקבצו כולם וסובבים ומלחכין רגליהם והתחילו ללוותם, עד שבאו לפני פרעה". החיות הרעות הפכו את עורן ונהגו בידדותיות רבה כלפי משה ואהרן. ואם הזקנים היו דבקים במדת הביטחון ונלווים למשה ואהרן בבואם אל ארמון פרעה, גם הם היו נכנסים אל הארמון ללא פגע ומדוע התערער בטחונם?
התשובה לכך פשוטה מאד: ויאמן העם... ויקדו וישתחוו" - עד שניצבים לפני אריות ודובים...
בני אדם מוכנים להיות 'בעלי אמונה' גדולים - אבל עד לניסיון. ברגע שבאים לידי ניסיון - כל האמונה בורחת!... לאדם אין שום קושי להפגין אמונה ובטחון, כל עוד זה להלכה ולא למעשה. ברגע שהוא צריך להתמודד עם ניסיון קשה שדורש ממנו אמונה ובטחון, מתגלה תוכנו האמיתי, אין בו לא אמונה ולא בטחון.

מסופר על מרצה שעמד בפני קהל גדול

ה"חזון איש" בספרו "אמונה וביטחון" (פרק ב) מתייחס לנקודה הזו וכותב, שהאדם יכול להיחשב כבעל בטחון גדול כל עוד מדובר במצב תיאורטי, אך כאשר הוא נקלע למציאות קשה, בבת אחת נעלמת כל מדת הבטחון שלו.
וזה לשונו הזהב: "נקל להיות בוטח בשעה שאין עיקר התפקיד של הביטחון, אך מה קשה להיות בוטח בשעת תפקידו באמת. נקל לשגר בפיו ובשפתיו את הביטחון, שהוא להלכה ולא למעשה, רק כמתענג על דמיונות מזהירים ומשמחים, ומרוב הימים הוא מטעה את עצמו ומטעה את אחרים כי אמנם עלה על בני גילו במדת הביטחון, ולאמיתת הדבר משמש במדה זו להטבת חלומות נעימים על העתיד הכמוס".
מסופר על מרצה שעמד בפני קהל גדול והרצה בפניהם בלהט על מידת הבטחון, ובתוך דבריו הזכיר את דברי ה"נפש החיים" (שער ג פרק יב), שאדם הבוטח בה' וקובע בלבו שאין עוד מלבדו, שום כח בעולם לא יוכל להזיק ולהרע לו. הוא הביא דוגמאות מהחיים כיצד אדם נקלע לכל מיני מצבים של פחד מפני הסכנה, ובכח הבטחון והמחשבה שאין עוד מלבדו - התגבר על הפחד וניצל מהסכנה.

לפתע נכנס כלב אימתני לאולם ההרצאות. המרצה פרץ בריצה מבועתת לכיוון החלון וקפץ החוצה. שאלוהו: "למה פחדת מהכלב? הרי בהרצאה דיברת על מידת הבטחון והבאת את הסגולה המיוחדת של ה'נפש החיים' להינצל מכל רע?" אמר להם: "אכן, השתמשתי בסגולה של ה'נפש החיים', אבל לא הסתפקתי בכך אלא קפצתי מהחלון, ליתר ביטחון..."

אני כבר שבוע לא עוצם עין

אומר ה"חזון איש", כי יש אנשים שהם 'זמרי ביטחון'. כל מי שצריך חיזוק בענייני בטחון, יכול לבוא אליהם ולשמוע מהם הרצאות מרתקות על אמונה ובטחון. הם יודעים לחזק את בני האדם לבטוח בה' ולהאמין שהכל לטובה. יש להם את הפסוקים הנכונים, את הדוגמאות המרתקות מהחיים, אבל כשהדבר מגיע לפתחם - בבת אחת הכל נשכח...

היה אדם שהיתה לו חנות מכולת מצליחה, וכל יהודי שנכנס אליו היה פותח עמו בשיחה. וכשמישהו היה מתאונן על קשיי פרנסה, הוא היה מעודד ומחזק אותו: "מה אתה מודאג? הרי הקב"ה זן ומפרנס את כל הבריאה, מקרני ראמים עד ביצי כינים... ומזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה..." ולקינוח היה מנדב לו איזו סגולה לפרנסה טובה.

יום אחד נכנס הלוקח לחנות המכולת כהרגלו, אך הפעם ראה את החנווני בפנים דאוגות וחמורות סבר. השניים פתחו בשיחה, שאל

הלוקח את החנווני: "מדוע פניך אינם כתמול שלשום?" השיב בעל המכולת: "אני כבר שבוע לא עוצם עין".

נבהל הלוקח: "מה קרה?"

"מה, לא ראית את המינימרקט החדש שנפתח מעבר לפינה?"

"כן, ראיתי", אמר הלוקח, "אך מה הבעיה, הרי הקב"ה זן ומפרנס את כל הבריאה, מקרני ראמים עד ביצי כינים, ומזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה... ומה אתה פוחד, הרי אין אדם נוגע במוכן לחברו אפילו כמלוא נימה". ולבסוף אמר: "אתה גם יכול להשתמש בסגולה לפרנסה שהבאת לי..." זו, כמובן, היתה זריית מלח על הפצעים.

בעל המכולת לא עצר ברוחו וצעק בגרון ניחר: "איך הוא העז לפתוח מינימרקט מול החנות שלי? הרי הוא מסוגל לגנוב לי לקוחות! אני אעשה הכל כדי לחסל לו את העסק!"

כל 'זמרי הביטחון' יכולים לשורר בקול גדול, כל עוד זה לא נוגע להם. ברגע שניסיון בא לפתחם והם חשים סכנה, בבת אחת נאלמת 'זמרתם' ונעלמת אמונתם.

קל להטיף ולדבר גבוהה גבוהה על אמונה ובטחון, אבל המבחן האמיתי הוא במעשים. כאשר האדם בא לידי ניסיון וקושי ונדרשים ממנו תעצומות נפש של אמונה ובטחון כדי לעמוד בניסיון ולהתגבר על הקושי - כעת הוא עומד למבחן! הוא עצמו יקבע במעשיו, האם הוא רק נאה דורש או גם נאה מקיים.

(מתוך הספר - דורש טוב בהוצאת 'יפה נוף')

המשך מעמוד 12 | הגאון רבי יחיאל צוקר שליט"א

תביא לי". נובהרדוקר לא שואל שאלות. אמר לו: "אתה רעב? קח!" עוד לא הספיק לסובב את הראש והוא חיסל את כל הצלחת, לא השאיר אפילו אטריה אחת. כעת העיניים של שניהם מצטלבות. היתכן שהלה יעשה לו עכשיו צרות?

השומר פתח ואמר לרבי יענקלה, באידיש כמובן: "מה אני יכול לעשות, הרי אם אני משחרר אותך אני פוגע במשרה שלי".

כמה שאני קטן אני דג שמן

אמר לו: "תגיד להם שתפסת אותי, כמה שאני קטן אני דג שמן. והדבר הראשון שאתה צריך הוא להעביר אותי בכל המחנה ולהזהיר את כל התימנים שאיתי לא יהיה להם עסק, שיזהרו ממני כי אני משוגע". ההוא עשה את עצמו חוקר אותו ולבסוף אומר לממונים עליו: "רבותי, כמה שהוא קטן, הוא דג שמן וחייבים להזהיר את כולם מפניו!" והם קנו את הלוקש הזה...

הם עברו יחד ברחבי המחנה, נכנסו לכל חדר ור' יענקלה שאל את הנוכחים: "רוצים ללמוד תורה? יש בתי חינוך המלמדים תורה", וכל מי שהסכים הוא רשם את שמו. אחרי שסיימו לעבור בכל המחנה נתנו לו כמה בעיטות, דחפו אותו החוצה ואמרו לו: "תזהר, בפעם

הבאה אתה לא תצא מכאן חי!" והוא הגיע עם רשימה של שישים תלמידים שיכלו להילחם עליהם ולהעבירם למוסדות תורניים.

זה מה שאמר החזון איש: הם לא תפסו אותו, אלא הוא תפס אותם... והנה, אנחנו מבינים שהכותרת של הסיפור הזה הוא הפסוק: "שֶׁלַח לְחֶמְךָ עַל פְּנֵי הַיָּמִים כִּי בָרַב הַיָּמִים תִּמְצָאֲנֶנּוּ" (קהלת יא, א). רבי יענקלה נתן לו צלחת אטריות, וברבות הימים הלה השיב לו טובה ובזכות זה ניצלו ילדים מחינוך לשמד.

אך באמת זה לא רק "שלח לחמך על פני המים", אלא שכשיושב יהודי בסיביר וחי על צלחת אטריות, אך כשמישהו לידו נראה יותר רעב ממנו, הוא מתגבר על הטבע העצמי שלו ונותן לו את האטריות - מזה יכול לצאת מעשה הצלה מופלא שכזה.

זה היסוד שהתורה מלמדת אותנו כאן. אנחנו מתמודדים כל הזמן עם אותה נקודה של 'אילי מצרים'. אנחנו נכנעים לאילי הטבע. והקב"ה אומר: יהודי יקר, יש לך עוצמה אדירה, אתה יוצא ממצרים ומקבל תורה. אתה יכול להתגבר על הטבע שלך, לפרוץ גבולות ולהשיג כל דבר טוב שבעולם.

לע"נ אבי מורי ר' נתן ב"ר יחיאל מאיר זצ"ל
וזוגתי מרת רבקה ב"ר יהודה ע"ה

כאשר הוקם בית המדרש של קהילת 'פרושים באחוזת ברכפלד במודיעין-עילית, זכינו לביקורו המרומם ורב הרושם של הגאון הצדיק רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל, מגדולי מאורי הפרושים ומשרידי תלמידי מרן ה'חפץ חיים זצ"ל

מאוצרותיו הנפלאים של הגאון רבי אליעזר טורק שליט"א

ילמען ספר שמי בכל הארץ (ט טז)

כאשר הוקם בית המדרש של קהילת 'פרושים באחוזת ברכפלד במודיעין-עילית, זכינו לביקורו המרומם ורב הרושם של הגאון הצדיק רבי מרדכי צוקרמן זצ"ל, מגדולי מאורי הפרושים ומשרידי תלמידי מרן ה'חפץ חיים זצ"ל.

בדברים שנשא ביקש ממייסדי הקהילה להתקין תקנה קבועה ללמוד כל שבת לאחר התפילה את אחד מספרי ה'חפץ חיים ברבים, אפילו למספר דקות מועטות.

הוא הוסיף משפט נוקב: "אין כוונתי לומר שכולם ידעו את מה שה'חפץ חיים כתב בספריו, זו עוד מעלה בפני עצמה. אבל אני כן מתכוון שתלמדו את שיטתו ודרכו של ה'חפץ חיים!..."

מה הייתה שיטתו ודרכו של ה'חפץ חיים?

כל ימיו ושנותיו של ה'חפץ חיים היו שוים לטובה בשאיפה והשתדלות להרבות כבוד שמיים, עיקר מגמתו בכל פעולה ומעשה שעשה הייתה נעוצה במחשבה תחילה אם יתרבה כבוד שמיים על ידי זה. היה חשוב לו שהברייתו יעמידו למול עיניהם מה המטרה שלהם כאן, ומה תכליתם ויעודם בעולם. לכן הקדיש חיבור שלם בשם 'כבוד שמיים, בו הרחיב את הדיבור כיצד מכבדים את הקדוש ברוך הוא.

מסופר שכאשר אמרו פעם ל'חפץ חיים על אדם מסוים שסובל מרורות בשביל שנלחם בעוון נגד מפירי הדת, ובשל כך נידון ליסורים וכליאה, הגיב ה'חפץ חיים בקול הומה וכוסף: "איי! מקנא אני באיש הזה שזכה שדנים אותו על עניין של כבוד שמיים. כמה חבל שאני לא זכיתי בכל ימי חיי להיות נידון וחבוש על כבוד שמיים!"
זוהי משנת ה'חפץ חיים על רגל אחת!

זכורני כי לפני כל תחילת שיעור

מרן ראש הישיבה הגרא"מ שך זצ"ל, כידוע ראה בדמותו של ה'חפץ חיים דוגמא וסמל של שלמות. תמיד עורר לאחוז בדרכו ולצעוד לאור משנתו. הוא העיד לא אחת כי הן בענייניו הפרטיים והן בענייני הכלל, כאשר זקוק הוא להכרעה כלשהי, הוא מעמיד את דיוקן ה'חפץ חיים למול עיניו, כמורה אחרון לבית ישראל, ושוקל מה היה עושה ה'חפץ חיים בכהאי גוונא, וכך מכריע.
והנה גם בהליכותיו הטהורות של מרן הרב שך ראינו תמיד שעיקר

מגמתו בחיים היה להרבות כבוד שמיים. את כל מסכת הרבצת התורה וזיכוי הרבים שלו הוא ראה רק כאמצעי ליישם מטרה זו. זכורני כי לפני כל תחילת שיעור היה באופן קבוע ממלמל בפיו כמה מילים. אנו התלמידים היינו בטוחים תמיד שהוא אומר את תפילתו של רבי נחוניה בן הקנה, התפילה המוזכרת בגמרא שיש לאומרה לפני הלימוד. אך פעם כאשר נשאל על כך גלויות על ידי אחד מגדולי תלמידיו, השיב: "אני מתפלל לקדוש ברוך הוא שיזכה אותי להרבות כבוד שמיים על ידי השיעור הזה. זו כל המטרה שלי! על זה אני מתפלל!..."

והנה יש להוסיף עוד הארה נפלאה בעניין כבוד שמיים:

כיוון שכל תוכנית הבריאה מעצם קיומה, מטרתה היא להרבות כבוד שמיים, וזוהי תמצית לימוד התורה וקיום המצוות, לכן גם כל פעולה שנוגדת את תוכנית הבריאה - לא תצלח! לא יתכן לחיות כאן בעולם הזה בצורה שנוגדת את מטרת החיים ולחשוב כי הם יעשירו את האדם, ויגרמו לו לאושר וסיפוק אמיתי.

שמעתי פעם משל נפלא

שמעתי פעם משל נפלא שממחיש היטב את העניין:

אדם עשיר בעל אמצעים קנה שטח גדול במרכז העיר. הזמין אדריכל מומחה וביקש ממנו לשקוד על תוכנית בניית טירה גדולה, נאה ורחבת ידיים, שתתאים לצרכיו האישיים וצורכי בני ביתו. כעבור תקופה כשהציג האדריכל את תוכניתו בשלמות, נשכרו

מעשה מופלא מצאתי בספר עתיק יומין

מעשה מופלא מצאתי בספר עתיק יומין אודות רבן ומאורן של ישראל, הגאון רבי עקיבא איגר זצ"ל, שימחיש לנו כיצד ראה גאון הגאונים את כל ענייני העולם הזה, כמי שיש להם מטרה אחת ויחידה להרבות כבוד שמיים:

בימי זקנותו של רבי עקיבא איגר, הייתה תקופה מסוימת שלא חש בטוב, והוצע לו לנסוע לעיר ורשא, מקום מגורי בנו הגאון רבי שלמה איגר זצ"ל. הוסבר לו כי שם יוכל לנוח מעט מטרדת הרבנות המפרכת ומעול הכלל המשתרג על צווארו.

בכניסה לורשא המתינו בכיליון עיניים קהל אלפים שבאו לחלוק כבוד ראוי לעמוד התורה שבדור, ובכניסתו לעיר כולם הצטופפו סביב הכרכרה מתוך רצון עז לחזות בזיו פניו של גאון הגאונים שיצא שמעו בכל הארץ.

מיד עם בואו לעיר תקפה אותו חולשה גדולה. בנו, רבי שלמה איגר, נרעש וביקש להזעיק את טובי הרופאים לבדוק את מצבו. רבי עקיבא איגר התנגד בתוקף ואמר לבנו: "אין צורך! מה יעזרו הרופאים? הרי יודע אני את הסיבה שבגינה אינני חש בטוב, זאת משום שכבר שלשה ימים לא עסקתי בעיון התורה כראוי מפני טורח הדרך. אנא הביאו לי גמרא פלונית, אלמד קצת ובעזרת השם אשוב לאינני!..."

ואכן כך היה. הביאו לו גמרא, וכעבור כמה דקות שבה רוחו אליו, ויהי לפלא!

לאחר מעמד קבלת הפנים, ביקש רבי שלמה שיסיעו את האב הגדול לאחד המוזאונים העתיקים בעיר. המוזאון היה ממוקם בבניין מרהיב ביזפיי, שהיה נדמה יותר כארמון. מן החלונות השתקף נוף נפלא של גינת פאר מרשימה במיוחד. המשמשים הושיבוהו בתחילה על כיסא עתיק מצופה זהב ששימש את אחד השרים הבכירים במלוכה מאתיים שנה קודם לכן, אל מול החפצים העתיקים והנדירים שהוצגו שם לראווה מתוך רצון וכוונה שיתרשם מהם.

אולם להשתוממותם הרבה, רבי עקיבא איגר נותר שקוע עמוק עמוק במחשבותיו, לא הביט לכיוון החפצים המוצגים מולו ולא הגיב אף מילה. כעבור כמחצית השעה שאל לפתע את משמשיו: "היכן התינוק?" כשתמהו לפשר כוונתו, הסביר ברצינות תהומית: "סבור הייתי שבאנו למקום כה יפה, משום שאמורה להתקיים כאן ברית מילה..."

מעשה מופלא זה משקף מאוד את הליכות חייהם של גדולי הדורות. היה פשוט אצלו כי לא בא לכאן כי אם למטרת מצווה או עניין אחר שתכליתו כבוד שמיים, ולולי זה אין כל סיבה לשהותו כאן! כל ענייני העולם הזה הם רק אמצעי לעניינים המרבים כבוד שמיים! מפליא ביותר!

(קטעים מלוקטים מתוך הספר 'אוצרותיהם אמלא')

פועלים שהשלימו את בניית הטירה, תוך מילוי קפדני אחר שרטוטי האדריכל.

עם גמר הבנייה, חלה העשיר לפתע וכעבור זמן קצר נפטר מבלי שהספיק להתגורר בה וליהנות מפרי עמלו. יורשיו שלא ידעו מה לעשות עם טירה כה ענקית שנפלה בחלקם, ניסו למכור אותה בכל דרך ולא עלתה בידם. למצער, עלה בידי אחד מהם רעיון; לאחרונה הוא שמע כי הממשלה מחפשת באותו אזור שטח מתאים לשם בניית בית חולים. אם כן אולי תסכים הממשלה לרכוש את הטירה ולשכן בה את בית החולים.

ממחשבה למעשה, פנה מיד לנציגים וניסה לשכנעם כי הטירה עשויה בהחלט להתאים לבית החולים, וכי ניתן לשנות את ייעודה בקלות. הוא החל להציע בלהט כי בפניה זו ימוקם חדר הניתוחים, בפניה אלמונית חדרי מיון, בזווית אחרת חדרי לידה, וכן הלאה...

כאשר הגיעה ההצעה לגורמים הרלוונטיים המתמחים בבניית בתי חולים, הם נדו לו בראשם והביעו תמיהה נוכח ההצעה הטיפשית שהציע. הם הסבירו לאיש כי עליו להבין שבשביל להקים מרכז ענק כמו בית חולים, מוכרחים לקחת בחשבון כבר ברגע הראשון, עוד לפני תחילת הבנייה, אלפי פרטים שונים שיתאימו במיוחד עבורו. המקום אמור להכיל אלפי מיטות, מאות חדרים, עשרות מבואות, מעליות, מדרגות, נקודות חשמל ומים, מקומות אחסון גדולים של תרופות, מצעים ושאר אביזרים שונים ועוד. למן הרגע הראשון הוא אמור להיות מתוכנן ומעוצב בקפידא עבור בית חולים.

עליו להבין כי טירה גדולה ורחבת ידיים ככל שתהיה, כיוון שנועדה מתחילתה למטרה שונה לגמרי, לא תוכל בשום פנים ואופן לשמש בית חולים בצורה טובה ומושלמת, גם אם יעשו בה שינויים מרחיקי לכת. לעולם לא יצליחו להביא אותה לדרגת יעילות כמו שיועיל בניין שנבנה, תוכנן ועוצב מלכתחילה לצורך בית חולים.

הנמשל הוא נוקב ואמיתי. מטרת יצירת האדם היא להרבות כבוד שמיים בבריאה. 'כול הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו. על ידי ששומר האדם את חוקי התורה ומקיים את מצוותיה כתיקונו, הוא למעשה מיישם את מטרת בואו לעולם ומרבה כבוד שמיים. כי העולם תוכנן ועוצב בדיוק שבביל מטרה זו. כל הבריאה כולה נועדה לשרת ולהביא את המטרה הנעלה של ריבוי כבוד שמיים ומותאמת במיוחד בשביל זה.

אי לזאת, כל אימוץ צורת חיים ששונה מחיי התורה, וכל ניסיון ליהנות הנאה אמיתית ומספקת מענייני העולם הזה - שאין לה שייכות עם כבוד שמיים, כמוה כשינוי הייעוד שלשמו נוצר האדם, והינו ניסיון שנועד מראש לכישלון. מאחר והאדם לא נברא אלא להרבות כבוד שמיים, הרי ששום עונג אחר לא מסוגל להביא את הנפש אל סיפוקה המלא, אלא אם יתאים את עצמו במדויק לתכנית המקורית שעבורה היא נוצרה!

רוצים לקבל את 'לקראת שבת'
מדי שבוע ישירות למייל?

חדש!!! ניתן להרשם בכל עמדות 'נדרים פלוס' ברחבי הארץ

מעשה זה הפליאני ביותר. הן הר"ר יוחנן זלצמן ז"ל בחור צעיר היה אז, בקושי בן 17. ואך מילים ספורות אמר לבחור הקטן ממנו בשנים, ותראה איזה אילן רב פארות צמח מכך! האברך הזה ר' אלימלך מסיים כל שבוע כל הפירוש אור החיים הק' - לאו מילתא זוטרא היא כלל וכלל!

כל דבר טוב, אפילו פעוט - יש לו השפעה רחוקה ואינסופית לנצח נצחים!!

מאת: הרב אליהו שור

אַתָּה תְּדַבֵּר אֶת כָּל אֲשֶׁר אֶצְוֶה (ב)

ובמסגרת מתאימה, מה להם ולבית המדרש בשעות אלו? מדוע אלו שוהים המה במסגרת מתאימה יחד עם שאר בני גילם? "אמת", ענו לי הנערים. "שהינו כל ימינו במסגרת מתאימה - במסגרת הת"ת, שם למדנו ועשינו חיל. אך עתה כבר בגרנו מספיק וכבר מתקרבים אנו לגיל המצוות. והחידר המקומי איננו מספיק לנו, ונצרכים אנו להרחיק נדוד אל ישיבה מתאימה לגילנו. אך מה נעשה, ולהורינו בקושי לחם לפי הטף יש להם, וגם זה במאמץ גדול. כך שאין להם כסף נוסף לשולחנו למרחקים - לישיבה מתאימה. לכן שוהים אנו בבית המדרש, מנסים ללמוד משהו, מצליחים, פחות או יותר, בדגש על הפחות".

"שמעתי את תשובתם", המשיך היהודי לספר. "והמשכתי הלאה. מה לי ולנערים. ומה לי ולהוריהם. יסדרו הם וצאצאיהם. אך בליה בשוכבי על יצועי, החלו הרהורי לב לעלות בקרבי. 'הן סוחר אמיד אתה, יש לך מספיק כסף באמתחתך, וכאן שני נערים מסתובבים באפס מעש, ובתקופה מורכבת עסקינן, מי יודע לאן הם יכולים להידרדר כתוצאה מחוסר מסגרת מתאימה. למה שלא תעניק להם מכסף למען יוכלו ללכת ללמוד בישיבה!!"

וכך כעבור זמן מועט ישבו שני הנערים על העגלה הרתומה לסוס

כה הרהרתי הנה והנה. עד שבבוקר קמתי והחלטה בקרבי: אם אין להוריהם מספיק אמצעים לשולחם ללמוד תורה, אכנס אני במקומם ואשלם כל מה שצריך כדי שילדים אלו יוכלו ללמוד תורה! וכך כעבור זמן מועט ישבו שני הנערים על העגלה הרתומה לסוס כשהם מתקדמים בשמחה לישיבה!

כך נמשך הדבר כמה וכמה שנים, כשאני מפריש מקצת ממעותיי להחזיקם ולכלכלם!"

מספר הזקן: למה אני מספר לך כל זאת? שמע והאזן להמשך המעשה. כעבור כמה שנים התגלגלו הדברים כדרך שהתגלגלו, והוצרכתי לעקור ליבשת אמריקה, ומני אז הופסק הקשר בינינו, לא ידעתי מה עלה בגורל הנערים, בקושי זכרתי מהמקרה, רק זאת זכרתי - את שמותיהם של הנערים שנחקקו במוחי, לילד אחד קראו בעיירה 'אהרלה' ולילד השני קראו 'ענקלה', חוץ מזאת לא ידעתי

לפני עשרות שנים התרחש המקרה בארצות הברית. בשנים בהם היה חי ענק התורה מרן הגאון רבי יעקב קמינצקי זצוק"ל, ראש ישיבת 'תורה ודעת'. וכידוע היה הוא מהבולטים שבין מוסרי התורה באמריקה. פעם אחת שלח אחד מתלמידיו לשליחות למטרה יהודית לערבות אמריקה. הרחיק התלמיד עד לעיר המבוקשת. ומה עושה יהודי כשהוא מגיע לעיר לא מוכרת? באורח טבעי - פונה הוא לבית ד'. כך גם עשה תלמיד זה. בירר איה הוא מקום כבודו, ונכנס להתפלל מנחה וערבית בבית המדרש של העיירה. בין לבין הבחין בו אחד מן הזקנים דשם, וכיון שחזה בפנים בלתי מוכרות, שאלו לשלומו, מיהו ומה מטרתו.

כיון ששמע הזקן שהוא מתלמידיו של ר' יעקב קמינצקי נרעש ביותר. באומרו לאותו אברך: "הבה ואספר לך סיפור מפליא, הרי מתלמיד ר' יעקב אתה, הסיפור יעניין אותך ביותר!" כיון שכן עשה האברך אזנו כאפרכסת והאזין ברתיק לדברי היהודי המבוגר שסיפר לו כך: "נער הייתי גם זקנתי, אך כשהייתי בשנותי הצעירות, גרתי אי שם ברוסיה הענקית בעיירה שכוחה, סוחר הייתי ועוסק במשא ומתן של מסחר, אך בעזר שמו יתברך אף נתתי פני לעסוק בתורה, וקבעתי מספר שעות ביום ללמוד בעמקי התורה ולעסוק בעיונה בבית המדרש העיירתי. כך נהגתי שנים מספר. חוק ולא יעבור. בדרך כלל היה הבית מדרש ריק בשעות לימודי הקבוע, כך יכולתי לצלול בעיון התורה ובעסק הלכה ברוגע וביישוב הדעת.

מה יעשו שני ילדים ולא ישתובבו

בשל כך מה מאד גדלה פליאתי כשיום אחד פוגש אני בשני ילדים תושבי העיירה שהגיעו גם הם בשעות אלו לשהות בבית המדרש. תחילה לא התייחסתי לכך. אולם כעבור תקופה, וכשראיתי שביקורם בבית המדרש הפך לעובדה קבועה לאורך ימים, ואף הרגשתי אותם בפועל - שכן מה יעשו שני ילדים אלו ולא ישתובבו? כך שזה כבר הפריע לי ישירות לריכוזי ועיוני בתורה, ניגשתי אליהם ושאלתי: "מה זה ועל מה זה?" - אמאי אינם נמצאים בבית חינוך

מה עלה בגורלם, אם שרדו את המלחמה הנוראה או לא, אם כן, להיכן היגרו, ומה מצבם כיום.

עד ש ---

יום אחד התחקיתי אחר עקבותיהם של ילדים אלו בני עיירת, ומה שהתברר לי הפתיעני ביותר, התברר ששני ילדים אלו גדלו למאוד בתורה, הצמיחו בה פרי, ולכשתשמע את שמותיהם תוכה אף אתה בתדהמה:

שני ילדים אלו גדלו ביותר והיו לבוני ומקוממי התורה לאחר המבול ביבשת אמריקה: 'אהרל'ה' צמח ונהיה למרן הגאון רבי אהרן קוטלר, ו'ענקל'ה' הלא הוא רבך מרן הגאון רבי יעקב קמינצקי. הלא המה שני עמודי התווך של מכוני ומייסדי עולם התורה בארה"ב בדור האחרון!"

"דברים אלו הפליאוני ביותר!" סיכם היהודי. 'ולכן אני מספר לך זאת - כדי שתדע שלעולם אינך יכול לדעת אלו השפעות יש לפעולותיך, אפילו הפעוטים ביותר!"

שכן לא חשבת אז שבתמיכתי הדלה בשני ילדים אלמוניים במספר רובלים - אני בעצם בונה ומקים את כל עולם התורה באמריקה! והנה קמה האלומה וגם נצבה!

- לכו חזו גודל כוחה של כל פעולה טובה באשר היא שם!

למה סיפר לי ר' אלימלך סיפור זה?

סיפור זה שמעתי לפני כעשור מפי הגה"ח המשפיע רבי בעריש שמעיה שליט"א מחשובי החסידים בקהלא דקרלין סטאלין בירושלים, שסיפרו כדי להדגיש את המסר המרכזי העולה מן הסיפור דנן: לעולם אינך יכול לדעת עד כמה מכל פעולה שאתה עושה, אפילו שלפעמים היא נראית קטנה ושולית, יוצאות השפעות גדולות למאוד!

נזכרתי בסיפור זה השבוע לאור סיפור אחר שהתרחש בימים אלו, שמדגים ענין זה ביותר.

אברך לי בכולל ושמו ר' אלימלך (שם לא בדוי). מספר לי אותו אברך בחד מן יומא דחנוכה בשנה זו סיפור כזה: "לפני קרוב לעשור נכנסתי לשיבה קטנה 'קרלין' בירושלים. ושם הכרתי קצת חד מן הבחורים בשיעור הגבוה בשיבה (שיעור ג'), והיינו משוחחים לפעמים בנעימות. בחד מן יומיא דחפני אותו בחור במילים ספורות להתחיל ללמוד כל פירוש 'אור החיים' הק' על הפרשה מדי שבוע בשבוע. באומרו לי ובתארו לי גודל העניין וגודל הסגולה. זאת לבד

מכך שע"י לימוד כזה שמתחברים לתורה ולפרשה באופן חזק!"

"הדבר היה לי קשה מאוד", מספר לי ר' אלימלך. "ואף ביטאתי זאת בפני אותו בחור מבוגר, אך הוא הרגיעני באומרו לי אז: 'שים ליבך, הן זו רק ההתחלה. אחרי כן הדבר קל יותר. אף אעוצה לך עצה - קנה לך בזאת סט ספרי אור החיים הק' מחולק לפי פרשיות, שא את הפרשה הספציפית בחיקך, ובכל עת מצוא גזול רגעים במהלך היום, הצץ בו בספר הקדוש, ובד בבד עם לימוד מסודר תזכה לגמור כל שבוע כל הפירוש ברצות ד' דרכיך!"

"הדברים שבו את לבי, וכמעשהו עשיתי. בהתחלה היה הדבר קשה,

אך עם הזמן הוקלו הדברים, והצלחתי לאמץ מנהג קדוש זה חוק ולא יעבור, וזה לי כמה שנים, וב"ה מסיים אני כל שבוע את פירוש

אור החיים הק' על הפרשה כל שבוע, כה יתן ד' וכן יוסיף!"

ולמה סיפר לי ר' אלימלך סיפור זה? היתה סיבה לכך, הסיבה היא מקרה שקרה בחנוכה האי שתא דתשפ"ה: אברך עלם חמודות השקוע בתורה ובמצוות, נפטר בקהלא קדישא 'קרלין סטאלין' בהיותו בן כ"ג שנים בלבד לאחר התמודדות של כמה שנים בגזירת שמים, הר"ר יוחנן זלצמן ז"ל שמו, השמים נטפו דמענות, והעצב היה בכל קהלא קדישא.

מספר לי ר' אלימלך הנ"ל: "התדע שמו של אותו בחור שסיפרתי לך מקודם? היה זה יוחנן זלצמן זה! הוא זה ששידלני במילים ספורות להתחיל במנהג זה, ומכוחו ובזכותו מסיים אני כל שבוע זה כמה שנים כל הפירוש מדי שבוע בשבוע. כל זה הוא בזכותו, ויהיה מעתה לזכותו בגנזי מרומים בעזר שמו יתברך!"

מעשה זה הפליאוני ביותר. הן הר"ר יוחנן זלצמן ז"ל בחור צעיר היה אז, בקושי בן 17. ואך מילים ספורות אמר לבחור הקטן ממנו בשנים, ותראה איזה אילן רב פירות צמח מכך! האברך הזה ר' אלימלך מסיים כל שבוע כל הפירוש אור החיים הק' - לאו מילתא זוטרא היא כלל וכלל!

מספר אני אך אמש עובדה זו לחברי

אך מה שמפליא עוד יותר הוא המשך הסיפור:

וכך מספר עוד ר' אלימלך: "תא ושמע גלגולם של דברים עד היכן הם. מספר אני אך אמש עובדה זו לחברי הקרוב אלי, ומה עונה הוא אבתריי: 'דע לך ר' אלימלך. אף אני בחבורתי, מכיון שראיתי את דבקותך בלימוד אור החיים הק' ולימוד כל פירושו מדי שבוע חוק ולא יעבור, התחזקתי והחילותי אף אני לחקותך, וגמרת אומר בליבי לגמור לימוד כל הפירוש כל שבוע, וב"ה זה מספר שנים אני עומד בכך, ומצליח לסיים כל שבוע כל הפירוש כולו!"

לכו וראו גלגולם של דברים!

ועובדה זו מחזקת אותנו ביותר - להחשיב כל עובדה שהיא. שכן ר' יוחנן מיודענו לא חשב בכלל שהוא עשה מעשה עצום בכך שזרק מילים ספורות לבחור צעיר בדבר לימוד האור החיים. אך למעשה קמה אלומתו וגם ניצבה, ובזכות מילים אלו, לא רק ר' אלימלך לומד כל הפירוש הקדוש כל שבוע, כי אם גם גרם לחבירו כן!

עד היכן מגיע השפעתן של דברים קדושים!

(ואולי יאותו רבים להצטרף אף הם לחבורתא קדישתא זו ולסיים כל פירוש אור החיים הק' על הפרשה שגדולתו רבה ונודעת היא מפי ספרים וסופרים. ויהיו הדברים לע"נ אברך זה - ר' יוחנן בן יבדלחט"א הרה"ח ר' משה שלום שליט"א הנו"מ אסתר תבדלחט"א).

נפנים ונשכיל: לעולם לא נזלזל בדבר טוב שאמרנו לחברינו, במחמאה שזרקנו לכיוונו, בהארת פנים אפילו קלה אליו, ובכל מעשה טוב!

כי הלא למדנו והחכמנו שכל דבר טוב, אפילו פעוט - יש לו השפעה רחוקה ואינסופית לנצח נצחים!

יצאתי מהבית כמידי ערב כדי למסור את השיעור הקבוע שלי ב'ירושלמי' וכן ב'עמוד היומי'. התוכנית היתה שאחרי השיעור ותפילת ערבית, אני ממשיך לאולם שמחות, בו מתקיימת באותו ערב חתונה של קרובינו שמתגוררים בסמוך אלינו, סיימתי את השיעור, ובעודי מתארגן לתפילת ערבית מצלצל הטלפון, על הצג אני רואה שמתקשרים מהבית...

כבר היה לי מאמר כמעט מוכן לפרשת וארא, אבל אז הקרה ה' לידי סיפור שגרם לי לשנות את התוכנית

מאת: הרב עמרם בינעט

וְאִיךָ יִשְׁמְעֵנִי פְּרִיעָה וְאֲנִי עֶרְל שְׁפָתַיִם (ויב)

האמת שכבר היה לי מאמר כמעט מוכן לפרשת וארא, אבל אז הקרה ה' לידי סיפור שגרם לי לשנות את התוכנית וללכת לכיוון שונה, ומעשה שהיה כך היה.

יצאתי מהבית כמידי ערב כדי למסור את השיעור הקבוע שלי ב'ירושלמי' וכן ב'עמוד היומי'. התוכנית היתה שאחרי השיעור ותפילת ערבית, אני ממשיך לאולם שמחות השוכן כאן בעיר, בו מתקיימת באותו ערב חתונה שבה אבי הכלה הוא בן דוד שלי, ולא סתם בן דוד אלא גם כזה שמתגורר בסמוך אלינו, כך שברור מאליו שבחתונה כזאת אני משתתף, ויותר מ-5 דקות.

סיימתי את השיעור, ובעודי מתארגן לתפילת ערבית מצלצל הטלפון, על הצג אני רואה שמתקשרים מהבית. הבת שלי, ילדה בת שש על הקו. בוכה! שאלתי אותה מה קרה ולמה היא בוכה, והיא משיבה לי "אין אף אחד בבית!". לרגע נחרדתי. ילדה בת שש לבד בבית? אוי ואבוי!

אבל מאחר ואני מכיר את בני ביתי ויודע שדבר כזה לא יכול להתחולל, ביקשתי ממנה שתסביר לי למה היא מתכוונת. "את ממש לבד?", שאלתי, "הרי יש לך אח בן 14 ועוד אחד בן 12 שאמורים להיות עכשיו בבית. איפה אמא? אולי היא באמת הלכה לחתונה, אבל יש עוד ילדים..."

הילדה מתאוששת מעט מהבכי ומאשרת שאכן, שני אחים נמצאים בבית, אבל... "הם לא רוצים להגיד איתי קריאת שמע".

זה כבר סיפור אחר...

ביקשתי שתעביר את הטלפון לילד הגדול מביניהם, והוריתי לו לומר קריאת שמע עם הילדה, אבל הוא הסביר לי שהוא ניסה להגיד איתה קריאת שמע והיא לא מוכנה, היא רוצה לומר דווקא עם אבא או עם אמא... "בסדר גמור", אמרתי לה, "אני אגיד איתך קריאת שמע!". הילד שם את הטלפון על מצב של 'רקול', ואני פתחתי סידור והתחלתי לומר קריאת שמע, כשהיא אומרת יחד איתי מעבר לקו, לאחר מכן איחלתי יפה ליל מנוחה וחלומות מתוקים, והיא

הלכה לישון שמחה ורגועה. עד כאן המקרה שקרה...

כשניתחתי את המקרה הזה שמתי לב שהילדה בעצם התחילה בטענה שאין אף אחד בבית! למה היא התכוונה? היא התכוונה שהיא רוצה לקבל קצת תשומת לב של אבא או אמא, לפני שהיא הולכת לישון, ואף לא אחד מבין שניהם נמצא בבית כדי לומר איתה קריאת שמע ולתת לה את ההרגשה הטובה שהיא רגילה לקבל לפני השינה.

טוב סליחה, אני הולך

יש בדיחה ידועה, ומאחר וזאת 'ליצינותא דעכו"ם, נספר אותה בהקשר זה...

אחד הגיע לבנק וניסה למשוך כסף מהחשבון שלו: "למה הם יכולים למשוך ואני לא יכול???"

הסביר לו הפקיד באדיבות: "אדוני אין לך כסף בחשבון ולכן אתה לא יכול למשוך".

הלה המשיך להטריד ולדרוש שיביאו לו כסף, בא פקיד יותר בכיר, ועוד אחד, והלקוחות האחרים בבנק, כולם ניסו לומר לו שאין לו

אני אסביר ש'ניטל' זה מנהג שנהוג באירופה זה מאות בשנים, שלא ללמוד תורה בזמן שבו הגויים חוגגים את אחד החגאות שלהם, ומאחר והנוצרים עצמם נחלקו לכמה כתות שכל אחת מהן שמרה את החגא הזה ביום אחר, גם היהודים נהגו שלא ללמוד, כל אחד באותו זמן שאנשי המדינה ההיא הגויים חגגו את החגא שלהם. ברבות מקהילות החסידים נהוג לשמור את המנהג עד היום ולהימנע מלימוד תורה למשך מספר שעות, באותו תאריך שבו נהגו באירופה. הבן שלי לומד בישיבה קטנה שבה שמרו השנה את ה'ניטל' ב-5 בינואר, יום קודם למה שנהוג בוויניץ.

הוא התקשר אלי מהישיבה ושאל אותי מה לעשות, האם לנהוג כמו שנוהגים בישיבה או כמו שנוהגים אצלנו בקהילה. האמת שהשאלה תפסה אותי לא מוכן. מה באמת צריכים לעשות? חכתי מעט בדעתי ואמרתי לו שאני חושב שכדאי שינהג כמו שנוהגים בישיבה, ולא יפרוש מהציבור כי הרי בסופו של דבר זה מנהג, ולכן כדאי שינהג כמו שנוהגים בישיבה.

ורואה שהבן שלי יושב על הספה וקורא ספר...

למחרת אני מגיע הבית בצהריים, ורואה שהבן שלי יושב על הספה וקורא ספר... "מה קרה?", נבהלתי, "אתה לא מרגיש טוב? למה אתה לא בישיבה?", והוא משיב לי בפשטות, "בגלל ה'ניטל'". כמעט כעסתי עליו... הרי אמרתי לו במפורש שיעשה כמו שעושים בישיבה, אבל כששאלתי אותו, הוא אמר לי שהוא לא הבין כך ממני. אני לא אמרתי לו את זה בצורה חדה וברורה, אלא התלבטתי זמן מה ולבסוף אמרתי לו שאני חושב שעדיף שיעשה כך וכך. הוא קיבל את התשובה בצורה אחרת, והבין שבעצם הוא יכול לבחור אם לעשות כך או לנהוג אחרת.

איפה הבעיה? האם הילד לא בסדר? לא ולא! הילד בסדר גמור, זה אני לא בסדר. אם הייתי עונה לו תשובה חדה וברורה, המסר היה עובר מצוין והוא היה נוהג בדיוק כמו שאמרתי לו.

כשהבת שלי אמרה לי ש"אין אף אחד בבית", אני הייתי מספיק בוגר ושקול כדי להבין שכנראה מסתתר משהו אחר מתחת למה שהיא אמרה. אבל כשאבא מדבר לילד שלו, הוא לא יכול לצפות מהילד שיבין מה מסתתר מתחת למה שהאבא אומר. המסר צריך להיות חד, ברור, ובעיקר החלטי!

משה רבינו אומר לקב"ה "ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים". לכאורה צריכים לשאול פה שאלה מאוד חזקה.. הרי הקב"ה הודיע למשה רבינו מראש שהוא יכביד את לב פרעה ואת לב עבדיו, ושפרעה לא יתן לבני ישראל ללכת למדבר כדי לזבוח זבחים, ולכן הוא יענש במכות קשות שיבואו עליו ועל עמו.

אם כן, למה משה רבינו מתלונן שהוא ערל שפתיים? את מי זה מעניין? הרי פרעה ממילא לא ישמע בקולו, וכי אם נשלח עכשיו את הדרשן הרהוט ביותר כדי להסביר לארגון הטרור חמאס שמוטל עליו לשחרר את החטופים, הם באמת יצייתו לבקשה הזאת? פרעה

כסף בחשבון, והוא מסרב להבין.

פתאום הגיע המנקה הערבי של הבנק, וראה את ההתגודדות. "מה קרה פה", הוא שואל, וסיפרו לו שיש כאן לקוח שרוצה כסף ולא מבין שאין כסף בחשבון שלו.

הציץ המנקה לרגע, וראה שמדובר בלקוח מהעם שלו... "תנו לי", אמר להם, "אני אסביר לו!!!".

הציבור לא הבין מה יכול המנקה לעשות מה שאחרים לא עשו, הרי אותו אחד שמתלונן מבין עברית מצוין, הוא לא צריך שיסבירו לו בערבית...

המנקה ניגש אליו ו'מוריד' לו שתי סטירות מצלצלות: "אין לך כסף בחשבון", הוא אומר ומוסיף בעיטה, "לך מפה!!!". הלקוח שומע, ואומר "אה, באמת אין לי כסף בחשבון? טוב סליחה, אני הולך".

הנוכחים נדהמו ואמרו לו, רגע רגע, אבל אנחנו כבר חצי שעה אומרים לך שאין כסף בחשבון, למה לנו אתה לא מאמין ורק למנקה אתה מאמין? השיב להם הלקוח הערבי: "אתם אמרתם לי, הוא הסביר לי!".

ועכשיו נחזור למציאות...

לא פעם, אנחנו אומרים משהו לילד, ולאחר מכן אנחנו מתפלאים שהוא לא שמע בקולנו, ואני אתן כמה דוגמאות:

אבא חוזר הביתה, ואמא מספרת לו בטרנויא שהיא ביקשה מהילדה בת ה-14 להוריד את הזבל, אבל היא מתעלמת.

לכאורה זאת חוצפה שאין כדוגמתה. מה זאת אומרת? אמא אומרת לך להוריד את הזבל ואת לא מורידה? אוי ואבוי, מי חייך אותך ככה!!!

אבל אם נפתח את הסיפור ונבדוק, נגלה שזה לא בדיוק ככה. אמא היתה באמצע להכין מרק ירקות לארוחת ערב, וכשסיימה לקלף את הירקות היא אספה את כל הקליפות והשליכה לפח האשפה שהתמלא על גדותיו. "תוריד את הזבל בבקשה", היא קראה בקול לעבר הילדה בת ה-14, שהמשיכה לקרוא והתעלמה מהקריאה, אף ששמעה אותה.

אבל רגע, מי אומר שאמא התכוונה אליה? אולי היא התכוונה לאחותה הצעירה יותר? מי אומר שהילדה בכלל שמה לב שמדברים איתה? היא הרי שקועה בקריאה של סיפר מתח, ועכשיו היא בכלל נמצאת בברצלונה, עוקבת אחרי גיבור הסיפור שבדיוק נכנס לגומחה צדדית כדי לחמוק מהמעקב המתמשך של שוטרי האינקוויזיציה... מה קשור עכשיו לרוקן את הזבל?

אם אמא היתה ניגשת עד אליה, ואומרת לה מטווח אפס, "רחל, תוריד את הזבל", סביר להניח שהילדה המחונכת היתה פשוט סוגרת את הספר ומורידה את הזבל מיידי.

כלומר, בחלק מהמקרים הבעיה היא בצורה שבה הפקודה ניתנת. עצם הצורה שבה אתה נותן הוראה, גורמת לך שתגובה תהיה חוסר ציות.

אני אתן דוגמה נוספת שקרתה בביתי. אנחנו חסידי ויזניץ בית שמש, ואצלנו נהוג לעשות 'ניטל' ב-6 לינואר. לטובת מי שלא מכיר

בחזור מהתפילה לא יכול היה הנכד לכבוש את סקרנותו, הרי מה שארע בדרך הלוך, הוא נס ופלא, איך אדם שבקושי סוּחב את רגליו, מצליח לפתע פתאום לעלות גרם מדרגות שלם בזריזות, מי יודע איזה מלאך ממונה השביע המשגיח בעת שעיניו היו עצומות בדבקות.

על המילים שממסות כל לב יהודי- והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי.

מאת: הרב צבי גטקר

וְהוֹצֵאתִי, וְהַצַּלְתִּי, וְגָאֵלְתִּי, וְלָקַחְתִּי (ו-ו)

אלו מילים שממסות כל לב יהודי, עם ישראל נמצא בשפל שפל המדרגה, מאין יבוא עזרו, ואז מופיע נביא ה' ובשם השם מוסר את המילים המרגשות הללו, והוצאתי, והצלתי, וגאלתי, ולקחתי, והבאתי. אני מציץ מן החרכים, אל דאגה, אני בא לקחת אותכם, כבר.

כמה כוח זה נוסך ביהודי, כמה אהבת ה' אמורה להתעורר כששומעים את הנוסח, את ההתחייבות הזו של השם יתברך לעמי באהבה.

מִרְנַן הַמְשִׁיחַ רַבִּי יַחֲזַקְאֵל לְוִינְשֵׁטִין זִיע"א, הִיָּה מַעֲנֵקֵי הַמּוֹסֵר שֶׁל הַדּוֹר הָאֲחֵרֹן, קָדוֹשׁ עֲלֵינוּ, וְעַבּוּדְתוֹ הָאִישִׁית הֵייתָ נִכְרַת לְבְנֵי בֵיתוֹ, וּבִזְקֻנּוֹתוֹ אֶף לְסוֹבְבִים, כֹּאֲשֶׁר פְּעָמִים חִיבוּטֵי הַנְּשֻׁמָּה שְׁלוֹ, וְעַבּוּדְתוֹ הָאִישִׁית הִיוּ נִגְלִים לְעֵין הַעוֹקְבִים.

הִיָּה זֶה בִּזְקֻנּוֹתוֹ הַמּוֹפְלֶגֶת שֶׁל הַמְּשִׁיחַ, הוּא יֵצֵא מִבֵּיתוֹ אֶל עֵבֶר יְשִׁיבַת פּוֹנִיבֵז' לְתַפִּילָה בְּצִיבּוֹר, הַהֲלִיכָה קִשְׁתָּה עֲלֵיו מְאוֹד, הוּא פְּשׁוּט לֹא הַצְּלִיחַ לְלַכֵּת בְּכוּחוֹת עֲצָמוֹ כְּמַעַט, אֲבָל בְּכ"ז הוּא יֵצֵא נִסְמָךְ עַל נִכְדוֹ הַמּוֹסֵר, לְאַחַר הַלִּיכָה שֶׁל כְּמָה פְּסִיעוֹת הוּא נֶעְצֵר, וְאָמַר לְנִכְדֵּי, אֲוִלִּי אֲפֻשֶׁר שְׁנַחֲזוֹר הַבֵּיתָה, אֲנִי סָבוֹר כִּי אֵין בְּכוּחֵי לְהַמְשִׁיךְ, אֲבָל רַגַע אַחֲרַי כֵּן כְּמוֹ הַתְּנַגֵּד לְעֲצָמוֹ, הַתְּנַגֵּד לְגוֹפּוֹ, וְרוּחוֹ הַבּוֹבֵלָה אוֹתוֹ הַלֵּאָה, וְכַךְ הִלְכוּ עוֹד כְּמָה מִטְרִים, וְשׁוֹב הוּא נֶעְצֵר וְאוֹמֵר: נִרְאָה לִי שְׁזָה פְּשׁוּט לֹא מַעֲשִׂי, אֲנִי לֹא בְּכוּחוֹת כַּעַת, אֲנִי חוֹשֵׁב שְׁנַחֲזוֹר.. אֶךְ רַגְעִים לְאַחַר מִכֵּן, בְּמִקּוֹם לְסוֹב עַל עַקְבוֹתָיו הוּא הַמְּשִׁיךְ בְּדַרְכּוֹ הַלֵּאָה, כַּךְ עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֶל הַמְּדֻרְגוֹת.

תפס ביד אחד את נכדו בחזקה,

ביד שניה את המעקה

והלא כל אחד מבין וחש כי אינה דומה הליכה במישור לעלייה בכלל, וק"ו בן בנו של ק"ו לעליית מדרגות, ואכן כמצופה, לאחר כמה מדרגות, נעצר המשגיח, וכעת היה נדמה כי נשמתו הקדושה תיכנע לגופו הכחוש והלאה, והוא תיכף ישוב על עקבותיו, אך לא, המוסר לא ויתר, והמשגיח הישיש עולה עוד כמה מדרגות, כשנפשו עולה ג"כ במדרגות של מירוק ועבודה על מידת העצלות, אך בשלב זה

כבר לא היה זה מעשי, המשגיח נעצר, ולא המשיך. למעלה בישיבה כבר הגיע זמן התפילה, אך הכל חיכו למשגיח שיבוא, המשגיח החל כבר ממש לסוב על עקבותיו, אבל אז נעצר, תפס ביד אחד את נכדו בחזקה, ביד שניה את המעקה, ועצם את עיניו לזמן ממושך, ולפתע כמו ננער משרעפיו, החל לעלות במרץ את כל גרם המדרגות עד למעלה!.

גם שם שוב נעצר, וחישב האם מעשי להיכנס ולהמשיך בהליכה, וכמובן שהרוח גברה על הגוף, והוא המשיך בהליכתו האיטית, עד למקומו, והתפילה החלה.

בחזור מהתפילה לא יכל הנכד לכבוש את סקרנותו, הרי מה שארע בדרך הלוך, הוא נס ופלא, איך אדם שבקושי סוּחב את רגליו, מצליח לפתע פתאום לעלות גרם מדרגות שלם בזריזות, מי יודע איזה מלאך ממונה השביע המשגיח בעת עצימת עיניו, איזה כוחות רוחניים באו לסומכו אחרי עליית הנשמה שהוא ערך באותם רגעים ממושכים, שעיניו היו עצומות בדבקות.

והוא שאל, סבא, מה עשית בהלוך כשבאנו לעלות למעלה, שבזכותו הצלחת לעלות את כל גרם המדרגות.

המשגיח נענה ברצון, ואמר, נכדי יקירי, עמדת בתחתיתם של המדרגות, עצמתי את העיניים והתחלתי להתבונן, מה אנו הולכים

תיכף להתפלל, ונזכרתי שאנו הולכים תיכף לשבח את ה' יתברך, שאוהב אותנו ובאהבתו הוציא אותנו ממצרים, התחלתי לחשוב על הנסים הנוראים, והנפלאות הפלאיות שעשה עמנו בורא כל עולמים ביציאת מצרים.

תוך כדי המחשבות והתיאור האישי, ליבי החל לבעור בקרבי, באהבת ה', ומתוך הבערה הזו, תיכף ניצלתי את האש שנדלקה בי, ומיד בכוחות אלו עליתי את כל המדרגות!

מבהיל על הרעיון, כמה ההתבוננות הזו, חשובה, מרוממת, מחייבת, ובעיקר מחייה.

בכדי לגעת מעט בשולי המעשה הנפלא הזה, כדי להתחיל להבין איך אדם מגיע לדרגה כזו בזכירת יציאת מצרים, שזיכרונה נוסך בו כוחות כמעט על אנושיים, שמפיח בגופו עוז ותעצומות.

נפנה לעובדה כי המשגיח ויציאת מצרים, היו לא תאוריה ולא סוגיה, אצל המשגיח לא היה זה כאילו הוא יצא ממצרים, אלא הוא ממש כאילו יצא ממצרים, איך ספד לו מרן המשגיח הגר"ש וולבה זצ"ל, 'הלך מעמנו אחד מאחרוני יוצאי מצרים', קרא אחריו.

תלמידיו מתארים כי בעת שהחלו ללמוד את פרשיות הירידה למצרים, רוחו של המשגיח כאילו השתופפה מעט, הוא ממש ירד למצרים, ואם תחילת השיעבוד, ממש היו ניכרים בין ריסי עיניו קושי השיעבוד, התחושה סביבו הייתה 'כי יש צורך לדאוג לפספורט,

המשך מעמוד 23 | הרב עמרם בינעט

הוא חמאסניק, למה בכלל צריכים לדבר אליו יפה? מה התשובה? משה רבינו אומר לקב"ה יש לי בעיה, אני לא יכול להעביר את המסר בחדות. הרי הקב"ה כן רוצה לנהל פה סוג של מו"מ עם פרעה, ולאפשר לו לציית להוראה, כדי שאחרי שהוא יסרב, העונשים שיבואו עליו יהיו מוצדקים.

אבל אם המסר לא עובר בצורה טובה, זה לא נקרא לבקש! זה לא נקרא לצוות! בשביל מה אתה בכלל שולח אותי לדבר עם פרעה? הרי אני לא יכול למלא את השליחות, וממילא אין פה ציווי בכלל. רוצה להעניש את פרעה בכל מקרה, בבקשה, אבל איך אני, משה, קשור לסיפור, אני הרי לא תורם פה דבר וחצי דבר!

הקב"ה קיבל את הטענה ושולח את אהרן לדבר, עכשיו המסר עובר בבהירות, עכשיו יש בקשה ברורה עם ציווי מוחלט, ולצידו אזהרה ברורה לגבי העונש שיבוא במידה ולא יהיה מענה הולם. זה נקרא לדבר, וכשפרעה מסרב לשמוע ולציית, הוא מקבל את העונשים

המשך מעמוד 15 | הגה"צ רבי חזקיהו מישקובסקי שליט"א

ויטמין איי עזר לכאבי הרגליים של האשה ההיא? זה לא ויטמין כזה או אחר, זו הברכה של הסטייפלר, אלא שהוא 'התפיס' את הברכה על איזה דבר מוחשי. אמור לבן משפחתך לעשות כעצת הסטייפלר ולקחת את הויטמין, והברכה של הסטייפלר תעזור לו".

וכך הווה. האדם לקח את הויטמין שהועיל לכאבי רגליים וכעת שינה את ייעודו והועיל לכאבי הראש שלו... וראה זה פלא, לאחר

אנחנו נוסעים תיכף ממצרים!..

ואך החלו לקרוא את פרשיות הגאולה, אורו עיניו, ונשמתו שפעה שמחה לסביבה.

אחד התלמידים שהיה צריך ישועה גדולה, חילה את פני רבו כמה פעמים לברכה בעניינו, אך לא נענה בחיוב מספיק. עד שפעם אחת נקט בתכסיס מיוחד, הוא החל להודות למשגיח על כל מה שקיבל ממנו עד עתה, ובתוך הדברים הודה לו על כך שקיבל ממנו אור ואמונה, על ידי חיזוק בזכירת יציאת מצרים.

מיד כששמע כך המשגיח, הרים את ראשו בהנאה ואמר אם כך שאני זכיתי להשפיע בעניין זה של יציאת מצרים, הרי ראוי אני לברך, יהי"ר שתושע במהרה, למותר לציין שכך הווי.

השם יתברך לא עשה את המכות למצרים, שהציקו לאבותינו הקדומים. ה' היכה את המצרים, כי אנחנו, אנחנו אנו, כאן כעת בתשפ"ה, אנו בניו אהוביו, הוא אוהב אותנו, והוא היכה מכה ויכה, את כל צרינו וצוררינו, הוא הבטיח לנו בנבואה.

אני יוציא אתכם, יציל אתכם, יקח אתכם, יגאל אתכם, ואני עוד אביא אותכם עם אליהו הנביא לבית קדשי ותפארת.

אל יפול לבבכם יהודים, אל יאוש, הזדקפו בני יעקב, התבוננו באשר ערכת לעיני אבותיכם, התבוננו באשר אני עושה עמכם, לקחת אותכם לי לעם הנצח.

הללו בדין ובצדק.

להבדיל אלף אלפי הבדלות, המסר שלנו לילדים צריך להיות חד וברור, כשאנחנו רוצים שהילד יבצע מטלה, היא צריכה להיות ברורה מאוד. אין דבר כזה "תשטוף כלים"! צריכים לומר לו איזה כלים. תשטוף את הכלים החלביים, ותנקה את השיש" או אני רוצה שתשטוף גם את החלבי וגם את הבשרי".

כשאתה רוצה שהילד שלך יימנע מלעבור את הכביש לבד, אל תגיד לו "זה מסוכן לעבור את הכביש לבד בגיל שלך", אלא "עד שלא תהיה בן 11 אני לא מרשה לך לעבור את הכביש בלי ליווי מבוגר!".

ההוראה צריכה להיות חדה וברורה, וכך גם האכיפה שלה. כלומר, אם הילד כן הפר את ההוראה ועבר את הכביש לבד, במידה ואבא או אמא רואים את זה, חייבת לבוא סנקציה מיידית, אם אמרת לילדה להוריד את הזבל והיא לא הורידה, צריך להיות לזה מחיר, אבל בתנאי שההנחיה ניתנה בצורה ברורה, חדה והחלטית.

שהסטייפלר נפטר, ה'ויטמין' הפסיק להשפיע... הלכתי למרן הרב שך זצ"ל וסיפרתי לו על כך. אמר לי הרב שך: "אני לא יכול לעשות מופתים כמו הסטייפלר, אבל אני מברך אותך שהברכה של הסטייפלר תמשיך לעזור".

וראה זה פלא - ה'ויטמין' חזר להשפיע למשך תקופה.

(מתוך הספר 'נאה דורש' בהוצאת יפה נוף)

נושאי הלימוד ב'דף יומי' בהלכה'

האם מותר ללכת עם 'גארטל' בשבת ברשות הרבים? והאם מותר ללבוש ברשות הרבים בשבת כמה זוגות גרביים?

מותר לאדם לצאת בשבת לרשות הרבים כשהוא לבוש בבגדים זהים זה על גב זה, כגון כמה חולצות, או כמה חליפות. היתר זה אמור בין אם עושה כן מפני הקור, ובין אם עושה כן במטרה להעביר בגדים ממקום למקום, ואף אם מעביר את הבגדים עבור חברו, כך שְׁלוֹ עֲצָמוֹ אין כל הנאה ותועלת בלבישתם. וכן מותר ללבוש מספר זוגות גרביים זה על גב זה. וכן מותר לחבוש כיפה תחת הכובע, משום שזו דרך לבישה המקובלת בימות החול. אולם, כשקיים חשש שהכובע יעוף ברוח מעל ראשו - יש אומרים, שאסור לחבוש כיפה תחתיו, משום שאם ראשו יהיה מכוסה בשעת

נפילת הכובע מראשו, עלול הוא להיכשל ולטלטל את הכובע ארבע אמות ברשות הרבים.

ולענין חגורות נחלקו הפוסקים: לדעת השולחן ערוך, מותר לחגור שתי חגורות זו על גב זו; ולדעת הרמ"א - אסור, כיון שבניגוד לבגדים, אותם לובש האדם לפעמים זה על גב זה כדי להגן מהקור, בחגורות - בדרך כלל - אין תועלת בלבישת חגורה נוספת. אולם, אם לובש מספר בגדים, מותר לכל הדעות לחגור כל אחד מהם בחגורה נפרדת. ולגבי 'ציאה עם 'גארטל' בשבת כשכבר חגור בחגורה רגילה - לדעת האז נדברו, אסור לצאת עם 'גארטל' אף אם חוגרו על הבגד העליון, ורק אם הולך בשבת בבגד הנקרא 'בעקישטע' שהרגילות ללכת בו כשחגור ב'גארטל', מסתבר שמוותר. אולם, לדעת האגרות משה, אם חוגר את ה'גארטל' על המעיל העליון, שבאופן זה יש הפסק בגד בינו ובין החגורה שעל מכנסיו, מותר. ולדעת המנחת יצחק, היות ובשעת התפילה משמש ה'גארטל' כתכשיט ונוי לאותם המקפידים להתפלל עמו, לכן גם שלא בשעת התפילה הוא נחשב לגביהם כתכשיט ומותר לצאת בו אף ללא הפסק של בגד נוסף בינו לבין חגורת הבגד. אך הוסיף, שהרוצה להחמיר על עצמו, יתיר את הכפתורים מהבגד העליון ויחגור את עצמו ב'גארטל'.

ומאידך, חגורה התפורה למעיל, מותר לצאת עמה לרשות הרבים אף כשאינו חגור בה, משום שהיא טפלה לבגד. ודעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל, שהוא הדין לחגורה המושחלת בלולאות ואינה תפורה לבגד, שמוותר לצאת עמה לרשות הרבים אף כשאינו חגור בה, ובתנאי שאין חשש שתפול. וכמו כן, 'ציאה לרשות הרבים עם נעל שמושחלת בה שרוך שראוי לקושרה בו, אלא שכעת אינו קושר את השרוך - דעת הגרש"ז אויערבך זצ"ל שמוותר, כיון שהשרוך מיועד לקשור בו את הנעל, והוא נחשב כחלק מהנעל. וכן דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל והגר"ח קניבסקי זצ"ל.

בגד שנקרע בו ה'מתלה' - האם ניתן ללבושו בשבת ברשות הרבים? והאם יש איסור 'הוצאה' בכפתורי 'רזרבה'?

דבר התפור לבגד, ומפני שנקרע או התקלקל אינו ראוי לשימוש - אם אין בדעתו לתקנו, הריהו 'טפל' לבגד, [אם אין בו חשיבות מצד עצמו]; ואם בדעתו לתקנו, אינו טפל לבגד, ונחשב כאילו מטלטלים אותו בפני עצמו, ולכן אסור ללבוש את הבגד בשבת ברשות הרבים. ודוגמה מצויה לדבר: בגד שיש בו 'מתלה', דהיינו לולאה המיועדת לתלות באמצעותה את הבגד, ונקרע בצדו האחד, ומחובר מצדו השני, ולא ניתן להשתמש בו - אם בדעתו לתקן את המתלה, אסור ללבוש את הבגד ברשות הרבים, ואם אין בדעתו לתקנו מותר ללבושו. ואם ניתן להשתמש במתלה על ידי

חיבורו ב'סיכת בטחון' [למתירים זאת בשבת] - דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, שמוותר ללבושו אף כשבדעתו לתופרו לאחר השבת.

ובגד שתפורים בו כפתורי 'קְרָבָה', דהיינו כפתורים המיועדים לשמש כתחליף במקרה שיפול אחד מכפתורי הבגד - לדעת הגר"מ פיינשטיין זצ"ל, הגרש"ז אויערבך זצ"ל והגרי"ש אלישיב זצ"ל, כיון שהכפתורים מחוברים לבגד בקביעות הרי הם 'טפלים' לבגד ומותר ללבושו בשבת ברשות הרבים. לדעת האור לציון, הכפתורים אינם טפלים לבגד, ואסור ללבושו ברשות הרבים, משום שעובר באיסור 'הוצאה' על הכפתורים. ולדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, לכתחילה יש להחמיר בכך, אך ניתן להקל במקום הצורך, אלא אם כן מדובר בכפתורים מיוחדים המותאמים באופן מיוחד לבגד - כמצוי בבגדי נשים - שאז יתכן שיש לכפתורים חשיבות ואינם בטלים לבגד. ובגד שיש בו כפתור שבור, או שהתרופף מתפירתו, ולא ניתן לרוכסו בלולאה - לדעת החזון איש, במידה והכפתור עדיין משמש כנוי לבגד, דהיינו שבלעדיו נראה הבגד חסר ופגום, ניתן ללבושו ברשות הרבים.

האם יש איסור עשיית 'אוהל' בחבישת כובע בשבת? כיצד יתכן שהחובש כיפה אינו רשאי לחבוש כובע?

כובע ששוליו ברוחב טפח [8-9.6 ס"מ, לשיטות השונות], ועשויים מחומר קשיח, ונועדו לצל - כגון 'כובע שמש' וכדומה - אסור לחבושו בשבת, משום איסור דרבנן של עשיית 'אוהל עראי'. ויש מתירים, ובמקום שנוהגים להקל כדעה זו, אין למחות בידם, אך במקום שלא נהגו להקל, יש להחמיר. וכובע ששוליו אינם מיועדים לצל, אלא שכחלק מצורתו עשויים שוליו ברוחב טפח - נהגו להקל ולחבושו בשבת. וכן הורה הגרי"ש אלישיב זצ"ל שהורה כן בנוגע לכובעים שבזמננו; אך לדעת הגר"נ קרליץ זצ"ל, יש להחמיר גם בכובעים בזמננו, כאשר רוחב השוליים 9.6 ס"מ ויותר. וכובע ששוליו גמישים ורכים מותר לחבושו לכל הדעות, משום שהוא נחשב כבגד רחב ולא כ'אוהל'.

ויש אומרים, שאסור לחבוש בשבת ברשות הרבים [דאורייתא] כובע שאינו מהודק היטב לראשו, משום שחוששים שהרוח תעיף את הכובע מראשו, ובשעת הרמתו יכשל ויטלטל ארבע אמות ברשות הרבים. ויש אומרים, שאף ברשות הרבים דרבנן, המצויה בזמננו, יש להחמיר; וכל שכן מי שדרכו לשאת לעתים קרובות את הכובע בידיו. ואיסור זה הוא רק כאשר הוא חבוש בכיפה תחת הכובע, אך אם אינו חבוש בכיפה, הרי זה מותר לחבוש כל כובע שהוא, משום שאף אם הכובע יפול מראשו וירם אותו בידיו, אין לחשוש שיטלטל ארבע אמות, שהרי באותה שעה ראשו מגולה, ובן ישראל לא ילך ארבע אמות בגילוי הראש.

ובזמננו, נוהגים להקל ולחבוש ברחוב כובע שתחתיו כיפה גם כשאינו מהודק לראש, והסביר הגרי"ש אלישיב זצ"ל, שהטעם הוא מפני שסומכים על ה'עירוב'. ואכן, במקומות שבהם אין עירוב, יש להקפיד להסיר את הכיפה לפני היציאה לרשות הרבים עם הכובע, אלא אם כן הכובע מהודק היטב לראשו. ו'מהודק היטב' - פירש הגר"נ קרליץ זצ"ל, דהיינו שאין בכוחה של הרוח המצויה במקום זה ובעונה זו, להגביה את הכובע מעל ראשו. וגם בשעה שהרוח אינה נושבת, אין לצאת לרשות הרבים עם כובע שאינו מהודק היטב לראשו. ובשעה שנושבת רוח שאינה מצויה, צריך שהכובע יהיה עמיד גם בפני רוח זו.

האם צריך להסיר את הבגדים מחבלי הכביסה לפני שבת?

חכמינו ז"ל גזרו שלא לשטוח בשבת בגד רטוב לייבוש, או לתלותו כדרך שתולים כביסה רטובה בימות החול. וטעם האיסור, מפני 'מראית העין', שלא יחשדוהו שכיבס את הבגד בשבת. ומאחר ואסרו את הדבר, אסור לעשות כן אף בחדרים פנימיים של הבית, במקום בו אין איש רואה את הבגד. ואיסור זה כולל גם בגדים שלא נרטבו ממים וממשקה אחר, אלא מזיעה. והגרש"ז אויערבך זצ"ל הורה בשם הבן איש חי, שאף בגד יבש לחלוטין, אין לתלותו לייבוש כדרך שתולים כביסה רטובה, משום שהרואים אינם מבחינים בין רטוב ליבש. ובגד שנתלה לייבוש בערב שבת, אין צורך להסירו ממקומו לפני השבת אף אם תלוי ברחוב. והחזון איש החמיר להסיר את הבגדים התלויים לייבוש לפני כניסת השבת; וכתב על כך אחיינו הגר"מ גריינמן שליט"א, שהטעם שנהג כן הוא מפני שבזמננו היו פרצות רבות בשמירת ההלכה.

(מתוך מ"ב דרשו - ביאורים ומוספים)

טועמיה

טעמיות והגיגים מתוך הפרשה

בעל הטורים | פנינים מתוך פירוש בעל הטורים על הפרשה

ולמה לתנין, לפי שפרעה אמר על עצמו:

התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו

והוצאתי, והצלתי, ונאלתי, ולקחתי. ד' לשונות של גאולה כנגד ד' מלכויות ובאחרון כתיב ולקחתי כנגד אדום וע"כ כתיב ביה ולקחתי כאדם הלוקח בחזקה שהוא קשה מכולם.

והוצאתי, והצלתי, ונאלתי, ולקחתי בגימ' זה עני בישראל לא יפחתו לו מארבע כוסות

ונאני אקשה. ועליו נאמר עם עקש תתפתל בגי' מלך מצרים

והשלף לפני פרעה יהי לתנין. ולא אמר ויהי אלא אחר שהשליך אותו אמור למטה יהי תנין כדי שישמע פרעה שעל פי דבורך יחזור לתנין. ולמה לתנין לפי שפרעה אמר על עצמו התנין הגדול הרובץ בתוך יאוריו ורמז לו כשם שזה היא תנין וחזר להיות עץ יבש כן יחזור פרעה להיות עפר רימה ותולעה

ועלו ובאו בבית וגו' ובבית עבדיה ועבדיו. הרי הקדים עבדים לעם ובתר הכי כתיב ובכה ובעמך ובכל עבדיך והיינו טעמא כשלקו בגופן כדררשינן מובכה שהיו מקרקרין בגופן אז לקו הוא והעם תחלה שהיו בעצה, כדכתיב ויאמר אל עמו ואח"כ בעבדיהם, אבל כשעלו נכנסו תחלה בביתו ובבית עבדיו ואח"כ בעמו הקלות יתקלו ויתפרד לא יתקו עוד. אבל לא אמר על הקולות שלא יהיו עוד כי יהיו במתן תורה

על ידי התורה מקבלים ידיעה

באור השכינה

ולקחתי אתכם לי לעם וכו' וידעתם כי אני ה' (ו' י)

כי ה' יתברך לית מחשבה תפיסה ביה כלל. אבל אנחנו עמו בני ישראל משיגים אור השכינה, על ידי התורה והמצוות שנתן לנו הקב"ה. וזה לקחתי אתכם לי לעם וכו' - וליתן לכם התורה - ועל ידי זה וידעתם כי אני ה' - יהיה לכם ידיעה מאור השכינה.

(קדושת לוי)

וארכל | הפרת הטוב

הכרת הטוב דוחה את כל השיקולים, וראה את עצמו כאסיר תודה כיון שכאשר הוא התגורר בירושלים, היה מרן הגרי"ז מוטרד מאחד מבני משפחתו, והרבנית קוק נטלה את הלה תחת חסותה ודאגה לו במסירות, ובכך הסירה טירדה מהגרי"ז, והגרי"ז היה פנוי יותר לשוחח עם הגרא"מ בלימוד - ועל כך חש הגרא"מ הכרת הטוב. (הג"ר שמחה קוק, לולי תורתך)

מי שהוא כפוי טובה אינו בגדר אדם

הגרי"ז מבריסק אמר שיש הבדל בין אדם שהוא כפוי טובה, לאדם שלקוי במידה אחרת, שמי שהוא בעל גאווה או אכזרי הוא אדם שאינו שלם וצריך תיקון והשלמה, אך מי שהוא כפוי טובה אינו בגדר אדם כלל. וכעין זה כתוב ברמב"ן בפרשת האזינו שהמשלם רעה למי שהיטיב עמו נקרא נבל, ויתכן שנקרא כך משום שהוא נופל מבני אדם, וכמו נבילה שנקראת כך כי נפלה לארץ ומתה. וראה בנדרים (כ"ב) 'לא כלבא אנא דמיתהנינא מינך ולא מיתהנית מינאי'.

שזהו גדר גדול ועיקר גדול בכל ענייני ועיקרי הדת

בבראשית רבה כתוב "בראשית ברא", בשביל מצות ביכורים שנאמר בה "ראשית ביכורי אדמתך" ברא אלוקים את השמים כו'. וצריך להבין מה גדלה מצוה זו שעליה לבדה נברא העולם, וביאר האלשיך שכוונת מצוה זו היא שלא נאמר כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, אלא נקח מראשית כל פרי האדמה ונשים בטנא ונוליך עד מקום כבודו יתברך, כאומרים לא לנו ה' לא לנו כי הכל שלך, וממנו הכל, ולכן עושים את כל הכבוד המוזכר במשנה בביכורים (פ"ג) כגון שור שקרניו מצופות זהב וכו' למען יורו כי אינם כפויי טובה אלא מכירים שהכל שלו. וכל העולם אשר ברא בעבור האדם לא היה כי אם למען יחזיק לו טובה ויהללנו ולא יהיה כפוי טובה, ובוה תלוי קיום כל התורה, ולכן מובנים דברי המדרש.

עוד כתב שזהו גדר גדול ועיקר גדול בכל ענייני ועיקרי הדת, כי בו תלוי כל עבודת האלוקים להכיר כי הנשמה לו יתברך והגוף פעלו וכולנו עבדים לו יתברך. (תורת משה כי תבוא עינייך באורך).

קלא. וראה במכתב מאליהו ח"ג עמוד 101. רבי יהונתן אייבשיץ אמר שאילו בני אדם לא היו כפויי טובה לא היה עולה בליבם לעשות דבר רע, כי ה' נתן לו בגד ואיך יגמול למולו להמרות דבריו ולא לעשות ציצית כראוי, ה' נתן לו לשון מדברת ואיך יגמול לדבר דיבורים אסורים, ולכן הנזוהר שלא להיות כפוי טובה לא במהרה יחטא. (יערות דבש)

כשנכנס האדמו"ר מקלויזנבורג להיכל המתיבתא

לפעמים כשנכנס האדמו"ר מקלויזנבורג להיכל המתיבתא והיה רואה ערימות ספרים שנערמו על השולחנות, העיר לתלמידים שצריך לנהוג יותר כבוד בספרים, ואמר שמלבד עצם החובה לנהוג כבוד בספרים הקדושים יש פה גם כן עניין של הכרת הטוב לספר ומחברו.

פעם הגרא"מ שך היה אמור לדבר בפני ראשי ישיבות קטנות, ואף שהחינוך הטהור היה בראש מעייניו ביטל את הגעתו מפאת חולשתו הרבה, ובאותו יום אף לא קיבל קהל, ועם כל זאת נסע לניחום אבלים על פטירת הרבנית קוק מטבריה, וכשנשאל על כך השיב, שחובת

תכלית האזהרה במה שנתכבד בו ונשתמש בו שלא יהרהר לבזותו כלל

חובת הכרת הטוב היא אף לדומם, וכמו שמבואר בפרשה שמשא לא הכה את היאור במכת דם ובמכת צפרדע משום שהיאור הגין עליו כשהושלך לתוכו, וכן במכת כינים משה לא הכה את עפר הארץ כיון שהוא הגין עליו כשהרג את המצרי וטמנו בחול.

במסכת בבא קמא (צ"ג) כתוב שבור ששתית ממנו אל תשליך בו רגב אדמה.

וכתב שם המאירי, שאף על פי שראוי להיזהר שלא לבזות שום אדם בעולם, מ"מ ראוי להיזהר בזה תכלית האזהרה במה שנתכבד בו ונשתמש בו שלא יהרהר לבזותו כלל וכל העושה כן יורה על פחיתות מידה וסגנון טבע פחות ונמאס, דרך צחות אמרו בירא דשתית מיניה לא תשדי ביה

יצאתם מדעתכם?! אתם לא רואים שעם כל מכה יוצאות עוד ועוד צפרדעים?

הגה"צ רבי אריה שכטר זצ"ל: מכת צפרדע החלה על ידי צפרדע אחת, כבדה ורחבת-ממדים, שדשדשה לאישה מן היאור. המצרים בקשו לגרש את הצפרדע הענקית שהסתננה לארצם והחלו להכות אותה מכל עבר במלא המרץ. אולם עם כל מכה, הגיחו ממנה עוד ועוד צפרדעים, שמילאו את ארץ מצרים בהמוניהן.

לכאורה, לו אדם הגיוני היה עומד מן הצד וצופה במעשי המצרים, הוא היה אמור לפנות בשאלה הבאה: "מה אתם חושבים לעצמכם? יצאתם מדעתכם?! אתם לא רואים שעם כל מכה יוצאות עוד ועוד צפרדעים? המכות לא מועילות מאומה, הגיחו לצפרדע לנפשה ותמזערו את המכה!"

אבל זה טבעו של האדם. כאשר הוא פועל מתוך כעס ושכרון חושים, הוא מאבד את שיקול דעתו ומכה לכל עבר בלי שמץ הגיון וללא קורטוב תועלת. מרן בעל ה"קהלות יעקב" מבאר, כי מציאות דומה מתרחשת בכל מריבה ומחלוקת. כאשר אדם רואה כי חברו פועל נגדו, הוא לא טומן את ידו בצלחת, אלא מחזיר לו מנה אחת אפים. לאחר מכן, החבר מחזיר לו וחוזר חלילה, עד ששני בעלי המריבה יוצאים ב"שן ועין", ואש המחלוקת מתלהטת ומתמשכת. כאשר פונים לאחד היריבים ומנסים להכניס בקרבו מעט הגיון: "תהיה בשקט, אל תגיב, מה אתה צריך עוד הכפשות וביזיונות?! הוא משיב בחמה עיוורת: "לא! הוא עשה לי, אני אראה לו מה זה!" כך, עם כל מכה שאחד מהם נותן לרעהו, מגיחות המוני "צפרדעים" חדשות, ואש המחלוקת מתעצמת ומתגברת עד אינסוף. לכן בכל מחלוקת, חיוב ומריבה צריכים לזכור את הפסוק: "ואהבת לרעך כמוך אני ה'" זה אכן לא קל לבלום את הפה בשעה שהזולת מפיץ עליך שמועות שווא ומשמיץ אותך ברבים. אבל אם אדם זוכר כי "אני ד'", הקב"ה מביט בכל המתרחש ורואה כיצד אתה לא מגיב לכל ההשפלות וההלעזות, קל יותר לנצור את הלשון ולהיות מהנעלבים ואינן עולבים.

(מתוך "אריה שאג" פורים פסח)

פרעה ציפה לראות משהו עוצמתי, משכנע, רציני ביותר, לא משהו פחות מאיזשהו צונאמי...

יבא משה ואהרן אל פרעה ויעשו כן כאשר צוה ה' (ו' ז')

רבי נח וינברג זצ"ל, ראש ישיבת 'אש התורה', שואל בספרו "תורה וחיים": מה החידוש ב"ויעשו כן" - שמשה ואהרן הלכו בשליחותו של הקב"ה ועשו את האות לפני פרעה? אמת, נכון הדבר, מפקיד היה להיכנס לפני פרעה הרשע והאכזרי, אבל סוף סוף משה ואהרן הלכו בשליחותו של הקב"ה! וכי יש צורך לשבח אותם שהם מילאו את שליחותם והלכו ועשו את מה שהקב"ה ציווה אותם? ומבאר, פלאי פלאות, ביאור עם מוסר השכל גדול עבור כל אחד ואחד מאתנו: כשמשה ואהרן באו לפרעה ובישרו לו שהם באים בשליחות הקב"ה ויש בידם אות ומופת, פרעה ציפה לראות משהו עוצמתי, משכנע, רציני ביותר. הקב"ה שברא את העולם בכבודו ובעצמו לא יעשה משהו פחות מאיזשהו צונאמי... והנה, הוא רואה שהאות הוא: מטה נהפך לנחש...

פרעה פרץ בצחוק. כך מסופר במדרש (שמות רבה פרשה ט, ו'): "באותה שעה התחיל פרעה משחק עליהם ומקרקר אחריהם כתרנגולת, ואומר להם: כך אותותי של אלוקים? בנוהג שבעולם בני אדם מוליכים פרקמטיא למקום שצריכים להם, כלום מביאים מוריים לאספמיא? דגים לעכו? אין אתם יודעים שכל הכשפים ברשותי הם. מיד שלח והביא תינוקות מן אסכולי שלהם ועשו אף הם כך. ולא עוד אלא קרא לאשתו ועשתה כך". אנחנו קולטים מה הלך שם? פרעה צחק על משה ואהרן בפרצוף... הם עושים נס, בשם אלוקים, שכל ילד מצרי בגילאי גן יודע לעשות... ולא רק ילדים, גם אשתו פאטמה עשתה אותו בקלות... נקל לשער את הביזיון שהיה למשה ולאהרן. זה כמו שהם באים למכור קרח לאסקימוסי... פרעה מצפה מהם לראות נס אלוקי בקנה מידה אדיר, והם בסך הכל הופכים מקל לנחש. משה ואהרן ידעו היטב שזה מה שיקרה. שהם יאלצו לעמוד בפני פרעה, בפני המכשפים וכל השרים, ולעשות מעצמם צחוק... מ שום כך התורה משבחת את משה ואהרן ואומרת: "ויעשו כן". הם לא שתו לבם לחצי הלעג והצחוק, ועשו בשליחות ה' את מה שתינוקות מצריים בגיל ארבע יודעים לעשות.

ומה קרה בסוף? הקב"ה הפך לפתע את כל הקערה על פיה. "ויבלע מטה אהרן את מטתם" - מטה אהרן, לאחר שחזר ונחיה למטה, בולע את מטות כולם! בשלב הזה פרעה נאלם דום. הוא נתקף פחד ואימה. הוא נאלץ להודות שכאן כבר יש משהו... ולמרות זאת - "ויחזק לב פרעה".

(רבי אריה יודלביץ שליט"א - נאה דורש)

מי יודע כמה זמן עבר עד שהמצרים היו מסוגלים לאכול לחמניה

וַיִּחְפְּרוּ כָּל מִצְרַיִם כְּבִיבַת הַיָּאֵר מִיַּם לְשִׁתוֹת פִּי לֹא יִכְלוּ לְשִׁתֹּת מִמֵּי הַיָּאֵר (ז, כד)

הגאון רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א: הקשה רבי שלום תאומים זצ"ל בספרו "אור התורה": מה

סברו המצרים להרויח על ידי החפירות הללו? הרי אפילו הרוק שבפיהם הפך לדם, וכיצד טעו לחשוב שאם יחפרו בצדי היאור ימצאו מים זכים ורזניים לשתייה? בנוסף קשה: מדוע התורה כותבת "כי לא יכלו לשתת ממימי היאור", הרי ברור שכיון שהמים הפכו לדם הם לא יכלו לשתות מהם!

אלא שכאן באה התורה ללמדנו, שגם לאחר שחלפה מכת דם, נותרה בלב המצרים טראומה נוראה מאותם ימים שבהם ראו כיצד היאור שבו התפארו מלא בדם ובדגים מתים, והצחנה הנודפת ממנו בלתי נסבלת, ועל כן גם לאחר שחלפה המכה והמים שבו למראיתם, הם לא היו מסוגלים לשתות ממנו מים.

משל למה הדבר דומה, לאדם שיקח מים מהביוב, יכניס אותם למכונה, ובסוף התהליך יתקבלו מים זכים. האם הוא יהיה מסוגל לשתות מהם? כך גם לאחר שעברו מספר חודשים ממכת דם, עדיין לא היו המצרים מסוגלים לשתות מים מהיאור, וזהו שאמרה התורה "ולא יכלו לשתות ממימי היאור" - דהיינו שלא היו יכולים לשתות ממנו גם לאחר שמימיו שבו למראיתם כבתחילה, ולכן הוצרכו לחפור בצדי היאור כדי למצוא מקורות מים אחרים.

ולא רק במכת דם היה כך: תוך כדי הבריחה מהארצה במכת ערוב, עדיין היו המצרים מגרדים בראשם באופן אוטומטי מפני הכינים זכרונם לברכה, וכשעמדו דום בשלושת ימי האפלה, מה עבר במוחם? הצפרדעים! מי יודע כמה זמן עבר עד שהמצרים היו מסוגלים לאכול לחמניה, כי הרי כשאכלו אחת כזו לפני זמן לא רב, התמלא פיהם בריק כתוצאה ממים באוזנה של הצפרדע... וכך מכל מכה נשארו למצרים צלקות נפשיות נוראות, והטראומה ליוותה אותם עוד זמן רב.

(מתוך הספר - נאה דורש)

יש לדקדק בלשון הכתוב "וגם אני שמעתי", מי עוד שמע?

וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי אֶת נַאֲקַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (ו' ח)
יש לדקדק בלשון הכתוב "וגם אני שמעתי", מי עוד שמע?

אומר ה"חתם סופר": לא רק הקב"ה שמע את הנאקה של בני ישראל אלא כל אחד מבני ישראל שמע את הנאקה שיצאה מפי חברו. כאשר הקב"ה רואה שהאחד קשוב לצרתו של השני, כואב את כאבו - גם הוא קשוב לצרתם של ישראל ושומע את נאקתם. מונחת כאן עצה נפלאה איך אפשר לזכות לישועה, גם מי שאולי על פי דין לא מגיעה לו ישועה. בני ישראל היו שקועים במצרים במ"ט שערי טומאה. על פי דין אולי לא היה הגיע להם להיגאל. אף על פי כן הם זכו לישועה בזכות החסד שעשו אחד עם השני. מי שעושה חסד עם חברו - הקב"ה עושה אתו חסד ומחיש לו את הישועה שהוא זקוק לה.

(הגאון רבי גואל אלקריף שליט"א - שש באמרתך)

"היו לי רגעים, אבל את רגע החירות הזה לא אוכל לשכוח לעד"

מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל: "היו לי רגעים גדולים בחיי, משמחים יותר ומשמחים פחות, אך ישנם רגעים שאי אפשר לשכוח אותם, עשרות שנים חלפו מאז, אבל אינני יכול לשכוח זאת."
"היה זה בימי הצלתנו מהמלחמה הנוראה, כשיצאנו מנמל ולדיבוסטוק ברוסיה בדרכנו ליפן, בעודנו נמצאים על גבי הספינה, לא היינו בטוחים עדיין כי רגע השחרור אכן יבוא, סירות מלחמה רוסיות ליוו אותנו עד שיצאנו מתחום המים הטריטוריאליים של רוסיה הקומוניסטית במשך כל אותו זמן ישבנו דוממים ופחדנו, הסתכלנו איש בפני רעהו וחששנו להביע במשהו את שמחתנו, שמא יבולע לנו, שמא הם יתחרטו.
כאשר נסעה הספינה שלנו חמישה עשר ק"מ ועברנו את תחום המים הטריטוריאליים, החלו ספינות המלחמה הרוסיות ששטו בעקבותינו להתרחק מאתנו ופנו לאחור. ברגע שהבנו את משמעות הדבר בבת אחת הוקל לנו, ויצאו הכל בשירה וריקודים. שמחה עצומה פרצה מן הלבבות בהודאה לה' שפדאנו מידי הרוסים, הרגשה נפלאה של חירות היתה לנו באותה שעה.
"היו לי רגעים", אמר רבינו, "אבל את רגע החירות הזה לא אוכל לשכוח לעד"

(גלקט מתוך ספר 'מוסרי שערי חיים')

לע"נ ישראל מאיר ז"ל בן ר' בן ציון חיים שיבדלחט"א

מרן הגאון רבי חיים שמואלביץ זצ"ל: "היו לי רגעים גדולים בחיי, משמחים יותר ומשמחים פחות, אך ישנם רגעים שאי אפשר לשכוח אותם, עשרות שנים חלפו מאז, אבל אינני יכול לשכוח זאת."
"היה זה בימי הצלתנו מהמלחמה הנוראה, כשיצאנו מנמל ולדיבוסטוק ברוסיה בדרכנו ליפן, בעודנו נמצאים על גבי הספינה, לא היינו בטוחים עדיין כי רגע השחרור אכן יבוא, סירות מלחמה רוסיות ליוו אותנו עד שיצאנו מתחום המים הטריטוריאליים של רוסיה הקומוניסטית במשך כל אותו זמן ישבנו דוממים ופחדנו, הסתכלנו איש בפני רעהו וחששנו להביע במשהו את שמחתנו, שמא יבולע לנו, שמא הם יתחרטו.
כאשר נסעה הספינה שלנו חמישה עשר ק"מ ועברנו את תחום המים הטריטוריאליים, החלו ספינות המלחמה הרוסיות ששטו בעקבותינו להתרחק מאתנו ופנו לאחור. ברגע שהבנו את משמעות הדבר בבת אחת הוקל לנו, ויצאו הכל בשירה וריקודים. שמחה עצומה פרצה מן הלבבות בהודאה לה' שפדאנו מידי הרוסים, הרגשה נפלאה של חירות היתה לנו באותה שעה.
"היו לי רגעים", אמר רבינו, "אבל את רגע החירות הזה לא אוכל לשכוח לעד"

(גלקט מתוך ספר 'מוסרי שערי חיים')

לע"נ ישראל מאיר ז"ל בן ר' בן ציון חיים שיבדלחט"א

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶהָרֹן וַיֹּצִיאוּ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (שמות ו, יג)

מעילו שקית עבה אשר נועדה במיוחד לכובעים והושיטה לו בנעימות ובחיוך. כמובן שהתלמיד חש אי נעימות לקחת מהרב את השקית שלו, אולם הרב הרגיעו והנעים לו את המתת: "הכובע שלי ממילא מיושן, וגם הדרך שאני עומד לעשות אינה ארוכה - אך הכובע שלך חדש ויפה, חבל שיהרס".
ההסבר ההגיוני כל-כך, התיישב על הלב והשקית הועברה אל התלמיד - כאשר יחד עימה עובר גם המסר שיהודי בר-לבב חושב על טובת זולתו לפני שחושב על טובת עצמו.

מעשה חסד אחד

שלא ייוודע לאיש בעולם

מנהגו היה להיענות לבקשת פונים, לגמול עמם חסד ולחתום להם ערבות להלוואותיהם - על אף שהיה מדובר על סכומים גדולים ביותר.
לא אחת, כאשר הלוחים לא שילמו את חובם, עמד הרב בחתימתו ושילם תחתיהם את החוב. אך למרות זאת לא חדל ממנהגו לחתום ערבויות.
פעם אמר לבנו: "הרי אין לי את

וַיֵּרָא פִּי אֵין אִישׁ (ב יב)

הרב ישעיה הבר זצ"ל, היה "איש חסד גדול". האיש היה גדול והחסד שלו היה ענק, בדמות ארגון ההצלחה הכביר שזכה להקים, דרכו העניק "מתנת חיים" למאות בני אדם, ובדמות היותו איש חינוך ועצה למאות אלפי תלמידים.

אבל הטוב שבו ניכר דווקא בחסדים הקטנים והפעוטים. הטוב שלו לא ידע גבולות ולא הבחין בין "חסד קטן" ל"חסד גדול". בכל מקום שהיה ובכל זמן, עסוק היה בלהיטיב עם הזולת - בכל דרך אפשרית. ליקטנו פירורים קטנים - חלקיקים בודדים מן ה"פאזל" המרהיב של חייו - ואין לך אפילו אחד ממכריו שאינו יכול להוסיף כהנה וכהנה.

הכובע שלך חדש ויפה,

חבל שיהרס.

בצאתו מחתונה, ניגש אליו תלמיד ושאל אותו אם יש ברשותו שקית לעטוף בה את הכובע כהגנה מפני הגשם היורד. שלף הרב מכיס

רק
אתה
והקב"ה
תדעו
עליי

האפשרות להלוות סכומים כאלה לאנשים. חתימת הערבות זו הדרך שלי לגמול חסדים ולגרום להלוואות בסכומי עתק".

הרב הבר חינוך את צאצאיו ובני משפחתו למעשי חסד וכה אמר להם בשם רבו הגאון רבי חיים פרידנלדר זצ"ל: "יהודי חייב להשתדל להרבות בחסד - אך בכל יום יש לעשות לפחות מעשה חסד אחד שלא ייוודע לאיש בעולם, רק אתה והקדוש ברוך הוא תדעו עליו... בבחינת מאמר הכתוב (ישעיהו סד, ג): 'עין לא ראתה אלוקים זולתך'..."

(מתוך הספר הרב הבר)

ראב"י, הבנתי כל מילה ממה שדיברת. רק מילה אחת ששכחת לתרגם לא הבנתי

ישמי ד' לא נודעתי להם (ו ב)

הגה"צ רבי שמשון פינקוס זצ"ל: היום משום מה, שכחנו כמה יסודות מהיהדות. הכרתי ראש ישיבה חשוב שהיה מיוחד ביכולת שלו להרצות בשפה האנגלית. כשאני מרצה באנגלית, ישנן מילים שאינני יודע איך לתרגם אותן, אבל הוא ידע לתרגם כל מילה, לא היתה מילה אחת שלא תירגם. וסיפר לי בנו, שפעם מסר אביו הרצאה באמריקה, ואחרי ההרצאה ניגש אליו אדם קצת מודרני ואמר לו: "ראב"י, הבנתי כל מילה ממה שדיברת. רק מילה אחת ששכחת לתרגם לא הבנתי: הקב"ה... חוץ מזה הבנתי הכל..."

יש הרבה מאיתנו שמבינים את הכל, אבל מילה אחת חסרה לנו: הקב"ה... פעם היתה רק מילה אחת - הקב"ה - וחוץ ממנה לא היה שום דבר, היום ישנם הרבה דברים. אינני בא לזלזל בעצמינו. ב"ה אנחנו באמת מתקדמים בלימוד התורה, בהתמדה, בהבנת התורה, וכמו"כ בקיום המצוות, אבל את הפשטות, את הבהירות שיש בורא עולם כפשוטו והוא נמצא כאן עמנו - דבר זה חסר לנו יותר מכל. נתבונן אפוא, מה באמת חסר לנו בהבנה במציאות הפשוטה של בורא כל העולמים.
(לע"נ מרים בת ר' שמשון דוד מתוך נפש שמשון שערי האמונה)

אני גר בבני ברק משיב התלמיד. לא ולא, זועק ראש הישיבה,

ישיבת 'עטרת ישראל' בירושלים. עברו ארבע שבתות, התלמיד מתגעגע לבית ההורים, ורוצה לצאת לשבת. בישיבת עטרת ישראל של הגאון הגדול רבי ברוך מרדכי אזרחי זצ"ל, אין צורך לבקש רשות, אך יש צורך לדווח, להודיע, להיפרד... וזה קשה, לעזוב את הישיבה, האהבה לשבת. אבל חייבים, ההורים רוצים לראות את בנם. הבחור יורד לכיוון בית ראש הישיבה, ואומר, הרב, אני נוסע לשבת הביתה. מה, זועק ראש הישיבה, לאן אתה נוסע? הביתה, משיב התלמיד, מה, היכן הוא הבית שלך? אני גר בבני ברק משיב התלמיד. לא ולא, זועק ראש הישיבה, הבית שלך הוא כאן, בישיבה. הבחור לא מבין, ושואל, מה אינני יכול לנסוע הביתה לשבת?... בודאי שהנך יכול לנסוע, אבל הבית הוא כאן, אתה רוצה לבית ההורים?... בבקשה, שתהיה לך דרך צלחה, אבל הבית הוא כאן...

מתוך חוברת של הרב פנחס פרץ
ראש כולל 'נתיבות רמח"ל' ירושלים

סיפר לנו אחד היהודים האמידים, כי כדאי לנו לסור לאחת הערים הסמוכות, שם הספר 'שמירת שבת' הינו קודש קדשים ממש, והיהודים האמידים שבה ישמחו לסייע

בפסקנות ובנחישות: 'וכי תלמד אותי מהו לשם שמים?!' וכשהעיסוק כולו לשם שמים, ההתנהלות כולה מתנהלת אף היא בהתאם, וכך הוא ממשיך לתאר - "ידוע כמה אבא הקפיד על תפילות במניין ובזמנם הקבוע, לא היה פעם שיצא מן הבית ולא לקח עמו את התפילין, שמא יצטרך להם. אצלו כל סעיף ותג מדברי המשנה ברורה ושער הציון, לא היה תמרור או אמרה, זו הייתה מציאות חיים שלא יתכן לחיות אחרת. לא פעם אירע שהגיע לשדה תעופה גדול וסואן, ונאלץ להתפלל במקום ולהניח תפילין, ניסו לסדר לו מקום שקט וראוי לתפילה, אך ללא כל מוצא, האולמות כולם היו סואנים בבני אדם, והרעש וההמולה היו מנת חלקם.

"אבא פקד להניח את התפילין בפינה שמצאנו לעצמנו, ואמר בקול בוטח וסומך - הרי שנינו 'וראו כל עמי הארץ כי שם ד' נקרא עליך ויראו ממך', אם נניח את התפילין ויראו עלינו שם ד', הם יראו ויפחדו מעמנו. והיה הדבר לפלא. אבא רק סיים להניח את התפילין לראשו, ולפתע ללא כל סיבה הנראית לעין, החדר כולו התרוקן, המוני בני האדם עזבו את המקום כלעומת שבאו, ויכול היה להתפלל בשלוות נפש כהרגלו מדי בוקר בישיבת קול תורה הירושלמית. אף בשדה תעופה סואן באמצע מסע ארוך, שאיש לא האמין ששייכת מציאות שכזאת כלל (מתוך מוסף פסח תשע"ח - "יתד נאמן")

סח באוזנינו הגאון רבי ברוך נויבירט שליט"א ראש ישיבת נתיבות חכמה- וולפסון" - "פעם, נסענו עם אבא לאחת ממדינות דרום אמריקה לצורך גיוס כספים להחזקת הישיבות שבראשותו. בכל מקום אליו הגיעה השמועה על בואו של מחבר "שמירת שבת כהלכתה", התקבלנו באהדה ובמאור פנים. "באחת הקהילות, סיפר לנו אחד היהודים האמידים בתום לב, כי כדאי לנו לסור לאחת הערים הסמוכות, שם הספר 'שמירת שבת' הינו קודש קדשים ממש, והיהודים האמידים שבה ישמחו לסייע ולעזור למחברה הדגול שמצילם מדי שבת מאיסורי השבת. "שמחת על הידיעה, וביקשתי מאבא להטות את המסלול לאותה קהילה מדוברת כפי שיעץ לנו אותו יודע דבר. הייתי בטוח שהמסע יוכתר בהצלחה כפי שקיוונו, אך אבא היה נחרץ בדעתו - "איננו הולכים לשם".

"אני בתמימות שאלתי: מדוע לא?"

"ואבא צוק"ל השיב: 'אינני רוצה ליהנות מכספי 'מעשה שבת', ואם בגלל הספר ושבחו נוכל לקבל כספים רבים יותר, זהו מעשי שבת שאין לי בהם חפץ ותמורה'. השבתי לאבא - הרי אנו לא נוטלים ולו אגורה אחת בעבורנו, כל הכסף כולו קודש להחזקת תורה, ולהרבות תורה בישיבות החשובות שהוקמו על ידו. ואבא במבטו המיוחד משיב לי

חֲמֵדַת יָמִים אוֹתוֹ קָרְאָתָ

ואם רק בעוד עשרים שבתות נצליח, מה אז? האם זה לא שווה את המאמץ? אם בעוד חצי שנה נקטוף את הפירות ומאז ובמשך כל ימי חיינו השבתות שלנו ייראו אחרת, האם לא כדאי להתאמץ ולהיות עקביים?

הגה"ח רבי שמעון שפיצר שליט"א על 'תוספת שבת'

יש אנשים ששומעים שמדברים על תוספת שבת, וחושבים לעצמם, מהשבת הקרובה אני מתחיל להקדים שעה לפני שקיעת החמה. בפועל אולי זה לא יצליח להם, כי כך היא דרכו של עולם, והם עלולים להישבר. לפעמים זה מצליח בפעם הראשונה ונכשלים דווקא בפעם השנייה והשלישית, ולפעמים החלק הטכני דווקא מצליח בלי שום קושי מיוחד, אבל החלק הנפשי פחות.

אדם אומר לעצמו, הרי קיבלתי שבת שעה לפני השקיעה, אפילו למדתי עם חברותא או חזרתי על שלושה דפים שלמדתי ב'דף היומי', והנה נכנסת לה השבת ואני לא מרגיש שום שינוי. אין שום 'אור של שבת', שאני מרגיש בו, והנפש שלי לא יותר רגועה, ההיפך הוא הנכון, אני יותר עצבני ואפילו אירעה מריבה בבית בגלל שניסיתי להשיג 'תוספת שבת', והדבר העכיר את האווירה במשך השבת כולה... אם כן, אולי נותר על הקבלה הטובה הזאת, כי זה הרי לא מצליח לי...

התשובה היא שאנחנו צריכים ללמוד מרבי חיים קנייבסקי. אין דבר כזה להישבר ולהרים ידיים. סביר להניח שלא תצליחו בפעם הראשונה וגם לא בפעם השנייה והשלישית. אבל כדי להצליח בפעם העשירית צריכים לנסות תשע פעמים שבהם לא הצלחנו.

ואם רק בעוד עשרים שבתות נצליח, מה אז? האם זה לא שווה את המאמץ? אם בעוד חצי שנה נקטוף את הפירות ומאז ובמשך כל ימי חיינו השבתות שלנו ייראו אחרת, האם לא כדאי להתאמץ ולהיות עקביים? כי הלא דבר ברור הוא שמי שינסה לאורך זמן ותמיד במאמץ וינסה לבדוק בכל פעם מה לא היה נכון בהתנהלות ואין כדאי להתנהל מכאן ולהבא, בסופו של דבר הוא הרי ימצא את התמהיל הנכון של ההכנה והלימוד שכדאי ללמוד וכל מה שכדאי לעשות כדי שההכנה לשבת תהיה מושלמת, וכדי שאחריה תבוא שבת נפלאה.

(מעובד ומתורגם בתרגום חופשי מאידיש)

מתוך שיעורו של הגאון רבי שמעון שפיצר שליט"א, על פרשת קדושים

העלון מופץ לזיכוי הרבים, אנא הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

גליון 665
שנה י"ד תשפ"ה

סיפורי צדיקים

יו"ל לע"נ הרה"ח ר' הלל ז"ל בן ר' פינחס נחום המבורגר ז"ל

סיפורי חז"ל

והיה לאבק על כל ארץ מצרים לשחין פורח אבעבועות, הרבה ניסים נעשו במכת שחין, נס אחד, שהרי אם אדם זורק חץ למעלה, אינו מגיע אלא עד מאה אמה, ומשה זרק פיח כבשן מלוא חופניו, דבר שאי אפשר ליטול מלא חופניים ואין בו ממש, וזרקו משה השמימה עד כיסא הכבוד. ועוד נס גדול היה בשחין, שמשה ואהרן נטלו שניהם מלוא חופניהם פיח כבשן, מסר אהרן את שלו למשה, והחזיק קומצו של משה מלוא חופניים שלו ושל אהרן. ועוד נס נעשה בשחין, שהרי אם אדם מפזר קב אחד עפר, אינו מפזרו אלא ארבע אמות, אבל משה פיזרו על כל ארץ מצרים שהיתה גדולה ארבע מאות פרסה על ארבע מאות פרסה. למה לקו בשחין, מפני ששמו את ישראל לחמם להם חמין ולצנן להם צונן, לפיכך לקו בשחין כדי שלא יוכלו ליגע בגופם.

(תנחומא וארא י"ד)

פרשת השבוע

תפלתך ויתן הן בלב השומעים שירגישו טעם טוב בתפלתך, רק אתה זכור ואל תשכח, כי רק הוא ית"ש הנותן לך כוח לעשות חיל, כי הוא הנותן לך כשרון להשמעת רנה ותפלה, ואל תתגאה לאמור כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה. החסיד הלך לביתו, התפלל מנחה בדמעות שלישי, וביקש מהקב"ה שימנע ממנו בזיון הצבור. אחר כך לקח את מכתב ההמלצה בידו, נפרד מאשתו וב"ב, ונסע ללבוב. ראש הקהל שהיה אף הוא חסיד וישר, בראותו את האיש ומכתב ההמלצה שבידו מאת הצדיק מסאסוב, הורה מיד להדיק מודעות גדולות שהחזן המפורסם יתפלל בשבת זו בבית הכנסת הגדול. בלב נשבר ונדכא ניגש החסיד אל הבימה והשמיע תפלתו, והיא היתה ערבה לאוזן המתפללים, בית הכנסת היה מלא מפה לפה, כולם התרשמו מתפלתו. ושמו התפרסם לחזן ידוע ומפורסם. לבו הנשבר והנדכא הוסיף לתפלתו חן מיוחד ממש לב לב יביע אומר. גם בבואו לשבת פרשת וארא אל הצדיק מסאסוב כבדו הצדיק לעבור לפני הבימה ולהשמיע לפניו תפלתו, ונהנה מאד ממנה הנאה רוחנית.

ויאמר משה לפני ה' הן אני ערל שפתים ואיך ישמע אלי פרעה אל הרה"ק רבי משה לייב מסאסוב זיע"א, בא חסיד אחד והתאונן לפניו כי אין לו פרנסה ל"ע, גם אינו לכול להתקבל לשום משרה, הואיל והוא ערל שפתים וכו'. אמר לו הצדיק, תקבל ממני מכתב המלצה תיסע אל ראש קהלת לבוב, ושם יקבלוך לחזן בית הכנסת. השתומם החסיד ואמר, אבל רבי הקדוש, הן אני ערל שפתים ואף אין התפלה שגורה בפי ואיך אגש אל הבימה להרים קולי ברמה ואהיה ללעג ולקלס. אם תתנהג בתמימות ובאמונה שלמה בה' הכל יכול תצליח, אי"ה ויקיים בך 'אז תרון לשון אלם' וכו', הוסיף הצדיק אני מבטיח לך שתהיה חזן בעל קול נעים תפלותיך תהיינה ערבות על אוניהם, פרנסתך תהיה מובטחת, וכן תוכל גם להשיא את בנותיך שהניעו לפרקן, הוסיף הצדיק ואמר, מה שאתה ערל שפתים, אשר בדרך הטבע לא תוכל להיות חזן, יוסיף להצלחתך, כי בלבך השבור ובידיעתך את חסרונוך, אתה תתפלל בלב נשבר, וה' ישמע

זמני השבת

זמני יציאת השבת

ירושלים: 5:46 ת"א: 5:47 ר"ת: 6:21

פרשת וארא

זמני כניסת השבת

ירושלים: 4:31 ת"א: 4:45

כך חלפו עלינו ימים וזמנים קשים וקודרים, כשאף קרן של אור אינה נראית בקצה המנהרה, עד אשר הגיעו תשעת הימים, כאשר אין מכבסים ואין ממרקים את הבתים, וחסרנו אפילו את אותן אגורות מחוררות, אשר היתה זוגתי מרויחה בזיעת אפיה, נותרנו איפוא שנינו לשבת בבית בחוסר מעש מוחלט, ובאין בידינו אפילו חצי פרוטה לפרוטה. המצב היה מרור כלענה, שכן לא נותר לנו בבית אפילו בכדי מזון סעודה אחת.

באחד הימים הללו, נשמע לפתע מבחוץ קול סאון והמולה, העיר כולה כמרוקחה, ניגשנו אל החלון לחזות במתרחש, ולאזונינו הגיעה הבשורה, כי הרבי רבי זושא הופיע בעירנו, רבים מן התושבים נראו נוהרים אל הכיוון בו חנתה עגלתו בכבר השוק, שכן היתה דרכו בקודש, להופיע כפעם בפעם באחת הערים או העיירות, לעצור את עגלתו בכיכר השוק ולקבל את הקהל בעודו יושב על העגלה, המונים היו צובאים או סביבות העגלה, כשרבי זושא מקבל את פתקותיהם בזה אחר זה, מאזין למרי שיחם, ומאציל להם מברכותיו הטהורות. כך מתעכב היה במשך שעות מספר, עד שסיים לקבל את פני כל משחרייו, ואז נסע לדרכו.

נענתה איפוא זוגתי ואמרתי לי, יוסל, במקום שנשב שנינו באפס מעשה ונרעב ללחם, טול את משענותיך, צא ודדה אל עבר עגלת הרבי, ספר לו את מצבנו, אולי ירחם ויעניק לך פרוטה או שתיים, נוכל לפחות לקנות פת לחם ונחיה ולא נמות. נעניתי לה שהרי הצדק היה עימה, ויצאתי לדדות על משענותי אל עבר עגלת הרבי, ואולם, משהקרבתי לבוא אל מקום חניית העגלה, וראיתי את ההמון הרב הצובא מסביבה, ידעתי כי מאמצי יהיה לשווא, רוב יהודי העיר נמצאו שם על משפחותיהם ועל כל הנלווים עליהם, קהל עצום אשר כל סיכוי לא היה לי עם רגלי החולות, ועמידתי הרופפת להבקיעו ולהתקרב אל הרבי, גם להמתין את כל אותן שעות עד שיתפור הקהל ויילך, לא מסוגל הייתי, עקב חולי וחולשת, ולא נותר לי אלא להיאנח מלבי על אומללותי, לנוד לעצמי על רוע מזלי, ולהתחיל לדדות את הדרך חזרה לביתי.

באותו הרגע הגיעה לאוזני קריאתו הרמה של הרבי הקדוש, ר' יוסל קרב הלום, תזוזה עצומה ניכרה בקהל, אשר החל לנוע כנוע עצי היער, מפה ומשם פולסו מעברים לכל היוסלים שבקהל, למן עשירי העם ונשואי הפנים, ועד לחוטבי העצים ושואבי המים, כל יוסל וטוב מבני העיר, נדחק ובא בכל כוחו, כשהוא חותר בהמון ומפלט לעצמו מעבר, בכוחו שבפיו ובמרפקיו אל עבר הרבי פנימה, כי על כן מפורשת נשמעה הקריאה מפי הרבי, לאמור ר' יוסל קרב הלום, ומי לנו יותר יוסל' במתא ממנו, ואני מלבד שהייתי בטוח ומשוכנע עד עומק נשמת, כי רק לא אותי התכוון הרבי להזמין, הרי שגם אפשרות להידחק ולהתקרב לא היתה לי, לפיכך נותרתי לבדי היוסל' היחידי מאחור, כשאני מביט בחוסר עניין על המתרחש. ואולם היוסל' המבוקש, משום מה לא נמצא, כבר עברו על פני הרבי ר' יוסל הפרנס, ר' יוסל השוחט, ר' יוסל החובר, ר' יוסל הטוחן, ר' יוסל המלמד.

הלא הכל מברכת שמים, זה נהנה וזה לא חסר

על כוחו הגדול של הרה"ק רבי רבי זושא מאניפאלי (יומא דהילולא ב' שבט) לפעול ישועות, סופרה העובדא הבאה, בסעודת מלווה מלכה במוצאי שבת פרשת מטות שנת תרמ"ט, על ידי הרה"ק רבי יעקב יצחק מוידויטשוב זיע"א נינו של הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א וכה סיפר:

נועדו פעם יחדיו אבי הרה"ק רבי נפתלי מליזענסק זיע"א, והרה"ק רבי נפתלי מראפשיץ זיע"א, עודם מסובים בצוותא, הבחינו בדמות אדם הבאה מרחוק, נענה רבי נפתלי מראפשיץ ואמר לרבי נפתלי מליזענסק, תיכף תראו דבר מעניין, האיש הזה הבא לקראתנו ירעיף עלינו מעות ללא הגבלה ככל שרק נרצה. לא ארכה השעה עד שהגיע אותו אדם לפני שני הצדיקים, לאחר שנתן להם שלום והחזירו לו שלום, הוציא האיש את ארנקו הגדול והתפוח מחיקו, פתחו והניחו לפניהם על השולחן ואמר: התכבדו נא צדיקים קדושים וטלו לכם מלוא חופניכם דינרי זהב מן הארנק ככל אשר תאווה נפשכם. מה פשר הדבר הזה? ביקשו הצדיקים הסבר מפיו.

פתח האיש והחל לספר, שמי יוסף בייגלטרגער, וביש גדא הייתי מיום עומדי על דעתי, ואלמלא הרבי רבי זושא מאניפאלי, אשר הופיע לי אי שם באמצע הדרך, כמלאך מושיע משמים, נותר הייתי מחוסר לחם וחסר תקווה עד עצם היום הזה. את ראשית דרכי בעולם הפרנסה לאחר נישואי, עשיתי כשוליייה של נחתום בעירי, בתור שכזה שומה היה עלי לכתת את רגלי מבית עשיר אחד למשנהו, כדי ללוש שם בצק, לרדדו ולהכינו לאפייה, כזה היה מנהג המדינה בגאליציה, בימים ההם, שאין מטריחים את העשירים אצל הנחתום חלילה, אלא הנחתום משגר את שוליותיו ללוש בבתיהם, מובין מאליו כי לאחר כל הטיחה, לא גרעו הללו מכיסם יתר על פרוטה זעירה ושחוקה, אשר הטילו לעומתנו בשכר היגיעה, אמנם גם בפרנסה מאושרת זו, לא הארכתי ימים, וכבר נמצאה הסיבה לדחותני ממנה ולמנות מוצלחים ממני תחתיי.

לאחר שרעבנו ללחם אני וזוגתי מספר ירחים, נמצא לנו סוף סוף מוצא חדש לפרנסה, זוגתי החלה לעבוד ככובסת ומנקה בבתי העשירים, מרוב עושר לא היה לנו, כי אם מעיל אחד ויחיד, אותו לובשים היינו בתורנות, כאשר הלכתי לבית המדרש לתפילה, או כאשר יצאתי הרחובה לצורך כלשהו, לובש הייתי אני את המעיל, והיא נותרה מסוגרת בבית, ואילו כאשר נאלצה היא לצאת לשוק או ללכת לעבודה, לבשה היא את המעיל ואני נותרתי כלוא בבית עד שובה. אדחכי והכי חליתי את רגלי, ולא יכולתי עוד להלך כאחד האדם, נעשיתי רתוק לקביים, באמצעותם מדדה הייתי בקושי רב, מעתה נעשיתי יושב אודה, וספון בבית בעל כורחי, וכמעט שלא ראיתי את אור היום.

משל ונמשל

גזירת עליון שהוא גבוה מעל גבוה

משל המעורר התבוננות באמונת ה', ללא התבוננות רואים רק את המתרחש בעולמנו החומרי, התבוננות מביאה למסקנה שה' הוא המכוון והוא השולט בכל.

משל לאדם המגיע בפעם הראשונה בחייו לתחנת רכבת, רואה שזמן קצר לפני צאת הרכבת לדרכה משמיע אדם מסוים קול שריקה חדה, מיד עם השמע השריקה נראים הרבה בני אדם נחפזים להיכנס אל תוך הרכבת, זמן קצר אחר כך נשמעת שריקה שנייה, ואז ממחרים גם אלה שלא הזדרזו עד עכשיו, יודעים הם שזמן צאת הרכבת קרוב מאד, בהישמע השריקה השלישית כבר נמצאים כולם על מקומותיהם, והרכבת יוצאת לדרכה מבלי להמתין לאף אחד, ואפילו לאדם הנכבד ביותר. עומד לו אותו אדם וצופה במחזה בפעם הראשונה בחייו, הוא מתמלא הערכה כלפי אותו פקיד הממונה על המשרוקית, הוא מחליט כי בוודאי הוא המנהיג והמוליך את תנועת הרכבות, לדעתו אין ספק כי איש זה קובע את זמני הנסיעה, על פיו תיסענה הרכבות ועל פיו תעצורנה. ועם מחשבה זו הוא ניגש אליו, נותן לו את הכבוד הראוי למנהלי חברות חשובות, ושואל אותו שאלות על מהלך הרכבות, בעל המשרוקית אינו מבין כלל את פשר הכבוד שנפל בחלקו, הרי מעולם לא כיבדו אותו כל כך, ואף פעם לא נשאל שאלות שרק המנהל יודע להשיב עליהם, לכן הוא פונה אל השואל ואומר לו: את שאלותיך עליך להפנות למנהל הרכבת, עונה לו השואל הלא כבודו הוא המוליך והמביא, פורץ הפקיד בצחוק ואומר לו: אני רק פקיד זוטר שמקבל את ההוראות מגבוה, מנהל הרכבת אינו מסתובב כאן על הרציף עם משרוקית, הוא יושב לו על כורסתו למעלה במשרד, ומשם הוא מעביר את ההוראות לפקידיו, אנו רק המבצעים.

הנמשל: רוב בני אדם טועים, בחושבם כי הסיבות לכל הנעשה בעולם, נהירות ופשוטות להם, למעשה טעות גדולה הם טועים, הסיבה לכל מה שקורה, זוהי גזירת עליון שהוא גבוה מעל גבוה, שומר ונסתר ונעלם מעין כל, מה שנראה לבני האדם כסיבה אינו אלא המסובב מאת השם יתברך, כשם שגם בעל המשרוקית אינו אלא המבצע של ההוראות שניתנו לו מגבוה.

(בשם הרה"ק ה"חפץ חיים" זיע"א)

אך את כולם פטר הרבי מלפניו כלאחר יד, כשהוא מפטיר במורת רוח, "נישט איין מייך איך", לא אליכם התכוונתי, לאחר שכילו כל היוסלים' דמתא לעבור לפני הרבי, עד ליוסל מנקה הארובות האחרון שבאחרונים ממש, נענה הרבי וקרא שוב בקול, הכי אין פה ר' יוסל נוסף? או אז נתעוררתי לפתע לתחייה, וזיק של מחשבה הזיק במוחי, ושמא אכן מתכוון הרבי אלי, מיד הרמתי את קולי וקראתי בקול, הנני, 'אני יוסל בייגלטרעגער'. אנשים שניצבו בסמוך אלי, הציצו עלי בוודאי ברחמים מהולים בגיחוך, כשהם מהרזרים בלבם אויבעט אונז א ר' יוסל הגם יוסל בייגלטרעגער ביוסלים? וכי מה עניין יש לרבי עם שבר כלי וביש גדא כמותו? אך הואיל ושום יוסל אחר לא נמצא ראוי לאותה איצטלא, לא נותרה לקהל ברירה, אלא לפלס לי מקום ולהניח ליוסל בייגלטרעגער לדדות על קביו, ולהתקרב אל הרבי.

אך נתקרבותי אל העגלה, לפני הרבי אורו באחת, הוא הושיט את ידיו לעומתי וקרא בעליצות, או, באמת אליכם התכוונתי, שלום עליכם ר' יוסל, מה שלומך ומה מעשיך? התרגשתי עד לשיתין שבנפש ופרצתי בבכי מעומק הלב, הן שבור ורצוץ הייתי מאז ומעולם כחרס הנשבר, ועתה כמו פרץ הרבי את סכר דמעוטיי, וקרא דרור לכל אשר על לבי, פתחתי וגוללתי באוזניו את כל החלואות שעברו עלי, ותיארתני לפניו את מצבי לאשורו, הרבי אחז בידי, לחץ אותה בחוזקה והכריז אל עבר הנוכחים, הבו קנקן מעד מי דבש חמר מדינה. חיש קל הובא מאי שם קנקן מלא 'מעד', הרבי מזוג כוס גדולה עד גדותיה, הגישה לי ואמר בנימה מעודדת, שתה ר' יוסל, הרבי המתין עד שאשתה את כל הכוס כולה, כשהוא מאיץ בי לגמועה עד תומה, או אז הושיט לי הרבי את ידו ואיחל לי בקול מלא גיל, לחיים ר' יוסל, עתה פנה אלי הרבי וביקש לדעת מה יש לי בבית, השבתי לו כי אין לי בבית מאומה, מלבד ארגו ריק, המשמש בו זמנית כארון, אילו רק היה לי מה לשים בתוכו, וכשולחן אילו רק היה לי מה להניח עליו.

הוציא הרבי מחיקו שלושה צוואנציגערס' מטבעות בנות עשרים צל' (שם מטבע קטנה באותן המדינות) כל אחת, ואמר לי, את המטבעות הללו תניח בתוך הארגו, ואם ירצה השם, מהיום והלאה לא תחסרו כל טוב כל ימי חייכם, כמה מעות שתצטרכו תיקחו מתוך אותו ארגו די מחסורכם אשר יחסר לכם. מה אומר ומה אספר? סיים היהודי את סיפורו באוזני שני הצדיקים רבי נפתלי מראפשיץ ורבי נפתלי מליזענסק, ברכתו הקדושה של רבי זושא נתקיימה במלואה, ומני אז ברוך השם, הריני גביר אדיר אשר איני יודע חסר כסף מזוה, ועתה מדוע לא אהנה את כבוד מעלתכם במעות ככל הצורך, וכי למה זה אמנע עצמי מהעניק לכם ככל אשר תצטרכו ותחפצו, כלום משלי הנני נותן? הלא הכל מברכת שמים, זה נהנה וזה לא חסר.

ישר כח גדול להרה"ג מרדכי גרליץ שליט"א על העין

הטובה בנותנו רשות להעתיק מספרו החשוב צנתרות הזהב

צ'ין אדם לחברו

איסור מחלוקת

פעם באו תושבים מעיר אחת אל הרה"ק רבי אברהם "ה"אבני נזר" מסוכטשוב זיע"א בטענה: שהרב שלהם הכשיר בשאלה של בשר וחלב, וזאת אע"פ שלפי דעת רוב האחרונים יש להחמיר ולאסור. ולכן אנו מבקשים להסמיך מורה הוראה נוסף, אותו נשאל ולפיו נלך. אמר להם הרבי: אינני יכול להכריע בשאלה, עד שלא אברר את פרטי הדברים ואדבר עם הרב של עירכם. אך גם בלא להיכנס לכל פרטי השאלה, הרי אפילו לדבריכם התייר הרב שלכם רק איסור דרבנן, ואילו אתם רוצים לעבור על איסור דאורייתא. תמזהו האנשים: איסור תורה? כן קרא הצדיק, מחלוקת היא איסור דאורייתא לדעת כולם, על ידי המחלוקת מגיעים לעבור על איסורי תורה רבים: לשון הרע, רכילות, שנאת חינם, הלבנת פנים ועוד איסורים רבים.

לא לפגוע בכבודו של אדם

מסופר: על אחד מתלמידי הרה"ק רבי שלמה זלמן אויערבאך זיע"א שהזמין אותו לסידור חופה וקידושין. כשהגיע זמן החופה נודע לרבי שלמה זלמן מי יהיו עדי הקידושין, ונסתפק לגבי כשרותו של אחד העדים. התלבט רבי שלמה זלמן מה לעשות, מצד אחד הרי חייבים העדים להיות כשרים על פי גדרי ההלכה, ומאידך כבר הזמינו את אותו אדם להיות עד, ואם יטלו ממנו כיבוד זה עלול הדבר לפגוע בכבודו. בשעה זו בא לידי ביטוי ענותנותו ופקחותו של רבי שלמה זלמן, הוא ניגש אל העד ואמר לו בחיובו הידוע: אני מבקש מכבודו שיהיה מסדר קידושין במקומי, ואילו

אני אהיה עד. הלה ניסה לטרב ואמר כי אינו ראוי לאיצטלא זו, אך רבי שלמה זלמן עמד על כך עד שנתרצה.

השפעתם של מעשי חסד

סיפר הרה"ק רבי יוסף שלמה כהנמן הרב מפונביז' זיע"א: בהיותי באמריקה נודמן לי להיפגש עם פרופסור אחד שהיה רחוק מיהדות. הוא גילה באזני כי כמה פעמים רצה להמיר את דתו ולהשתמד, ועמד בניסיונות הקשים רק בזכות המעיל של ה"חפץ חיים". ובה סיפר: בהיותו נער נסע בתחילת זמן הלימודים להתקבל לשיבת ראדין, כשבא לביתו של ה"חפץ חיים" מצא בית מלא בבחורים שנאספו שם כדי להתקבל לשיבה, ולטפל בסידורי האכסניה והארוחות, מפאת הדוחק התיישב הנער בצד היכה זמן רב, עד שנדרם על מזוודתו. בלילה הקיץ משנתו והרגיש כי ה"חפץ חיים" מחזיקו בזרועותיו ברכות ומשכיבו על מיטה מוצעת, בנוסף פשט ה"חפץ חיים" את מעילו וכיסה בו אותו, ואז נרדם שנית. מאוחר יותר התעורר והנה ה"חפץ חיים" יושב בחדר רכון על גבי ספר לאורו של נר קטן ללא מעילו, ולומד בלחש כדי שלא יפריע לשנת הנער, נער הייתי וגם זקנתי וגילגולים רבים עברתי בחיי, התדרדרתי מיהדותי והלכתי מדחי אל דחי, אך אותו מראה של ה"חפץ חיים", נשמר חי בקרבי, וכל אימת שאני מתחיל לחשוב מחשבות רעות על השתמדות, צפה ועולה מול עיני התמונה הזאת ואני נסוג, אין ביכולתי להיפרד מעם ישראל אשר מכילה בקרבה אנשים טהורים וברי לב כאלה.

תלולא דצדקיא

שבת קודש כ"ה טבת

הרה"ק רבי משה צבי מסאוורין ב"ר שמעון שלמה (תר"ה)

יום ראשון כ"ו טבת

הרה"ק רבי אברהם חיים ב"ר גדליה מזלאטשוב (אורח לחיים - תקע"ה)
הרה"ק רבי ישכר בער ב"ר אהרן אריה מפרעמישלאן (תר"ר)

יום שני כ"ז טבת

הרה"ק רבי שמשון רפאל הירש ב"ר רפאל (תרמ"ט)
יום שלישי כ"ח טבת
הרה"ק רבי נפתלי מליטוביסק ב"ר ישכר דוב בעריש (תרנ"ה)

יום רביעי כ"ט טבת

הרה"ק רבי נח שמואל ליפשיץ (תלמיד החוזה) ב"ר יהודה לייב (זר זהב - תקצ"ב)
הרה"ק רבי משה יהושע לייב דיסקין אב"ד בריסק ב"ר בנימין (תרנ"ח)
הרה"ק רבי ירחמיאל ישראל יצחק מאלכסנדר ב"ר יחיאל (ישמח ישראל - תר"ע)

יום חמישי א' שבט

הרה"ק רבי אברהם משולם זלמן אב"ד אוסטראה ב"ר צבי אשכנזי החכ"צ (תקל"ז)
הרה"ק רבי נתן נטע מחעלעם ב"ר אברהם (תקע"ב)
הרה"ק רבי משה שיק ב"ר יוסף (מהר"ם שיק - תרל"ט)

יום שישי ב' שבט

הרה"ק רבי משולם זושא מאניפאלי ב"ר אליעזר ליפמן (תק"ס)
הרה"ק רבי שמחה בונים מווארקי ב"ר מנחם מענדל (תרס"ז)

זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל אמן

שמונה הלכות

נאמר הרה"ק נטילת הכתובים שליט"א מדר"ם "ב"א אור"ח רפרוס יוסף הדר"ס על המערים.

דיני הליכה באמצע תפילת שמונה עשרה (ד')
א) ש"ץ שהוא כהן עוקר רגליו מעט בברכת רצה, ולאחר שסיים הטוב שמך ולך נאה להודות, הולך לדוכן ונושא שם כפיו (ש"ע א"ח סימן קכ"ח ס"ב). ובזמנינו המנהג שכהן ש"ץ נושא כפיו במקומו אצל עמוד התפילה כדי למעט בהילוך (קצות השלחן סימן קכ"ז סקל"ט). ומי"מ יעקור רגליו מעט כשאומר רצה (ש"ת שבט הלוי ח"ח סימן כ"ג). יש נהגים באופן זה שהש"ץ קופץ מעט כששני רגליו צמודות זו לזו. (עיין פסקי תשובות סימן ק"ד הערה 41)
ב) מי שנעמד להתפלל לצד צפון או לצד דרום, והזכירו לו, אסור לו לעקור רגליו כדי להפוך עצמו לצד מזרח, רק יעקם פניו לצד מזרח, ודי בזה, ואם אי אפשר לו לעקם פניו, או שעומד בפניו למערב, יכוין ליבו לקודש הקדשים, ולא יעקור רגליו, אכן אם מתפלל בבית הכנסת ואוושא מילתא, רשאי להפוך עצמו לצד הקהל. (משנ"ב סימן צ"ד סק"י, ועיין פסקי תשובות שם אות ו')

מברכים חודש שבט

המולד יום רביעי שעה 6:17 בבוקר 17 ח'

ר"ח יהיה ביום חמישי

קרית קרעטשניף רחובות

טל': 052-7144471 מייל: sipureitzadikim@gmail.com

לע"נ הרה"ק

רבי משולם זושא מאניפאלי ב"ר

אליעזר ליפמן

נלב"ע ב' שבט תנצב"ה

פסקי הלכות והשובות מפי מורנו הגאון הגדול רבי עמרם פריד שליט"א

נידונים בעניין "שלוחו של אדם כמותו"

שלוחו של אדם כמותו בשליחות מעשה

שאלה: האם אדם יכול לבקש מחבירו שילך לחתונה במקומו מדין שליחות, והמשלח יוכל לומר לחתן שהשתתף בחתונתו.

תשובה: אע"פ שדין "שלוחו של אדם כמותו", מייחס גם את המעשה למשלח, כאן אינו יכול לומר כן, כיון שהוא רק מעשה בלא שום דין, וכמבואר בחת"ס שבמקור.

מקור: בפרשת השבוע (שמות ז, ז) נאמר "הנה אנכי מכה במטה אשר בידי", ויש לתמוה הרי בסמוך (פס' יט) נאמר שאהרן הוא שהכה ביאור.

וביאר הריב"א בפירושו על התורה (שמות יז, ה) **שכיון שמשה שלח את אהרן נחשב כאילו הוא עצמו הכה את היאור כי שלוחו של אדם כמותו** [ומש"כ שאמרו כן במפורש בגמ' פסחים, לא נמצא בגמ' שלפינו], וכ"כ במושב זקנים לבעלי התוס' (עה"פ בפרשת בשלח דלהלן, הודפס בפרק יז, ז), [וכ"פ המלבי"ם (בפירושו 'התורה והמצוה', שמות ז, טו)], וכן מבואר ברשב"ם עה"פ "ויעשו כן משה ואהרן" (שמות ז, כ) שאהרן היה שלוחו של משה. ובפירושי התורה לר' חיים פלטיאל (תלמיד חבר של המהר"ם מרוטנבורג, שמות יז, ה) כתב במפורש **שמפס' זה נלמד ששלוחו של אדם כמותו**.

[הנה בפרשת בשלח נאמר "ומטך אשר הכית בו את היאור" (שמות יז, ה), והקשתה הגמ' (סנהדרין צט:)] "וכי משה הכהו והלא אהרן הכהו, אלא לומר לך **כל המעשה את חבירו לדבר מצוה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשה**" (ועי' ב"ב ט). **וצ"ע על הראשונים הנ"ל** מסוגיא זו].

שליח בהבאת ביכורים:

והנה כתב הרשב"ם (ב"ב פא: ד"ה ולקחת) שאם אדם שלח שליח להביא ביכורים, יכולים הבעלים לומר "הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה" מכיון ששלוחו של אדם כמותו. והתוס' שם (פב. ד"ה עד) חלקו על זה וכתבו "ואין נראה שיקראו בעלים **כדמשמע בירושלמי**". מבואר בתוס' שכיון שלא הביא בעצמו אלא ע"י שליח לא יכול לומר "הנה הבאתי".

והקשה בצפנת פענח (עה"ת, כאן) לפי דברי התוס', כיצד אמר משה "הנה אנכי מכה במטה" מדין שלוחו של אדם כמותו, הרי מבואר בירושלמי ובתוס' שדין שלוחו של אדם כמותו לא מספיק בשביל שהאדם יוכל לומר שהוא עשה זאת בעצמו, וצ"ב בדברי הראשונים דלעיל.

ביאור טעם הירושלמי והתוס':

ובאמת יש לעיין בדברי הירושלמי והתוס', מדוע המשלח אינו יכול לומר על הבאת השליח "הנה הבאתי". ובשלמא אם עניין השליחות הוא רק לייחס את תוצאת השליחות למשלח, מובן הדבר שהמשלח לא יכול לומר שהוא עשה זאת, אך הרי אינו כן, ולא רק תוצאת השליחות מיוחסת למשלח אלא גם המעשה עצמו מיוחס לו, כמבואר בשחיטת הפסח (ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל" (שמות יב, ו), והקשתה הגמ' (קידושין מא:)] "וכי כל הקהל כולן שוחטין, והלא אינו שוחט אלא אחד. אלא מכאן ששלוחו של אדם כמותו". ומבואר שגם בשליחות מעשה, המעשה עצמו מתייחס למשלח, ולכן אפשר לומר שכל הקהל שחט.

ובכלי חמדה (במהדורות הישנות הוא בקונטרס המילואים, פרשת יתרו, אות ד), ביאר שהטעם הוא משום שהבאת ביכורים נחשבת מצווה שבגופו, דמלשון הפס' "ולקח הכהן הטבא מידך", מבואר שהוא כמו מצות הנחת תפילין, שצריך לקיימה באבר מסוים,

וכיון שהוא מצווה שבגופו, לא מועיל בזה שליחות (עיין תוס' רי"ד ריש פ"ב דקידושין, וקצוה"ח סי' שפב), ולפי זה מיושב קושיית הצפנת פענח הנ"ל.

הלכה למעשה בנידון דידן:

ועפ"י המבואר מכל הנ"ל, שבשליחות מעשה, המעשה מתייחס למשלח ונחשב הדבר כאילו המשלח עשה את המעשה בעצמו, ולכן משה יכל לומר שהוא זה שהיכה על היאור. נראה שגם בנידון דידן, יכול לומר שהוא השתתף בחתונת חבירו.

אמנם יש לדון על פי דברי שו"ת חת"ס (או"ח סי' רא) שכתב וז"ל "ופשוט דלא שייך שלוחו כמותו במילי דעלמא, אם אומר ישב ילך ידבר וכדומה שיהיה כאלו הוא יושב הולך ומדבר, הוא דבר בטל, לא נאמרו הדברים אלא בקיום מצוה או בעובר עבירה או בקנין ומכירה" עכ"ל.

ולפי"ז בנידון דידן בחתונה, כיון שהוא רק מעשה, לא מועיל בזה שליחות ולא נחשב שהמשלח השתתף [ומה שמצינו לגבי משה, הוא מפני שהיה לו מצוה להכות, ובזה תועיל שליחות]. עוד יש לדון, שכיון שהחתן רוצה לראות דווקא את האדם הזה בעצמו, לא יועיל בזה שליחות.

שליחות בעכו"ם, ודין עם ישראל לפני מתן תורה

התבאר לעיל, שע"י דין שלוחו של אדם כמותו, נחשב הדבר שמשה רבינו הכה בעצמו את היאור. וידוע הנידון כיצד היה דינם של עם ישראל קודם מתן תורה, אם כישראל או כבני נח.

ונראה להוכיח מהנ"ל שדינם היה כדיון ישראל, דאם לא כן, א"א לומר שאהרן היה שליח של משה, משום ששליחות נאמרה רק ביהודים ולא בעכו"ם (עי' קידושין מא: ב"מ עא: גיטין כג:). ולפי"ז צ"ב ביותר מדוע הגמ' בקידושין לא הוכיחה את דין שליחות מהנ"ל.

אך י"ל שאף אם דינם כבני נח, עדיין אפשר לומר ששליחות אהרן הועילה, והוא עפ"י השיטות (שיתבאר להלן) ששליחות מעשה מועילה בבני נח. ולפי"ז מובן מדוע הגמ' בקידושין לא הוכיחה דין שליחות משליחותו של אהרן, כיון שאין משם ראייה לדין שליחות בישראל.

ויש לבאר עוד עפ"י דברי המשאת בנימין (הובא במג"א, סי' תמח ס"ק ג) ששליחות מגוי לגוי מועילה. אך כבר דחה המג"א את דבריו (ועי' ש"ך חו"מ סי' רמג ס"ק ה, וקצוה"ח סי' קצד, ועי' שו"ת באר יצחק או"ח סי' ג).

אך יש להקשות על הגמ' בקידושין הנ"ל, שדין שליחות נלמד משליחות שחיטת קרבן פסח במצרים, והרי אם דינם של עם ישראל קודם מתן תורה היה כבני נח, כיצד מועילה השליחות. ויש לבאר שהשליחות מועילה כיון שהוא רק שליחות מעשה, ושליחות מעשה מועילה אף בבני נח (ויבואר לקמן).

ונמצא מבואר לפי"ז שהגמ' בקידושין למדה שליחות בישראל משליחות בבני נח. וא"כ שוב יש להקשות מדוע הגמ' לא למדה זאת משליחותו של אהרן. וכן צ"ב איך אפשר באמת ללמוד דין שליחות בישראל משליחות בבני נח. ובפשוטו נראה מהגמ' שאף לפני מתן תורה היה דינם כישראל, וא"כ לא קשיא מידי (ועי' שו"ת באר יצחק הנ"ל).

שליחות גוי במעשי מצוות

שליחות גוי בהדלקת נרות שבת

שאלה: האם זקן שלא יכול להדליק נרות שבת, יכול לשלוח את העובד הזר שלו להדליק עבורו.

תשובה: אף ששיטת המג"א ועוד אחרונים שאפשר לעשות כן [והיהודי יברך], להלכה נפסק כדעת הרעק"א שכיון שאין שליחות לגוי, אינו מקיים את המצוה בכך.

מקור: כתב המג"א (או"ח סי' רסג ס"ק יא) שאפשר לומר לגוי להדליק נרות שבת, ויברך היהודי את הברכה על סמך הדלקה זו. אך בהגהות רע"א על השו"ע (שם) הקשה שהרי אין שליחות לעכו"ם, וא"כ הישראל אינו מקיים את מצוות ההדלקה ע"י הדלקת הגוי.

וצ"ל שדעת המג"א שיש שליחות מעשה לגוי, ולכן יכול היהודי לומר לגוי להדליק עבורו נרות שבת, והיהודי יקיים בזה את מצוות ההדלקה (ויעיין לקמן).

שליחות גוי בשריפת חמץ

שאלה: האם זקן שלא יכול לשרוף את החמץ בעצמו, יכול לקיים מצוות "תשבתו" ע"י שישלח את העובד הזר שלו לשרוף עבורו את החמץ.

תשובה: מקיים מצות "תשבתו" [וראה במקור בביאור החילוק בין נידון זה לנידון דלעיל].

מקור: כתב המג"א (או"ח סי' תמו ס"ב) שאפשר לומר לגוי שישלח את החמץ, ובהגהות רע"א על השו"ע (שם) וכן החת"ס (בשו"ת או"ח סי' קי, ויו"ד סי' שכא) הקשו על דבריו, שהרי אין שליחות לעכו"ם (ב"מ עא), ואיך אפשר לשלוח גוי לשרוף את החמץ.

יש לבאר את דברי המג"א בב' אופנים:

[א] אין שליחות לעכו"ם דווקא בדברים שצריך לפעול חלות, כגון גיטין וקידושין ומכירה, אבל בדברים שצריך רק מעשה, וכמו במצוות "תשבתו", שצריך רק פעולת שריפה, בזה יש שליחות לגוי [וכן יש בזה שליחות לקטן], ופעולת השריפה מתייחסת למשלח. וכן כתב הנתיחה"מ (סי' קפב) שיש שליחות מעשה לגוי וקטן.

[וכ"כ האמרי בינה (פסח סי' טו) בדעת המג"א. אמנם מלשון השו"ע (ח"מ סי' קפח) והרמב"ם (הל' שלוחין פ"ב ה"א) משמע קצת שלא מועיל, וז"ל "אין העכו"ם נעשה שליח לדבר מן הדברים שבעולם".]

[ב] כיון שעיקר מצוות "תשבתו" מתקיים ע"י התוצאה, שלא יהיה חמץ בבית, לכן אפשר לקיימה בכל אופן שהוא, ואף על ידי גוי וקטן, דכיון שלמעשה אין חמץ בבית, קיים את המצוה. וכ"כ הקוב"ש (יבאר להלן).

שליחות גוי בטבילת כלים

שאלה: האם אפשר לברך על טבילת כלים, כאשר גוי מטביל את הכלים בשליחות היהודי.

תשובה: נחלקו בכך האחרונים, ולהלכה אינו מברך.

מקור: כתב הט"ז (יו"ד סי' קכ ס"ק יז) שיהודי ששולח גוי לטבול כלים, אינו יכול לברך על הטבילה, מפני שאין שליחות לעכו"ם.

אך לדברי המג"א והנתיחה"מ הנ"ל שיש שליחות מעשה לגוי, נראה שיוכל לברך על הטבילה. ואכן כתב הפר"ח (שם ס"ק מ) שאפשר לטבול כלים על ידי גוי, והישראל יברך על

הטבילה. ונראה שסובר כהמג"א והנתיחה"מ הנ"ל שיש שליחות מעשה בגוי [ועי' בבית מאיר, שחולק על דברי הפר"ח הנ"ל].

שליחות גוי במצוות שעיקרן הוא התוצאה

ובקובץ שיעורים (ביצה אות כה) כתב כביאור השני דלעיל, שמצוות 'תשבתו' עיקרה היא התוצאה, ולכן אפשר לקיימה ע"י גוי. וביאר בזה את דברי שו"ת הרשב"א (ה"א סי' שגז) שבית דין יכולים לשלוח גוי לקיים דין מיתת בית דין [ושריפת בת כהן], משום שהעיקר הוא התוצאה. וכן ביאר בזה את הדין שאפשר לקבור מת ביו"ט ע"י גוי (ביצה ו), שכיון שעיקר המצוה הוא התוצאה, שהמת יהיה קבור, לכך ניתן לקיימה בכל אופן שהוא, אף ע"י גוי [אך צ"ע על זה מדברי הרשב"א (ב"ק נא). שהחופר בור ע"י שליח גוי פטור, כיון שאין שליחות לגוי].

ביאור דעת המשנ"ב בנידונים הנ"ל

ולהלכה כתבו החק יעקב והשו"ע הרב (או"ח סי' תמו), וכ"פ המשנ"ב (שם ס"ק ז') שאפשר לשלוח גוי לבער את החמץ. ולפי זה נראה שהוא הדין שאפשר לשלוח קטן לבער את החמץ, אך צריך ידיעה מישראל אחר שאכן הגוי והקטן שרפו את החמץ.

וצ"ע בהכרעת המשנ"ב, מדוע במצוות הדלקת נרות שבת פסק (סי' רסג ס"ק כא) כהרע"א שאין שליחות לגוי וא"א לשלוח גוי להדליק נרות, ואילו במצוות שריפת חמץ פסק כהמג"א שאפשר לשלוח גוי [ולא חשש לקושיית רע"א].

וצ"ל שסבר המשנ"ב כביאור הב' דלעיל, שאכן אין שליחות מעשה לגוי וקטן, אלא שניתן לקיים מצות שריפת חמץ ע"י גוי, כיון שבמצוות שעיקרן הוא התוצאה, אפשר לקיימן בכל אופן שהוא, ולכן אפשר לשלוח גוי לשרוף חמץ, אך בהדלקת נרות שבת, שעיקרה הוא המעשה, אי אפשר לשלוח גוי שידליק עבורו נרות.

מילה ע"י גוי

והנה פסק השו"ע (יו"ד סי' רסד ס"א) כמאן דאמר (ע"ז נז) שמילה ע"י גוי כשרה, ואין צריך לחזור ולמול. והקשה הרעק"א (בחי' דשו"ע לע"ז שם) הרי אין שליחות לעכו"ם, ואיך יקיים האב מצוות מילה ע"י מעשה הגוי.

ולפי דברי המג"א והנתיבות הנ"ל שיש שליחות מעשה לגוי אתי שפיר. אך הרעק"א שהקשה כן אזיל לשיטתו, שאין שליחות מעשה לגוי, כמבואר לעיל לגבי הדלקת נרות שבת ושריפת חמץ. ולכך הוצרך הרעק"א שם לבאר שהטעם שמילת הגוי כשרה, הוא משום שעיקר המצווה של האבא הוא לדאוג שהבן יהיה מהול, ולכן יכול למול אף ע"י גוי.

ולכן גם החת"ס הסובר שאין שליחות מעשה לגוי (כ"ל לגבי שרפת חמץ), כתב בתשובותיו (יו"ד סי' קלב, רצו, שכא) שאף למ"ד מילה בגוי כשרה, אינו מקיים מצוות מילה, משום שאין שליחות לגוי [ולא סבר בזה כהרעק"א הנ"ל, שהאב מקיים מצוות מילה ע"י מילת הגוי]. ובזה ביאר מדוע מילה דוחה שבת, הרי אפשר למול ע"י גוי, ותירץ שכיון שבמילה ע"י גוי לא מקיימים מצוה, לא נחשב שאפשר למול בשבת.

בניית מעקה ע"י שליח ופועל גוי

ובנידון דלעיל, האם יש שליחות מעשה בגוי, תלויים דברי המחנה אפרים (הל' שלוחין סי' יא, ועי"ש בהגהות הרעק"א, ובמנח"ח מצוה תקמו) בנידון קיום מצוות מעקה ע"י שליח גוי שמתקין את המעקה, ואכמ"ל.

לתרומות והנצחות ניתן לפנות

לקו בית ההוראה במספר

0733260800 שלוחה 11

הגיליון הודפס ע"י

הרב רוני ליקר, הרב שילה אריאל, הרב

שלמה בלאק והרב נתנאל מן הי"ו

להצלת ילדיהם בתורה יור"ש וכל העניינים

מספר הטלפון בבית ההוראה

0733-260-800

להפניית שאלות לרב ולקבלת הגיליון

למייל - פנו לכתובת

6191265@gmail.com

גליון
באר
הכרשה

נערך ונלקט מתוך תוכן דברי שיחותיו של
מורינו הגה"צ רבי אברהם אלימלך בידרמן שליט"א

וארא

מכון
באר
האמונה

גליון באר הפרשה

להערות והארות,
ובן לכל עניין אחר
ניתן לפנות:
לטלפון 718.484.8136

או לאימייל:
Mail@BeerHaparsha.com

מדי שבוע בשבוע בדוא"ל בחינם

הירשמו היום!

לשון הקודש

באר הפרשה
mail@beerhaparsha.com

אידיש

דער פרשה קוואל
mail@derparshakval.com

אנגלית

Torah Wellsprings
mail@torahwellsprings.com

ספרדית

Manantiales de la Torá
info@manantialesdelatorah.com

צרפתית

Au Puits de La Paracha
info@aupuitsdelaparacha.com

איטלקית

Le Sorgenti della Torah
info@lesorgentidellatorah.com

רוסית

Колодец Торы
info@kolodetztory.com

מכון **ארה"ב:**
Mechon Beer Emunah
1630 50th St, Brooklyn NY 11204
718.484.8136

בארה"ק:
מכון באר האמונה
רח' דובב מישרים 4/2
עיה"ק ירושלים תובב"א
025 688 040

יו"ל ע"י מכון באר אמונה
כל הזכויות שמורות להמכון © 2025

העתקה או הדפסה של הגליון בכל פרמוט שהוא כדי להרויח או לפרסם עסק וכדו' ללא אישור בכתב ממכון באר האמונה הינו נגד ההלכה והחוק הבינלאומי

תוכן הענינים

פרשת וארא

אמונה

ב ..... להוציא את בני ישראל - ע"י אמונה ובטחון יצא מכל מיצריו

ד ..... דיבר איתו 'משפט' - כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד

חביבות הבורא לבניו

ז ..... אתכם לי לעם - רוצה ה' בעמו

שובבי"ם

י ..... והייתי לכם לאלוקים - ימי טהרה והתקרבות לבורא ית"ש

עבודת ה'

יב ..... הירא את דבר ה' - המשבר את טבעו זוכה להנהגה מעל דרך הטבע

תורה

יד ..... ותן חלקנו בתורתך - הטהרה ושפע טוב ע"י עסק התורה

וכל זה אי אפשר להשיג כי אם על ידי התורה, שיקבע עתים לתורה, ויאיר בו אור תורה, וישיג בחינת יראה שלמה, וגם תפלתו תעלה השמימה, ויוכל להמשיך כל טוב וקדושה וטהרה, כי בחינת תפלה מקבלת שפע מבחינת תורה, כי תורה נקראת בחינת 'שמים' - אש ומים (חגיגה יב), שתורה נקראת אש כמאמר הכתוב (דברים לג ב) מימינו אש דת למו, וגם נקראת מים שנמשלה למים, מה מים יורד ממקום גבוה למקום נמוך, אף תורה יורדת למקום נמוך (תענית ז), שאין התורה מתקיימת אלא במי שדעתו שפלה (שם), ולכן נקראת התורה בחינת שמים, והתפלה נקראת בחינת ארץ - שמקבלת מבחינת שמים, בחינת תורה.

... אבל התפלה אינה מקבלת רק מבחינת תורה, ובלא תורה אין התפלה פועלת ח"ו. וזהו ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבודה קשה, פירוש שהיו יודעים בעצמם שאין להם בחינת תפלה שנקראת עבודה (תענית ב), היינו שבחינת עבודה זו תפלה היה קשה להם מאוד, מחמת שלא היה להם בחינת תורה, ולכן ידעו בעצמם שאי אפשר להם להמשיך בחינת גאולה, ולכן לא שמעו אל משה שבשר להם הגאולה.

... לכן עיקר העבודה הוא שתחלת הכל יקבע עתים לתורה, ועי"ז ה' יהיה בעזרו שיוכל להשיג בחינת יראה, ותהיה תפלתו נשמעת, וימשיך בחי' אבות כנ"ל, כן יהי רצון אמון.

(בת עין, פרשת וארא ד"ה או יאמר על זה הדרך)

פרשת וארא

נגאלו ובזכות אמונה עתידים ליגאל, זהו שאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי להאמין ואיך ישמעני פרעה, כלומר אם אין אמונה איך תהיה הגאולה שישמעני פרעה לשלחם. ופירש"י זה אחד מקל וחומר שבתורה, פי' אמונה הוא 'קל וחומר', שנראה בדבר קל, כי עם כל מי שתדבר תראה שה'אמונה' שגורה בפיו, אין לך אדם שבעולם שיאמר אין לי אמונה ח"ו, ובאמת הוא חומרא שבחומרות*, כי אם באמת הוא מאמין למה הוא דואג, צריך להיות שמח באמונה ובטחון שכל מה דעביד רחמנא למב עביד².

ובאמת לא נאמרו הדברים דייקא לעניין גאולת מצרים, אלא כל חד וחד בדיליה, ב'גלות' הפרטית

להוציא את בני ישראל - ע"י אמונה ובטחון יצא מכל מיצריו בפרשתן (ו יב), 'וידבר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתים', וכתב רש"י 'זה אחד מעשרה קל וחומר שבתורה', והקושיא נודעת, הרי מפורש לעיל בכתוב (ט) 'וידבר משה בן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה', ואם בן מהו הק"ו לומר 'ואיך ישמעני פרעה', והרי בני"י לא שמעו מחמת קוצר רוח ועבודה קשה, ואילו לפרעה אין קוצר רוח ולא עבודה קשה, אולי ישמע לדברי משה.

ומבאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע בזה"ל, ידוע (ילקוט הושע תקי"ט) הגאולה תלוי באמונה, בזכות אמונה

א. סיפר רב אחד, שפעם נזדמן לו לשהות ב'דייטשלאנד' והתאכסן בבית יהודי מתושבי המקום, באחד הימים שאל אותו הרב מנין לך כל המזוזות שבביתך, ואימתי בדקתם לאחרונה, ויען בעה"ב, את המזוזות קניתי לפני שנים רבות ב'מאה שערים' בעיה"ק ירושלים, אמנם מאז שהנחתים על דלתות ביתי לא בדקתים, ואם הרב רוצה 'אכבדהו' בבדיקתם. הוריד הרב את המזוזות ופתחם, ומה מאד השתומם כשראה שאין בתוך נרתיק המזוזה ולא כלום, וישאל בסערת נפשו את בעל הבית, היכן הם המזוזות עצמן, הקלף שבו נכתב 'שמע ישראל - והיה אם שמוע', אמר לו בעל הבית, אה, את ה'הוראות' זרקתי כבר מזמן, כי ידעתי בעצמי כיצד להרכיבם על משקוף הבית, כי הלה הבין בבערותו כי רבה ש'מזוזה' הינה ה'נרתיק' שמבחוץ, והקלף שמבפנים אינו אלא כמו הדפים המצורפים לכל חבילות המכשירים ורפואות וכדו'...

אף אנן נענה אבתריה, אין לנו לשחוק על איש זה, כי פעמים רבות דומה הנהגתנו ממש להאי גברא, שאת פנימיות העניינים 'זרקנו' ושכחנו כבר מזמן, והשארנו לעצמנו רק את ה'בית' שמחוץ לדבר...

ב. ובאמת עיקר העבודה הוא שלא יאבד 'דעתו' ועשתונותיו בבוא קושי והסתרה לידו, וכמו שאמר הרה"ק ה'מאור עיניים' זי"ע (בריש פרשתו), לבאר את האמור ברש"י (ריש הפרשה) שאמר הקב"ה למשה 'חבל על דאבדין ולא משתכחין', שבעת הקושי - בבני חיי מזוני ובכל ענין, לא יאבד האדם את דעתו ואמונתו, כי הגם שזה עצמו ה'ניסיון' לראות אם עומד באמונתו ונאמנותו אף בעת הסתרה, מ"מ עבודת האדם שלא לאבד גם את 'דעתו' - שלא ישכח מאין הוא בא ומה תפקידו זה העולם, וזהו אומרו חבל על, היכן הם האבות הקדושים, כי הם אף בשעה דאבדין - כשאבדו מדרגותיהם בזמני הניסיון עמדו בשלהם, ולא משתכחין - לא היו שוכחים את דעתם מלקבל על עצמם עול מלכות שמים בכל עת וזמן.

המגיד מדובנא זי"ע נשא משלו על מלמד דרדקי שהלך עם תלמידיו במעבה היער, בהיכנסו הורה להם, אם יבוא אליכם כלב רע לא תתפחדו מעמו כלל, אלא תעמדו כנגדו ותאמרו בקול, 'ולכל בני ישראל לא יחרץ כלב לשונו', ובלחש זה יסתלק הכלב מכם ולא יזיקכם חלילה... ואכן, עברו כמה רגעים וכמה כלבים גבוהים ורמים רצו לנגדם, חיל ורעדה אחזו במלמד, ונס משם כל עוד נפשו באפו, תמהו התלמידים ואמרו לו, וכי לא לימדתנו רבינו לומר את הפסוק, מדוע ברח מע"כ כל עוד נפשו בכפו, ולא אמר את הפסוק... ענה להם המלמד ואמר, כששמעתי את קול הכלבים תקפני פחד ומורא וממילא פרח מזיכרוני כל הפסוק, לכן הוכרחתי לברוח...

וכן כתב הרה"ק מליסקא זי"ע (אך פרי תבואה ד"ה וידבר) לפרש את הכתוב בריש פרשתן (ו ב) 'וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה', בהקדמת דברי ספר 'ש"ך על התורה' כי תיבת א-ל-הים עולה בנימטריא כמניין פ"ו, ואילו התיבות אני הו"ה עולים למניין פ"ז, והיינו שהקב"ה מוסיף אל"ף אחד על 'אלקים' הרומז לדין, ועי"ז נהפך להנהגת שם הו"ה שהוא מקור הרחמים. ומבאר הרה"ק מליסקא עומק הדברים, שבכל צרה שלא תבוא המרומז בשם 'אלוקים' יכניס את האחד יחיד ומיוחד לתוך החשבון, ויזכור ש'אני ה' - הכל מאתו ית', ועי"ז יתהפכו כל הדינים לרחמים.

וז"ל, לדעתי נראה דהכי פירושו, דהיינו אם בא לאדם איזה צער ח"ו או מסתמא הדינים שורים עליו,

שהוא שרוי בה כשהוא סגור ב'מַצְרִים' המקיפים אותו ל"ע, ידע שבזכות האמונה עתיד להינאלג, וגדול כוחה של האמונה להמשיך עליו כל מילי דמיטב, וכלשון קדשו של הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (נח ד"ה ויבוא) 'כי באמונה יש כח זה, שע"י האמונה יומשך הדבר הזה ממקורו ויבוא, היינו ע"י שהוא מאמין בהש"ת ובטוח בו באמונה שלימה על שום איזה דבר, אז נמשך הדבר ההוא וכו' בשלימות'.

וכך ביארו בספרים הקדושים (עיי' שפ"א תרל"ד ד"ה והוצאתי) בהאמור בפרשתן (ו ב) 'וידעתם כי אני ה' אלוקיכם המוציא אתכם מתחת סבלות מצרים, כי ידיעה זו - וידעתם כי אני ה' אלוקיכם היא המוציאה את האדם מסבלו, משעבודו ומיצריו.

אף אנו, בכל עת ושעה הננו מכריזים 'אני מאמין, אני מאמין, אמנם, המבחן האם הדברים נאמרים באמת וחקוקים בלב פנימה - הוא ברגע שיבוא לידינו איזה קושי, האם נשאר צמודים וחקוקים באמונה זו, או שח"ו הכל יפרח מזכרונו.

ג. הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע מבאר בלשון הכתוב (ט ו) לעניין מכת דבר 'וממקנה בני ישראל לא מת אחד, כי 'דבר' [וכן 'ברד'] בצירוף עוד אל"ף הרומז לאלופו של עולם עולה כמניין 'אור', וזהו שאמר הכתוב וממקנה בני ישראל לא מת כי נצטרף אחד - יחידו של עולם, ועי"ז נמתק כל הדינים ונתהפך מ'דבר' [וכן מ'ברד'] לאור. ללמדנו ארחות חיים על כל 'מכה' ו'מכה' שלא תבוא - אם תתחזק באמונה ביחיד חי העולמים יתהפך הכל לטובה, ולא זו בלבד, אלא שתראה את ה'אור' שב'דבר'...

וכדברים הללו אמר הרה"ק מקאברין זי"ע (תורת אבות - אמונה ובטחון, מח) כשתכניס את האות אל"ף - המרמז להקב"ה 'אלופו של עולם', לתוך תיבת גולה, יעלה לך תיבת גאולה, כי באמונתו באלופו של עולם, ייגאל מכל גלותו (ושמעתי מצדיק אחד, כי יש בה גם לרמוז את האמונה המתחלת באות א', ע"י האמונה תהפוך את הגולה לגאולה).

ומעין זה איתא ב'בן יהוידע' (פסחים קיח. ד"ה שגובה) שהמתבונן יראה שהגימטריא של תיבת 'טוב' רבה על תיבת 'חוב' במספר אחד, ומרמז על האמונה בה' אחד, שהמאמין מביט על כל מה שנראה כחוב - שבאמת הוא טוב. כי באמונתו ידע שהכל לטובתו.

ובזה מבאר את הפסוק (תהלים יד ג) 'אין עושה טוב אין גם אחד', מדוע אין עושה טוב ממה שנראה לו כחוב, כי אין גם אחד - שלא הוסיף את מספר אחד על החוב - ואינו מודה שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

ד. 'דורשי רשומות' נתנו רמז לדבר בלשון הכתוב (תהלים קכא א) 'אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי', כי 'מאין' עם הכולל עולה בגימטריא כתיבת 'אמונה' (102), כי גם אם עומדים 'הרים' גדולים בפני האדם אזי עצתו אמונה, ואם יתחזק ב'אמונה' אכן יבוא עזרו במהרה.

מִן הַבַּאד

הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע היה נושא משלו, לאחד שנפל לבירא עמיקתא ובדרך הטבע אין שום עצה ותבונה לעלות ולצאת מאפילה לאור גדול, אמנם כאשר אחד מבחוץ זורק לו חבל יוכל להחזיק בו ולהגיע אל שפת הבור ברגע כמימרא, וכמו כן כשאדם מסובב בצרות ויסורים עליו לדעת שהקב"ה עומד על גביו ומשגיח עליו, והוא יתב"ש זורק לעברו 'חבל הצלה', ואם יחזיק בו ויאמין שביד השי"ת להצילו יזכה באמת לבטל כל הדינים והגבורות וכל היסורים והחולאים רעים יעלמו כהרף עין, ככתוב (תהלים כג ד) 'גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי אתה עמדי'.

באר הפרשה - פרשת וארא

'למה הרעתה לעם הזה' (ה כב), ועל כך השיב לו הקב"ה ולימד אותו היאך להמתיק את הדינים, כי 'דבר זה תלוי בידך' ע"י שיאמין שיד ה' עשתה זאת".

וזכר ידוע כי כל תכלית הניסים והנפלאות ושידוד מערכות הטבע שהיה בכל עשרת המכות היתה למען יכירו בני ישראל כי ה' הוא האלוקים ויתחזקו באמונתו יתברך. וכן הביא הרה"ק ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע (ד"ה וגם) מה שהקשה זקנו מרנא הבעש"ט הק' זי"ע במה שנאמר (ו ה) 'וידעו מצרים כי אני ה' בנמותי את ידי על מצרים והוצאתי את בני ישראל מתוכם', וכן כהנה רבות, כי לכאורה תמוה מאוד שישדר הקב"ה מערכות הטבע ביד חזקה וזרוע נטויה עבור המצריים שידעו כי אני ה'. ומבאר ה'דגל מחנה אפרים' זי"ע, 'שבאמת קאי על ישראל, אותם שהם בבחי' מצרים, שעושים מעשה מצרים' (עיי"ש שמאריך בזה), והיינו שרצה הקב"ה שכל בני ישראל אפילו הרחוקים ביותר אף הם ישבילו לזכור 'כי אני ה', הוא ארון הכל והוא מנהיג את בלי'.

דיבר איתו 'משפט' - כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד בפרשתן (ז יד-יז), 'ויאמר ה' אל משה כבד לב פרעה מאן לשלח העם, לך אל פרעה בבקר הנה יוצא המימה ונצבת לקראתו על שפת היאור והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך וכו', הנה אנכי מכה

אמנם צריך לידע שאין שום דבר במקרה ח"ו רק הכל בא מהשגחת הבורא ית"ש, ועי"ז נמתקו הדינים שעליו ונעשה מהשם 'אלוקים' אני ה'. עכ"ל. וכלומר שעל ידי האמונה שגם 'הדינים' הם מהקב"ה ואינם בדרך הטבע והמקרה, מתהפך הכל לטובה. ובוה מבאר עוד מה שנאמר (תהילים צא טו) 'עמו אנכי בצרה אחלצתו ואכבדהו', ר"ל, 'שעל כל צרה שלא תבוא יאמר שהש"ת עשה ככה ולא נפל ח"ו במקרה (ויאמר באמונה שלימה כי עמו אנכי בצרה, שאותה צרה היא מ'עמו)', ועי"ז אחלצתו ואכבדהו ונהפך לטובה'.

ובזה מבאר הא דאיתא בגמ' (תענית כא.) על נחום איש גם זו, שנקרא בשם זה, כי היה רגיל לומר על כל דבר שבא עליו 'גם זו לטובה', ולכאורה יש בזה תמיהה רבתי וכי מעלתו היא שאמר 'גם זו' או שאמר 'לטובה', הרי וודאי עיקר המעלה על שאמר לטובה... לטובה... ומדוע נקרא 'איש גם זו', והרי אין בשם זה משמעות בפני עצמו, והיו צריכים לכנותו בשם 'נחום איש גם זו לטובה'. אלא ביאורו, כי 'גם' הוא לשון ריבוי כידוע, ומאחר שהיה אומר תמיד 'גם זו לטובה' וראה את השגחתו של הקב"ה בכל דבר - גם בעת הצרה והקושי, בזה 'ריבה' עוד אחד והפך ממנין 'אלקים' למנין 'אני הוי"ה', ובאמונה זו גופא הפך את הדין לרחמים גמורים. ומעתה יתבאר מה שנאמר וידבר אלוקים וגו', כי בסוף הפרשה הקודמת כתיב שמען משה כלפי הקב"ה

ה. וכיוצא בדבר פירש הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (בריש פרשתן) בלישנא דקרא (משלי כז ה) 'טובה תוכחת מגולה מאהבה מוסתרת', אימתי מתהפכת לטובה אותה תוכחת מגולה, כאשר האדם מתחזק באמונתו ואומר שאין זה אלא אהבה מוסתרת, ובאמת הרי זה לטובה... ובוה נמתקים הדינים מעליו ורואה בעיניו טובה 'מגולה'.

ובדרך זה ממש ביאר הרה"ק ה'דברי ישראל' זי"ע במה שנאמר (בראשית לב יג) 'ואתה אמרת היטב איטיב עמך', שלכאורה צריך ביאור כפל הלשון 'היטב איטיב', אלא יש לבאר על פי מה דאיתא בספה"ק שעל ידי שאדם מאמין ש'הצרה' אינה אלא לטובה ואומר בפה מלא 'כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד' הרי בזה גופא הוא מהפך הצרה לטובה, ומעתה יש לפרש שבא הכתוב ללמדנו, ואתה אמרת היטב - היינו שתאמר 'היטב', כלומר שכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, וממילא איטיב עמך - שיהיה באמת הכל לטובה.

ו. כי אכן הכל תלוי במאמר ה'. סיפר הגה"צ רבי יעקב מאיר שעכטער שליט"א, זכורני בעת הצר ומצוק שהיה רעב בירושלים, לא היה לחם לאכול, וחלקו לכל משפחה לחם לפי הטף, סך קצוב לכל נפש, משפחת אבי קבלה ארבע פרוסות לחם ליום, והוסיפו לנו עוד פרוסה אחת על כך שאבי ז"ל הסכים שהחלוקה תהיה בביתו. ומי היה האופה שאפה את הלחמים - ה"ה ברמן הידוע (כמאפיית ברמן עד היום הזה), והנה הוא היה האופה, בזמן שאין לבני אדם לחם לאכול, והיה יכול לקחת הרבה לעצמו, אלא שלמעשה, הוא עצמו לא היה יכול לאכול לחם מחמת חולי, והיה פלא שדייקא הוא לקה בחולי כזה, בימים ההם שעדיין לא היה נפוץ החולי, והיה פלא ידוע - איך שהאופה בעצמו שלא חסר לו לחם כלל, מכל מקום הוא עצמו אינו יכול ליהנות מהם.

עניי האילה נראה שלא זו בלבד שאין הקב"ה מושיע אותה אלא אדרבה 'יסור יסרני י-ה' - הוא מוסיף לה ייסורים על ייסוריה, ממש 'שבר על שבר', אבל באמת אותו נחש אינו אלא ההצלה הגדולה בעבורה, וכל תוקף הייסורים שהיו לה לא באו אלא להחיש את הישועה. לזה אמר לו הקב"ה 'והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך', בראותך שפרעה מקשה ידו על ישראל ומוסיף לשעבדם הרבה יותר מבתחילה, אל ירע לבבך, אלא זכור את ה'נחש', שדייקא נשיכתו והמכאובים שעושה הם המה הפתח לישועה וה'אתחלתא דגאולה'.

וזוסיף עוד לבאר כי מהאי טעמא גופא נקרא פרעה בשם 'תנין' [וכדאיתא בשמו"ר ט ד 'שפרעה נדמה לתנין שנאמר (יהוהאל כט ג) 'התנים הגדולים הרובין בתוך יאוריו'], כי הוא היה ה'נחש' שהביש את ישראל בעת צרתם, ועי"ז השיגו ישועתם'.

במטה אשר בידי על המים אשר ביאור ונהפכו לדם, הקשה הגה"ק המהרש"ם מבערו'אן זי"ע (תכלת מרדכי) שהרי עיקר תכלית לקיחת ה'מטה' היה בכדי להכות בו על היאור ולהפוך את מימיו לדם, ואם כן לאיזה צורך אמר לו הקב"ה והמטה אשר נהפך לנחש תקח בידך, מדוע לא אמר את העיקר 'והמטה תקח בידך', ומה נפקא מינה לעת הזאת אם אותו מטה נהפך תחילה לנחש אם לאו.

ומבאר, עפ"י מה דאיתא בגמ' (ב"ב מ:): 'אילה זו רחמה צר בשעה שכורעת ללדת אני מומין לה דרקון (נחש) שמכישה' ועי"ז היא 'מתרפה' ומולידה, והנה באותה שעה שהאילה כורעת לילד הרי הוא מסובלת ביסורים קשים, וזוועקת במר ליבה אל השי"ת שירחם עליה ו'יגאל' אותה מצרותיה [עי"י רש"י (תהלים מב ב) שעל כך נאמר 'כאיל תערוג], והנה מניע נחש ומכיש אותה, ולקוצר

היוצא מזה, הכל תלוי ברצון הבורא, ברצונו יש לאדם כל, וברצונו חסר לו (כמובן שהכל רק לטובתו), ואם אין הקב"ה רוצה אין האדם יכול לאכול אפילו יש לו כל. מעתה אל יחשוב אדם מאחר שאין לי ממון וכיו"ב לכן חסר לי דבר פלוני, אלא כל מחסור שחסר לאדם משהו הוא מאחר שהקב"ה אינו רוצה.

עוד סיפר, ששמע מחכם שאול שארבאני זצ"ל מחשובי חכמי הספרדים, שהיה מתגורר ב'בתי מחסה' שב'עיר העתיקה', וכך הוה, בימי שלטון הטורקים בארץ קיבל ביחד עם ידידו צו המורה להם להתייצב ולהתגייס לשורות הצבא הטורקי, באותם הימים היה נחשב הדבר כצרה צרורה, מאחר שהגיוס היווה סכנה נוראה ברוחניות וגם בגשמיות, רבי שאול נתוועד עם ידידו, כיצד אפשר להפטר מהגזירה הרעה הזאת, עד שעלה בדעתם איזה 'מהלך' - לעשות איזה פעולה גשמית, שאם תצליח בס"ד אז ינצלו. ובכדי לזכות לסיוע ממעל, קבלו על עצמם שאם חפץ ה' בידם יצליח - אם יהיה אלוקים עמם ושמרם בדרך הזה, אז יסעו וישתטחו על ציון הרשב"י במירון להודות ולהלל לפני הבורא על הנסים הגלויים. בימים ההם היו צריכים ליסע לשם עם חמורים על ההרים והגבעות, עם סכנת הדרך, והנסיעה ארכה זמן רב.

ואמנם בחסדי ה' עלה הדבר בידם, ונצלו מהגזירה, ואכן חכם שאול קיים מיד נדרו, יצא למירון, ושם שפך שיחו ונתן הודאה השי"ת על הצלתו, אבל הידיד התעלם ושכח לגמרי מנדרו, וכדרך שאין בעל הנס מכיר בניסו... ולא הבין היטב כי אך נס עצום היה לו, וחשב שהשתדלותו עזרה לו... וראה זה פלא, לאחר תקופה קיבל הידיד צו גיוס בשנית, וללמדך, כי אין ההשתדלות מועילה כלום, שהרי שניהם עשו אותה פעולה להינצל, זה עלה בידו ולזה לא עלתה בידו, ואלמלא הקב"ה עוזרו אין יכול כלום...

ז. כתב רבינו 'הרוקח' (בסידורו), על הכתוב (תהלים קיח ה) 'מן המיצר קראתי י-ה ענני במרחב י-ה', פירוש, מן המיצר קראתי - אל ה', ובקשתי ממנו ראה נא ה' בעניי וצרתי, כי צר לי מהר ענני. ענני - ענה לי הבורא ית', 'לא כן בני, הינך במרחב' - אין כאן צר ומצוק, רק בעיני בשר נראה הדבר כ'צרה', אבל באמת הכל 'מרחב' וישועה.

בפרשתו (ז כ- כא), 'ויהפכו כל המים אשר ביאור לדם, 'והדגה אשר ביאור מתה'. וכתב בספה"ק 'זרע שמשון' (ד"ה מדרש רבה), שהנה עיקר חיותם של בני ישראל כשהיו במצרים היה על ידי שצדו דגים מן היאור, וכמו שאמרו 'זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם' (במדבר יא ה), וכשהיכה הקב"ה את המצרים במכת דם ומתו כל הדגים היה נראה כי 'יבש המעיין' - נסתם והתמוטט מקור חיותם ופרנסתם של ישראל, אמנם בפועל לא הפסידו מאומה, כי אדרבה, משם העשירו בני ישראל כדאיתא במדרש (שמו"ר ט י) ממכת דם העשירו ישראל, שנהפכו כל המים לדם, ולא יכלו המצרים לשתות מים אלא אם קנו מישראל ב'כסף מלא', ו'מכאן העשירו ישראל'. ללמדנו לימוד גדול כי מה שנדמה כצרה אינו אלא טובה גדולה עברו, ומעתה אם נדמה לו כי 'הבוס' פיטר אותו מהעבודה ושלחו אחר כבוד לביתו,

באר הפרשה - פרשת וארא

מכאן יתחזק האדם בשעה שמצאוהו צרות רבות ורעות ל"ע, ומדמה ש'דחה דחיתני י-ה', דחיה אחר דחיה רח"ל, וצועק במר ליבו וכי הקב"ה משליך אבן אחר הנופל חלילה, יזכור שבאמת מתקיים בו כדכתיב שם בסיפא דקרא 'וה' עזרני', אין כאן דחיה אלא 'עזרה

בצרות נמצא מאוד', ודייקא ריבוי הצרות והכבדת הקושי הם המה ה'נחש' המביא את הישועה ואת הנאולה".

בפרשתן (ו ט), 'וידבר אלוקים אל משה ויאמר אליו אני ה'', ופירש רש"י 'דיבר איתו משפט'

ומאין יבוא עזרו, אם יתחזק באמונתו יראה כי 'ממכת דם העשירו ישראל', ודייקא כאן ימצא מקור פרנסתו בהרחבה. הנה ידוע מה דאיתא במדרש (שמו"ר א טו), שכשהיה משה ילד קטן וגדל בבית פרעה, 'היה פרעה מנשקו ומחבקו, והוא נוטל כתרו של פרעה ומשימו על ראשו, כמו שעתיד לעשות לו כשהיה גדול', ואמרו חרטומי מצרים וחכמיה לפרעה, 'מתייראין אנו מזה שנוטל כתרך ונותנו על ראשו, שלא יהיה זה אותו שאנו אומרים שעתיד ליטול מלכות ממך', והיו שאמרו שצריך להרגו או לשרפו, ולימד יתרו עליו זכות שאין בו דעת כי קטן הוא, ואמר להם הנה שימו לפניו בקערה זהב וגחלת, והיה אם יושיט ידו לזהב סימן שיש בו דעת, אבל אם יושיט ידו לגחלת הרי זה מורה שתינוק הוא, 'מיד הביאו לפניו ושלח ידו ליקח הזהב, ובא גבריאלי ודחה את ידו ותפש את הגחלת, והכניס ידו עם הגחלת לתוך פיו ונכוה לשונו, וממנו נעשה כבד פה וכבד לשון'. והנה באותה שעה היה נראה, כי אוי מה היה לנו... לא די שלא נתן לו גבריאלי ליטול את הזהב עוד דחף את ידו לתוך האש... וגרם לו כאב עצום לאותו זמן, ונזק בלשונו לכל ימי חייו, אמנם, באמת היה זה נס גדול להצילו מגזר דין מות, ולא 'רעה' אלא טובה עצומה, אך שלא כל מוחא (בפרט של נער קטן) סביל דא, ואין ביד כל איש להבין... ובאמת מעשה זה הריהו גם משל על כל חיינו, שנראה שלא די שאין הקב"ה מסייעני אלא אדרבה 'דוחף אותי לתוך ה...', אמנם באמת אין כאן 'רעה' אלא טובה גדולה, אלא שאין בקוצר שכלנו להבין את ה'מעשה' לאשורו, והרי אנו כתינוקות בהאי עלמא...

ח. סיפר הגה"צ רי"מ שעכטער שליט"א על גיסו הרה"ח ר' אברהם אנשין, אשר היה ירא שמים מרבים, ובעל אמונה פשוטה, לפרנסתו היה צבעי painter(), באותם הימים עבודת בעלי המלאכה לא היתה 'כדי עשירות', אלא פשוט בכדי לתת לחם לפי הטף. באחד הימים הזמינו אותו שיצבע בבית אחד ב'גבעת שאול', בעמל ויגיעה הכין את הצבע ואת הכלים, כשהכל היה מוכן העמיס על העגלה ויצא לדרכו עד גבעת שאול. בהגיעו לאותו הבית, יצא בעה"ב ונפל לרגליו, והתנצל כי באמת היה רצונו שר' אברהם יצבע אצלו, אבל יש לו קרוב שהוא ג"כ צבעי, ואם לא יקח אותו תבער אש המחלוקת עד השמים, ובדלית ברירה לא אוכל לקחת אותו.

הגע בנפשך, אחר ההכנות הגדולות והמרובות וטלטולי הדרך, ובפרט שפת לחמם של עולליו תלויה בהם, אבל החי באמונה יודע שהפרנסה תלויה בשמים, וכל מאי דעביד רחמנא לטב עביד, ותחת הגערה ותלונות שתק רבי אברהם, סגר את פיו ושב לדרכו חזרה בידיים מלאות בפחי צבע וריקות ממצלצלין, כשהוא מקבל את הדין באהבה ומפטיר גם זו לטובה.

בהמשך דרכו עבר עם עגלתו על יד תלמוד תורה 'עץ חיים', ובאותו רגע יצא לקראתו מנהל התלמוד תורה, ואמר טוב מאד שבאת הנה, כי זה עידן ועידנים שחיפשנו אחר נדיב שיטול על עצמו הוצאות צביעת כל התלמוד תורה, ועתה מצאנו נדיב, אבל הלה התנה תנאי, שתיכף ומיד יתחילו בצביעה. כמובן שרבי אברהם שמח על ההצעה, וראה איך משמים כיוונו אותו לזמן הנכון, שרק מחמת שלא עבד בגבעת שאול עבר כאן כעת, ובמקום עבודה ליום אחד בגבעת שאול קיבל עתה עבודה למשך כמה חדשים.

והנה אותו בעה"ב מגבעת שאול היה נראה בשעת מעשה כ'נחש' הנושך... עומד לו אדם ומכין בעמל ויזע את הצבע, מטלטל עצמו בדרכים, ועל הכל לנגד עיניו עומדים עוללים השואלים ללחם ואין לו לתת להם, והלה מספר סיפורים שיש לו קרוב שהוא חייב לקחת אותו... אך באמת אינו נחש שממית אלא נחש שמחיה... והכל לטובתו נעשה להביאו ברגע הנכון אל 'עץ חיים' כשהוא מוכן ומזומן להתחיל מיד... ובכך לזכות ב'פרנסה' רחבה בהרבה... סיפר בעל המעשה, ממה שהיה לאחרונה, שאחד מ'מוסדות' הקודש נקלעו לחובות מרובים, וכפי הנהוג ערכו מגבית גדולה (קאמפיין) והתקשרו אליו לבקש ממנו שישתתף בתרומה נכבדה, אמר להם האיש שברצונו 'לחשוב' ולבדוק אם יכול לתת... לא עבר זמן הרבה ושוב מתקשרים אליו מאותו מספר... והתרגז עליהם על שרודפים אותו ואין מניחים לו... והחליט שלא לענות... עברו עוד כמה רגעים ושוב הטלפון מצלצל, ובודק ורואה שזה מאותו מספר... ויחר אפו והחליט שלא יתרום להם אפילו פרוטה לפרוטה וגם לא יענה להם... אכן עבר עוד משך זמן

מעליו הדינין באמונתו השלימה, והיה מביט וצופה את הטוב והחסד אשר עשה אתו הבורא ית' בזה'.

ומוסיף לבאר בזה את הכתוב (משלי כו ה) 'טובה תוכחת מגולה מאהבה מוסתרת', כי בא לומר, שגם תוכחת מגולה היא טובה, שהרי מוסתרת בה האהבה וגנוז בה החסד והטוב. ובוה יתפרש הכתוב, וידבר אלוקים אל משה - שדבר אתו קשות והוכיחו על שאמר (בסוף פר' שמות) 'למה הרעות לעם הזה', אך תיכף ומיד ויאמר אליו אני ה' - שגם דברים הנראים כזר לנגדך וכתוכחה דע שבאמת אף בהם 'אני ה' - שורש הרחמים, כי האהבה והחסד והרחמים הנמורים מוסתרים בהם^ט, ואינם אלא לטובה'.

אתכם לי לעם - רוצה ה' בעמו

בפרשתן (ו ז), 'ולקחתי אתכם לי לעם' וגו', הקשה הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע (הובא בשם משמואל עמ' ע), שהרי אמרו חז"ל (במ"ר כ כג) 'כל מקום שנאמר העם לשון גנאי הוא, וכל מקום שנאמר ישראל לשון

וכו', כתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע כי מקורו של רש"י הוא מלשון הכתוב וידבר שמשמעו דיבור קשה, וכן ממה שנוכר שם אלוקים שהוא שם המורה על הנהגה במידת הדין. א"כ, יש להקשות, כיצד יתפרש סיפא דקרא דכתיב 'ויאמר אליו אני ה'', שמורה על רחמים גמורים, שכנודע ויאמר משמעו אמירה רכה, וכן שם הוי"ה מורה על מקור הרחמים, ונראה הכתוב כסותר עצמו.

ומבאר ה'אוהב ישראל', שהרי כתיב (איכה ג לה) 'מפי עליון לא תצא הרעות והטוב', 'והיינו, כאשר בא אל האדם איזה סיבה לא טובה וצרה ודחקות ח"ו הכל הוא לטוב לו, אך טוביה גנוז בגוויה ואינו גלוי לכל, וכל איש מזרע ישראל מחויב להאמין בזה שהכל הוא לטובתו מאת השי"ת אשר דרכו להיטיב לברואיו וזפרט לזרע ישראל עם סגולתו, אלא שבעת הזאת עדיין לא נתגלה הטובה והחסד ההוא, והוא טמיר וגנוז מחמת שהאיש הלזה עדיין אינו ראוי לטוב זה, וכאשר יגיע האדם לשכל ואמונה כזו בלב שלם אז היה יכול להמתיק

ושוב מצלצל הטלפון... ככה חזר על עצמו עשר פעמים... וכמעט שלא פקעו אבריו מרוב כעס, מדוע נטפלו אלי... וכי אני הגביר שבעיירה...

כעבור יומיים נודע לו שידידו 'גמר' שידוך לילדו כשהוא היה ה'מציע' הראשון, התקשר אל ידידו ושאלו מדוע העברת את ה'הצעה' לשדכן אחר, ולא חזרת אלי להודיע אותי שהינך מעוניין להתקדם ולגמור השידוך. השיב לו ידידו, אכן התקשרתי אליך עשר פעמים ולא ענית... על כן לא היה ברירה בידי אלא לגשת לשדכן אחר... ולא תקבל אלא רק 'שליש' מדמי השדכנות כהלכות 'מציע', בדק שוב את הטלפון שלו, והתברר לו כי אחזו הבלבול והטעות, המספר שהתקשר אליו עשר פעמים אינו אלא 'דומה' לאותו מספר שהתקשרו ממנו לבקש תרומה... ללמד, פעמים שנראה לאדם שרודפים אותו ולא נותנים לו מנוחה, וטעות גדולה היא בידו - אדרבה רוצים להיטיב לך, ואל תדחה את הטובה בשתי ידיים...

ט. ומוסיף לבאר, שהנה משה רבינו טען 'למה הרעות לעם הזה למה שלחתני' (ה כב), ואמר לו הקב"ה (ו א) 'עתה תראה אשר אעשה לפרעה', וברש"י הביא דברי חז"ל שהקב"ה הוכיחו על שהרהר אחר מידותיו, ואמר לו 'לפיכך עתה תראה - העשוי לפרעה תראה, ולא העשוי למלכי שבעה אומות כשאביאם לארץ', ולכאורה נראה הדבר כ'רעה' גדולה למשה שלא יזכה להיכנס לארץ ישראל.

אמנם באמת, טובה עצומה גנוזה בדבר, כי אילו היה נכנס לארצה"ק היו כל האויבים נופלים לפניו באין פוצה פה ומצפצף, ותיכף היה בונה את בית המקדש, ולא היו שונאי ישראל יכולים לשלוט בו ולהחריבו (סוטה ט), וכשחטאו ישראל לא היה הקב"ה שופך חמתו על עצים ואבנים אלא על... נמצא שזה הדבר היה באמת טובה גדולה בעיני משה רבינו ע"ה שיציל במיתתו את כלל ישראל, ומסיים ה'אוהב ישראל' בזה"ל, זהו על דרך הפשט, ויש עוד טובות פנימיות כמוסים ונעלמים בזה כמבואר בספה"ק...

י. ובהאי עניינא יש להוסיף עוד מה שפירש הרה"ק ה'חווה' מלובלין זי"ע (זכרון זאת) בלשון הכתוב (ירמיהו לא יט) 'הבן יקיר לי אפרים אם ילד שעשועים כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד על כן המו מעי לו רחם ארחמנו נאום ה'', שלכאורה יש להקשות שהרי 'דיבור' הוא לשון קשה, והיאך שייך לומר כי מדי דברי בו זכור אזכרנו עוד, רחם ארחמנו, וכי לזה רחמים יקרא... אלא ביאור הדברים, כדרכו של עולם, אשר האב שצריך לייסר את בנו לטובתו

באר הפרשה - פרשת וארא

למעשיו ועבודתו מאחר שהיא 'בקטנות המוחין בלתי התלהבות אש דת' - מבלי רעותא דליבא, כי אף באופן כזה רוצה ה' ב'עמו' יי, וגם מעשים כאלו עושים 'שורש למעלה', ויש להם חשיבות גדולה בשמים ממעל, לגודל רחימותא וחביבותא שיש לאבינו שבשמים לכל יחיד מבני ישראל^י.

דבר נורא כתב הרה"ק ה'שפתי צדיק' זי"ע (אות נו) בהא דכתיב בפרשתן אחר מכת דם ויפן פרעה ויבוא אל ביתו ולא שת לבו גם לזאת' (ז נג), ולכאורה צריך ביאור לשם מה הוצרך הכתוב להודיענו שפרעה בא אל ביתו, והרי העיקר הוא שלא שת ליבו, ומה

שבח הוא, מעתה יקשה, הרי כאן בישר להם שהם עתידים לקבל את התורה, להיות חלקן של הקב"ה, מדוע נקט הכתוב בלשון 'עם' שהוא לשון גנאי, ותירץ ה'אבני נזר', כי הטעם ש'עם' הוא לשון גנאי שהוא מלשון גחלים עוממות וכבויות [וכמו שנאמר (יהוה לא ה) 'ארזים לא עממהו'], ומשום כך נאמר כאן דייקא לשון עם, כי 'בשורה היא זו, שאפילו כשיהיו בקטנות המוחין בלתי התלהבות אש דת מכל מקום יהיו נרצים, ומעשיהם יעשו שורש למעלה ופרי למטה'.

ומבאן תשובה ניצחת כנגד היצר הרע המסית ומדיח לב האדם מעבודת השי"ת בטענה שאין ערך

באותה שעה מתגברים רחמים עליו, כך באותה שעה שהקב"ה 'מדבר' אל האדם אזי מתגברים הרחמים יותר ויותר, ומעתה זכור אזכרנו ורחם ארחמנו...

יא. כיוצא בדבר ביאר הרה"ק ה'יסוד העבודה' זי"ע בלשון הכתוב (תהילים קמח יד) 'וירם קרן לעמו וגו' לבני ישראל עם קרובו הללוי-ה', 'לבני', הוא מלשון הבנה והתבוננות, ואמר הכתוב, זאת יבין כל בר ישראל, שגם כאשר הוא בבחי' עם מלשון גחלים עוממות, אפילו בשעה שהוא מאד בשפל המצב, כשליבו ומוחו כבויים לגמרי (אויסגעלאשן), הוא משוקע בתאוות הגשמיות ונדמה כי הוא נכבה ואין בו ניצוץ אש הקדושה. גם אז הוא קרובו - הרי הוא קרוב להשי"ת בפנותו אליו, בהיות נשמתו חלק אלקי ממעל, ועל כך הללוי-ה.

וכע"ז ביאר גם בפסוק (ישעיה נו ט) 'קראוהו בהיותו קרוב', ולכאורה קשה, הרי 'קריאה' היא מרחוק, וכיצד אמר לשון 'קריאה' על העת והזמן שהקב"ה קרוב אלינו, וביאר בקדשו, שאכן, הפסוק מדבר על הזמן שנראה לו לאדם שהוא מרוחק עד מאד, ואז יאמר לעצמו, אמנם, מצדי אני רחוק מאוד, אבל השי"ת קרוב אלי מאוד.

יב. הנה ידוע מה שאמר רבינו האריז"ל זי"ע לבאר ענין ה'חפזון' שהיה ביציאת מצרים, כי בני ישראל היו משוקעים במ"ט שערי טומאה, ואילו היו נופלים לשער הנו"ן לא היתה להם תקומה חלילה, ובטרם יציאת מצרים עמדו כבר על סף שער הנו"ן על כן הוצרך הקב"ה להוציאם בחפזון בטרם ישקעו בשער הנו"ן. וכבר נאמרו ביאורים הרבה, מדוע באמת לא הוציאם הקב"ה מקודם ו'בנחת'... מה היה העניין להוציאם ברגע האחרון ממש...

וביאר זה באופן נורא, אילו היה הקב"ה מוציאם מבעוד מועד היה מקום לומר שהקב"ה אוהב את ישראל כי יש בהם זכויות, מצוות ומעשים טובים, על כן המתין עד הרגע האחרון ממש, כשאין בידם כלום, להורות כי הקב"ה אוהב את עמו ישראל גם כשאינם ראויים, וכל כך למה, מפני שאנו בניך ואתה אבינו... ואב אוהב את בניו בכל מצב שהם, תמיד מחכה ומצפה להם שיצאו ממצרים... ומעתה גם אם נדמה לו לאדם שהגיע למצב הנורא ביותר, ידע נאמנה שמעולם לא סרה אהבתו של הקב"ה אליו, ועדיין הוא מחכה לו שישוב אליו באמת ובתמים...

וכזאת יש לומר גם באותו חידוש נפלא שמצינו בלשון הראשונים כמלאכים ב'ספר קושיות' (שנתחבר ע"י אחד מן הראשונים באשכנז בן דורם של תלמידי מהר"ם מרוטנבורג, אות קכה) וז"ל, תקשי לך, מפני מה קוראים אומות העולם ליהודים כלבים, (וכידוע ששונאי ישראל נהגו מאז ומקדם עד לזמן האחרון לכתוב שלט על חנות שלהם וכו' הכניסה אסורה לכלבים וליהודים, והדברים ידועים), תירוץ, לפי שנאמר 'בנים אתם לה' אלוקים', בנים בגימטריא כלבים, וגם כתוב כי לי בני ישראל ראשי תיבות כלבי, עכ"ל הנפלא והנורא. הרי שלך לפניך דאפי' אם כלל ישראל הם ח"ו בבחינת כלבי"ם. מ"מ הם נקראים בלשון של חיבה 'בנים' למקום, וכמו שאמרו חז"ל (מס' אבות) 'חביבין ישראל שנקראו בנים למקום' והדברים נוראים.

וכן מצינו מאמר נורא לבעל ה'כלי יקר', שאלמלא נמצא כתוב אי אפשר לאומרו, דהנה איתא בגמ' (שבת קנה): 'אמר רב פפא לית דעניא מכלבא ולית דעתיר מחזירא' - אין עני מהכלב ואין עשיר מהחזיר, כי כלב אין מצוי לו מזונותיו בכל מקום, והרבה מאכלים יש שאינו יכול לאכלם, ואילו החזיר נובר באשפה ותמיד מצוי לו מזונות. ולכאורה צריך ביאור, מה ראה רב פפא ללמדנו דבר זה, ולא יעלה על הדעת שנכתב בגמרא הקדושה סתם דברים בעלמא שאין בהם לימוד לדידן... ומבאר ה'כלי יקר' (בספרו 'עיר גיבורים' פר' שמיני) כי 'כלב' מרמז על בני ישראל, כדכתיב

נפקא מינה אם היה זה מחוץ לביתו, [ובכלל, מה ומבאר ה'שפתי צדיק' עפ"י ביאורו של הזוה"ק (ח"א נפק"מ לדעת שהגיע בסוף לביתו ולא נשאר בחוץ...]. (ר"ד) בכתוב (תהלים קב יח) 'פנה אל תפילת

(ויקרא כה נה) 'כי לי בני ישראל עבדים עבדי הם אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים', וכי לי בני ר"ת 'כלב', ועל כך אמרו שאין עני מכלב, שבני ישראל אין מצויים להם מזונותיהם, כי רבים הם המאכלות האסורות עליהם, וגם בבואם לבית נכרי אינם יכולים לאכול אפילו מאכלות מותרות כי מי יודע באיזה כלי נתבשלו, וזהו השבח של בני ישראל [ועיי"ש עוד שמאריך בזה]. ולכאורה תימה טובא יש בדבריהם של 'ספר קושיות' וה'כלי יקר', וכי לא מצינו שם נכבד מזה לתאר בהם את בני ישראל...

אך על פי האמור יתבאר ב'כפתור ופרח', אכן הא גופא באו להשמיענו בזה, גם מי שמרגיש עצמו שפל כ'כלב' ידע שעליו נאמר בנים אתם לה' אלוקיכם, ולא עוד אלא שהקב"ה אומר עליו 'עבדי הם' - אתה שלי... רוצה אני בך איך שאתה נראה...

וכאותם דברים נוראים שכתב הגה"ק רבי שלמה קלוגער זי"ע (חכמת התורה) שלכאורה מן הראוי להתבונן לשם מה הוצרך הקב"ה לירד בכבודו ובעצמו להכות את הבכורות, והרי פרעה הרשע כבר נתרצה לאחר מכת חושך לשלח את כל בני ישראל מארצו ואפילו את הטף, אלא שהתעקש על דבר אחד - שלא הסכים שילכו הצאן והבקר, ומעתה יש לתמוה וכי עבור הצלת הבהמות הביא הקב"ה מכה גדולה כזו. אלא ביאורו, שאכן, רצה הקב"ה לחזק לב ישראל לדורות הבאים, שמא יאמרו אין אנו ראויים לגאולה העתידה, לזה הראה להם שאינו מוותר אפילו על הבהמות... ואף אם תאמרו 'ראשונים כבני אדם ואנו כבהמות' - הרי גם 'בהמות' המה בכלל יציאת מצרים, ולא יגרע מי שהוא כבהמה רח"ל, כי הקב"ה אוהב עמו ישראל וחפץ בקרבת כל אחד ואחד מהם.

כלל הדברים, כבר מילתנו אמורה שבימים אלו הקב"ה קורא ביותר לכל אחד ואחד מישראל שובו בנים שובבי"ם, ואף אם מרגיש עצמו כ'כלב' או כ'בהמה' - יזכור שהוא 'בן' (בגימטריא 'כלב', וכן כמניין 'בהמה'), ואבינו שבשמים אינו מוותר עליו...

מִן הַבָּאָר

בשנת תש"כ אירע מעשה נורא (אשר התפרסם בזמנו ברחבי תבל), הרה"ק ה'אמונת אברהם' מפיטסבורג זי"ע הוצרך לנסוע לניו יורק, ונסע במטוס כשנלוו אליו שמונה איש ממקורביו, באמצע הדרך אירעה תקלה במטוס וכבר הודיעו לנוסעים כי עליהם להתכונן לקראת... ל"ע, אך בחסדי ה' נמצא בקרבת מקום איזה שדה תעופה קטן (עירפארט) וברגע האחרון הצליחו לרדת שם בשלום. כאשר יצאו מן המטוס כבר הגיע זמן תפילה ותרנו אחר מקום ראוי להתפלל, וכשראו ראו בסמיכות אליהם כמה מעובדים ניגשו אל אחד מהם וישאלוהו היכן יש מקום ראוי להתפלל בו. מיד כששמע את שאלתם נפל הלה ארצה והתעלף.

לאחר שהעירו אותו והשיבו את רוחו, שאלוהו מה זה ועל מה זה, סיפר להם, כי אף שנראה כגוי גמור אך יהודי כשר הוא מבטן ולידה, ומוצאו ממשפחה חסידית בווייליאמסבורג, וסר מן הדרך רח"ל, עד שנתגלגל למקום הזה במחיצת גויים גמורים ללא שום זיקה ליהדות. והנה אתמול בשכבו על יצועו נגלה אליו אביו ז"ל בחלום הלילה, ודרש ממנו שיאמר אחריו קדיש כי היום הוא יום השנה (יא"צ) שלו, אמרתי לו, אבי היקר, 'מה יתן ומה יוסיף' הקדיש שלי מתוך מצבי השפל, אך אבי עמד על שלו, כי הוא זקוק לקדיש שלי לטובת נשמתו. הוספתי לשאלו, כיצד אומר קדיש כאשר הנני נמצא בארץ רחוקה ונכריה, החזיר לי אבי - ואם אשלח לך יהודים שיתפללו האם תאמר קדיש, והשבתי, הן. ומפני כן התרגש כל כך כשראה תשעה יהודים 'נופלים מן השמים' כי הנה שלח לו אביו כאשר אמר למען יוכל לומר את הקדיש. סוף דבר שאותו יהודי התעורר ושב בתשובה שלימה לכור מחצבתו.

הבה נתבונן קימעא במעשה זה, מפני מה התעורר כל כך אותו איש שהיה כה רחוק משמירת הדת, אין זאת אלא מפני שראה לנכון כי על אף שהוא מנותק לגמרי וירוד ושפל ברוחניות עדיין יש חשיבות יתירה ל'קדיש' שלו, עד שאביו נגלה אליו מן השמים להתחנן בפניו שיאמר קדיש. ועל דרך זה ייאמר לדידן, עד כמה עלינו להתעורר כאשר אבינו מלכנו מחכה ומצפה ומתגעגע 'לראות אותנו'... וכל מעשה טוב שאנו עושים יקר הוא בעיניו עד מאוד.

לכלל מעשה, מעתה קל וחומר בן בנו של קל וחומר בהרהור טוב של איש יהודי, כמה מעלה יש לו, ועל אחת כמה וכמה אם בא לכלל מעשה"...

והייתי לכם לאלוקים - ימי טהרה והתקרבות לבורא ית"ש עומדים אנו בעיצומם של השוכבי"ם, ימים בהם הקב"ה דורש ומבקש מכל אחד ואחד לצאת מ'טומאת מצרים', כל חד וחד בדיליה, ולשוב אליו באמת ובתמים, ימים בהם הקריאה מעוררת את הזמן ל'גאולה שלימה', ויש בהם סיוע ועזר אלוקי להתקרב אליו ית"י.

בראש ובראשונה מחובת האדם להשתוקק להתקרב אל ה'טו וללכת בדרך טובים^{טו}, ולשאוף בכל

הערער' שהכוונה היא לתפילת יחיד שהקב"ה מהפך ומסתכל בה ובוחר האם ראויה היא שתתקבל, ועל דרך זה יש לבאר גם בהאמור כאן ויפן פרעה - שפרעה בחן ושקל בדעתו האם לקבל את האות שבמכת דם ולהיכנע, והיה לו רגע אחד של הרהור טוב, אלא שלבסוף גבר עליו יצרו וגמר בדעתו שלא להיכנע ושב לביתו כשאינו שת ליבו. ונכתב זאת בתורה, ללמדנו 'לימוד גדול, שהרהור טוב אף שלא תיקן אין שכחה בשמים, שכל עבודת האדם להכניע סמ"א על כן מה שמהרהר טוב גם כן יש לו שכר'. והדברים מבהילים למתבונן בהם, שהרי הדברים אמורים בפרעה הרשע, אך מכל מקום רגע אחד של הרהור טוב שהיה לו כבר נרמז בתורה 'ואין שכחה בשמים', ואף שלא בא

יג. עוד נימא מילתא לחזק הלבבות במה שאמר הגה"צ רבי דן סגל שליט"א על לשון הכתוב (משלי כד טז) 'שבע יפול צדיק וקם', מדוע נקט הכתוב דווקא מניין 'שבע'... אלא כי ידוע ש'שבע' מורה על ה'טבע', וכמו שבעת ימי בראשית, וזהו שאמר הכתוב אף מי שבטבעו נופל, נדמה לו שכל יצריו ומשיכה לרע הם בטבעו... גם הוא יקום ויתחזק... כי בכל מצב הקב"ה מחכה עליו, ועוד, כי בכל מצב יש בו כוחות להתחזק, ומדויק עוד בלשון הכתוב שבע יפול צדיק וקם, שנזכר שהוא 'צדיק' עוד לפני ש'קם'... כי גם בשעת הנפילה יש בו כח להיות צדיק, ומתי נראה זאת כאשר יקיים בעצמו 'וקם'...

יד. מעשה באחד מתלמידי נובהרדוק שעלה לארה"ק בימי קדם - לפני המלחמה. והנה באותם הימים היתה העיר בני ברק 'מושבה' קטנה, ומסביבה שטחים אדירים ריקים (לשם נתפטה לאחמ"כ בני ברק דהיום, ועוד ערים), אשר בעד כמה פרוטות היו מקבלים 'בעלות' על שטחים ענקיים, ואכן, כל מי שקנה כן, מכרם לאחר 20-30 שנים תמורת הון רב, והתעשר עד מאד.

מידענו זה לא עסק בזה כלל, אמנם, כעבור שנים רבות, ישב פעם עם צאצאיו, ועלתה שיחתם אודות פלוני שקנה בשעתו שטחים אדירים, ולאחר שנים הרבה מכרם והתעשר בעשירות מופלגת, וישאלו הבנים את אביהם, נו, והיכן היית, כיצד עברת את השנים הללו מבלי לקנות לעצמך מאומה...

ענה להם אביהם, שאלה קשה שאלתם, שאלה שאין עליה תשובה, כי אכן אילו היה לי אז שכל, הייתי קונה שטחים עצומים בפרוטות אחדות. אבל אני חושב לעצמי, שאלה זו בדיוק ישאלו אותי לאחר 120 בעלותי השמימה - הרי היית בעולם הזה - עולם העשייה, היית יכול לקנות לנצח נצחים קנינים אדירים, עם כל דבר קטן, כל פעולת טוב קטנה, כל איש"ר, כל שמירת עיניים, הרי בזה היית קונה לעצמך שטחים אדירים בג"ע. היכן היית... מה עשית... מדוע לא נצלת את ההזדמנויות.

כן נאמר לדידן, כאשר הננו עומדים בימים קדושים של שוכבי"ם, הבה נזהר לבל תתפסנו הבושה לאחר הימים הגדולים, לבל יוכלו לשאול אותנו, רבי יהודי, היכן היית, הרי היית יכול לקנות כל כך הרבה קניני נצח... מדוע נשאת מאחור...

טו. לימוד נפלא מלמדנו הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע (בפרשתן) וז"ל, איתא במדרש (שמו"ר י ג) איך היתה הצפרדע נכנסת לתוך בתיים של גדולים העשויים משיש, אלא שהיה אומר לשיש עשה לי מקום שאעלה ואעשה רצון בוראי והיה נבקע השיש. ועל דרך זו צריך כל יהודי לומר ללבו האטום כאבן, התבקע כדי שאעשה רצון בוראי... התבקע כדי שאעשה רצון בוראי... שאפילו בשביל הצפרדע נבקע השיש בלכתה לעשות רצון הבורא ית"ש.

טז. וכך פירש הרה"ק ה'אור לשמים' בדברי רש"י בריש פרשתן (ו א) 'וארא - אל האבות', ובפשוטו תמוה מאוד מה חידש רש"י בדבריו אלו, והרי מקרא מלא דיבר הכתוב 'וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב', ומי אינו יודע שאברהם יצחק ויעקב הם המה האבות הק'. וביאר כי 'אבות' הוא מלשון 'רצון' (כמו ולא אבה לשלחם, להלן י כז),

וסוד הגאולה הוא שמרניש בעצמו שאינו מוכן להמשיך יותר בדרכו הרעה. ומסיים וז"ל, והוא עצה היעוצה לכל איש ישראל על ידי שמרגיל עצמו להיות שונא הרע כתכלית השנאה וכו' וזה התחלת הגאולה, עכ"ל.

ביותר הדברים אמורים בענייני 'יראת שמים', שחובת האדם להשתוקק בכל לבבו לזכות ליראת

ליבו ונפשו להתרחק מן הרע, ומאידך לרצות לצאת מן הרע לבל יהא 'שקוע' בו. וכמו שפירש הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"א ד"ה והוצאתי) בשם זקנו הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בהאמור בפרשתן (ו ז) 'והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים', שכך אמר הקב"ה - אוציא אתכם ממה שאתם רגילים לסבול את מומאת מצרים, כי כל ענין הגלות הוא מה שמתרגל לחיות תחת שלטון הרע,

והכי קאמר רש"י, שהקב"ה מתגלה לכל מי שרוצה ומשתוקק לכך, וכלשון קדשו הגם שעדיין אינם עובדים להשי"ת רק שיש להם רצון טוב לזה - יהיה להם גם כן גילוי ית"ש (וכע"ז ביארו בהרבה ספה"ק).

יז. מעיקרי השגת יראת שמיים הוא על ידי ההתבוננות ושימת לב, וכמו שכתב הרה"ק ה'אמרי אמת' זי"ע לנכדו הבח' מוה"ר מנחם נתן הי"ד, וז"ל. ב"ה, א' פר' בא. לנכדי היקר מ' מנחם נתן שי... ואשר כתבת לכתוב לך בענין יראת שמים, הנה אתמול נקרא בפרשה (וארא) 'הירא את דבר ה'" (ט כ) וכתוב (פסוק כא) 'ואשר לא שם לבו וכו', משמע כי ענין יראת ה' היא לשים לב לכל דבר, שלא לעשות דבר שלא יהיה לרצון לפני אדון כל, ולהאמין כי מלא כל הארץ כבודו, ובזה משיגים יראת שמים, זקינך הדו"ש, חי"ק.

וכבר כתב ה'מסילת ישרים' (פ"ב) 'וההולך בעולמו בלא התבוננות אם טובה דרכו אם רעה, הרי הוא כסומא ההולך על שפת הנהר אשר סכנתו וודאי עצומה ורעתו קרובה מהצלתו'.

מִן הַבָּאֵר

סיפר הרה"ח רבי מנדל לוריא זצ"ל (בעל היבינה להבין' ובנו של העבודת פנים) מזכרונות ימי ילדותו, לפני כמאה שנה, שהיה דרכם של אנשי טבריא לגור בימות הקיץ בעיה"ק צפת ת"ו מפני החום הכבד השורר בטבריא, ובהיותו בצפת היה מסתובב בשווקים ובחנויות, וראה שם דבר נאה... היו אחים שהחזיקו לפרנסתם חנות למכירת שעונים (זייגער'ס), והיו אוהבים לעשות שחוק... על כן נטלו שעון זהב וקשרו לו חוט דק מאוד (הנקרא 'חוט דייגים') ארוך ביותר והשליכו את השעון באמצע הרחוב כשהחוט משתלשל והולך עד למוכרים היושבים בתוך החנות, והנה עבר איש בדרך ומצא שעון זהב... התרגש מאוד על המציאה הכשירה שנפלה לידו... והתכופף להרים את השעון ולזכות בו, המוכרים ראו ומשכו קימעא את החוט, ונמשך השעון והחל האיש לרוץ אחר השעון... משכו עוד ועוד וה'מוצא' ממשיך לרוץ עד שמצא עצמו בתוך החנות, כשהכל שוחקים למשובתו... ולא אחד ולא שניים נפלו ב'רשת' זו...

ולכאורה פליאה דעת ממנו, אותו מוצא שראה שהשעון התחיל 'ללכת' ורדף אחריו, מה חשב לעצמו, האם לשעון יש רגליים... היאך לא 'הבין' מיד שיש כאן איש האוחז בשעון ומתקלס בו... אך התשובה ברורה ופשוטה ביותר, כאשר מתגברת מחשבת התאוה שוב אין שכל ודעת... על כן צריך האדם לחקוק היטב בליבו יראת שמים בכדי שלא יבוא לידי בזיון...

כי באמת תימה רבתי היא על אנשי מצרים, הרי כל אותם הימים המה ראו עין בעין היאך שמתקיימים דברי משה אחת לאחת, והדעת נותנת לחוש לדבריו ומדוע לא הכניסו כולם את מקניהם לתוך הבתים למען לא ינזקו בברד, ואף אם לא האמינו בודאי לדבריו, אך על כל פנים מדוע לא חששו מן הספק, ותגדל הפליאה ביותר על פי מה שמצינו במדרש (שמו"ר יב ב) 'הירא את דבר ה' מעבדי פרעה אמרו רז"ל זה היה איוב, ואשר לא שם לבו זה היה פרעה ועמו', ונמצא שבכל ארץ מצרים לא נמצא רק איש אחד שהאמין שעתידיה מכת ברד לבוא עליהם. אלא שאף שידעו בשכלם מ"מ ליבם רחק מהם, ולא התבוננו בלב.

דבר נפלא אמר הגה"צ רבי משה וואלפסאן זצ"ל לבאר הא דאיתא במדרש (שמו"ר ט ח) על הפסוק (ז יד) 'ויאמר ה' אל משה כבד לב פרעה מאן לשלח העם' - שלבו של פרעה נעשה כבד, שהנה הקשה הרה"ק מסאטמאר זי"ע על מה שאומרים בתפילת 'נשמת' - כי כל פה לך יודה וכל לשון לך תשבע וכל עין לך תצפה וכו' וכל הלבבות יראוך', שהרי לכאורה מצינו שלא כל פה מודה להשי"ת, ולא כל עין מצפה לו ית' ולא כל לב מלא יראה ופחד...

באר הפרשה - פרשת וארא

שלא ישמע אותי פרעה מלך מצרים שאינו חפץ לשלחם, וכבר נתקשו המפרשים בהבנת הדברים (אור החיים הק' ועוד), שהרי בתורה גופא נכתב ה'פירכא' על הק"ו, וכדכתיב (פסוק ט) 'ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ועבודה קשה', ואם כן מהו ה'קל וחומר' שאף פרעה שאין לו 'עבודה קשה' לא ישמע אליו.

וביארנו בזה ביסוד הדברים שכתב הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע (פר' נח ח), כי העובד את בוראו בדרך הטבע - כל זמן שהעבודה באה לו בנקל, וכגון שמקיים 'יתגבר כארי' להשכים בבוקר רק ביום בהיר, ואילו ביומא דסיתוא כשהקור גובר ישאר במיטתו, וכן כל עסקו בתורה אינו אלא כשיש לו חשק ללמוד, הרי שברו מן השמים גם כן רק בדרך הטבע - שבכל עת שהבורא משפיע 'שפע' על כל העולם כולו, יוסיפו גם

שמים", ולהמאים את הרע והתאוות השפלות בעיניו". וכמו שדייק הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע שרק במכת צפרדע מצינו ש'ותבאש הארץ', והרמוז בזה, עפ"י מה דאיתא מהאר"י הק' שמכת צפרדע היא כנגד 'מידת היסוד', והעצה כנגד תאוות רעות הוא שימאים בעיניו עד שיהיו בעיניו כדבר סרחוני המעלה צחנה ובאשה"א.

הירא את דבר ה' - המשבר את טבעו זוכה להנהגה מעל דרך הטבע

בפרשתו (ו יב), 'וידבר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים', ובמדרש (בר"ר צב ז) 'זהו אחד מעשרה ק"ו שבתורה', שאם בני ישראל לא שמעו אלי אף שהיה זה עבורם 'שמועה טובה' הרי קל וחומר

שהרי לבו של פרעה לא פחד. אלא ביאור, שאכן כל פה לך יודה וכל הלבבות יראוך, כי פה שאינו מודה להקב"ה אינו בגדר פה... ולב שאינו מפחד אינו בכלל לב... ובאמת... ובזה יתבאר היטב שלנו של פרעה נעשה כבוד, כי אם אינו מתיירא מהקב"ה אין זה לב כלל...

יח. וכמו שאמר כ"ק אדמו"ר מסקולען זי"ע על הנוסח שאנו אומרים בברכת החודש, 'חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא וכו' חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים', וצ"ב, מדוע כופלין לבקש פעמיים על 'יראת שמים'. אלא ביאורו, שמתחילה אנו מבקשים על 'חיים שיש בהם יראת שמים', ולאחמ"כ מוסיפים לבקש שתהא בנו 'אהבה' ליראת השמים... וכלומר, שתיבת 'אהבת' עולה הן על תורה הן על יראת שמים, כי אכן יש לאהוב וממילא לחפץ לזכות ליראת שמים...

יט. וכך ביאר הרה"ק ה'שפת אמת' זי"ע (תרל"ט ד"ה ובמ"א) 'ולא יראה בך ערוות דבר ושב מאחריך' (דברים כג טו), לא יראה - ס'זאל דיר נישט געפעלן (לא ימצא הדבר חן בעיניך), אלא התקדש עד שתמאס את הרע...

כ. פעם נתלוויתי לאדמו"ר זי"ע בדרכו ברחובה של עיר, ולפתע, כאשר הגענו לקרן זוית, משך אותי עמו לתוך 'צפרדע' (כיניו לפח זבל גדול), באומרו 'כאן מריח טוב יותר משם'... כי היתה שם קבוצת נשים... וזאת למודעי כי אדמו"ר היה איש 'מיושב בדעתו', ולא היה זה כלל מדרכו... אך כך הוא הדרך הישרה לקפוץ ולברוח כמו מפני השריפה על ידי ההכרה ש'כאן מריח טוב יותר משם'...

כא. סיפר הגה"ח רבי יצחק דוד גראסמאן שליט"א רב ד'מגדל העמק', מעשה בבחור שירד מטה מטה מדרך הישר רח"ל, והגיע עד לדיוטא התחתונה וכבר עמד לקחת בת אל נכר ולהתחתן עם נכרית ה", ההורים השבורים והרצוצים לא ידעו מה לעשות, עד שהלך הגרי"ד אל הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע וביקש ממנו לדבר על לב ה'תכשיט' הפורק עול, אולי יצליח להטות אל לבבו, ולהניא אותו ממחשבתו הרעה, הרה"ק שלח לקרוא את הבחור, ובבוא לפניו דיבר עמו שיחה ארוכה בנעימות ובידידות, על דא ועל הא, מבלי להזכיר אפילו בהגה קל אותו עניין... ונפרד ממנו לשלום, ויצא הבחור שמח וטוב לב, הנה הרבי לא 'מפריע' לי... נדהמו ההורים לשמוע תוכן השיחה ושבבו בבהלה אל הגרי"ד, המה תמהו מדוע לא ניסה הרבי לדבר על ליבו, חזר הגרי"ד אל הרה"ק וביקש ממנו לדבר בשנית עם אותו בחור, מתוך תקווה טובה שעתה בוודאי כבר יעלה הרבי את העניין, אך שוב דיבר עמו זמן רב ולא נכנס עמו כלל לאותו נושא בוער כאש... וכבר לא היה יכול הגרי"ד להתאפק ושאל את הרה"ק מדוע התעלם כלל מלעסוק בעניין שלשם כך ביקשו ממנו לקרוא לו, נענה לו הרה"ק, מדוע לא תבין, דברתי עמו בידידות כדי שיפתח לבבו לאהוב אותי, ואם יאהב אותי ממילא ישנא את הרע ותתבטל אהבתו לאיסור... ומכאן דרך ועצה נכונה, היאך ימאס האדם וישנא את הרע, כשיגביר אהבתו לדברים שבקדושה ממילא כבר יתרחק לבנו מלאהוב דברים שהם היפך הקדושה...

כטבע, דהיינו אם הוא בטבע אינו מוליד, יעשה מצוה גדולה שלא בטבע ויפעול למעלה מן הטבע. עכ"ל. ויסוד נאמן מצינו בדברי רבינו הר"ן (פסחים יז. בדפה"ר) על הא דאיתא בגמרא (פסחים נ:): רבא רמי, כתיב (תהלים נז יא) 'כי גדול עד שמים חסדך' וכתיב (תהלים קח ה) 'כי גדול מעל שמים חסדך', הא כיצד, כאן בעושיין לשמה וכאן בעושיין שלא לשמה, ומבאר דבעושיין לשמה גדול מעל שמים חסדך, 'כלומר שהקב"ה מבטל ומשנה מערכות שמים בשבילו'.

לו בתוך הכלל שפע רב טוב על קיום מצוותיו, אך מי שבוטע ביצרו, ומתגבר על טבעיו במסירות גוף ונפש לעשות רצון קונו וחפץ צורו, הרי אף שברו ישולם לו 'מדה כנגד מדה' למעלה בדרך הטבע²², וכשנצרך לאיזה ישועה ישדרו עבורו את כל מערכות הטבע כרצונו וכהצטרבותו²³.

וכן כתב הרה"ק ה'בני יששכר' זי"ע (אגרא דפרקא כ"ד) וז"ל. אמר הרה"ק המגיד מוה"ר יחיאל מיכל [מזלאטשוב] זצלה"ה, כשיצטרך האדם לפעול ענין שלא

כב. וזאת למדנו גם ממה שמצינו במכת צפרדע, שבתחילה נאמר (ז כח) 'ושרץ היאור צפרדעים ועלו ובאו בביתך ובחדר משכבך ועל מטתך ובבית עבדיך ובעמך ובתנורך ובמשארותיך', ולבסוף כתיב (ח ט) 'וימותו הצפרדעים מן הבתים מן החצרות ומן השדות', ולא נזכר כאן גם 'מן התנורים', ומכאן למדו חז"ל (ילקוט שמעוני קפב) שאותם הצפרדעים שנכנסו לתנורים נעשה להם נס ולא מתו, ופירש החזקוני 'לפי שמסרו נפשם למות על מצוות הקב"ה', והיינו טעמא כי המשבר את טבעו לעשות רצון קונו, זוכה לניסים שמחוץ לדרך הטבע, ואין כח ל'טבע' לשלוט עליו. כג. סיפר הגאון רבי יעקב איידלשטיין זצ"ל, שפעם ביקשו ממנו להספיד נפטר פלוני שלא היה שומר תורה ומצוות, ולא ידע במה להספידו והחל לברר אודותיו ועל מעלותיו, עד ששמע 'מעלה אחת' על אותו האיש, שכל ימיו היה נזהר מלעשן סיגרי' בשבת, ובהיותו משתובב עם חבריו שאף הם היו רחוקים משמירת תורה ומצוות היה יושב ומצפה עד שייראו ג' כוכבים בשמים ואז החל לעלות עשן. וכל כך למה, כי כשעלה לארץ הקודש קודם המלחמה הצטרף להיות כחייל בצבא האנגליים, והם העמידוהו בשורות 'חיל הים', פעם אחת בהיותו בלב ים נשברה האנייה והחלה לטבוע, וכאשר הגיעו מים עד נפש והיה פסע בינו לבין... התעורר בקרבו הניצוץ היהודי, ואמר, רבש"ע, אם אנצל ממוות לחיים שוב לא אעשן בשבת קודש, ובאותו הרגע (ברגע האחרון) עבר ממעל לראשו מטוס (פליגער) של חיל האוויר, הטייס ראה והבחין בו, שלשל לו חבל הצלה ותחי נפשו. והרי לך כוחה של קבלה אחת טובה אף בלא וידוי, להציל ממוות לחיים. ועפ"ז אמר הגר"י, שהנה המנחת חינוך דן (מצוה ש"ס) האם תשובה בלא וידוי מהני אם לאו, ומכאן ראייה שתשובה גרידא מועילה הרבה אף בלא וידוי. ולענייננו ייאמר, מי ששקוע ב'ים' עוה"ז ובטרדותיו, או שכמעט טובע ב'ים' של יצר הרע... עצתו שיקבל על עצמו קבלה טובה 'למעלה מדרך הטבע', ומיד ישלשלו לו מן השמים חבל הצלה... ותחי נפשו...

שמענו מבעלי המעשה, רב גדול ונכבד אשר לקח על עצמו לטפל בנער, בחור מבית טוב שירד מטה מטה, ול"ע הגיע עד כדי חילול שבת. ובכלל זה היה מעשן סיגרי' בעצם יום השבת קודש, הרב שרצה להעלותו על דרך המלך, החליט לקרבו לאיטו, על כן, פנה אליו ויעץ לו שאף אם יצרו תקפו כ"כ לעשן בשבת, מ"מ אל יכבנה בגמר העישון (כי אין כל הנאה ביכיו"ז זה) ובכך ינצל עכ"פ מאיסור כיבוי שהוא אחד מל"ט מלאכות שבת. הבחור לא אבה לשמוע לו, מאחר שכבר ראה את עצמו 'חוטא ופושע', ואמר לרב, מה ארויח מזה, ממילא חוטא אנכי, ונפתח ביניהם 'וויכוח' אם יש בזה איזה רווח, שיזהר שלא לכבות את הסיגרי', או לאו.

נענה הרב ואמר לבחור, אם תשמע מפי הגאון הגדול הגר"ח קנייבסקי שיש ענין בזהירות מהכיבוי, האם תשמע לו... נענה הבחור בהן. מכיון שכן עלו השניים לבית הגר"ח, ויהי אך נכנסו, השפיל הגר"ח את עיניו, כי אסור להסתכל בפני רשע – זה הבחור המחלל שבת. פתח הרב ושאל, ילמדנו רבינו, בחור זה נמצא במצב קשה מאד, הוא מעשן בשבת ל"ע, האם יש איזה ענין בכך שלכה"פ ימנע עצמו מכיבוי הסיגרי', ענה הגר"ח, בוודאי שיש ענין. מיד נענה הבחור, הריני מקבל על עצמי שלא לכבות בשבת. אורו עיני הגר"ח, הגביה עיניו והביט על הבחור, ובירכו בכל לבו.

ללמדך, בגדולת וחשיבות כל פעולת טוב, כל התחזקות אפילו במעט דמעט ערכה רב עד מאד, לפני כן היה נחשב 'רשע' שאסור להסתכל בפניו, ועתה, עם מה שכי"ף את יצרו נסתלק ממנו תואר זה, וכבר נעשה ראוי ל'ברכה' (סוף דבר שהבחור חזר בתשובה שלימה, כי גם זה מהרווחים של כל התגברות, כל פעולת טוב מעלה את האדם מדרגה אחר מדרגה, עד שמגיע לשלמות העליה).

באר הפרשה - פרשת וארא

והלך עם משה להיות לו לפה לפני פרעה - אעפ"י שידע שגנאי הוא לו דבר זה, שהרי פרעה מכיר אותם ויודע כי הוא גדול ממנו בשנים ולא בוש ממנו, ומכיוון שאהרן הקריב מעצמו כן, נתעלה באותו זמן להיות שקול כמשה רבינו. ומכאן תראה עד כמה מתעלה האדם ש'שובר' עצמו.

ותן חלקנו בתורתך - הטהרה ושפע טוב ע"י עסק התורה
בפרשתן (ו ט), 'ולא שמעו אל משה מקוצר רוח ומעבודה קשה', ומבאר ה'אור החיים' הק' וז"ל, אולי כי לצד שלא היו בני תורה לא שמעו, ולזה יקרא קוצר רוח כי התורה מרחבת לבו של אדם, עב"ל²¹. והיינו שהתורה מיישבת לבו של אדם²², ומסלקת ממנו כל דאגה, ומרעיפה עליו מללי תחיה לעמוד בכל צרה ברוח ובנשם²³. וכמפורש ברש"י על הפסוק (משלי יב כה) 'דאגה בלב איש ישחנה ודבר טוב ישמחנה - יעסוק בתורה והיא תשמח את הדאגה שבלבו ותצילנו ממנה'.

עוד איתא בגמרא (ע"ז יט.) במעלת לימוד התורה 'כל העוסק בתורה, הקב"ה עושה לו חפציו'. ובמהרש"א מבאר, כי העוסק בתורה יצליח בכל ענייניו²⁴ אף ללא

ועפ"י מבואר היטב ה'קל וחומר', שכך אמר משה להקב"ה, אם היו בני ישראל מתאמצים למעלה מטבעם והיו שומעים אלי על אף קוצר רוחם מעבודתם הקשה, אזי מובטחני שימדוד להם הקב"ה במידתם, ויעשה נס שישמע פרעה אותי אף שאני ערל שפתיים. אך מאחר שבני ישראל לא שמעו אלי - אלא נהנו בדרך הטבע שבמצב 'עבודתם הקשה' א"א להם לשמוע אלי, אם כן איך ישמעני פרעה, והרי אני ערל שפתיים שעפ"י טבע אין שומעים ומקשיבים לו.

בפרשתן (ו כו-כח), 'הוא אהרן ומשה וגו' הם המדברים אל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל ממצרים, הוא משה ואהרן. וברש"י 'הוא אהרן ומשה וכו' לומר לך ששקולין באחד'. והקשה השל"ה הק', היאך אמר שהיו שקולין כאחד הרי מפורש אמרה תורה 'ולא קם עוד נביא כמשה', ואף לאהרן הכהן עצמו אמר הקב"ה (במדבר יב ז) 'לא כן משה עבדי' - ואיככה יאמר 'שקולין היו'.

ומבאר הגה"ק ה'כתב סופר' זי"ע, כי אכן משה רבינו היה גדול מאהרן אחיו, אלא שאהרן הכהן קיים בנפשו זראך ושמח בלבו - אעפ"י ששמחה היה צעיר ממנו בשנים ולא התקנא בו כלל, וגם הוסיף

כד. מסופר שהרה"ק מהורנסטייפל זי"ע התאכסן בבית חותנו הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע, כאשר עמד לשוב לביתו שבמדינת רוסיה נעמדה בתו של הדברי חיים ושפכה מר ליבה בפני אביה הק' אודות מלכות הרשעה, ובתוך דבריה אמרה שהיא קשה יותר ממצרים. נענה לה אביה הדברי חיים, אל תאמרי כן, שהרי במצרים עדיין לא היה לבני ישראל את התורה המשיבת נפש, אולם אנו יש בידנו את התורה שבכוחה נחזיק מעמד.
 כה. ואכן החזון איש היה מיעץ למי שמסתפק כדת מה לעשות ואינו יכול להכריע, שילמד דף גמרא ועל ידי זה תתישב דעתו עליו ויוכל לגמור בדעתו ולהכריע צדדי הספק.

וכך אמר הרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע, 'כשיש לאדם דאגה קטנה, העצה שילמד דף גמ' אחד, ואם יש לו דאגה יותר גדולה ילמד ב' דפים גמ', וכשיש לו דאגה קשה מנשוא ילמד שלושה דפים גמ', ואז יוכל להתחזק ולהתגבר על הכל' (לקוטי אמרים אות סג). ובזה ביארו במה ששנו חכמים בלשון המשנה (אבות ו ו) בתוך המ"ח דברים שהתורה נקנית בהם 'ומתיישב לבו בתורה', שהכוונה ומתיישב לבו - במה, בתורה, ע"י עסק התורה כראוי.

כו. דבר חידוש כתב הרה"ק ה'באר מים חיים' זי"ע (ד"ה ואכן) ליישב קושיית המפרשים מדוע לא ריפא הקב"ה את משה, ומבאר בזה"ל, אבל האמת הוא שמשה היה מוכרח להיות כבד פה בכדי לידע אחר כך חביבות ומתיקות התורה שהיא 'מרפא לשון עץ חיים' (מלשה"כ משלי טו ד), שבשעה שקיבל התורה נתרפא לשונו. וכמו שאמרו חז"ל (דב"ר א א) 'הרי משה, עד שלא זכה לתורה כתיב בו (לעיל ד י) לא איש דברים אנכי, כיון שזכה לתורה נתרפא לשונו והתחיל לדבר דברים, מנין, ממה שקרינו בענין (דברים א א) אלה הדברים אשר דבר משה'.

וכך כתב הרה"ק ה'אבני נזר' זי"ע (ש"ת חו"מ צב) בזה הלשון, ודבר בריאות גופך, כאשר יהיה לימודך באופן הראוי בטח תהיה התורה רפאות לְשִׁרְךָ וְשִׁקוּי לְעִצְמוֹתֶיךָ (לשון הכתוב משלי ג ח).

כז. פעם הגיש אחד מחסידי הרה"ק רבי יוחנן מראחמיסטריווקא זי"ע 'קוויטל' לפני רבו, בו כתב שמבקש 'ברכה והצלחה בכל העניינים', נענה לו הרה"ק דוד המלך היה 'הרבי' הגדול ביותר, והוא אמר (תהילים א ב-ג) 'כי אם

השתדלות כלל, וסגנון לו לחפז ולרצות בדבר מסוים - והקב"ה עושה לו 'חפזיו' י"ח.

אחד ואחד לפי יכולתו, ובפרט בלימוד תורה שבע"פ ולברר הלכה בליבון ובירור יפהל, עיי"ש. וכן אומרים משם הרה"ק ה'חידושי הרי"ם' זי"ע בשם הרה"ק השרף מקאצק זי"ע שעיקר תיקון ימי השובב"ם הוא בלימוד גמרא ופי' תוספות בעיון.

הזמן גרמא, בימי השובב"ם בהם ניתן לכל איש ישראל כח עז ותעצומות להתעלות, לטהר ולקדש את עצמו בקדושה של מעלה, שבראש ובראשונה יש להרבות בעמל ויגיעת התורה^כ, וכמו שכתב הרה"ק ה'אוהב ישראל' זי"ע (סוף פר' ויחי), וז"ל, מי שנוגע יראת ה' בלבבו צריך להתאמץ בכל יכולתו ולעשות תשובה וכו', ובפרט בימי פרשיות של שובב"ם המסוגלים לכך וכו', ועיקר התשובה היא ע"י תורה ותפילה וצדקה כל

כתב ה'שלטי גיבורים' במסכת תענית (שו"ע תקע"א ב), 'תלמיד חכם אינו רשאי לישב בתענית שממעט ממלאכת שמים', והיינו שתלמוד תורה מכפר על האדם יותר מהתענית, ולכן אמרינו ליה שלא להתענות ל"א, שלא יתמעט ה'מכפר' הגדול יותר ל"ב.

בתורת ה' חפזו ובתורתו יהגה יומם ולילה וגו' וכל אשר יעשה יצליח', והרי שהרוצה לזכות לברכה ולהצלחה בכל העניינים אין לו אלא לעסוק בתורה כי היא מקור הברכה.

הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל מביא (בספרו אמרי חן) ששמע רמז נאה ומתקבל בלשון הכתוב שבסוף פרשתן (ט לב) 'והחטה והכוסמת לא נוכו כי אפילות הנה', כי הנה 'חטה' בגימטריא כ"ב, ורומז לתורה שבכתב שנכתבה בכ"ב אותיות, 'כסמת' אותיות 'מסכת' והיינו תורה שבעל פה, ועל כך נאמר לא נוכו כלומר, שכל לומדי התורה שבכתב ושבעל פה יהיו נשמרים מכל הכאה וצרה, ולא עוד אלא 'כי אפילות הנה' והיינו כדברי חז"ל (תנחומא טז) 'פלאי פלאות נעשו להם', שהקב"ה יעשה עמהם נפלאות כהנה וכהנה.

כח. מעשה באיש שהתאונן בפני הגה"צ רבי שמואל אהרן לידער זצ"ל אודות ה'חובות' שלוחצים אותו, נענה לו כי 'חוב' ר"ת ותן חלקנו בתורתך, אם יתן חלקו בתורה אזי יפטר משאר ה'חובות'...

וכבר נודע שהגר"ח קנייבסקי זצ"ל היה מזכיר תמיד את ה'חובות' הלוחצים אותו... והיתה כוונתו כלפי ה'חובות' שנטל על עצמו בסדרי הלימוד דבר יום ביומו כחק בל יעבור, וממנו נלמד לקבל על עצמנו 'חובות' בלימוד התורה ועיי"ז נפטר משאר 'חובות'...

כט. דורשי רשומות אמרו כי 'שובב"ם' בגימטריא 'ש"ס'... לרמז על 'מצוות' הימים בריבוי לימוד דפי הגמרא הקדושה. ל. כתב הרה"ק רבי שמעלקא מניקלשבורג זי"ע (בהנהגות' שלו אות נב) וז"ל. בכל פעם יאמר באמצע הלימוד 'המאור שבה יחזירנו למוטב', ובכל פעם שהיצר מסיתו לסיים בענין ולקצר בלימוד מחמת עייפות או חסרון הבנתו או מחמת שיחת הילדים, יגער ביצר הרע, ויתגבר עליו מאד, וישבור טבעו וילמד יותר מהרגלו, ובכח עד שייגע, ובזה משבר הקליפות והחיצונים, ומכפרין לו אפילו על כריתות ומיתות ב"ד ומיתה בידי שמים, כי הלימוד בתנ"ך ומשנה וגמרא ופוסקים שהוא בכח ובקול ובנעימת הקול בלי שום מחשבה זרה ובנענוע הגוף מטהר ומצחצח הנשמה ומחדד השכל ומשבר הקליפות והחיצונים מכל וכל.

לא. וכך הביא ה'פרי מגדים' (ספר המגיד עמ' קנה) בשם השל"ה הק', שכביכול הקב"ה משמיע דברי מוסר בלשונו של אותו רשע פרעה 'נרפים אתם נרפים על כן אתם אומרים נלכה נזבחה לה' (ה' ז), שהנה יש שמעדיפים להתענות מאשר להרבות בלימוד התורה, ועל כך נאמר מוסר ה', נרפים אתם נרפים מלהתייגע על תלמוד תורה על כן אתם אומרים נלכה נזבחה לה', ור"ל להרבות בתעניות שהם נחשבים כקרובן על ידי מיעוט חלבו ודמו... וכלשונו מוטב יאכל וילמד...

לב. פעם ראה הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב זי"ע אברך היושב בתענית באלו הימים, אמר לו הרמ"מ מדוע הנך עוסק ב'תיקון הקטן' שהוא התענית והצום, הרי 'בר הכי' אתה, ואפשר לך לערוך את ה'תיקון היותר גדול' והוא לימוד גמרא ותוס'.

הגה"ק ה'סטייפלער' זי"ע כתב (קריינא דאיגרתא, ח"א מכתב יז) לאחד שהיה מסגף עצמו 'נבהלתי... שאתה צם תעניתים... ושעה אחת של לימוד חביב אצל הקב"ה יותר מאלף תעניות'. וכתב עוד שם, מי שרוצה לסגף עצמו לשם כפרת עוונות, ילמד ב'חזרה' על דבר שכבר הוא יודע היטב - דללימוד זה אין לו חשק, והוי לימוד זה לשם שמים ממש והוה גם כן סיוגוף...

באר הפרשה - פרשת וארא

עם קונו, הפירוש - כי אורייתא וקודשא בריך הוא חד, והתורה"ק נקראת 'תורת חסד' (משלי לא כו), וקוב"ה 'חסד א-ל כל היום' (תהלים נב יג), ואם תרצה אתה ג"כ להיות חסיד, תתחסד עם קונך, שתדבק בקוב"ה ותורתו שהם חסד ותקרא ג"כ חסיד, עכ"ל.

בה איתא בתנא דבי אליהו (רבא פ"ח) 'בא וראה כמה גדולה בוחה של התורה, שמטהרת את פושעי ישראל בזמן שעושיין תשובה, אפילו מעבודה זרה שבידם, שנאמר (יהוקאל לו כה) 'זורקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טומאותיכם ומכל גילוליכם וגו', ואין מים אלא תורה, שנאמר (ישעיה נה א) 'הוי כל צמא לכו למים' ואין טהרה אלא דברי תורה'.

בספה"ק האריכו במעלת לימוד התורה ברציפות' לד בלי שום הפסק כלל, ועד כמה התורה מזככת ומטהרת את עוסקיה, וכדאיתא ש'רציפות' הוא על דרך

בספר 'כתר ראש' (אות קל"ג) מביא בשם הגר"ח מוואלאז'ין זצוק"ל (בענין התיקונים) כי כל העוסק בתורה אין לו מה לדאוג כלל, וכפי שהראה לו רבו הקדוש הגר"א מוילנא זי"ע מאמר נורא בתיקוני הוהר המחמירים מאד בחומר העוונות, שהעובר על רצון הבורא נידון ביסורים קשים ורעים ואין לו תקנה כי אם במיתה רח"ל, אך בסוף אותו מאמר נורא בתיקוני זוהר (תיקון כא-כב) איתא, שכל העוסק בתורה הרי מתקיים בו אורך ימים בימינה להצילו מן 'המיתה', ובשמאלה עושר וכבוד יינצל אף מן 'הייסורים', כי נפשו מיטהרת בקדושת התורה הקדושה.

וכך כתב הרה"ק ה'זרע קודש' מראפשיין זי"ע (תרומה ד"ה ועשו ארון עצי שטים) וז"ל. 'ועיקר תשובה הוא התורה, כמו שאמרו חז"ל, אם היה רגיל ללמוד דף אחד, ילמוד שני הפין ל'ג'. ועיקר חסידות הוא התורה הקדושה בהתמדה. כי אמרו ז"ל - איזהו חסיד המתחסד

לג. מעשה באיש שחלה ל"ע במחלה קשה, בני המשפחה הוליכוהו לבית החולים, ושם החלו מיד בטיפולים הנכונים. דעת הרופאים היתה כי תוך כמה ימים ישפיעו הטיפולים והאיש יחזור לאיתנו. למעשה, עברו ימים ושבעות, ומאומה לא הוטב לו, וכל הבדיקות הראו כי המצב עדיין כמו בתחילה. בצר להם פנו הקרובים לעסקנים' הלוך ושוב, עד שאחד העסקנים הורה להביא ד"ר פלוני אשר בס"ד הוא 'מומחה' גדול, אם הוא יתעמק ב'תיק הרפואי' תבוא הישועה.

אך דא עקא, שמלבד הסכום האדיר שהוא נוהג לבקש, הרי ד"ר זה הוא מנהל של ביה"ח מפורסם בירושלים, והחולה שכב בביה"ח בעיר אחרת, וצריך רחמים מרובים שגאוותם של מנהלי בית החולים הלז לא תמנע מהם לקבל ולהסכים לחו"ד ממנהל שבמקום אחר... בני המשפחה הובילו 'מהלכים' עד שהנהלת ביה"ח הסכימה לכך. כאשר הופיע הד"ר מירושלים בשערי ביה"ח, נתקבל בכבוד גדול ע"י המנהל ושאר העובדים, והתיק הרפואי ניתן בידיו. ואכן אחר עיון מעמיק - כשהכל ממתינים ומייחלים למוצא פיו, לשמוע במה טעו עד עתה, נענה ואמר, הנה, האבחנה (the diagnosis) שלכם אכן מדוייקת להפליא, גם דרכי הטיפול נכונים ומדוייקים להפליא, ומה שלא הועילו, כי רק דבר אחד עליכם לשנות, והוא ה'מינון' (כמות וחוזק הרפואה)... אתם נותנים לחולה מינון מידי נמוך, הגדילו את המינון, ומיד תראו רפואה שלימה, ותוצאות נפלאות... וכן עשו, ותוך כמה ימים יצא החולה מכלל סכנה. במה דברים אמורים, ימי השובבי"ם, והאדם מתחיל לחשב, מה עלי לעשות... הנני לומד ומתפלל, עושה מעש"ט, אבל לדאבון לב, חולי הנפשות, תאוה וגאוה וכו', שולטים בכיפה, המצב לא טוב, שום דבר לא זז... החולי אינו מתרפא... מה עושה אדם מן השורה, מתחיל לתור אחר 'סגולות' שונות ומשונות, לרוץ הנה ולעשות וכו', אומרים לו חז"ל, הרגיל ללמוד דף אחד ילמד שני דפים, והיינו שאומרים לו, הכל הינך עושה כהוגן, אבל המינון... מידי נמוך, תגביה ותגביר את המינון, ותתרפא לגמרי. כיו"ב מצינו גם לגבי תפילה, כמו שאמרו (ברכות לב:) 'אם ראה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל', כמי שאומרים, אכן זהו 'הטיפול' הנכון והומלץ, אך הגדל את המינון עליך להרבות יותר בתפילות, אז תיוושע בישועה שלימה. תן לכם ויחכם עוד בכל ענייני חיזוק העבודה.

לד. נודע מה שכתב ה'יסוד העבודה' (ח"ג פ"ה ח) וז"ל, אמרו חז"ל תורה מכפרת מגני ומצלי, ותלמיד חכם אין אש של גהינום שולט בו, והקובע לו ללמוד ה' שעות בלי שום הפסק דיבור בענין אחר... נראה לי שדבר זה הוא ענין נפלא המועיל ומזכר ומכפר, ומביא אותו אדם לתשובה וכפרה מעולה. עכ"ל.

וכך ביארו 'בעלי המשל' הא דאמרו 'כולי עלמא מודי בשבת נתנה תורה'. כי דבר זה גלוי וידוע שאף מי שאינו ירא ושלם בכל דקדוקי ההלכה, לא יענה לטלפון בעצם יום השבת קודש, ואפילו אם יראה שבענייני שיחה זו

שנאמר (ישעיה ו 1) 'ויעף אלי אחד מן השרפים ובידו רצפה' דהיינו 'גחלת אש', כך לימוד התורה ברציפות הוא הוא ה'גחלי אש' לשרוף ולבער את כל בוחות הרע לה.

ויהא רעוא מן קדם אבוהון די בשמיא וארעא, שיריק עלינו שפע טוב, שמירה וברכה ל', ותגלה ותראה מלכותו עלינו בזמן קרוב.

ירוויח אלפי זהב וכסף, אם אך יש בו עדיין זיק קל של יראת שמים לא יענה. כמו כן 'בשבת ניתנה תורה' - שיהא חשוב אצלו זמן ה'קביעת עיתים' כעצם יום השבת לענין ענייית הטלפון...

ידוע מה שאמרו חז"ל (מגילה יז.) שיעקב נטמן בבית עבר, ולכאורה הלשון תמוה מהו 'נטמן', מדוע לא כתיב 'למד' בבית עבר. אלא, שצורת לימודו של יעקב היה כמת אשר מטמינים אותו באדמה, שם הוא שוהה לבדו בלא חברים, גם אין בידו 'לדבר' עם אחרים, ואין לו שום קשר ושאיכות לעולם החיצון, כך 'המית' יעקב את עצמו על דברי תורה, ללמוד ברציפות ובשקיעות עצומה בלא שום שיג ושיח עם אחרים...

מתאמרא בשם המהרי"ל דיסקין זי"ע לבאר במהות העונש (חגיגה יב:) המפסיק ממשנתו 'מאכילין אותו גחלי רתמים', כי כמו האוכל גחלי רתמים הרי הגחלים לוחשים לו בתוככי פיו, וממילא בכל מה שיאכל לאחר מכן לא ירגיש כל 'טעם' באכילתו, אף בדברים טובים ועריבים לחיך, כמו כן הוא העונש של 'גחלי רתמים'...

כתב הגה"ק ה'חזון איש' זי"ע (קובץ אגרות ח"א אגרת ג) עיקר הלימוד הוא התמידי והבלתי נפסק, בלימוד התמידי הוא סוד הקדושה וכו', מן הראוי לחבל תחבולות איך לקנות את התמדת הלימוד, ולהתפלל על זה תמיד. עכ"ל.

לה. מעשה נורא סיפר הגה"צ רבי צבי מיכל שפירא זצ"ל (אשר הגה"צ רבי יוסף חיים זאנענפעלד זי"ע העיד עליו שהוא גאוותה של עיר הקודש ירושלים), שני סוחרים שותפים היו במדינת טורקיה, שהיו עוסקים במסחרם בכל יום מתחילת היום עד חצות, ולאחר מכן היו לומדים בחברותא משך ג' שעות רצופות, ולא היו מפסיקים מתלמודם אפילו לרגע אחד. ביום מן הימים עשו ביניהם תקיעת כף שמי מהם שיעלה ראשון השמימה יבוא אל חברו בחזיון לילה ויספר לו מה עלה בדינו. אתא ההוא יומא ואחד מהם נתעלה לשמי רום, כעבור כמה ימים קיים את הבטחתו והתגלה לרעהו בחלומו, ואמר לו שעומק הדין רב עד מאד ומי יצדק לפניו בדין, וכך סיפר, מיד בהגיעי לפני בית דין של מעלה הביאו לשם את אבותי ואבות אבותי, וכולם הביטו בכל פרטי הדין, בתחילת הדין נכנסו ובאו להם המון רב של מלאכים קדושים שנבראו על ידי המצוות ומעשים טובים שעשיתי בהאי עלמא, לאחריהם נקבצו ובאו מלאכי חבלה מאוימים ונוראים שנבראו ע"י העוונות, וכך ישבו בית דין של מעלה ודנו על כל פרט ופרט שעשיתי כל ימי חיי, לפתע ראיתי היאך חומה גדולה ואטומה (בלשונכם בהאי עלמא - חומת בטון) ניצקת ביני לבין כל מלאכי החבלה והעוונות, וכולם החל לצעוק לי 'גן עדן, גן עדן'. שאלתי את דייני בית הדין, וכי לזה עלמא דקשוט יקרא, האם זהו אמיתה של דין להתעלם מכל המלאכי חבלה ולפסוק את הדין לטובה, ענו לי חומה זאת נבנתה על ידי לימוד התורה שלמדת כל יום ג' שעות ברציפות. וקודם שחזר למרום אמר, דע לך, שלא במהרה ניתנה רשות לרדת להאי עלמא, אפילו בחלום, אלא ששלחוני בכדי להודיע כאן בעולם עד כמה גדול כוחה של רציפות הלימוד, ועתה הגע עצמך, מה היה קורה באם היינו מפסיקין את הלימוד זעיר שם זעיר שם, הרי לא היתה חומה זו אטומה מכל צדדיה ומלאכי החבלה היו יכולים להיכנס אף דרך נקב צר ביותר ולחייבני בדיני.

ואכן מן הראוי לכל אחד ואחד שיקבל על עצמו 'דבר השווה לכל נפש', ללמוד בכל יום ויום מחצית השעה ברציפות ומבלי להפסיק כלל (וכל המוסיף יוסיפו לו...). ועצה טובה קא משמע לן לאברכים החשובים הלומדים ב'כולל' ולבחורי הישיבות שיחיו, כי 'חצי שעה' זו תהיה בתחילת הסדר, ופשיטא ואין צריך לומר, כי באופן זה כל 'הסדר' יהיה באופן אחר לגמרי...

לו. וכמו שאמרו 'דורשי רשומות' לרמז בשם החודש שאנו עומדים בפתחו - 'שבט', שהוא ר"ת שמרם ברכם טהרם, וכן ר"ת שנתבשר בשורות טובות, וגם שלום ברכה טובה, וכבר המליץ הרה"ק ה'דברי חיים' זי"ע בלשון הפסוק (תהילים קה לו) 'ואין בשבטיו כושל', שבטיו מלשון 'שבט', כי הזמן מסוגל ש'אין למו מכשול'...

ישקו העדרים

וידעתם כי אני ה' אלוקיכם (ז)

ידוע לכל העולם כולו על השריפות האדירות המשתוללות ימים רבים ב'לאס אנג'לס' שבמדינת קליפורניה שבארה"ב, כשקצרה יד העוסקים במלאכת 'כיבוי האש' לעצור בעד הלהבות ולכבות את האש, ואף 'מטוסי הכיבוי' (Firefighting planes) המפזרים חומר המחניק את האש ממעל גם הם לא הצליחו... ריבי רבבות של אנשים וכל בני משפחתם ארזו מטלטליהם ועשו 'ויברח' בכדי להציל את חייהם, והמומחים מעריכים שנשרפו כליל יותר מעשרת אלפים בתים העשויים מעץ, ואומדים את הנזקים לעת עתה ליותר ממאה וחמישים מיליארד דולר... וכל זאת באחת המדינות המתקדמות ביותר בעולם... והדבר שיכול להושיע אותם הוא 'ירידת גשמים', אך דא עקא ששערי שמים נעולים וגשם אין...

ואם כי אין איתנו יודע עד מה, ואין בידינו להשיג חשבונות שמים, על מה עשה ה' ככה לארץ הזאת, אך אי אפשר שלא לראות 'אצבע אלוקים' ממש... כי יום אחד בלבד בטרם פרוץ סערת האש המתלקחת נערכה שם ברוב עם 'תחרות' גדולה בין אותם היוצרים 'הצגות' (shows) למיניהם, וכאשר הכריזו על הזוכים עלה כל אחד מהם והודה למי שסייע לו להגיע 'ליום הנכסף'... ו'הצד השווה' בין כל אותם ש'דרכם להזיק' שאף אחד לא הזכיר שם שמים, בסיום המעמד נעמד איזה פוחז וקל דעת לץ להתלוצץ ואמר בתוך דבריו 'אין כל פלא שאף אחד לא הודה לאלוקים בעיר החופשית מאלוקים הזאת' (עפרא לפומיה), וכל הקהל הריע לו כף כשהם מתמוגגים לשמע דברי הבל אלו... ויהי למחרת הראה להם הקב"ה את אפסיות האדם, היאך כל ה'כוחי ועוצם ידי' אין בו שום ממש... מדינה מתוקנת ומשוכללת כל כך ואינם יכולים לעשות כלום, ורק הגשמים שה'מפתח' שלהם נמצא בידי הקב"ה הם הם היכולים לכבות את האש...

והנה לא באנו כאן להטיף מוסר לגויי הארצות... אך כבר היה מעשה אצל הגה"ק ה'חפץ חיים' זי"ע, שפעם הגיע אליו יהודי ממרחקים וסיפר לו שאירע 'צונאמי' באמריקה הרחוקה, החל הח"ח לרעוד, וארכובותיו דא לדא נקשן, שאל היהודי, אויה, רבינו, מה אירע, הרי בס"ה אירע הדבר לאלפי גויים ונכרים, מה כל הרעש, ענהו הח"ח, אם יבוא מאן דהו למדינת סין (China) וידבר לפני רבבות אלפי גויים בשפת האידיש הרי ברור הדבר שכל כוונת דיבורו לא הייתה אלא ליהודי יחיד שהיה ביניהם, כך גם כאן, וכי לאלפי רבבות הנכרים הרעיד ה' את הארץ... הרי אינם מבינים מה שנאמר לפניהם, וכל דבריו לא היו אלא כלפינו בני ישראל, אשר בחר בנו מכל העמים ונתן לנו 'לב לשמוע ודעת להבין', וכך ייאמר גם לדידן, כי מן השמים מדברים אלינו 'למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ'...

פאר מקדושים

פּוּנִים גְּדוּרִים מִסְפָּרִים עֵתִיקֵי יוּמִין

פרשת וארא תשפ"ה

וארא אל אברהם וגו', באל שדי. (ו ג)

וארא, אל האבות. באל שדי, הבטחתים וכו'. (רש"י)

שמעתי מפי הגאון הגדול רבי נפתלי אב"ד פרנקפורט דמיין שהקשה, מאי בעי רש"י להשמיענו במלת וארא אל האבות, וא"ת שתפס לשון הקיצור כאשר שכן האמת שלא רצה להאריך ולפרש אל אברהם אל יצחק ואל יעקב, מ"מ קשה הלא הוא אך למותר, והיה לרש"י ז"ל לכתוב מן ד"ה באל שדי.

ותירץ הגאון דרש"י מורה לנו סידור המקרא, דקשיא ליה שאמר הכתוב וארא אל אברהם וגו' באל שדי, והלא כשהשכינה נראה אל הנביא אין הנביא רואה שום שם, לא הוי"ה ולא אדני ולא שדי, רק תמונת ה' יביט באספקלריא המאירה או שאינה מאירה, לזה מחלק רש"י את הפסוק, וארא אל האבות היא מילתא באפי נפשי, ובאל שדי הוא ג"כ מילתא באפי נפשי שהבטחתים וכו', וראיה שבחומשים מדוייקים יש הפסק נקודות בין האבות ובין באל שדי.

(מירא דכיא (פרנקפורט דאודר תצ"ד) לרבי מרדכי מסלאוויטש)

ויקה אהרן את אלישבע בת עמינדב וגו', ותלד לו את נדב ואת אביהו. (ו כג)

כתוב בספר שדה הארץ (ח"ג יו"ד סי' כב) להגאון רבי שמואל מיוחס ז"ל, במקום שנהגו לקרוא הבן ראשון הנולד לו לאדם בשם אביו (עיין דעת זקנים, בראשית לח ה), ואשתו רוצה שיקרא על שם אביה, והאיש משום שלום הבית היה מרוצה, העלה הרב דאין ביד האדם לשנות, מפני שיגיע מזה מיעוט כבוד לאביו וכו', ולא יבזבו בכבוד אביו לקרוא לראשון בשם חמיו והשני בשם אביו, דשמא לא יזכה לבן שני, ואף אם יזכה לא יפה עושה להקדים שם חמיו לשל אביו.

ופוק חזי מאי סליק בנדב ואביהוא, ששמע מפי רבו הגאון רבי ישראל מאיר מזרחי ז"ל בעל פרי הארץ בשם רז"ל, דנדב נקרא על שם חמיו, שאלישבע היתה בת עמינדב, ואביהוא על שם אביו, ורצ"ל אבי-הוא, ונענש על הקדמת השמות.

(עיקרי הד"ט (פירינצי תקס"ו) לרבי דניאל טירני, יו"ד סי' כו אות ז)

ולא יכלו מצרים לשנות מים מן היאור. (ז כא)

איתא במדרש (שמו"ר ט, י) אמר רבי אבין הלוי ברבי ממת דם העשירו ישראל, כיצד היה המצרי וישראל בבית אחד והיה גיגית מלאה מים וכו', וכשהיו המצריים קונים מישראל מים אז היה שותה מים, לפיכך העשירו וכו' ע"ש. ולכאורה צריך טעם למה זה היה, ומה טעם בדבר להעשירים ממכה זו, דהלא עדיין היו נתונים תחת יד סבלות מצרים, שלא בטלה עבודתם עד ראש השנה כמו שכתוב במסכת ראש השנה בדף י"א.

ותירץ הגה"ק רבי חיים צאנזער ז"ל ראש הקלוזי דחכמי בראד, דהיות כי הדגה אשר ביאור מתה, וידוע משחז"ל עה"פ (במדבר יא ה) זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, שהקב"ה זימן להם דגים בכדיהם ומהם היו מתפרנסין כמ"ש ביומא (עה), נמצא לפ"ז שמכת דם היה נוגע לישראל ביותר, שהרי הדגה מתה.

מה עשה הקב"ה עשה להם נס בתוך נס, שהמצריים לקו והם נתעשרו בזה, ומעתה לא הוצרכו אל הדגים והיה להם במה להתפרנס.

(פי" מהר"ח צאנזער לפרקי אבות, פ"ה מ"ו)

פנינת הדף

אע"פ שבטלו ארבע מיתות ב"ד בידי אדם, בידי שמים לא בטלו. (סנהדרין לז:)

בפרשת נח כתיב (בראשית טו ט) שופך דם האדם באדם דמו ישפך, ויש לפרש עפ"י הגמ' אע"פ שבטלו ארבע מיתות ב"ד, בידי שמים לא בטלו, מי שנתחייב שריפה נחש מכישו, מי שנתחייב סקילה נופל מן הגג, מי שנתחייב חנק טובע בנהר, מי שנתחייב סייף כגון רוצח נמסר למלכות או ליסטים באין עליו.

נמצא דיש שלשה מיתות בית דין שבזמן הבית נהרג האדם בבית דין, ועכשיו ע"י שלוחי המקום או חיה או נחש או ע"י מים, משא"כ רוצח נהרג תמיד ע"י אדם, ואף שלא בזמן הבית נהרג ע"י מלכות ולסטים. וזהו שנאמר שופך דם האדם באדם דמו ישפך, ר"ל שהשופך דם האדם נהרג תמיד ע"י אדם.

(בית פרץ לרבי פרץ המגיד מבראד דרוש כ"ו, הוספה מכת"י ע"י תפארת בחורים דבאבוב)

והרביתי את אותותי ואת מופתי בארץ מצרים. (ז ג)

בדרוש שדרשתי בבית הכנסת בשנה זו בשבת הגדול פה בקראק"א לפ"ק שנת ת"ד, הקשיתי במה שאמרו ז"ל רבי יהודה היה נותן בהם סימנים דצ"ך עדי"ש באח"ב, דלכאורה אין בתיבות אלו שום משמעות. ולכן נראה לי לקרוא דצ"ך עדי"ש באח"ב, ע"ש הפסוק ביחזקאל (כא כ) אבחת חרב, ופרש"י שהתי"ו אינה מהיסוד, ומשמעותן כאילו הקב"ה אומר 'שמחתך כשאדוש באבחת חרב', והוא ע"ש הפסוק (חבקוק ג יא) באף תדוש גוים. והוא שעין של עדי"ש ואל"ף מתחלפין, וכן שתי אותיות של באח"ב באבחת מתחלפין כגון שמלה שלמה.

(תוספות יום טוב, מסכת אבות פרק ה משנה ד)

רבינו יום טוב ליפמאן הלר זצ"ל בעל התוס' יום טוב

- ו' אלול תי"ד -

רבינו התוס' יו"ט נולד בשנת של"ט לפ"ק בעיר וואלערשטיין שבאשכנז, וכשנולד כבר לא היה אביו בין החיים, שנסתלק באיבו בן ח"י שנה, ונתגדל על ברכי זקנו הג"ר משה וואלערשטיין שהיה אב"ד על כל מדינת אשכנז, ולמד אצל שני רבותיו המובהקים, רבינו המהר"ל מפראג והגאון ר' יעקב גינצבורג אב"ד פרידבורג ופראג. עוד היה התו"ט בן ח"י שנה וכבר נבחר לדיין ור"מ בפראג.

בפראג יצא שמעו בכל העולם לגאון הגאונים, ובשנת ל' לימי חייו חיבר חיבורו הגדול תוס' יו"ט על ששה סדרי משנה.

בשנת שפ"ד נבחר לאב"ד בניקלסבורג, ובשנת שפ"ה לאב"ד וויען, ובשנת שפ"ז נעשה ראש, שנקרא לאב"ד בעיר הבירה פראג, שם נהג בשיאתו ברמה, לא נשא פני איש אפילו הגדול שבגדולים, וקנא קנאת ה' צבאות עבור דת תוה"ק, ובעבור זה היה לו שונאים הרבה שרדפוהו בלי חמלה, וקמו אנשי רשע והלשינו על רבינו שר התורה אצל שרי המלוכה, ודיבתם רעה עשה רושם גדול אצל הקיסר, עד שבאה פקודה לאסור את התו"ט בנחושתיים ושלשלאות ברול ולהוליכו למקום משפט הגבוה בוויען, והיה בסכנת נפשות, וקמו פרנסי עיר וויען וגם שרים שאינם יהודים שהיכירו גודל ערך רבינו והשתדלו עבורו, ובעזרת ביום כ"ח אב שפ"ט לפ"ק יצא מבית האסורים וניצול ממשפט מות, אך חייבוהו לשלם כופר נפשו י"ב אלפים שקלי זהב, שהיה הון רב מאד שלא היה אפשר לקבץ מכל יהודי פראג ועיר ווינא, והדיחו אותו ממשמרתו שאינו רשאי להיות רב אב"ד בכל מדינות המלך. לפי המסופר הציל בנו הג"ר שמואל ז"ל מבריסק את אשת שגריר צרפת באוסטריה משור שהתנפל עליה, ובתמורה פעל השגריר להמתיק את גזר הדין, ואחרי השתדלותו צומצם האיסור רק לעיר פראג.

כמדקרות חרב היה פסק זה לרבינו, והיה בצרה גדולה ולא היה לו במה להתפרנס, ולא מצא מנוח לכף רגליו עד שבעזרת נתקבל לאב"ד גימערוב ושוב נתקבל לאב"ד לאדמיר. ובשנת ת"ד בחוה"מ סוכות נתקבל בכבוד גדול למלאות מקום רבינו הב"ח ברבנות העיר קראקא וכל הגלילות, ושם בא אל המנוחה ואל הנחלה.

וביום ו' אלול תי"ד לפ"ק נפטר לבית עולמו, ונקבר שם בסוף הבית הקברות שלא היה חלקה לפי כבודו, ומספרים שרצונו היה ליקבר שם ע"י קברו של איש שנקרא יוס'ע קמצן, שנתגלה אחרי מותו כצדיק נסתר.

בתמונה: נראה רבינו התו"ט מביט מחלון בית הכלא

אמר אביי

חברותא עם גישמאק. מילה טובה.

הנאטע השבוע

תתקיים בעז"ה
בליל שב"ק

בשעות 11:00 - 09:30

בבית
ר' יונתן שטנצל שליט"א

שאלות לפרשה

"זה היה כמה דקות, לפני תחילת הבאטע של פרשת שמות, ולא היה לי על מה לדבר. ופתאום תחושה של שאלת פצצה על פרשת השבוע."

השאלה עולה מהפסוק בשמות (א, כב): "וַיֵּצֵא פָרְעֹה לְכָל עַמּוֹ לְאֹמֶר כָּל בְּנֵי הַיְלֹוד הַיִּזְרָאֵל תִּשְׁלַכְהוּ וְכָל בִּתּוֹת תַּחְיִין"

רש"י על הפסוק מסביר: "יום שנולד משה - אמרו לו אצטגנינו: היום נולד מושיען, ואין אנו יודעין אם ממצרים אם מישראל, ורואין אנו שסופו ללקות במים. לפיכך גזר אותו היום אף על המצרים"

ר' בעריש קורנבליט הת"ח מצא את דברי האור החיים הקדוש שמציין: "כי גזירה זו בתמידות היתה והראיה כי יוכבד נתנה משה ביאור אחר ג' ירחים"

והחברותא, ר' יצחק זיכרמן שליט"א, מצא את רש"י במסכת סוטה (דף יב.) שמפענח את החלטת פרעה: "כדפרישית וכיון שעבר היום ועדיין רואין אצטגנינו שלא לקה העמיד."

הגזירה עד יום שהושלך ליאור

מהציטוטים הללו עולה התהליך המדויק:

1. בז' באדר האצטגנינים מזהים את לידת המושיע

2. פרעה גוזר את גזירת "כל הבן הילוד" כולל על המצרים

3. האצטגנינים ממשיכים לצפות במימוש נבואתם ש"סופו ללקות במים"

4. כשלא רואים את זה מתממש, פרעה ממשיך את הגזירה

5. הגזירה נמשכת עד שמשה מושם בתיבה ביאור, בו' סיוון ואז האצטגנינים רואים סוף סוף את ה"לקות במים" שחזו

שמיעת הקובץ

פרשת ודא תשפ"ה • עלון מס' 10 • עלון שבועי היו"ל ע"י קו אמר אביי • העלון מוקדש לעילוי נשמות הזקוקות לתיקון

יונתן אומר

"יש קונה עולמו בעוגת בוקר"

מספר לי חברותא שלי לשעבר, הרב אהרן שקלים, בקו אמר אביי: על המעבר לדירתו החדשה בבני ברק. "מהדירה הקודמת ברחוב ראבד 22, קיבלנו רכב לילד ממשפחת ח'גבי ושי צנוע ממשפחת קלמן. וכאן, בבניין החדש, השכנה ממול משפחת גרינהויז המפורסמת במאפיה, הביאה עוגה עם מכתב, והשכנים מלמטה משפ' לעווי - ארבע עוגות בוקר ומכתב מחמם לב."

"למדתי", הוא אומר בחיך, "שדווקא המחוות הקטנות האלה - עוגה טרייה או מכתב פשוט - הן שבונות קשר של אמת. כשחושבים על זה, כמה באמת עולה עוגת בוקר אחת מול הזכות לבנות קשרי שכנות אמיתיים? יש קונה עולמו בעוגת בוקר אחת, שנאפתה ונמסרה מלב אל לב."

שני תלמידי הישיבה באוטובוס

לסיום, בניגוד לסיפור בו שני בחורים לא קמו בפני רבי מרדכי אוירבך הישישי, הנה סיפור חיובי מפיו של החברותא שקלים. *אספר לכם מה קרה לי, - מעשה שריגש אותי עד דמעות.*

באוטובוס צפוף מנתיבות שבדרום קו 592 לבני ברק, עמדנו חסרי אונים - אני, אשתי וילדנו התמים בן השלוש. פתאום, כמו מלאכים משמים, שני בחורי ישיבה צעירים קראו לנו "הלו! הלו!" וקמו בפשטות ממקומם, מתיישבים על המדרגות כאילו זה המובן מאליו.

שמיעת הקובץ

*ליבי התמלא באושר עד כדי דמעות, כמעט נישקתי את מצחם. הם לא חיכו שנבקש - פשוט ראו והרגישו. "אשרי העם שככה לו".

לשאלות ותגובות לר' יונתן שטנצל 7614955@gmail.com

האדמו"ר העממי

האדמו"ר מאנטניא

לא אשכח את המחזה המרטיט שנגלה לעיניי היום ברחובות בני ברק הקדושה. בפינת הרחובות אלשיך - חזון איש, סמוך לישיבת סטריקוב, זכיתי לראות את כ"ק האדמו"ר מאנטניא שליט"א, דמות הוד שכולה אומרת כבוד שמים.

והנה, ילד קטן, תם וטהור, ניגש אל הרבי בתמימות ושאל: "אתה יכול להעביר אותי את הכביש?"

ליבי רטט למראה החיך המאיר שהאיר הרבי שליט"א לילד. בענוות חן השיב מיד "בטח", כאילו אין דבר טבעי מזה שגדול בישראל יעזור לילד קטן לחצות כביש.

דמעות של התרגשות עמדו בעיניי למראה הפשטות והענווה. כך נראה צדיק אמיתי - גדול בתורה, אך עניו כהלל. מחזה שכזה מלמד יותר מאלף מוסר.

שמיעת הקובץ

אשרינו שזכינו! אשרי עין ראתה זאת!

סיפור לשנת

המורה מהסמינר מירושלים

בליל שבת אחד, באחת השכונות הישנות של ירושלים, ישבו חברות ותיקות, בוגרות סמינר מלפני שנים. הגעשמאקע ריח של טשולנט וקוגל התערבב בשיחה נוסטלגית על ימים שחלפו. בין הזיכרונות והצחוקים, נשאלה שאלה שהדהדה בחלל החדר: "וויאזוי? איך את שומרת על עצמך כל השנים האלו?"

השאלה הופנתה לאחת מהן, בחורה שהייתה ידועה בסמינר כ'מתמודדת', כזו שתמיד הלכה נגד הזרם, געקעמפט מיט די וועלט. שמונה שנים חלפו מאז סיום הלימודים, והחברות התפלאו - איך ייתכן שדווקא היא, שתמיד הייתה אויף צו להכעיס, נשארה עם מכשיר כשר?

באותו רגע, דמעות חמות זלגו מעיניה. היא נזכרה במורה שלה, די טייערע מחנכת מכיתה ו', שמזה שמונה שנים, בכל ערב שבת, בדיוק באותה שעה, מתקשרת לומר "א גוטן שבת".

"אתן יודעות", היא פתחה את ליבה בפני חברותיה, "רוב הפעמים לא עניתי לה. עשיתי את עצמי פארנומען. לפעמים, כשכבר הרמתי, דיברתי בקרירות, כאילו עושה טובה. אבער... קולה נשבר, "בכל שבוע ידעתי שהיא תתקשר. זה היה זיכער כמו שהשמש זורחת".

למחרת, ביום שישי, היא עשתה את הצעד - התקשרה למורה שלה, הקול חנוק מדמעות: "מיין טייערע מורה, היא אמרה, "את יודעת למה נשארתי מיט א כשר'ע טעלעפון כל השנים? כי ידעתי שבכל יום שישי תתקשרי. וויאזוי יכולתי לבגוד באהבה הזאת שלך? איך הייתי יכולה להכניס שבת בלי הצלצול שלך?"

המורה, נרגשת, שאלה בקול רועד: "אבל כל כך הרבה פעמים לא ענית, עשית רושם שאת רוצה שאפסיק..."

"אוי, מורה טייערע", השיבה התלמידה, "ככה זה נוער מתמודד. מיר מאכן זיך שטארק. אנחנו עושים את עצמנו כאילו אנחנו לא צריכים כלום, כאילו כולם נודניקים און חופרים. אבל בפנים... אין לך מושג כמה חכייתי לצלצול הזה. וויפל מאל הוא הציל אותי. זה מה שהחזיק אותי, און דאס האלט מיר ביז היינט".

בשמיים כבר נראו הכוכבים הראשונים של שבת, ושתי הנשים, מורה ותלמידה, בכו יחד דמעות של שמחה והתרגשות. כי לפעמים, מאחורי חומות של התנגדות

ורחוק, מסתתרת נשמה ידישע שרק מחכה למישהו שיאמין בה מספיק כדי לא לוותר.

וככה, צלצול טלפון אחד בשבוע, א קליינע זאך לכאורה, הפך לחבל הצלה שקשר שתי נשמות יחד. כי אהבה אמיתית, כמו נר של שבת, אף פעם לא כבה - היא רק מאירה יותר ויותר, אפילו בחושך הגדול ביותר.

זהו שיעור נפלא עבור כל מחנך ומחנכת - לעולם אל תפסיקו להאמין, אל תפסיקו לאהוב. כי מי יודע, אולי הצלצול הקטן שלכם, המילה הטובה, החיוך החם - הם בדיוק מה שמישהו צריך כדי להחזיק מעמד ולהישאר מחובר לאידישקייט שלו

און דאס איז דער אמת'ער כח פון א אידישע מחנכת - להמשיך להאיר, גם כשנדמה שהאור לא מגיע לשום מקום. כי בסוף, תמיד, האור מנצח את החושך. פטירת עושיה.

להורדת שיעורים מקול הלשון

- לדף היומי ר' יונתן סטנצל..... 31
- לדף היומי ר' שבח שוורץ ר' נטע סלונים... 32
- לדף היומי ר' איציק כהן, ר' אהרון שקלים..... 341
- לדף היומי באידיש ר' עקיבא שוורץ עם ר' ישראל הרשער 33
- העמוד היומי ר' אהרון קסטל..... 342
- ירושלמי דף היומי ר' שמואל יהודה בקר... 361
- שילוב ירושלמי לדף הבבלי..... 362
- ירושלמי דרשו ר' שמואל יהודה בקר... 363
- דף ירושלמי דרשו בחברותא ר' יונתן בורה עם ר' אהרון שקלים 363
- לפרשת השבוע 42
- לשירים ולהיכל הנגינה..... 5
- לסיפורי הילולות הצדיקים, יונתן אוחנה... 62

02-533-2646

- למשנה יומית בחברותא ר' יונתן סטנצל עם ר' אהרון קסטל..... 11
- למשנה יומית באידיש ר' שבח שוורץ 12
- למשנה יומית בעברית ר' שבח שוורץ 13
- לשון המשנה בניגון ר' יונתן סטנצל..... 14
- לחיפוש משנה בששה סדרי משנה 15
- למשנה בדקה ר' אהרון קסטל..... 16
- למשניות טהרות ר' יצחק זיכרמן עם ר' יונתן סטנצל..... 17
- לדף היומי בהלכה ר' אליהו דורפמן עם ר' יעקב רוטנשטיין..... 21
- לחפץ חיים ר' חיים קנובלביץ 22
- לשמירת הלשון ר' מרדכי באואר..... 223
- טוש"ע ר' שמואל יהודה בקר..... 23
- רמבם ר' שמואל יהודה בקר..... 24
- רמבם ר' חיים קנובלביץ עם ר' שמואל יהודה בקר..... 25

תמונת השבוע

שלושה דורות של מסורת תימן. הגאון ר' איתן גמליאל, בנו ונכדו.

לשמיעת הקובץ

חצי דקה עם החפץ חיים

מתוך ספר אהבת חסד

שאלו תלמידיו את ר' אליעזר: מה יעשה אדם וינצל מחבלו של משיח? אמר להם: יעסק בתורה ובגמילות חסדים. והזכות הגדולה עומד לו לאדם לכל הדורות שאחריו, כמו שאמרו חז"ל: (בבליקוט תהלים רמז תנ"ט) ההסד עומדת לו לאדם עד סוף כל הדורות, שנאמר (תהלים ק"ג י"ז): "חסד ה' מעולם ועד עולם על יראיו".

להביאו לביתו. בלי היסוס נתן לו את מיטתו, ומאז ישן במרפסת - ללא מזגן בקיץ וללא חימום בחורף.

היה נמוך בקומתו אך ענק במידותיו, חרוץ במעשיו וטוב לב לכל אדם. נלב"ע בכ"ג טבת תשע"ט, והותיר אחריו מורשת של תורה וחסד שממשיכה להאיר את ירושלים.

תהא נשמתו צרורה בצרור החיים.

ר שלום שטרן משמאל עם חמיו הרב הורביץ מימין

חסד עם מבוגרים

רבי שלום הלל שטרן זצ"ל

ראש הכולל שהיה מלא חסד וטוב לב. כשאברך היה מגיע ללא מסגרת, פתח עבורו את שערי הכולל ללא היסוס. אף כאשר המצב הכלכלי היה קשה ולחצו עליו להוציא אברך שלא למד כראוי, סירב בתוקף באומרו: "יש לו אישה, ילדים, הורים ושווער, איך אפשר לא לרחם עליו?"

ביתו הצנוע ברחוב בר אילן 37 בירושלים היה פתוח לרווחה עבור כל נזקק. יחד עם רעייתו הצדקנית תבלחט"א, בתו של רבי אברהם שלום הורביץ הקימו בית של חסד שהאיר את ירושלים.

כשחמיו התבגר, מיד הציע

לשמיעת הקובץ

המשולח המופתע.

והתשובה? היא הייתה פשוטה ועמוקה כאחד: "פעם, כשהייתי בתחתית, כשההורים צעקו, כשהרבנים התעלמו, כשחשבת שאין לי מקום בעולם הזה - אתה עצרת אותי. אמרת לי שאני בחור נחמד וחיובי. בזכות המילים האלה אני כאן היום, נשוי, אבא לילדים, חי."

המשולח, שבא לבקש עזרה, גילה שמעשה קטן של חסד שעשה בעברו, חזר אליו בשעת מצוקתו.

לשמיעת הקובץ הרב יואל ראטה

מהישיבה, מישהו שכמעט לא היה ביניהם קשר. ביד רועדת, חייג את המספר. "אתה זוכר אותי?" שאל בקול מהוסס.

"אם אני זוכר אותך?" ענה הקול מעבר לקו, "איך אפשר לשכוח את האדם שהציל את חיי?"

ואז, כמו גלגל שמתחיל להסתובב, הכל השתנה. הבחור ההוא, שהיום כבר אב למשפחה, לא חסך במאמצים. אסף חברים, ערך סעודה, גייס תרומות - הכל בשביל אותו משולח שפעם, לפני שנים רבות, עצר לרגע במסדרון הישיבה ואמר כמה מילים טובות

"למה אתה עושה את כל זה?" שאל

מילה טובה

יש קונה עולמו בשעה אחת - סיפור על מעגל של חסד שנסגר.

לילה אחד, באמריקה, עמד משולח מארץ ישראל, ליבו כבד. ימים ארוכים של דלתות סגורות, של "לא" מנומס, של "אולי פעם אחרת". כיסיו ריקים, והמשימה שלשמה נשלח - נראית רחוקה מתמיד. בייאוש, נשא תפילה חרישית לבורא עולם.

ופתאום, מתוך הערפל של זיכרונות רחוקים, עלה בדעתו פרצוף מוכר - בחור

רוצה לקבל כל שבוע עלון לאמייל?

שלח בקשה

7614955@gmail.com

לתגובות

073-3470982

שלוחה 9

המשנה השבועית

יוסי בן יועזר איש צרדה אומר:

יהי ביתך בית ועד לחכמים

אבות, א, ד

עם השכן בחדר המדרגות

חסד או "ברוב עם"? הכרעת מרן שר התורה

הכרעה הלכתית מעניינת נחשפה מבית מדרשו של שר התורה, מרן הגר"ח קנייבסקי זצ"ל. אברך שהתלבט בין תפילה במניין בבית האבל לבין תפילה בבית הכנסת המרכזי, פנה למרן בשאלה מה עדיף: להשתתף במניין בבית האבל או להתפלל ברוב עם?

בתשובתו הקצרה והמאלפת השיב מרן: "ייתכן שחסד עדיף", ובכך העניק משקל מיוחד לערך החסד שבהשתתפות במניין בבית האבל על פני מעלת התפילה ברוב עם

תשובה זו משקפת את גישתו הייחודית של מרן זצ"ל במתן עדיפות למצוות שבין אדם לחברו, ומהווה הכוונה הלכתית לרבים הניצבים בפני דילמה דומה.

אנשי החסד - לגזור ולשמוך

באדיבות אמר אביי

יועצים רפואיים ארציים

האדמו"ר מאמשינוב..... 02-3003936
 ר' אלימלך פירר..... 03-5777000
עזר מציון נב' צופי, יועצת רפואית..... 03-6144488
 ר' משה חרש, מנהל המחלקה..... 052-7632030
 ר' שמעון רגובי..... 052-5809005
 ר' יוסף צוקרמן..... 052-7639988
 ר' זיסמן טייטל..... 03-6194557
 ר' מרדכי אייכלר..... 053-3118988
סרטן rccs ר' משה גולדברג..... 0527639572
יועץ בתחום הנפש, פסיכיאטריה ר' ראובן פרקוביץ..... 02-5370511
סרטן ר' משה פריד..... 052-9528011
 ר' וסי ארבליר..... 050-5367265
 ר' פלימר חב"ד..... 050-2568000
 ר' מאיר קויין..... 052-5808936

הדסה עין חרם

חדר סנדוויצ'ים עונות וקפה חנים, ארגון מזון ומרפא בהנהלת יצחק מרקוביץ..... 053-3144777
עסקן רפואי ר' חזקי ברזין..... 054-8418160
אוכל ולינה בשבת ר' לייבל הנדלר..... 053-3111631
 ר' יצחק פרץ..... 054-8418201
 ר' מוטי פולק..... 050-4164963

הדסה הר הצופים

אוכל ולינה לשבת ר' חיים פראצוביץ..... 052-7699133
 ר' ישעיהו זילברשלג..... 052-7649115
משמחי חולים ר' שמואל פינקל..... 058-3255094

איכילוב

מפעל חסד ר' מאיר שמעון ויינר..... 03-5790837
 להתקשר ביום חמישי בערב להזמין..... 052-5230628
 052-7654040
חב"ד הנחת תפילין ר' טל גומברג..... 050-8777240

תל השומר

עסקנים רפואי, רחשי לב ר' ראובן שרביני..... 054-9073535
 ר' מושי נשייד..... 058-4990014
 ר' בית החולים ר' יואב אוקנין..... 052-9211400

עסקן סרטן ר' שוקי בריף..... 052-4224224
עזר מציון ר' אלי ברונר..... 052-2659794
 ר' יוסף מרגלית..... 050-4147000
רפואה וחיים ר' יצחק שטרן..... 050-4111149
חדר סנדוויצ'ים עונות ושתיה נכנסים לבית הכנסת, ועולים כמה מדריגות או במעלית
סנדביצ'ים, עזר מציון ר' אליהו וייס..... 053-3526688
 ארוחות צהרים חמות בתל השומר ארגון נגי' דבורה נב' מיירי הבר..... 054-4937920
 חיים שפיצר..... 052-6770100
 המשמחים תל השומר, ר' ישראל בינדר..... 052-7158798

בלינסון

עסקנים רפואיים ר' ישראל בבצ'יק..... 050-4193544
 ר' שלמה קופולוביץ..... 052-7633151
עזר מציון..... 052-7318585
אוכל לשבת חסדי יואל ר' מנדל רובין..... 050-4128914
 1800303044
 ר' יצחק אייזיק הולפר..... 050-4153630
חב"ד הנחת תפילין..... 050-76900577
לינה..... 050-4180111

בית רבקה פ"ת

עזר מציון נב' צילה לפידות..... 052-6831024
 לינה בשבת ר' רפאל צברי..... 052-7193501

שערי צדק

סעודות שבת לאורחים ארגון יד טובה של הרב יצחק סגל. קומה 4 שערי צדק ע"י בית ספר לאחיות
יועצים רפואיים ר' חיים הגר..... 054-8463026
 ר' אשר וולס..... 053-3199888
 ר' משה לודמיר..... 052-7622322

בית חולים הרצוג

צמוד לבית הכנסת. יש סעודות שבת
שמחת חולים ר' אהרן לוי..... 050-4192265

העמק עפולה

ר' ביה"ח ר' יוסף יצחק סגל..... 054-4632770
אוכל מהדרין לאורחים ר' ראובן בלקין..... 052-7668272

אסותא אשדוד

עסקן רפואי ר' ישראל הרשקוביץ..... 052-2481113

ר' אברהם פלד..... 050-4172072
 ר' בית החולים ר' יעקב קיהן..... 052-7134394
המשמחים ר' ערן שמחי..... 054-2084090
המשמחים ר' אריה ויינר..... 052-7615250
אוכל בשבת, תפילין, חבד ר' צבי גודמן..... 052-6765973

בית חולים אסף הרופא צריפין

רב ביה"ח ר' הראל פדידה..... 058-7322289
שליח חב"ד ר' מגדי בקרמן..... 053-6290363
לינה בקרבת מקום ר' משה פרידמן..... 052-7630007
יועץ רפואי עזר מציון ר' נתי שפיגל..... 052-5222261

ביקור חולים בתחום הנפש

הרצוג ר' ציון סעדון..... 052-2380423
כפר שאול ר' יחיאל הגר..... 054-5589402
 ר' משה זייציק..... 054-8447442

מנהלי קופות החולים בציבור החרדי

כללית גוש דן ר' חזקי פקשר..... 052-7632326
כללית גוש דן ר' נחמיה בלושטיין..... 054-8448244
דרום ר' אברהם בלושטיין..... 052-7110990
ירושלים ר' יעקב דב קאהן..... 054-8460282

קופת חולים מכבי

גוש דן ר' משה שלזנגר..... 077-2765050
ירושלים ר' איציק קליין..... 050-4157333
דרום ר' יהושע קלופמן..... 054-5921224
צפון ר' אליעזר רזנברג..... 052-7157811

מאוחדת

ארצי ר' יהודה פרנקל, אחראי חרדים ארצי..... 058-4191613
גוש דן ר' נתי צייזנסקי..... 053-3102444
צפון ר' ברוך ברזין..... 058-5110880
דרום ר' חנוך..... 053-0318886

קופ"ח לאומית

מנהל חרדים ארצי ר' אפרים רזנשטיין..... 050-4110000

אוכל מבושל עד הבית מחיר סמלי

יד טובה ארצי ר' סגל..... 02-5716500
בית התבשיל בני ברק..... 03-5796501

קופות צדקה שכונתיות

מודיעין עלית

קרית ספר מתן בסתר ר' יעקב שוב..... 08-9740208
ברכפלד קרן החסד ר' ישראל פישל פישל..... 052-7674004
גרין פארק טוב וחסד, ר' ליפא ליוש..... 050-4121188
חפציבה ר' אהרון מיטלמן..... 08-9799708
נאות הפסגה ר' אהרן פלם..... 052-7612462
והחזקת בו ר' אברהם וייספיץ..... 050-4141936

גבעת זאב

ר' מרדכי שניידר..... 052-7641712

מרכז ירושלים

הרב אלישיב ר' אלימלך רטמן..... 050-4112844
מאה שערים ר' זלמן בירנהק..... 053-3155066
גאולה נוה צבי ר' יחזקאל אייזנברג דוד קור..... 052-7618934
מקור ברוך ר' מרדכי וייספיץ..... 053-3138100
זכרון משה ר' יחזקאל לינדר..... 052-7626025
בית ישראל שלמה פרקוביץ..... 058-3206137
 ר' משה פראקוביץ..... 053-3122938
 ר' יהודה רזאל..... 02-5022025
בתי וורטיא ר' אברהמלה סלונים..... 053-3164035
עיר התקנה ר' יהושע זילברמן..... 052-7630530
קרית אברהם ר' יצחק..... 054-8443901
הרב אלישיב ר' אלימלך רטמן..... 0504112844
שמואל הנביא ר' חצקל טורצין..... 053-3126822

צפון ירושלים

מטרסדורף ר' רפאל פלדמן..... 052-7699184
סנהדריה המורחבת ר' צבי וייספיץ..... 052-7157100
מתן בסתר ר' יעקב חיים רזנטל..... 052-7130181
פאני ר' אליהו משה וייס..... 053-3100844
רמת אשכול, ר' אלטר..... 050-4120252

קרית נתן
קופת הרבנים ר' חרז..... 086810060
קופת הספרדים ר' דניאל חזקיה..... 052-7114487
קרית יערים סלזסטון ר' עמירם ולדברג..... 052-7642251

ביתר עלית

קופת העיר ביתר..... 02-5725371
 צפון
חיפה, הדר ר' מכל ברנשטיין..... 053-3191779
נוף הגליל הר יונה ג' הרב אהרן אברך..... 054-8434668
נוף הגליל שכונה צפנית..... 052-7694866

טבריה

נוף כינרת קופת הקהל ר' נתנאל מור יוסף..... 079-9690364
שיכון ד' קרלין ר' שמעון סגל..... 053-5578308
קופת העיר טבריה..... 073-2396123
קופת רמב"ן..... 04-6090129

בני ברק

מערב בני ברק עזר חיים, גולדמן..... 054-8426123
משכנות יעקב ר' הלל מן..... 053-3175556
שיכון ג' ר' יצחק קרמר..... 03-6744496
 ר' סיני הלברשטאם..... 052-7110673
שיכון יוניץ ר' אברהם מרדכי וייס..... 052-7612998
קרית הרצוג ר' יהודה אריה שוורץ..... 050-4132908
 דימנט..... 050-4178740
שיכון ה חלוקת חלות, ר' דוד דגול..... 03-5792356
רמת אהרן ר' שמחה מושקוביץ..... 03-6195377
 ר' יואל דובינקי..... 03-5700228
רמת אלחנן מתן בסתר ר' אריה לייב כהן..... 052-7116451

צפת

עונג שבת ר' בנימין רזנברג..... 052-8470083
קופת צפת ר' משה ברנשטיין..... 052-7698697

הגבעה הצרפתית ר' יצחק זאב זיידל..... 052-7621373
נווה יעקב ר' יוסי כהן..... 053-3105605
רמת שלמה ארגונו..... 052-7147143
עזרת תורה ר' אברהם אורבך..... 054-8417447
מטרסדורף ר' רפאל פלדמן..... 052-7699184
רוממה זכרון יעקב ר' דוד דרלזר..... 052-7633070

דרום מערב ירושלים

הרב נוף תומכי תורה הרב חיים שינקובלסקי..... 052-7653375
בגעת שאול ר' משה אורי איינשטיין..... 1800-100960
בית וגן קופת השכונה ר' אהרן נויבירט..... 054-8416137

בית שמש

רמה א ר' צבי רזנשטיין..... 054-8449782
רמה א משכנות יעקב ר' שמעון קובלסקי..... 052-7611008
רמה ב קופה של צדקה ר' משה שישא..... 054-8590076
קריית חסידיים ר' לייבוש הלברשטאם..... 052-7641591
 ר' אייזיק רבינוביץ..... 054-8400601
רמה ד 1, 2 ר' שעייה אייזנברך..... 054-84128292
רמה ד 3 ר' מאיר הולצמן..... 052-7148106
סלונים ר' שלום דב בלומנטל..... 050-4140483
יפה נוף ר' חיים רבינוביץ..... 050-4193562
קרייה ר' אליעזר רוברט..... 02-9951111
 052-7617761

קרית הנוציב

קרית הנוציב ר' שלמה יעקבסון..... 054-8464880
חפציבה ר' משה וייספיץ..... 052-7132699
קרית חסידיים ר' אייזיק רבינוביץ..... 054-8400601

אשדוד

קופת החסד אשדוד..... 08-8561514

באר שבע

אופקים ר' הרשקוביץ..... 053-3182145
נתיבות ר' עזרא אפרים..... 054-8435607

רוצה להיות שותף להרבות חסד בשכונתך?

70 עלונים של עלון החסד של אמר אביי יגיעו לביה"ח להפצה מידי שבוע, ואתה נהפך לשותף בזכויות תמורת 70 ש"ח לחודש.

058-328-0900

זבל מואמינים

גליון שבועי מבית 'בני אמונים'

פרשת וארא תשפ"ה שנה י | גליון מס' 566

ת.ד 102 בני ברק | פקס: 03-5055919
9139191@gmail.com

פתחו שערים

דבר מוסר ונשיא 'בני אמונים'

הצהרה על מסירות נפש

בספר דניאל (פרק ג) מתארת מסירות נפשם של חנניה, מישאל ועזריה, כאשר נבוכדנצר מלך בבל הזהירם שאם לא ישתחוו לצלם הזהב, יורה להשליכם לכבשן האש. חרף האזהרה עמדו חנניה מישאל ועזריה בסרובם, ואכן הורה נבוכדנצר הרשע להשליכם לתוך כבשן האש, ואולם נעשה להם נס והם יצאו ללא פגע.

חכמינו זכרונם לברכה (פסחים נג ב) מספרים כי אדם גדול בשם תודוס איש רומי היה דורש: "מה ראו חנניה, מישאל ועזריה שמסרו עצמם על קדשת השם?" מגוץ הם למדו שעליהם לעשות זאת? "נשאו קל וחמר בעצמם מצפודעים". כאשר נצטוו הצפודעים לפשט על בתי המצרים, הן קפצו ללא הסוס אל תוך התנורים הלוהטים, אף שאינן מצוות על קדוש השם. אם כן - נשאו חנניה, מישאל ועזריה קל וחמר - אנו המצויים על קדוש השם - על אחת כמה וכמה.

בכל הדורות מסרו בני עמנו את נפשם על מזבח אמונתם ללא הסוס. ספורי מסירות הנפש שזורים בתולדות עמנו לאורך כל הדורות. מקבלים אנו מפי ספרים וסופרים, כי בלבם של כל יהודי ויהודי נטוע כח איתנים למסר את הנפש למען קדשת השם.

מקור הכח למסירות נפש על קדוש ה' הוא האמונה הפשוטה, שעומדת למעלה מן הדעת והשכל. ולפי שהאמונה נבנית בלב האדם נדבך אחר נדבך מכח עניית אמו, אך טבעי הדבר שענין מסירות הנפש אף מרמז באמו, כמובא בספרי קדמונים שאמן היא ראשי תבות: "אני מוסר נפשי".

כאשר אדם עונה אמן בכונה הוא מכריז על אמונתו כי הקב"ה הוא "א-ל-מלך נאמן" (שבת קיט ב), ובכך הוא קובע את האמונה בתודעתו, וכך פורצת מלבו אף הכרזת "אני מוסר נפשי".

אפשר להבין בכך את אשר כתב בעל הסמיכת חכמים' שיום ההלואה שלו חל בערב שבת קדש זו, כי העונה אמן בכונה "קדוש יקרא" (ספר הצנאה אות כו). כאשר אדם עונה אמן בכונה ומכריז על הסכמתו למסר נפשו על קדוש ה' ולקיים את מצות "ונקדשתי בתוך בני ישראל" (ויקרא כב לג), הוא נמנה עם הצדיקים שמסרו נפשם על קדוש ה' בכל הדורות, וזכו בפי העם לתאר "קדושים".

אין לי ספק כי אדם המתחייב לעניית אמן כהכרזה על מסירות נפש למען אמונתו, לא יותר עליה בקלות, ואף ישכים קום מדי יום לעניית אמן אחר ברכות השחר של זולתו בדבקות ובמסירות.

בקריאת "אני מוסר נפשי",
שבת שלום,

213 298 מכובל י"ן

בני אמונים

בני תפלה בפרשה

הזכרת מפת בכורות בתפלה

"ויאמר ה' אל משה ראה נתתיך אלהים לפרעה ואהרן אחיד יהיה נביאך" (א י)

בברכת "גאל ישראל" הסמוכה לקריאת שמע, אנו מודים לה' בכל יום על הגסים והנפלאות שעשה לנו בהוציאנו אותנו מארץ מצרים. אולם מכל עשר המכות, רק את מפת בכורות אנו מזכירים בפרוט, בשחרית: "כל בכוריהם הרגת ובכורך ישראל גאלת" ובערבית: "המכה בעבדתו כל בכורי מצרים". שאר המכות, לעמת זאת, אינן מזכרות כלל בברכה של שחרית ואף במשפט כללי בברכה של ערבית. במה התייחדה מפת בכורות, המזכרת לבדה בתאור יציאת מצרים?

באר הגרי"ז מבריסק:

מלשון המשנה במסכת עדיות (ב י): "משפט המצרים שגים עשר חדש" עולה כי המכות נתנו למצרים כענש וכמשפט על שעבודם את ישראל, כפי שהבטיח ה' לאברהם (בראשית טו ד): "וגם את הגוי אשר יעבדו דן אנכי ואחר כן יצאו ברכש גדול", ולא כדי לאלצם לשלח את ישראל.

לפיכך, טרם יציאתם ממצרים ומשהגיעה עת קיום ההבטחה, מנה הקדוש ברוך הוא את משה לשופט, לדון ולהעניש את פרעה ואת המצרים על שעבודם את ישראל, וכפי שפרש רש"י את הפתוב שלפנינו, ש"אלהים" האמור כאן הוא מלשון שופט.

אולם יצאה מן הפלל מפת בכורות, אשר על אודותיה מפרש בתורה כי באה על המצרים בעבור שנמנעו מלשלח את ישראל, כפתוב (לעיל ד כג): "שלח את בני ויעבדני ותמאן

לשלחו הנה אנכי הרג את בנך בכרך".

משום כך בפיטו "דינו" הנאמר בליל פסח, הפריד הפיטון את "מפת בכורות" משאר המכות באמרו: "אלו עשה בהם שפטים ולא עשה באלהיהם - דינו, אלו עשה באלהיהם ולא הרג את בכוריהם - דינו". כיון שחלוקה מפת בכורות משאר המכות בכך שלא היתה "שפטים", אלא נועדה לכפות על פרעה והמצרים לשלח את ישראל, לפיכך הזכרה בפני עצמה.

זו הסבה מדוע אין אנו מפרטים בברכת "גאל ישראל" אלא את מפת בכורות ולא את שאר המכות. כיון שרק מפת בכורות באה על המצרים כדי לאלצם לשלח את ישראל ולא רק כענש על השעבוד, לפיכך רק היא נחשבת כחלק מיציאת מצרים משם ורק אותה הזכירו אנשי כנסת הגדולה בכלל הזכרת יציאת מצרים (הגדה של פסח 'מבית לוי' עמ' קעז).

פרעה מבקש שיתפללו לשלומה של מלכות

"ויאמר פרעה אנכי אשלח אתכם וזבחתם לה' אלקיכם במדבר רק הרחק לא תרחיקו ללכת העתירו בעדי" (ח כז)

פרש רבי שלמה קלוגור:

חשש פרעה שאם ירחיקו ישראל ללכת לעבד את ה' ידרוך שלשת ימים, כפי שבקש משה, יתעצמו בתפלה ויבקשו להגאל גאלה שלמה, ויביא הדבר למחלשטונו, על כן בקש מהם: "רק הרחק לא תרחיקו ללכת" - אל תרחיקו לבקש בתפלתכם בקשות מפלגות, אלא אדרבה: "העתירו בעדי" - התפללו לשלומה של מלכות (אמרי שפר').

בין חול ושמים

כשעה החילים הטורקים כבר יפטרו באזור.

הרב מוצפי מתכופף אל תרמילו ושוף ממנו סכום גדול של כסף, אותו שמר לשעת חרום. "אני מבקש", הפציר, "חשוב לי מאד להשאיר במערה ולהספיק להתפלל לפני שצא לדרך".

לרגע עלה ניצוץ חמדני בעיניו של המכריח, אך הוא מיד התעשת: "איני על מה לדבר, ארז את חפציה וצא. קח בחשבון שדרך ארצה וקשה עומדת לפנינו. לא תוכל לנוח, אנו גאלץ ללכת במשך שעות רבות ללא הפסקה. אין ברירה, זוהי הדרך היחידה להמלט מפני המפלצת הטורקית - הרי עריקים אנחנו!"

הרב מוצפי עומד בפתח המערה וסוקר את המרחבים האפלים שעוד מעט יעלה בהם אור. כה חשקה נפשו להתפלל, כמו תמיד, עם הגץ החמה. כבר כף הוא הפסיד תפלה במנוו, אך לא להתפלל כותיקין? ומי ערב לו שיוכל להתפלל אחר כך?

ההחלטה קשה מנשוא, אך יחד עם כבד משקלה, יודע הרב מוצפי שרק היא זו שתקנה לו שלות נפש.

"אני נשאר כאן", הוא הודיע, "אתפלל ואצטרף אליכם בהמשך".

בני השירה מנסים להניא את הרב מוצפי מלהשאיר באזור הסכנה. "לא תצליח להחליץ מכאן בכחות עצמך", הם משדלים אותו בהגיון. "לא תמצא את פתח המלוט, שליחיו של הצבא הטורקי יתפסו אותך, ומקומך יהיה בעמוד התליה אשר בכפר העיר. לא חבל?"

הרב מוצפי נותר לבדו. החמה מבצבצת מבין ההרים והוא מתחיל להתפלל. במתינות, ברגע ובאהבה, פסוק אחרי פסוק.

התפלה מסתיימת, הוא חולץ את תפלו ומתארגן בזריזות. ההר נצב מולו, כרסתי ומאים, והוא מתחיל לטפס עליו בזריזות. אגלי זעה שוטפים אותו ואינם מצליחים לרחץ ממנו את הפחד. אך לבו שלם עם החלטתו. הוא ימהר, אולי יספיק להדביק את קצב השירה ואולי יוכל לראות היכן היא ממקמת כשיגיע לפסגתו של ההר.

הפסגה מצפה לו, חושפת בפניו נוף קסום של חול ושמים. הוא מוריד את עיניו אל עבר מדרונו של ההר, ואז רואה אותם: מתחתיו צועדת השירה שלו, מקפת בז'נדרמים טורקים שגשקם שלוף. השירה שלו נתפסה. גורלם ידוע וברור.

עומד רבי בן ציון מוצפי זצ"ל בין חול ושמים, ומודה לקב"ה שהציל אותו ממות בטוח ונתן לו את הכחות לעמד על שלו ולהתפלל כותיקין כמו תמיד, גם ביום הזה.

'שבילי התורה' פרשת וירא

ברחובות ואוספים את הגברים בכח, יהודים וגויים כאחד, כדי לצרפם אל הצבא.

אם נתפס אדם שקבל צו ולא התיצב, ימצאו אותו כלם למחרת מתנווד על עמוד התליה שבכפר העיר. ללא רחמים וללא מצפון משכו הטורקים את האנשים בכח מבתיהם וגיסו אותם.

רבי בן ציון מאיר מוצפי זצ"ל, מרבני העיר בגדד, בנו של רבי יחזקאל מוצפי זצ"ל - ראש ישיבת 'מדרש בית זילכה' - אברו צעיר ותלמיד חכם, נאלץ להפרד מאשתו ומילדיו הקטנים ולברח לכיוון צפון. אם ישאר בביתו, מן הסתם יגיס בקרוב, וככל הנראה לא יזכה לראות שוב את בני משפחתו.

בשעת לילה מאחרת צרר הרב מוצפי את טליתו ותפליו ומעט מזון הכרחי ועזב את הבית בחשא.

הוא היה היהודי היחיד בתוך קבוצת מסלמים שהתעתדה לברח אל ההרים שבצפון עירן בהדרכתם של מדריכים מקצועיים ששכרו, אשר הואילו לקחתם אל האזור הבטוח עד אשר יוכלו לשוב בחזרה.

הדרך המפרכת לא הייתה קלה. הפחד שפא יתפסו אותם הזנדרמים העיק על הצעידה שפבר כף התרחשה בדרכים עקלקלות בנסיון להמלט באפן בטוח.

עם רדת החשכה נעצרה השירה כדי לנוח ולאגר כחות לקראת היום הבא.

המכריחים הובילו אותם אל מערה השוכנת בנקיק ההר, שם יוכלו להניח את הראש ולהתנתק לכמה שעות מן החרדה הקיומית הלופתת.

כלם ישנו מלבד הרב מוצפי, שישב בפנה שקטה והגה במתיקות בתורה הקדושה.

שקט. רק קול נחירות אנשי הקבוצה ממלא את המערה. ריח חור מציץ מעם הפתח ומטיל על המערה אור קלוש.

"מהר, לקום!" מאיץ המכריח הראשי, "עלינו לצאת לדרך בעוד דקות מספר!"

"האם נתן לחכות ולצאת לדרך בעוד שעה?" שואל הרב בן ציון בזהירות. "בעוד שעה יגיע זמן הגץ החמה, אז אוכל לעמוד לתפלת שחרית".

המכריח צחק והסביר שעליהם להעפיל אל רום ההר ולהספיק לרדת אותו לפני שילכדו אותם עיניהם של הזנדרמים הטורקים. אם יחמיצו את המועד, יהיו חשופים במשך כל היום אל הסכנה. הצפי האמור הוא שבעוד

היתה זו שעת לילה מאחרת ואפלה. דמות כהה הסתננה בחשאי מאחד הבתים, הביטה לצדדים ובאין איש רואה, חמקה החוצה ונסה בשקט עד אשר נעלמה בעקול הרחוב.

הימים הם ימי מלחמת העולם הראשונה. טורקיה חוברת אל גרמניה ובנות בריתה ומסיעת להן במאמץ המלחמתי.

בצבא טורקיה, הידוע בנחשלותו ובתנאים הגרועים שהוא מציע לחיליו, חסר כח אדם. דרושים חילים שיצטרפו אליו כדי להדף

בני השירה מנסים להניא את הרב מוצפי מלהשאיר באזור הסכנה. "לא תצליח להחליץ מכאן בכחות עצמך", הם משדלים אותו בהגיון. "לא תמצא את פתח המלוט, שליחיו של הצבא הטורקי יתפסו אותך, ומקומך יהיה בעמוד התליה אשר בכפר העיר. לא חבל?"

רחוב אל ראשיד בגדד

את האויב ולנצח במלחמה. זהו הזמן שבו כל נתיני האימפריה העותמאנית מצטווים להתגייס, והצו נחתם ונתן.

כל בר דעת ידע כי הסכומים לחזר משדה הקרב אחרי שרות בצבא הטורקי הם קלושים, ולו רק בגלל אפיו האכזרי של הצבא. חילים רבים שגשלו לחזית מעולם לא חזרו ממנה, ובני משפחותיהם לא ידעו עד אחרית ימיהם מה עלה בגורלם. הגלזול בחיי אדם היה מפרסם וידוע בקרב הצבא הטורקי הידוע לשמצה. הכל עשו מאמצים כדי לחמק מגזרת גיוס נוראה זו.

גם בעיר בגדד שבעירך נושבות רוחות מלחמה. הזנדרמים הטורקים מסתובבים

— הפסקה בין קריאת שמע לברכותיה —

לדעת הש"ך, לא יענה אמן אחר ברכה זו כששומעה מפיו, לפי שאין להפסיק בינה לבין קריאת שמע, ויש אומרים שאף העומד אחר ברכת "ויצר המאורות" או "המעריב ערבים" - בערבית לא יענה אמן, כששומע מי שמסיים ברכה זו². ואולם הרמ"א חולק וסובר שהעומד אחר הברכות הקודמות לקריאת שמע, מתר לו לענות אמן פדין העומד בין פרקי קריאת שמע וברכותיה³, אך מכל מקום כתבו הפוסקים שהעומד אחר ברכת "הבוחר בעמו ישראל באהבה", לא יפסיק לענות אמן אחר הברכות, אלא רק אם שומע ברכה זו⁴.

כדי ליצאת ידי חובת כל הדעות כתבו הפוסקים שלכתחלה ישתדל האדם לסיים ברכת "הבוחר בעמו ישראל באהבה" יחד עם שליח הצבור, שאז לכלי עלמא, אין לו לענות אמן, לפי שאין אדם עונה אמן אחר ברכת עצמו⁵.

לסיים ברכת "הבוחר" לפני החזן כדי לענות אמן אחריו, מכל מקום כתב הש"ך (הק' מסכת תמיד גר מצוה אות מז) שגם לדעת הסוברים שאין לברכות הקודמות לקריאת שמע דין ברכת המצוה, מכל מקום אין להפסיק בין ברכת "הבוחר" לקריאת שמע, לפי שאין להפסיק בין "אהבה" המזכרת בברכה ל"יראה" שבקבלת על מלכות שמים בקריאת שמע. לאור זאת כתבו האחרונים (אל"ה רבה' שם ד; 'שערי תשובה' שם ה) שלכתחלה טוב שהצבור יסיימו ברכת "הבוחר בעמו ישראל באהבה" יחד עם הש"ך, שאז לכלי עלמא אין לענות אמן, לפי שאין אדם עונה אמן אחר ברכת עצמו. ואולם אם סיים ברכה זו לפני הש"ך יענה אמן פדעת הרמ"א, וכן פסק המ"שנה ברורה' (שם כה).

ומנגד, יש מן האחרונים שהעתיקו את דברי הרמ"א גם לכתחלה, ולא הזכירו את דברי הש"ך שכתבו על פי תורת הסוד, וראה בספר 'הלכות יום ביום' (הערה 54) שפנה את דעות האחרונים הסוברים כן. וראה בספר 'מקור חיים' (סא ג) שכתב שאדרבה יש לזהר לענות אמן אחר ברכת "הבוחר בעמו ישראל", לפי שרב העולם אינם נזהרים בעניית אמן אחר ברכה זו, אלא מתחילים מיד בקריאת שמע.

כתב האש"ל אברהם' (לרא"ד מבוטשאטש, שם ד) שמי שקרא קריאת שמע בלא ברכותיה לפני התפלה כדי ליצאת ידי חובתו (ראה שו"ע ס ב, ובגושאי כלים שם) כאשר חוזר וקורא את שמע בברכותיה בסדר התפלה, אינו צריך להקפיד שלא להפסיק בין ברכת "הבוחר" לקריאת שמע, כשחוזר וקורא את שמע בברכותיה בסדר התפלה, שפיו שאינו מקיים עתה את מצות קריאת שמע, לכלי עלמא אין להחשיב את הברכות הקודמות כברכות המצוות.

ה'כף החיים' (שם) מוסיף ומבאר שאף שה'ש"ך ערוך' נקט פדעת הסוברים שאין להפסיק בעניית אמן אחר שתי ברכות אלו, מכל מקום לכתחלה עדיף שיסיימו הצבור ברכות אלו יחד עם הש"ך, שאז לכלי עלמא אין לענות אמן, לפי שאין אדם עונה אמן אחר ברכת עצמו.

והנה דיון זה ענינו רק לגבי עניית אמן אחר הברכה שאותה סיים המתפלל, וכן לגבי שאר אמנים שהתירו לענות רק בין פרקי קריאת שמע וברכותיה, ואולם אותן אמנים ושארי הדברים שבקדשה שהתירו לענות אף באמצע פרקי קריאת שמע וברכותיה, מתירים אף לעומד בין הברכות לקריאת שמע (כ'סוף משנה' קריאת שמע ב זי בשם רבנו יונה, הביאו הפרי חדש' סו א, וה'כף החיים' שם כז).

3. הרמ"א (או"ח סא ג) פוסק כשיטת הרא"ש (שם) שברכות קריאת שמע אינן כברכת המצוה, ולכך מתר להפסיק בעניית אמן ביניהן לקריאת שמע, וכתב המ"שנה ברורה' (שם כה) ש'כף הספיקו האחרונים להלכה.

4. 'משנה ברורה' (נט כה) בשם 'דרך החיים' (ד"ני קר"ש יח). ואולם מהפרי מגדים' (גא א"א ג) משמע שאף העומד בין ברכת אהבה לקריאת שמע יכול לענות כל אמן שהתירו לענות לעומד בין פרקי קריאת שמע וברכותיה, וראה בספר 'הלכות יום ביום' (תפלה ח"ב פרק ו אות ל) שאף דעת הגר"א כן.

והנה ה'דרך החיים' (שם) כותב שאותן אמנים ודברים שבקדשה שמתר לענות אף לעומד באמצע פרקי קריאת שמע וברכותיה, מתר אף להפסיק להן בין ברכת אהבה לקריאת שמע. ומסתבר שהמשנה ברורה' לא הביא דבריו אלו, לפי שהן מלתא דפשיטא, שהרי שהרי פמבאר לעיל הערה 2 אף לדעת ה'ש"ך ערוך' מתר לענותם.

5. אף שלדעת הרמ"א (סא ג) נכון לכתחלה

1. ה'בית יוסף' (או"ח נט) מביא מחלקת ראשונים בגדרן של ברכות קריאת שמע: לדעת הרמב"ם (ברכות א יז) הברכות שמברכים לפני קריאת שמע הן כשאר ברכת המצוות שמברכים לפני קיום מצוה, ולכך אין להפסיק בינן לבין קריאת שמע [וראה מאירי (ברכות יא ב) שמי שאינו יודע לברך ברכות קריאת שמע, יברך לפני קריאתו: "אשר קדשנו במצותיו וצונו לקרא את שמע"]. ואולם הרא"ש (בשו"ת כלל ד סי' יט, הביאו הטור שם) חולק וסובר שברכות קריאת שמע הן ברכות שבח שנתקנו בפני עצמן וסדרו חכמים לברכן לפני קריאת שמע, ולפיכך אין להן דין ברכת המצוות, ומתר להפסיק בינן לבין קריאת שמע כדי לענות אמן (וראה 'משנה ברורה' נט כד, כה). ה'בית יוסף' הכריע להלכה פדעת הרמב"ם שדין ברכות קריאת שמע כדין ברכת המצוה, וכך פסק בש"ך ערוך' (שם ד): "ולא יענה אמן אחר סיום 'הבוחר בעמו ישראל באהבה', משום דהוי הפסק".

2. המ"שנה ברורה' (שם כד; 'באור הלכה' שם) כתב שה'ש"ך ערוך' לא הקפיד אלא על הפסקה בין קריאת שמע לברכה הסמוכה לה לפנייה, אולם העומד אחר ברכת "ויצר" או "המעריב ערבים" מתר לו לענות אמן אף לדעת ה'ש"ך ערוך', כדין העומד בין הפרקים בקריאת שמע וברכותיה [וראה רמב"ן (ברכות יא ב) שכתב להדיא שרק הברכה הסמוכה לקריאת שמע דינה כברכת המצוה, אבל הברכה הקודמת אינה אלא ברכת שבח]. ואולם ה'כף החיים' (נט כו) סובר שלדעת ה'ש"ך ערוך' אין להפסיק לעניית אמן אחר שתי הברכות הקודמות לקריאת שמע, לפי שלשתיהן יש דין כברכת המצוה (וראה שם שפנה פוסקים רבים הסוברים כן, וש'כף אף עולה מדברי בעל ה'ש"ך ערוך' עצמו בספרו 'בית יוסף' (שם), וכן פסק בשו"ת 'ביע אמר' (ח"ג או"ח סי' ו אות ה).

ברכות מאה ברכות נבנה בית המקדש

"לכן אמר לבני ישראל אני ה' והוצאתי אתכם מתחת סבלת מצרים והצילתי אתכם מעבדתם וגאלתי אתכם בזרוע נטויה ובשפטים גדלים" (ו י)

בספר 'פענח רזא' (דברים יב) כתב שהמקפיד לברך מאה ברכות מדי יום זוכה לראות בגבן בית המקדש.

דבר זה נרמז בפסוק שלפנינו: "לכן" בגימטריה מאה. "לכן - אמר לבני ישראל" אמר לבני ישראל שיברכו מדי יום "לכן"

שממיהם לומר מודים דרבנן אחריה, ועל ברכת הפרוש סכת שלום... ועל ירושלים הנאמרת בליל שבת - לפי שממיהם להתחיל אחריה ושמרו' (ושיע ציון).

תכלית המכות - לבסס האמונה

"ויאמר ה' אל משה נטה את ידך על השמים ויהי ברד בכל ארץ מצרים" (ט כב)

"אל משה נטה" - ראשי תבות אמן, רמז לכך שתכליתן של מכות מצרים היתה לבסס האמונה בלב ישראל, כפי שכתוב בחתימת הגסים (שמות יד לא): "ויאמינו בה" ובמשה עבדו" (נפלאות מתורתך ערך אמן).

ברכות, ובשכר שיעידו באמצעותן כי "אני ה'" יזכו להגאל ובהמשך אף לבנות לי משכן שיקבעו בו מאה אדני כסף כנגד מאה הברכות שברכו (ולאשר אמר).

ענית אמן אחר ברכות הגאולה

"ויאמר ה' אל משה כבד לב פרעה מאן לשלח העם" (ז יד)

"מאן" - אותיות 'אמן', מכאן רמז לכך שהסבה שאין אנו זוכים עדין לגאולה השלמה, היא לפי שאין אנו מקפידים כראוי על ענית אמן, וכפי שכתוב בספר 'דרך משה' (ליום יא) שהגאולה מתארכת לפי שאין נוהרים בענית אמן על ברכת המחזיר שכניתו לצינון - לפי

שערי גן עדן

ענית אמן במשנת בעל ההלואה

שכר עצום על פעלה קלה

באחת משיחותיו אמר המשגיח רבי אליהו אליעזר דסלר, כי מן השכר המבטח לעוני אמן נתן ללמד על משמעותה של כל מלה שאנו מוציאים מפינו, וכך אמר:

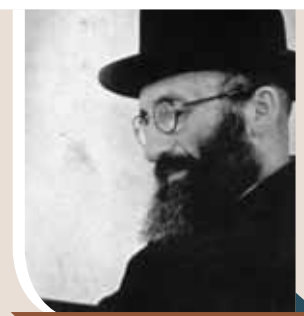
במסכת נדרים (לב א) מובא כי אברהם אבינו נענש שהשתעבדו בניו למצרים, מפני שכאשר הבטיח לו הקב"ה את הארץ, בקש אות ואשור להבטחה זו, באמרו (בראשית טו ח): "במה אדע כי אירשנה". הרי לנו שבשביל אמירת שתי מלים שהשתמע מהם פגם קל בכבוד שמים, נגרם לאבותינו שעבוד נורא של מאתיים ועשר שנים במצרים. שתי מלים הן אלו שחרצו את גורלם של בני ישראל לגלות ממשכת ונוראה.

משום מה נוטים אנו לחשב שרק למלים שהוציא אברהם אבינו מפיו היו השלכות כה גדולות, אלא שאין הדבר כן. עלינו לדעת שגם לכל מלה שאנו מוציאים מפינו, וכן לכל מעשה קל שאנו עושים, יש משמעות עצומה.

נקח לדגמה את מצות ענית אמן, שעליה אמרו חכמים (שבת קיט ב): "כל העונה אמן בכל כחו פותחים לו שערי גן עדן". חכמים גלו לנו שכל יהודי, בכל מצב שהוא, כאשר הוא עומד ועונה אמן בכונת הלב, זוכה הוא בעבור כך לשכר נפלא - לפתיחת כל שערי גן עדן. אף שענית אמן היא פעלה קלה שאינה דורשת הקרבה מיחדת, בכל זאת השכר שמקבל האדם בעבורה, הוא רב ועצום.

'שערי הזמנים' חנכה עמ' רח

ה'מכתב מאליהו' ב"ד בטבת תשי"ד

רבי אליהו אליעזר דסלר נולד בשנת תרנ"ב בהומל (כיום בבלארוס) לאביו רבי ראובן דב, מגדולי בעלי המוסר בדורו ומתלמידיו הקרובים ביותר של הסבא מקלם. בבחרותו למד בישיבת קלם, בתקופת רבי צבי הירש ברוידא, חתנו של הסבא. נסמך להוראה על ידי

ידו, רבי חיים עוזר גרודז'ינסקי.

בשנת תרפ"ח נסע רבי אליהו אליעזר עם אביו לאנגליה לצורך טפול רפואי של האב, אך כאשר הצעה לו שם משרה רבנית, החליט להשאר באנגליה כדי לחזק את התורה והמצוות בקרב יהודי הממלכה. תחלה כיהן כרב בכמה מקומות ופתח ישיבה בדלסטון, ובראשית שנות הת"ש הצטרף לכולל המפרסם שמוסד בג'סטסה, שם כיהן כמנהל רוחני.

בשנת תש"ז הזמינו רבי יוסף שלמה כהנמן לכהן כמשגיח רוחני בישיבת פויב'ד שייסד בבני ברק, שם מסר שיחות עד להסתלקותו בפתאומית מהתקף לב, ביום כ"ד בטבת תשי"ד.

עקרי תורתו בעיני אמונה ומוסר נדפסו בסדרת הספרים 'מכתב מאליהו, חמשה כרכים.

מצטרפים למהפכה

להצטרפות אל מזכי הרבים המשכמים קום לענות אמן אחר המתפללים בבית הכנסת, נא מלא את הטפס במכשיר 'נדרים פלוס' ואנו נצר עמך קשר אי"ה לשליחת חמרים.

'הירא את דבר ה'

"ראוי לכל אדם להשתדל לרוץ ולהמתין על ענית אמנים, ומי יתן והיה שישתדלו על ענית אמנים כמו על רוח איזה פרוטות. על כגון זה נאמר (משלי ב ד-ה): 'אם תבקשנה כסף וכמטמונים תחפשנה אז תבין יראת ה'"

(חסד לאלפים' לבעל הפלא יועץ' נו א).

ברכות השחרור כהלכה

במקור בכונה בתברותא

{ אז נדברו }

פרשת וארא תשפ"ה | גליון מס': 677 | לסדר: "ואזכור את בריתי"

להצטרפות לרשימת

התפוצה במייל:

a8447168@gmail.com

בהקשר לספר המעודד לצאת

מליקוט 'הלכה בקרוב ממש למעשה'

חסרים מתנדבים בודדים בעניין

מראי מקומות להשלים המלאכה

דיים והותר. נא לפנות בדוא"ל.

חדש חדש!!!

ניתן לשלוח הערות או תגובות

על העלון למספר פקס:

077-4448588

נודה להשתתפותכם

בהוצאות הגדולות!!!

בבנק: בנק פאגי

סניף 182

חשבון 747815

ע"ש: שב שמעתא (ע"ר)

באשראי: "נדרים פלוס"

(שם קופה: עלון אז נדברו)

בטלפון: 0799-654321

בדואר: פולק, גאולה 15 חיפה

למענה אנושי:

052-7683095

הדרכה לצעיר שהוא 'מטה אלוקים' ולפעמים הוא נהפך לנחש...

בלילות אלו רבבות אמהות ישראל חוזרות סו"ס להירדם בלילה בלי כדור שינה עקב הפסקת אש שנכנסה כעת לתוקף לאחר תקופה כ"כ ממושכת של לחימה בלתי פוסקת... ושוב בנים לגבולם...

אבל התהליך הזה מתרחש בעיצומם של ימי השובבי"ם... שאולי אתה לא יודע... אז אני אני אגלה לך סוד: שהמקור הראשון בתורה לציווי של שמירת הברית... הוא לא פחות ולא יותר **בפרשת מלחמה!!!!** כי תצא מחנה על אויביך ונשמרת מכל דבר רע, כי יהיה בך איש אשר לא טהור וגו'!!! המושג של קדושה נכתב בתורה באזור חיוג של מחנה צבאי...

ולמה?? מסיבה הכי פשוטה:

כי מגרש האימונים של לוחם אמיתי בצבא הוא במלחמת הקדושה!!!! ושם!! ורק שם!!! זה המגרש הכי מאתגר ומחשל לחייל לקראת הקרב...

ואני יודע שזה נראה לך משפט נדוש או מילים קצת מכובסות... כמו שכל דבר זה תיירה וכל סיפור זה אמונה... אז בטח כל נושא איכשהו קשור לקדושה... **אז זהו שלא!!!** זה דברים מאוד מאוד פשוטים שאין חיל קרבי בצבא הישראלי שלא מבין את זה... בשביל להיות חייל קרבי ברמה הכי מקצועית... זה לא קשור כ"כ ליכולות פיזיות... וזה גם לא מיומנות של צליפה ודיוק... כמובן שחייבים גם את זה... אבל לא זו הנקודה!!! לא זו עיקר המיומנות הנדרשת... אלא מאי?? בשביל להיות חיל בזירות הכי מורכבות... בשביל זה צריך שליטה!!! שליטה עצמית!!!

זה לאבד חבר קרוב ולראות אותו מת מול העיניים ולהמשיך הלאה כרגיל!! כי אתה בקרב!!! זה להיות מוצף בגעגועים הבייתה... ולקרוע את חוטי המחשבות ולהסיט אותם כדי להתמקד במטרה... זו המיומנות העיקרית... ובשביל זה צריך דבר אחד ויחיד: **שליטה עצמית!!!**

אז זהו זה שכשהתורה מחפשת חיילים ו'כי תצא מחנה על אויביך' אז מי הם החיילים התותחים ביותר?? מי שמצליח להישמר מכל דבר רע!!! מי שיכול לשלוט בעצמו!!! מי שיוודע לדפוק על השלחן ולהגיד לעצמו: סטופ!!! עד כאן!! אני שולט!! נכון.. יש לי דחפים... יש לי צורך במילוי סיפוקים... אבל לא עכשיו!!! עכשיו ה' רוצה אותי שולט בעצמי!!! חיל שיוודע להציב גבולות לעצמו לקבל החלטות ולא לצפצף על עצמו!!!

זה החייל שהתורה מצביע עליו כפוטנציאל אידיאלי ושולחת אותו לשדה הקרב... וזה הצעירים שלנו!!! אלה שלא חוזרים בשבוע זה משדה הקרב... אלו שאין להם אף פעם הפסקת אש... אלו שאין להם ימי ריענון והם כל הזמן בקרב!!! אתה יודע מי היחיד שמעריך אותם??

מי שהיה שם!!! מי שפעם היה בגיל הזה ויודע מה זה קרב איתנים!! לך תסביר את זה לחייל שחוזר כעת הבייתה... לך תסביר לו שיש כזה דבר בחור בגיל שלך שנלחם לא מול חמאס אלא מול עצמו!!! לך תסביר לו שקיים יצור בעולם שיש לו נפש הבהמית בדיוק כמו לכולם אבל הוא נושא ראש מעל הכתפיים והוא קובע את הסדר יום ולא הדחפים היצריים שלו... **אין כזה דבר בעולם!!! אין כזה חיל בגלבוס!!!** ומאוד מאוד חבל שאין את הסינכרון נתונים הכ"כ בסיסי הזה... אין חיל חילוני בצבא שמאמין שקיים עלי אדמות יצור בן תמותה ששולט בעצמו ולא צונח בחופשיות עם הדחפים הטבעיים שלו... ובאותה מידה אין כמעט בן עליה שקולט את הנתון הכ"כ הפשוט הזה שהתמודדות המיומנות שלו זה משהו שאף חיל ולו הקרבי ביותר מסוגל לעמוד בהם אפילו שבוע אחד... חבל!!! חבל שאין את הסינכרון נתונים הזה... אם הבן עליה היה יודע את הנתון הזה הוא היה הרבה יותר מעריך את עצמו (וקצת יותר מכיל את המעידות שלו) ואם החיל היה מעלה על דעתו שקיים יצור שלכה"פ מנסה בכל הכח לבלום את הדחפים שלו ומצליח בזה במשך שבוע ימים... הוא היה כורע ומשתחוה ומודה בפה מלא שאכן כן... חזרתי כעת מהמלחמה הקלה... אבל אני כעת נמצא בשיפולי תחתית המלחמה הרבה יותר קשה ואימתנית שמתמודד בה בחור בן עליה יום יום שעה שעה... (אגב: חשוב להבהיר: אין לי שום כוונה לדבר בגנותו של אף יהודי באשר הוא, כשאני אומר חייל, אני בסה"כ מתכוין לכל יצור אנושי שמתהלך בעולם ש... ש... שהוא בסה"כ--לא--באמת הוא מלאך הדר בין בני תמותה וחי חיי אצילות ומרום על כל תהילה... כל מי שלא חי חיי אצילות של בן עליה ששולט בעצמו... אוטומטית הוא לא מודע לקיומו של אותו דר בן בני תמותה שמתעלה וכולם את הטבעים שלו ושולט על עצמו איפה שאף אחד לא רואה...)

אדרבה... תוכיחו לי שאני מבלבל את המוח!!! אתה יודע מה? אין בעיה... אני סתם משקר!!! סו"ס מדובר פה בדברים שניתן לברר אותם... מה שנקרא 'עבידא לאגלויי...' זה דברים הכי פשוטים למי שקצת מבין עניין... ואוי אוי כמה שהם לא מובנים למי שעומד בזה בגבורה... כמה הוא לא קולט עד כמה המלחמה היומיומית שלו היא לא מובנת מאליה, ונעצור כאן... די בזה...

כשמשה רבינו מבקש מהקב"ה: תן לי אות לתת לעם ישראל כדי שיאמינו לי... איזה אות ה' נתן למשה?? תשליך את המטה... ויהי לנחש!!! וברגע שהמטה נהפך לנחש... וינס משה מפניו...

ולא הבנתי: הרי משה רבינו יודע שזה לא באמת נחש!!! הרי הוא בכבודו ובעצמו השליך את המטה ואז הוא נהפך לנחש... אז למה משה רבינו בורח ממנו?? מה... הוא לא יודע שלפני רגע זה היה מטה? **שאלה!!! אין לי תשובה על השאלה הזו!!!** מה שבטוח: אם משה רבינו ברח מאותו נחש... סימן שהנחש הזה היה באמת מפחיד מאוד... ועד כדי כך שלמרות שמשה רבינו יודע שהוא בסה"כ מטה... זה לא עזר בשטח... הפחד מהנחש גבר על הידיעה!!! שטייט מפורש!!!

למה לא משבחים את התלמיד של ר' פרידא שהקשיב 400 פעמים?

כולנו מכירים את המעשה בר' פרידא שהיה מלמד את אותו תלמיד ומסביר לו כל דבר 400 פעמים... ורק אחרי 400 פעמים הוא היה מבין... וידועה השאלה המפורסמת והרטורית: למה משבחים רק את ר' פרידא שמסכים ללמד את התלמיד 400 פעמים... מה עם התלמיד?? תלמיד כזה שיש לו סבלנות להקשיב 400 פעמים גם מגיע לו כל הכבוד???

אבל אפילו שאף אחד לא התכוין להגיד את זה בתורה!! בכל זאת נראה לי שיש לי 'תשובה' על ה-לא שאלה הזו: אתה יודע למה לא משבחים את התלמיד על סבלנות שלו להקשיב 400 פעמים?? אתה יודע למה?? כי התלמיד לא חלם לרגע שר' פרידא חוזר פה 400 פעמים על אותו דבר!!!! ועד עצם היום הזה... התלמיד עדיין!! עדיין לא יודע שר' פרידא חזר על אותם דברים 400 פעמים... **מה אני מתכוין???**

העניין הוא כך: כמדומני שכל אחד מבין שאם ר' פרידא חזר 400 פעמים... הוא לא חזר כמו תוכי!!! זה לא היה נראה כמו העונש שקבלתי בחידר לכתוב 400 פעמים 'אסור לדבר בשיעור...' המוח של התלמיד לא היה איזה בר קוד שצריך להקיש עליו 400 פעמים וזה נפתח... אלא מאי?? ברור שכשר' פרידא חזר 400 פעמים הכוונה שהוא הגיע מ-400 זיוות... הוא הגיש לתלמיד את הרעיון מ-400 כיוונים כדי שיבין את העקרון של הדברים... וממילא התלמיד מצידו שמע פה 400 שיחות... 400 שיעורים שונים... 400 ועדים מגוונים שלרגע אחד לא היה לו משעמם וחדגוני... רק למי זה היה קשה??

לר' פרידא!!! ר' פרידא הוא זה שידע שלמייעשה אני חותר כל הזמן למסר אחד ויחיד!!

האם הוורט הזה נכון בייחס לאותו תלמיד?? לא יודע... אולי לא... (אני לא מחפש שמישהו יבא לי בחלום ויגיד לי מה אמרת עלי??) אבל מה שבטוח שבינינו לבין עצמנו... התלמיד הזה... זה אנחנו בעצמנו!!!! בא ניקח את עשרת המכות... תסכים איתי שעשרת המכות זה... זה לא היה משעמם בכלל... זה היה ביצועים מרהיבי עין וכל פעם מכיוון אחר... אבל מה ה' רצה להראות לנו בכל המכות האלו?? דבר אחד ויחיד: למען תספר באזני בנך- וידעתם כי אני ה'!! **רצה להסביר לנו דבר אחד ויחיד!!!!** רק מה?? פעם אחת הוא הסביר לנו את זה דרך מכת דם... ופעם זה הגיע בשפה של הצפרדעים... ופעם הכינים אמרו את זה... אח"כ ערוב... חושך... דבר... שחין... וכן הלאה וכן הלאה... ואם נלך לפי החשבון של רבי עקיבא בהגדה הרי כל אחת מעשרת המכות הייתה כפולה מחמש מכות ולפי זה המצרים לקו בים 250 מכות!!!! ביחד כמה זה יוצא?? 300!!!! 300 מכות!!!!

הנה לך... הקב"ה הסביר לנו דבר אחד!!!- שלוש מאות פעמים!! ה' רצה להחדיר לנו מסר אחד ויחיד ש-וידעתם כי אני ה'!! וה' הסביר לנו את זה 300 פעמים... ב-300 צורות... ב-300 זיוות... גישות... אפיזודות... שפות... סגנונות... נו... מה אתה אומר עלינו?? מגיע לנו פרס על השקדנות שלנו... שהקב"ה הסביר לנו 300 פעמים ואנחנו ישבנו והקשבנו כ"כ יפה שוב ושוב ולא התעייפנו מלשנן?? איפה... מה פתאום... אנחנו מצידו לרגע אחד לא ראינו פה מסר חדגוני שחוזר על עצמו... מה פתאום! מצידו זו היה תקופה מאוד מרתקת... חוינו המון המון סוגים של אותות ומופתים ויד חזקה וזרוע נטויה ומוראים גדולים... ותכל'ס... אבינו שבשמים בכל מה שהוא עשה... הוא התכוין וחתר רק למסקנה אחת ויחידה: וידעתם כי אני ה'!!!!

פעם!!! אחד הדברים שהכי הכי הלחיצו אותי... זה לא לחזור על וורט אחד פעמיים!!! זו אובססיה מוכרת שיש לכל מיני אנשים וגם לי... לא נאה לי שאני חוזר על עצמי פה בעלון... (גם אם אני עושה את זה... תסמוך עלי שאני אעשה הכל כדי שלכ"פ לא תשים לב) אבל לאחרונה לאט לאט אני מפנים שזה בסדר גמור!!! לא רק שאפשר לחזור על וורט אחד פעמיים... אלא זו הצורה האידיאלית של עובד ה' שיש לו קו ברור וציר מסוים שמוביל אותו בחיים!!! לכל אחד יש את השתיים 'לשון' הוא היה אומר' שלו... והוא חוזר על הנקודה הזו מארבע מאות כיוונים... והוא אפילו לא שם לב... אני כותב פה כל שבוע מאמרים ואני לא חוזר על עצמי... עד שיום אחד משהו התקשר אלי והתחיל לנתח לי בשיא הטבעיות... תקשיב: אתה כותב בעלון שלך על ארבע נושאים קבועים!!! וזה המס אותי!!! אוה... הוא צודק!!! זה ממש ככה... ואני אף פעם לא שמתי לב לזה... אבל נבהלתי והשתקתי אותו באמצע... אמרתי לו: נס שעד עכשיו לא שמתי לב לזה!!! כי אני לא יודע אם אני אחוז במדרגה של ר' פרידא שמסוגל לחזור על נושא אחד 400 פעמים... אני לבנתיים מרגיש התלמיד שלו... לא איכפת לי לדבר על נושא אחד... אבל תן לי להרגיש שזה 400 עלונים שונים ומגוון נושאים...

מורינו הגרש"ד פינקוס זצוק"ל... אלו שהכירו את ה'יתוירה' של ר' שמשון ידעו להגיד: שלר' שמשון היה דרשה אחת בלבד!!! קרבת אלוקים!!! הוא תמיד הגיע לנושא הזה... פעם זה הגיע מתפילה ופעם זה הגיע מק"ש שעל המיטה... פעם משבת ופעם ממצה של פסח... אבל היה לו קו אחד לאורך כל הדרך שהוא העביר אותו מ-400 כיוונים... פעם ראתי בזה פחיתות!! מה... יש לך רק נושא אחד או שנים?? והיום אני מבין שלא!!!! זה לא שיש לך דרשה אחת!!! יש לך ציר אחד!!! קו אחד או כמה קוי יסוד ברורים בעבודת ה' שהכל מסתובב סביבם... וזה הדרך חיים שלי!! על זה אני מוסר נפש להטמיע בעצמי ובאחרים...

לזה קוראים עומק!!! אותו תלמיד של ר' פרידא... יתכן שהוא סיים את כל הש"ס לבד... בשביל לסיים את הש"ס הוא לא היה צריך לא את ר' פרידא וגם לא 400 פעמים... אבל בשביל להפנים שלמרות שנדרש ממני לעשות ולפעול ולייצר וליזום... בכל זאת הכל בגזירת עליון והכל ממנו יתברך... זה דבר שצריך לשנן אותו 400 פעמים ברצף... ואם קרה משהו באמצע שהעניק לי תחושה משכרת של כוחי ועוצם ידי... יתכן שצריך שוב 400 פעמים מחדש... או לחילופין: אני יודע שה' אוהב אותי ואני יקר לו כבבת עינו... אבל כמה ששיננתי את זה... זה אף פעם לא הספיק... כי כל פעם מחדש שהרגשתי סמרטוט שוב הרגשתי שאני לא שווה גרוש... כי סו"ס יש לי את הפחיתות ערך שלי שיותר חזקה מהכל, ואני זקוק להמון המון שינון כדי להפנים את זה יותר ויותר... ויש כאלו שזה לא נאה להם... ללמוד מוסר בשבילם זה מראה על לקות הבנה... מה... לא הבנת? מה אתה נתקע פה?? אז זהו שלא!! להבין לעומק זה עניין של שהיה... שינון אינסופי... וכולי האי ואולי...

לרגל ימי השובב"ם, שוב נית

לרכוש את הספר 'וימאן'

מוקדש ללוחמי הקדושה 'יוצאי צבא בישראל' הנלחמים בעוז ותעצומות בקרב הבלתי פוסק בדגל הנאמנות לה' בתנאי שטח סבוכים נגד כח המשיכה של דור 2025

כוחותינו חזקים!! לא נותר לנו, הדור היותר מבוגר, אלא להצטרף למאמץ המלחמתי, לתת רוח גבית ותמיכה בלתי מסויגת לצעירי דורנו שמתברר ש-ה' כנראה סומך עליהם ונותן בהם אימון עוד יותר ממה שנתן בנו.

ספר זה נועד בעיקר בתור 'הצדעה' ונתנית שכם ונשיאה בעול ללוחמו.

ההנשאים שנפתחים בספר:

שמעתי שתשובה לא מועילה על העוון המר... האם זה נכון?? התשובה אמנם מבוארת בספר... אבל אי אפשר לקחת ריזיקה על מי שלא ירצה לקנות את הספר... ולכן מוכרחים לענות כבר כאן את התשובה... והתשובה היא: לא!!! ברור שתשובה מועילה על העוון המר ולגמרי מועילה... וגם אם אתמול היה זה שנאוץ לפני המקום משוקף, אבל היום הוא אהוב ונחמד קרוב וידיד... חד וחלק!!! אה... אבל הרי כתוב שתשובה לא מועילה?? אם מאוד מעניין אותך תשובה על השאלה הזו... תקנה את הספר... אבל בשביל לשמוע שמועיל תשובה על העוון המר אין צורך בספר... אמרתי לך כבר כאן: מועיל ומועיל!!!

מה אני אומר לימלעיגים עלי בעבודת ה'... כן... אני יודע שהוי עז כנמר- שלא יבוש וכו'... אבל כנראה שיש שפה של נמרים... האם אתה יודע איך אומרים "לא רואה ממטר" בשפה הנמריות?? בקיצור: איך עושים את זה?? איך מצליחים להיות שמור בסביבה לועגת ומקנטרת??

ניתן להשיג את הספר במוקדי המכירה

שברחבי הארץ-

ואצל הנציגים בשיבות

לכירור מוקד מכירה הקרוב אליך:

052-7683095

054-8446691

ומופתים למעלה מדרך הטבע!! אז מה כן?? הם בעצמם נלחמו נגד הטבע שלהם ובשביל ישעיה הנביא הבחורים האלו הם בגדר 'ואת המטה הזה תקח בידך אשר תעשה בו את האותות!!!' הם המטה שלנו... איתם אנחנו מפגינים אות ונאמנות לה'... אנחנו מנופפים בהם בלי לדעת מי הם... אבל לפחות אתה תדע שאם לקחת רגעי הזנב ואחזת את עצמך... הרי תדע לך שאתה בשבילנו מטה אלוקים!!! קום!!! קח מטך ונטה ידך...

פה טמון השפיץ של האתגר! ההנהקדה של הקושי במלחמת הקדושה: עיקר הקושי הוא שהניסיון והזנביות הולכים **ביחד שלובי זרוע...**

תבין: ע"פ רוב במלחמה משתדלים לשמור על מורל גבוה... ולפעמים!! לפעמים אין מורל ואז זה לא טוב... אבל בקדושה המורל הנמוך הוא חלק בלתי נפרד מהנוף ותנאי השטח בזירה!!! המלחמה הזו מתחילה רק כשאתה במורל נמוך!!! רק כשאתה מרגיש **נחשל**... אז הנחש מגיע ומסביר לך את זה בשיעור כללי... כל עוד אתה מרגיש מטה אלוקים... אין פה לא נחש ולא זנב... רק ברגע שאתה מרגיש שמש רבינו כביכול השליך אותך... המערכת המשיכה הלאה והותירה אותך נחשלים אחרון ואתה עייף ויגע... **כאן מתחילה החזית בפועל!!!**

כן... מכיר את ההרגשה הזו? כולם עושים שטייגן... כולם עוייבדים, כולם לומדים חמש שעות בתענית דיבור, כולם קדושים וזכים, וכולם קמים בבוקר מוקדם... ורק לי יש פרפרים בראש ואני מרגיש עעל הפנים...

אז זהו!!! שתדע לך שברגע שאתה מרגיש אפס אפסים... אתה יודע מה זה אומר?? זה אומר שאננם אתה מטה האלוקים!!! אבל מה לעשות שמש רבינו צריך אותך!!! ואז ה' אמר למשה רבינו: קח את המטה והשליכהו ארצה!!! **זהה אתה!!!** אתה הוא מטה האלוקים שבעת **מושלך** ארצה... ההרגשה שלך מאוד מובנת... יש פה **השלכה!!!**

אבל זו השלכה מתוזמנת... ה' משליך אותך לחזית ואתה לפתע מרגיש חלק מזהמת הנחש... זה מצליח להבהיל אפילו את משה רבינו. אפילו משה רבינו נרתע ושואל את ה' יתברך בדאגה: מה... הוא יעמוד בזה?? מוטי שלי יעמוד בניסיון?? וינס משה מפניו!!!

אפילו משה רבינו מבין ששום גלגלים לא יעזרו פה!!! כל הספה"ק שלמדת על קדושה וכל העונשים והקנסות והאימים... ברגע של ניסיון הנחש הזה חזק יותר מכולם... אפילו איש האלוקים שמחציו ולמעלה מלאך... גם הוא כביכול לא מצליח להשאר שווה נפש ושקול מול הנחש הדמיוני הזה שמופיע מולו!!! (כן... חשוב לדעת את זה... בחור פעם טען לי: אני מפגר!!! למה?? אני הרי יודע שזה כלום... אני יודע שכל זה דימוינות מתחילה ועד סוף... ויש לי הרי ניסיון כ"כ גדול מהרגע שאחרי... אז מה הסיפור שלי?? למה אני עדיין לא קולט עניין?? אז או שיש לי זכרון קצר או שאני מפגר ולא מבין עניין... אז זהו

איש חרפת אדם ובזוי עם... ולכן משה רבינו כ"כ חושש!!! אם עמלק יגיע בשם הענווה ויסיביר לבן עליה כמה שה' לא צריך אותך וכמה אתה מיותר וכמה אתה זנב אחד גדול... אין לי מה לענות לו!!! ולכן משה רבינו כ"כ דואג... מה יקרה עם מוטי שלי... מי יתן לו כח להתגבר בדור הזה... כשעמלק יתפוס פיקוד על מידת הענווה?? מה יקרה לקובי שלי שהוא יהיה לבד לבד איפה שאף אחד לא רואה... ושם!!! שם הוא יפגוש את עצמו ברגעי זינוב... הוא יפגוש שם את החלק היותר אפל שבאישיות שלו ושם ידרש ממנו להתגבר בכל עוז ותעצמות בו בזמן שדווקא עכשיו הוא מרגיש הכי שפל... **מאיפה?? מאיפה הוא ישאב עוז ותעצמות???**

מבחינתו של משה רבינו זו הרמת ידיים לשמים!!! מצטער- אומר משה רבינו... אני לא נלחם במלחמת עמלק... פה אני יוצא מהתמונה... מחר אנוכי ניצב על ראש הגבעה... ומטה האלוקים ביד!!!

כן... זה עקרונות!!! משה רבינו מייצג את המערכת... את ההנהגה... כל עוד מדובר במלחמות ידישקייט... במערכות הדת... שם כל כלל ישראל מתאגדים במאבק משותף בראשות גדולי הדור... כולם ביחד מתלכדים כחומה בצורה... התמיכה הגבית הזו קיימת רק במאבקים על ידישקייט אבל ברגע שזה מגיע לזנביות שלי ? ? ? כשזה מגיע למאבקים בקדושה ואני מרגיש זנב... ועמלק מגיע ומסביר לי עד כמה שאני שונוץ... פה אף אחד לא עוזר לך... אתה פה לבד... כי ה' רוצה אותך פה לבד איתו!!! ה' רוצה אותך בגודל טבעי!! הדבר היחיד שמש רבינו יכול לעזור זה לקחת את מטה האלוקים ולהרים אותו אל על ולהזכיר לך:

ההההלו... אתה חושב שאתה זנב?? אתה חושב שאתה מזוהם בזוהמת הנחש?? אז הנה!! בשביל זה אני כאן כשמטה האלוקים בידך... להזכירך שברגע שתאחז בזנב!!! ברגע שתאחז מהזנב הזה ותבין שלמען האמת אתה מטה האלוקים!!! שם המפורש חקוק בך אז תנצח... **אהה... אם ככה: אז למה תכל'ס אני באמת מרגיש כזה מזונב??**

כי... כי ה' רוצה את **האות שלך!!!** ה' רוצה את הנאמנות שלך... את ההתגברות שלך למענו!!! ולכן כל מה שנותן לך זה למרות שאתה מרגיש זנב... **תאחז מהזנב** הזה מתוך הבנה שברגע שאתה שולט בזנב הזה ואוחז את גודל המעמד אתה בבת אחת מתגלה כמטה אלוקים!!! ו... זהה לך האות כי אני שלחתיך... הרגע הזה שכולו זנב שבת אחת מתגלה באצילותו כמטה אלוקים... זה האות!!! האות שאיתו משה רבינו מופיע... הוא מטה הגאולה שתעשה בו את האותות...

אגב: במאמר המוסג יש שני סוגי אותות!!! יש אות שהקב"ה עושה איתנו ניסים למעלה מדרך הטבע וזה משמש כאות ועדות שה' בחר בנו... ומאידך יש אות בדיוק מהכיוון ההפוך!!! אות מצידנו... כשבחור צעיר מתגבר ועומד בניסיון למעלה מהטבעים שלו... אז ישעיהו הנביא מציג אותנו בגאווה כמו מטה ומכריז: הנה אנוכי והילדים אשר נתן לי ה' **לאותות ולמופתים בישראל**, הילדים האלו שאותם ישעיהו לימד תורה ועליהם הוא מדבר... הם לא עשו שום אותות

(המשך-) הדרכה למטה אלוקים

שנהפך לנחש

ובכן: הקב"ה מצווה את משה... שלח ידך ואחוז בזנבו של הנחש...

הזנב הזה של הנחש... אתה יודע מה זה הזנב הזה??

זה לא פחות ולא יותר ה-**וזנב בך כל הנחשלים אחרך!!!**

הזנב של הנחש זה אותו רגע כ"כ מוכר שהבן עליה מרגיש זנב... מרגיש שונוץ... מרגיש נחשל... וברגע שככה אתה מרגיש... זה עניין של שניות עד שעמלק מגיע ומתחיל לזנב!!! הוא דוגר עליך ובסה"כ משכנע אותך במה שאתה יודע יותר טוב מכולנו... איזה כלומניק אתה. תראה איזה שטויות יש לך בראש... (אין מישהו טען לי: אני לא יודע אם יש לי רשות להתחתן!!! כי בטוח שזה יהיה מקח טעות... אם השווער שלי ידע איזה שטויות יש לי בראש... אין סיכוי שהוא יסכים חה חה... לך תסביר לו... לך תסביר לו... לך תסביר לו שסדנא דארעא חד הוא...)

וכשמש רבינו רואה את הרגע המזנב הזה הוא

נבהל!!! משה רבינו בורח!!! משה רבינו כביכול לא עומד בזה... כן... ברגע שעמלק מגיע להילחם בישראל משה רבינו נעלם מהזירה... משה רבינו עולה להר האלוקים... מתיישב על אבן ומרים ידיים!!! רבוננו של עולם: אני פה לא יכול לעזור... אני לא יודע איך צעיר ירא שמים בדור 2025 יתמודד מול זוהמת הנחש הזה... וינס משה מפניו... אומר משה: אני יכול להילחם נגד פרעה... אני יכול לנצח את סיחון ועוג... אבל מול השונוציות של עמלק?? זה לא בשבילי... **אומר הקב"ה למשה: שלח ידך ואחוז בזנבו!!!** אומר הקב"ה למשה: אל תדאג... הבן עליה בדור האחרון ימצא את עצמו ברגעים של שונוץ... ועמלק באמת ינסה לזנב אותו עד הסוף ולשכנע אותו סופית שהוא זנב וכל כולו טמא... אבל אותו בן עליה לא ירתע!!! הוא בסה"כ ילמד ויתאמן איך **לאחוז בזנבו!!!** הוא **יאחז** את הקטע... הוא יקלוט את גודל השעה ועוצמת השליחות שמוטלת עליו... והוא יבין שה' רוצה דווקא ברגעים אלו של השונוץ... והוא יאחז את עצמו חזק ויאחז מזנבו... ושם!!!!!! ושם הוא בבת אחת יחזור ויהפוך שוב להיות מטה האלוקים ששם המפורש חקוק עליו!!!

על מיי? על המזנב הזה... על השונוץ הזה...

שתבין: משה רבינו לא נבהל מנחשים... משה יודע לרוץ את ראש הנחש... בהפטרה אנחנו רואים שמצרים נמשלו לתנין הגדול (תנין זה שם של נחש) ומשה רוצץ את הראש הזה... משה לא מתרגש גם מממדים של סיחון ועוג מלך הבשן... **אבל דווקא מזנבות ? ! ? משה רבינו מאוד חושש!!!**

ולמה באמת?? כי משה רבינו הוא העניו מכל האדם... ונחנו מה... אם עמלק יגיע למשה רבינו ויגיד לו: אתה שונוץ... אתה זנב... משה רבינו הוא האחרון שיתווכח איתו... אתה צודק!!! ואנוכי תולעת ולא

זה... וכשאתה נוגע בנקודת הבן!!! זו פגיעה ישירה בשיבר הכי עמוק!!! **רבש"ע: יש לך פה בן!!!** לא צדיק... לא גאון... לא עילוי... לא מתמיד... הבן שלך מרגיש זנב אבל גם אז אני זוכר שאני בן!!! ובגלל שאני יודע שחשוב לך- אבא שבשמים שאני אשאר מוצלח ולכבד את עצמי ובעיקר אותך כאבא שרוצה להתפאר בי אז אני אשתדל בכל הכח להתגבר!!! אבל אנא אבא-- אם כבר אני בן שלך... אז תדע לך **שבאו בנים עד משבר!!! וכח אין ללידה!!!** אני נמצא במשבר בנים... מאוד קשה לי להפנים את מה שאני אומר עכשיו... ולכן אבא... הבן שלך מחכה לך פה למטה... אני מחכה לליטוף שלך... אני מחכה להארת פנים... שאתה יתברך תלחוש לי לתתתוך האוזן ותגיד לי בכלי ראשון!!! עד כמה אני יקר וחשוב לך... אני כעת משנן לעצמי את זה אינספור פעמים אבל אני רוצה לשמוע את זה ממך יתברך!!!

עכ"פ אם כבר אמרתי שמדובר פה בצוות שלם... שמורכב מהורים... אמהות... ואחרון חביב- אתה הבן עליה המתמודד... אבל שים לב:

יש הבדל קטן בין הלחצן של ההורים!! לחצן של הבנים!!

כשאבא של חטוף התראיין בדמעות שלישי... הוא עורר **גלים של אהבה!!!** אבל כשהגיעה הקלטה של הבן החטוף מתוך השבי ברצועות עזה... זה לא עורר גלי אהבה... אלא עורר **צונאמי של געגועים...**

שמת לב להבדל?? הורים בדור שלנו מעוררים **אהבה ללא תנאים!!!** אבל כשצעיר בן עליה מתמודד לו לבד בפיר מנהרה איפה שאף אחד לא רואה... ואומר לאבא שבשמים: אני כעת שומר לך על הבן שלך!!! זה מעורר גל עצום של געגועים... אתה משמש כשליח ציבור ודובר של כל הבנים החטופים של אבינו שבשמים שהתמכרו לעבדים ולשפחות במ"ט שערי טומאה ואין קונה... אתה מעורר געגועים על כל הבנים השובבי"ם...

מטה משפחות החטופים עשו עבודה טובה... הם הצליחו להסעיר את כל הארץ... לחסום כבישים... כל ראיון של אבא של חטוף וכל כפי של אמא הרעיד קירות... אבל!!! ברגע שהגיע סרטון קצרצר ואפילו מתכתי של חטוף מתוך עזה... זה לא חסם כבישים אלא המיס קירות ושביר מחיצות כי הוא לא רק עורר אהבה... אלא **עורר געגועים...** הוא לא היה צריך קמפיין ולא דגלים צהובים... רק לשמוע את הקול שלו ולשמוע אות חיים אני פה!! אני חי! ויש לכם בשביל מה. זה המיס גם את החדר הסגלגל... וזה אתה!!! הבן הזה שנמצא ברגעים זנביים... ולדעת שדווקא ברגע הזה אתה אמירה מהלכת!! אתה משמש כדובר לא של משפחות החטופים אלא של החטופים בעצמם... של כולנו שכ"כ רוצים להוציא ראש מהבוץ... רוצים להתעלות... ואתה מטה האלוקים בראשינו...

אין לך עונש יותר גדול להורים ממסקנה איומה שכזו!!! כמה שאתה חושב שאתה מבין את זה... לא תתחיל להבין את זה עד שאתה בעצמך תהיה הורה... **אז זהו!! שזו בדיק הנקודה!!!**

אבא שבשמים אוהב אותך בגלל שאתה בן שלו!!! זהו!!!

עוד לפני שפתחת גמ'... עוד לפני שהזזת את עצמך... אתה יהודי!! ויהודי זה אובייקט של בנים אתם לה' אלוקים, אתה יכול להרגיש זנב עד מחר... וגם אם זה נכון... אבל הזנב הזה הוא בן של ה'!!! תעשה משהו... ואתה יקר בשבילו כמו בן חטוף שמדיר שינה מעיני אביו...

אז נכון שאתה ב"ה עושה נחת לה'... ואתה לא מסתפק רק בזה שאתה בן שלו... אבל מה לעשות שהתיקון השלם מתקרב... והגיע זמן פקידה וזכירה וה' רוצה לפקוד את בניו בפקודת ישועה ורחמים בגאולת עולמים... וזה לא סוד שלרוב מניין ובנין כלל ישראל אין זכות מצד המעשים שלהם (אני מתכוין ל-16 מיליון נדחי ישראל) אלא רק מצד התא הבודד הזה שנקרא בנים!! **ולכן עיקר העבודה בדורנו זה לעורר את התא הדרום הזה...** וה' מזמין שנלחץ חזק חזק על השאלטער הזה...

בשביל זה יש בדור שלנו צוות שלם שתפקידו לחצן שם חזק!!!

בשביל זה יש כ"כ הרבה חינוך מיוחד בדורנו... או להבדיל נוער מתמודד... שהמכנה המשותף ביניהם שיש פה הורים שמתמודדים יום יום מול מישהו שהיגיון זה לא 'החלק החזק' פה!! אתה אוהב אותו והוא בועט בך... אתה מתקשר אליו והוא מסנן אותך... ואם היית הולך איתו לפי הספר ממצמן היית נותן לו בעיטה אחורית ומעיף אותו לאלף עזאזל... אבל האהבה גוברת על הכל!! ואותם הורים ממשכים לאהוב אותו ולקבל אותו ללא תנאים... ממשכים לתת לו את הנשמה למרות שנחת הם לא רואים ממנו... וכל כזו התמודדות זה לוחץ!!! זה לוחץ על השאלטרים הכי רותחים ומעורר אהבה... המון המון של אבא שבשמים לבניו ללא תנאים... ל-מה שנקרא בין כך ובין כך קרויים בנים... וכאן נכנסת בסערה אותה אם בישראל שקמה לתינוק השמיני שלה שוב ושוב באמצע הלילה... והוא מורט לה את העצבים והיא ממשיכה לאהוב אותו ללא תנאים... וממשיכה להעמיד עוד ועוד... כל כזו אמא וכל קימה כזו באמצע הלילה זה לוחץ!!! לוחץ שם למעלה בספירה הכי גבוהה שנקראת ספירת כתר שזה רחמים פשוטים- ללא תנאים!! מה לעשות... והיות וגזרה חכמתו ית' שאנחנו שותפים שלו ורק אנחנו יכולים לתפעל ולעורר את השפע האלוקי מלמעלה לכן ה' צריך שאנחנו נלחץ על הכפתור הזה!!! ואנחנו פה צוות שלם!! כל אחד ביחידה הקרבית שלו... אם זה ההורים לילד הנושר... אם זה ההורים לחינוך מיוחד... ואם זה ה'ותחין את הילדים' השגרי והיומיומי השחוק של משרת אם 24 שעות...

וכאן!!! כאן מגיע האחרון חביב!!! גולת הכותרת: אותו בן עליה שלפתע אבא שבשמים משיל מעליך את כל המעלות שלך... פתאום הכל זז לצד... וה' בבת אחת מעמיד אותך מול התא הבודד הזה שנקרא: אני בן של ה'!!!

אבא שבשמים פה... ואני לא יכול לעשות לו את זה... אני לא יכול להתלכלך ולרדת לתהום כי אבא שבשמים פה והוא רואה אותי וזה מאוד יכאב לו... (בינינו, יש דברים שלא היית עושה ליד אבא שלך... לא בגלל פדיחה... אלא בגלל שאתה לא יכול לעשות לו את

שלא!! גם משה רבינו יודע שמדובר במטה שלפני רגע היה בידיים ולפתע נהפך לנחש... והוא בכל זאת נס ממנו... בקיצור: מתי תבין שלא מדובר פה בנחש צפע... זה נחש הקדמוני... זה לא משחק ילדים... זה משהו ררררציני... תדע לתת כבוד לכה"פ לחזית שה' נתן בך מולה אימון)

בקיצור: למרבה האבסורד דווקא כשאתה מתחיל להרגיש זנביות... דווקא אז מתחיל הקרב... וכאן משה רבינו עומד עם ידיים למעלה ופונה בתחינה: בן עליה יקר... אני כעת מורחק מהזירה... אין לי רשות לחלוק איתך את הקרדיט ואת הנצחון... אתה פה לבד מתחילה ועד סוף... ורק דבר אחד אני רוצה להבהיר לך: **שתבין!!! דווקא ברגע כשאתה מרגיש זנב... זה אומר שהגעת לנקודה המכריעה!!!** דווקא עכשיו זה הזמן לאחוז בייתר שאת מהזנב הזה!! להבין שרגע של זנביות זה אומר שאם תאחז מהזנב הזה ותבין שה' רוצה את הנאמנות שלך דווקא הזנב הזה... הרי ויחזק בו ויהי למטה בכפול!! בבת אחת הזנב יחזור להיות מטה האלוקים...

ואני רק רוצה להסביר את זה בקצרה: מה פירוש לאחוז מהזנב הזה? מה יש לאחוז מזה?? מה הכוונה?? **והביאור בזה הוא כך:**

(בחור יקר: חשוב לי להבהיר: הפעם ההסבר הוא בגובה!! אם לא מתאים לרמה שלך... תרגיש נוח... מותר לך לא לאחוז שם...) אתה בחור בן עליה... אתה מתמיד... עובד ה'... אתה נבחת על מאות דפי גמ' בעל פה... נפלא... כל המעלות האלו שיש לך חשובות מאוד... ועל זה נאמר: 'כל הכבוד לך'!!! אבל מה לעשות... בדור שבו דוד בא בן... יש דבר יותר קריטי שה' מזמין אותו!!! **הההלל... אתה בן שלי!!!**

ולדעת שבסוף בסוף זו נקודת המעלה שלך!!! וכל השאר בוננוס...

ולה' מאוד חשוב לנגוע בנקודה הזו!! ואתה יודע למה זה חשוב לה'??

כי בינינו... גם ההורים שלך מאוד אוהבים אותך כי אתה בחור טוב וכמו שמניתי כבר את מקצת שבחך... אבל אני מאוד מקווה בשבילך שאתה מבין לבד ואני ואבוי אם לא... שעדיין!! יש כמה בחורים שיותר מוצלחים ממך ויותר טובים ממך בכל המדדים ובכל זאת ההורים שלך עדיין אוהבים דווקא אותך ולא אותם!!! ו... וגם אם היית עעעל הפנים ולא היית עושה כלום ממה שאתה עושה... גם אז ההורים שלך היו אוהבים אותך ולא אף צדיק וקדוש אחר... כך שעם כל הכבוד לככל הנחת רוח שאתה עושה להורים... בסוף בסוף 80% מהאהבה שלהם יושבת על נקודה אחת: שאתה הבן שלהם!!! ואחרי!!! אחרי שאתה הבן שלהם כעת בני-אם חכם לבך ישמח לבי גם אני... אחרי שאתה בני, אז אם על הדרך גם חכם לבך בנוסף לכל... אז אני כבר מוצף באושר...

זה נפקא מינה מאוד גדולה: מה קורה בבחור שמרגיש שהוא לא עומד בציפיות של ההורים... והוא אפילו מאכזב אותם... תאר לעצמך שהוא יסיק מסקנה שאם אני לא עושה נחת... אז ההורים לא אוהבים אותי וכנראה שהם מעדיפים להחליף אותי בבחור יותר טוב... ולכן כל טוב... ניתוק קשרים... הרי

הציבור הצביע ברגליו!!! כולנו אומרים לקלמן הפריץ... לא עוד!!!

זה היה מחזה לא שגרתי... עשרות עשרות אנשים צועדים במהירות ברחוב בארשת פנים קשוחה... וכולם צועדים לאותו מקום בלי כל תיאום מראש... לאן??? לבית הדין!!! תוך דקות ספורות חצר בית הדין התמלאה ב-150 איש... ואז! ברגע האחרון ספרא דדיינא תפס יוזמה וחסם את הכניסה... רבותי: תעצרו פה!!! אתם זוכרים מה קרה בפעם הקודמת?? חבל! אם אנחנו רוצים באמת להיות יעילים אז מומלץ לכם להיות מתואמים... תעצרו כאן... תתארגנו... תחליטו מי נכנס ומי נשאר...

בקיצור: קצת רקע למי שלא מכיר את ההיררכיה... כמו בכל עיר יש את האיש החזק ששולט כאן ברמה ויש לו אחוזות ועבדים... קוראים לו קלמן!!! מדובר באדם קשה ושתלטן ומרגיש פה בעל הבית וכמעט כולם כאן כבר טעמו מנחת זרועו... יש פה יותר מידי אנשים שהוא חייב להם כסף אבל הם לא מעיזים לתבוע אותו... יש פה גם אנשים שיום אחד הוא השתלט להם על חלק מהשדה שלהם ולא שווה להם לריב איתו. ולאחרונה מישהו העיז להרים את הכפפה ולא ויתר... הוא תבע את קלמן והוכיח שהוא גברא אלימא והוא הוציא הוראה רשמית מבית דין שלמרות שמי שמחזיק בשדה יותר מג' שנים יש לו חזקה ואי אפשר לערער על הבעלות שלו... (כי אם זה היה של המערער אז איפה היית שלוש שנים) אבל הקרקעות שבחזקתו של קלמן זה יוצא מן הכלל... וגם אם יש עדים שהוא החזיק ג' שנים זה לא חזקה... ולמה?? כי היות והוא גברא אלימא ומפחדים ממנו... אז זה שאף אחד לא ערער עליו 3 שנים זה לא הוכחה כי... כי מפחדים ממנו...
ההוראה הזו הייתה יריית הפתיחה!!! שהרימה ראש להרבה אנשים שהתחילו להעיז להבין שלא עוד!!!! עד כאן קלמן! אנו כבר לא ניתן לך לדרוך עלינו... יש להרבה אנשים כאן בטן מלאה מולו... כל אחד והתקר שלו... וכעת התחילה תסיסה בציבור.. וזהו... כולם מחכים לתקריט הבאה... אין יותר ויתורים!!!

יש לציין שקלמן עצמו ממש לא מתרגש... הוא ממשיך עסקים כרגיל... אבל התסיסה הגיעה לסף רתיחה...
והיום!!! היום בבוקר קרה משהו... משהו מאוד שגרתי... ממש לא חריג... הגיע תפילת מנחה בבית הכנסת המרכזי... ופייביש החליט לגשת ש"ץ למנחה כי יש לו חיוב! בו בזמן שקלמן ביקש לגשת כי זה האירצייט של דודה שלו מצד אמא... ופייביש טפן שיש לי דין קדימה!!! תוך חצי דקה כולם הבינו שהולך לקרות כאן משהו... ואכן קלמן ניהש לפייביש ונתן לו סטירת לחי הגונה לעיני כל ישראל!!!

זהו!!! סטופ!!! בין רגע כככולם בלי תיאום מראש... קמו ויצאו מבית המדרש!!! כאילו יש פה יזכור... וככולם הולכים בעצבים ובנחישות לכיוון בית הדין... זה היה ספונטני!!! כל אחד הרגיש אחריות אישית לראות במו עיניו במדויק את הסטירה כדי להעיד... בשביל שבי"ד יחייבו את קלמן סלע כדין הסוטר לחבירו... (אנשים עמדו שם עם משקפיים כדי לראות את הפליק כמו... כמו עדים שרואים קידושין...) ואכן תוך שמונה דקות... 150 איש מצאו את עצמם עומדים בחצר בית הדין... עצבניים... נחושים... עושים סוף לעווליה!!!
כן... טוב מאוד שכולם הגיעו פה ביחד... כי אם זה היה שני עדים 'עלובים' הם הרי לא היו מעיזים לבא ולהעיד... כי הם היו יודעים שגם הדיינים מפחדים ממנו... (נכון שהדיין מצווה 'לקטון גדול תשמעון לא תגורו מפני איש', אבל הגמ' כבר אומרת שזה רק אחרי שהדיין הסכים לשמוע את שני הצדדים, אבל כל עוד הוא לא שמע את הצדדים... והם רק הגיעו, והוא רואה שאחד מהם הוא גברא אלימא, וזכותו של הדיין לומר: אני לא רוצה להתעסק איתו... אני לא רוצה לדון בדין זה) אבל ברגע ש-150 איש עומדים פה מחוץ לבית הדין ותובעים צדק!!! כאן יש תמיכה ציבורית מכל גווני הקשת וכעת יש סיכוי!!! ואכן!!! כככולם נכנסו ביחד לתוך בית הדין והצטופפו שם... וכולם ביחד כמעט כמו מקהלה העידו שבמו עינינו ראינו את קלמן סוטר את לחיו של פייביש...

בית דין שלחו לו זמנא וקלמן הגיע... ותן נחושה מה היה בסוף?? לא חלפה חצי שעה ובי"ד הכריעו לטובתו של... של... תנחש לטובת מי? לטובת קלמן!! **ותתפלא לשמוע ש... שבצדק!!!** הוא יצא זכאי בדין בצדק! ולמה??
כי הגיעו פה 150 איש ביחד!!! זה נהפך להיות עדות אחת ענקית של 150 איש!!! (זה ממש נרשם בספר השיאים... בעליה לרגל זה נהיה חלק מהנייעס... אה... אתה מבירור חיל? שמעתי שהייתה שם עדות שיא של 150 עדים ביחד) ראש בית דין פנה לציבור הר'חב' ואמר: יש לי שתי שאלות לשאול אתכם... דבר ראשון: האם כולכם ראתם את הסטירה? כן!!! ענו כולם במקהלה כמו איזה הפגנה... טוב... אז שאלה שניה: האם כשראתם אותו מגיע לתת לו את הסטירה... האם התכוונתם לראות את זה בשביל להעיד... או רק הסתכלתם בתור סקרנות... (מה שנקרא 'ב' תרד יש מכות')?? כולם ענו בעצבים: לא!!! כולנו התכוונו להעיד... כן... ממש ככה... הציבור חם!!! ברגע שקלמן התחיל להרים צעקות כולם הרכיבו משקפיים ונעמדו שם 'קידוש' על פי ראייה!!!

ואכן!!! תוך חמש דקות התברר שמתוך 150 איש... יענקלה ואיציק בני דודים... ואם כך הם נחשבים קרובים ומסילא ככלל העדות נפסלה!!! 150 איש כבר יכולים ללכת הביתה... ורגע... חוץ מזה יש פה גם את יורם שברשומות של בי"ד כתוב שבשמיטה אחרונה הוא הוחזק כ'סוחר שביעית' ומסילא הוא נפסל לעדות (ורק בשמיטה הבאה הוא יוכל לעשות תשובת המשקל ולהוכיח את פטונו ולחזור לכשרותו...) חוץ מזה האב"ד הסתכל ימינה ושמאלה ואמר לציבור הרחב... רבותי... אני לא רוצה לנקוב בשמות... אבל בסקירה מלמעלה אני כבר רואה לפחות 12 אנשים שלצערנו הרב לא עובדים וגם לא לומדים וכל מי שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרך ארץ אינו מן הישוב ודינם כדין עם הארץ שפסול לעדות!!! חוץ מזה יש פה מישהו שלאחרונה נפסלה העדות שלו כי העידו עליו שהוא אוכל במסעדה בשוק... בקיצור: אב בית דין פכר את ידיו ואמר בצער: רבותי... אני מבין את הכאב שלכם... ואנחנו נמשיך לשבת כאן ולקבל את העדות שלהם... כעת העדות נכשלה!!! אבל להבא ? ! כשאתם מגיעים לבית דין תהיו קצת יותר מתוכננים... ותדעו כלל: שהרבה עדים זה אולי מפגן חזק!!! אבל מבחינת עדות זה רק מסרבל יותר וזה עדות שרק עלולה להיפסל יותר בקלות... קלמן יצא מחוץ מבית הדין... אבל אנחנו יצאנו עוד יותר נחושים למחוק את החיך הרחבני הזה!!!

ונהג... כעת אנחנו אוחזים פה... ל-מה שנכתב בתחילת הדברים... שהפעם שוב!!! שוב קלמן שיחרר את הפרה שלו... היא כבר ביקרה בגינה של יוקל וטיפנה עגבניות להנאתה... (חשבה שזו בריכת כדורים וזה תולדה דרגל) ואח"כ המשיכה בעליזות ברחוב... ופגשה את ידידתה הפרה של חצקל... הפרה של חצקל צנועה וחסודה!!! הבעלים שלה חינך אותה שלא עושים כל מה שרוצים... אבל הפרה של קלמן כנראה 'מחונכת אחרת' והיא החליטה לטפס על הפרה של חצקל... אז פעם!!! כשהיה קורה כזה דבר אף אחד לא היה מעיז לעשות כלום... הפרה של קלמן זו הפרה הקדושה... אבל כעת חצקל העיז גם העיז!!! וחצקל ידע שאם הוא ידחוף את הפרה של קלמן שתרד מהפרה שלו... אם יקרה לה משהו הוא יהיה חייב... אז 'החכמה תחיה בעליה' ובמקום זה הוא עבד דינא לנפשיה ושמת!! שמת את פרתו והפרה של קלמן צנחה בקול רעש גדול מייבבת שבורת רגל ונמצא בצידה וכו'... וקלמן רתח!!! אוהו... והוא כבר שלח מסר שזה לא יעבור בשתיקה... הבעיה שגם הציבור החליט שזה לא יעבור בשתיקה... ואנו לא נחכה לו... בשביל זה 80 איש כבר עקבו אחרי כל תנועה של הפרה שלו... ושוב התחילה צעדה לבית הדין... ושוב הגיעו לכאן 80 איש... אבל הפעם מישהו תפס את המושכות והתחיל למיין... מי עד כשר ומי לא... מי קרוב משפחה ומי נוגע בעדות... מי ע"ה ומי בזוי...

קצת חיבת הארץ... בהקשר של הצפרדעים...

במדרש רבה מובא בזה"ל ש"המכות שהביא ה' על המצריים גרם להם שיעשו שלום ביניהם, כיצד? היה מהלוקות בין בני כוש ובין בני מצרים, המצריים אומרים עד כאן תחומנו, והכושים אומרים עד כאן תחומנו, כיון שבאו צפרדעים עשו שלום ביניהם, הגבול שהיו נכנסות לתוכו, הדבר ידוע שאין השדה שלו..."

השבוע דמיינתי לעצמי כיד ה' הטובה עלי... הלוואי ובורא עולם היה עושה איזה מכת צפרדעים... כיום בהיר ככככלל המדינות שסביב ארץ ישראל מתמלאות במלא מלא צפרדעים... ורק בארץ ישראל אשר שם בני ישראל לא היה צפרדעים... ואז בין רגע יזכרו כל החיות... עם כל הסכסוך בפלסטין... החיובאלא לא בלבנון ידע עד איפה הוא צריך להתרחק... גם רצועת עזה יכירו את מקומם מעבר לנהר מצרים, גם סוריה תקבל את האזור חייך שלה שעשו מצפרדעים... גם ירדן ואפילו תימן ירגעו... אה... רעיון מצויין!!! תוך שבוע אחד של מכת צפרדעים אנחנו סוגרים עניין??

אבל ממש לא!!! פה זה לא יעבוד... אתה יודע למה??

כי אל תשכח שבמכת צפרדעים... הצפרדעים היו במצרים!!!! ברגע שמצרים התחילה לחטוף מכות וכוסתה בצפרדעים... מאותו יום אף מדינה לא קינאה בה... כולם תפסו את הרגלים והתרחקו ממצרים, זה לא שהצפרדעים נהיו מדינת קטאר שמתוכת בין כוש למצרים וכוש מחויבת לצפרדעים... לא!!! הסיפור הוא בשה"כ שמדינת כוש ויתרה באדיבות על כל פיסת אדמה שגילתה זיקה לאדמת מצרים המקוללת... השלום היה חד צדדי... כוש פשוט ויתרה למצרים מרצונה הטוב על כל פיסת ארץ מקוללת שהיה לה על של ספק אולי זה שייך למצרים... ואם ככה: אם אתה רוצה שהצפרדעים יבואו גם לכאן להראות לאויבים שלנו את המקום... בשביל זה אתה צריך שהצפרדעים יבואו דווקא לכאן!!! ואז כל המדינות שמקיפות את ארץ ישראל יברחו מפה מרצונם הטוב!!! הם פשוט יזהו אדמה מקוללת ויברחו ממנה ואז רק אנחנו נשאר..

וזה לא יקרה!! הקב"ה לא יתן שזה יקרה!!!

כשה' בחר בנו מכל העמים ורצה לתת לנו הארץ הנבחרת ביותר... ארץ זבת חלב ודבש... ה' לא מוכן שהארץ הזו תהיה מקוללת וכולם יברחו ממנה מרצונם הטוב ואז ממילא רק אנחנו נשאר...

לא!!! לא ככה נראית ארץ הנבחרת!!! ככה אולי נראית ארץ שאנשים גרים בה ממקום של ברירת מחדל... אין להם לאיפה ללכת... וכשה' רצה לתת לנו ארץ זבת חלב ודבש... זה לא מהסוג הזה... לכן מה הקב"ה עושה?? ארץ ישראל מאוד נכספת... ככולם רוצים אותה... והם ירצו אותה וימשיכו לרצות אותה כי... כי היא הארץ הנבחרת ביותר... 'ואספתי את ככלל הגוים אל ירושלים למלחמה!!' ואחרי שכל הגוים... כולם יודו בפה מלא שזה המקום הכי נבחר... אז!!! אז 'ויצא ה' ונלחם בגוים כיום הלחמו ביום קרב', אז ה' לפתע ידפוק על השלחן ויצביע: מי הוא העם הנבחר שייזכה לארץ הנבחרת!!! זה לא חכמה וגם גדלות לקבל ארץ שכולם מוותרים עליה מרצונם הטוב ובורחים ממנה... ה' יתן לכל הגוים להגיד מה שיש להם ולכטא את רצונם לכבוש את ארץ ישראל ואז הוא יודיע להם מי זכה במכרז...

אז מכת צפרדעים לא תעזור כאן!! מה שכן יעזור כאן זה מצוות התלויות בארץ... ולהסכים להיות כאן עם הרבש"ע... ולא לפזול כל הזמן לחוץ לארץ... וזה מבחן הצינונות האמיתיות!! האם אתה מוכן להעריך את ארץ זבת חלב ודבש כמו כל השכנים שלנו או שבזמן שהם רוצים להגיע לכאן אתה מחכה לעלות על המטוס...

למה אין אורה של שמחה בשחרור החטופים??

בימים אלו שעסקת החטופים יצאה לדרך... ואם שמת לב לדבר מאוד מוזר... אף אחד לא שמח!!! הבשורה המשמחת הזו מלווה באיורה מאוד טעונה... ותבין: שבמשך שנה ויותר אנחנו חולמים על היום הזה... כל הזמן דמיינו בעיני רוחנו איך יראה היום הרוד והמאיר שהחטופים ישתחררו וזה יהיה כ"כ שמח... והנה סוף זה היום עשה ה' ואמנם זה באמת שמח בשכל... אבל בשטח האווירה היא הרבה יותר טעונה וכואבת מאשר משמחת... **ולמה זה באמת ככה??**

אני חושב: שזה מאותה סיבה שעקב אבינו בשעתו גם לא שמח... הרי אל תשכח שגם יעקב אבינו עשה עסקת חטופים מול עשיו... יעקב גם חשש מעשיו 'פן יבא והיכני אם על בנים'... ולכן יעקב הציע לעשיו עסקת טיעון עזים מאתיים ותיישש עשרים וכו' בתור עסקת חטופים... אני אתן לך מה שאתה רוצה... העיקר תן לי לחיות בשקט... ועל זה כתוב בתורה: ותעבור המנחה על

פניו!!! אומר רש"י במקום: **אף הוא שרוי בכעס... שהיה צריך לכל זה!!!**
 דווקא כשהעסקה מול עשיו סו'ס יוצאת לדרך... וזה בהחלט משמח שאוטוטו אנחנו מתפטרים מעשיו ומסיימים איתו... דווקא בהישורת האחרונה, לפתע צף ליעקב אבינו התסכול והכעס העצום... **"שהיה צריך לכל זה!!!"** סליחה... מי אתה בכלל עשיו... שאני צריך בכלל לייס אותך? מי אתה בכלל שיש לך זכות לבא אלי בטענות ואני נצרך לכל הפורטקשן הזה? אז אמנם אני אלך על זה... אני אכופף ראש ואגש לעסקה... אבל על הכעס והתסכול אי אפשר לדלג... על עצם זה **שהיה צריך לכל זה!!!** זו התחושה שלנו גם עכשיו!!

עסקת חטופים!! עצם המילה **עסקה** היא כ"כ צורמת באזניים... מה עיסקה?? מי עסקה?? מי זה הבוס הזה שאמורים לסגור מולו עסקאות?? ביום בהיר מגיע מחבל... חוטף בן אדם ישן מהבית... ואם אתה רוצה שהוא יחזור הבייתה... המחבל מוכן לגשת ליעיסקה... אני מוכן למכור לך- את עצמך- בחזרה... מה זה? מי שמך לבעל הבית שעושה פה עסקאות על מי שמוח? **עצם המילה עסקה היא זועמתית!!!**

זה כמו שביום בהיר אני יוציא אותך מהבית באלגנטיות... אנעל את הדלת מבפנים... ואם תתחנן לקבל את הבית שלך בחזרה... אז אני אואיל בטובי למכור לך בחזרה את הבית שלך... בא ניגש לשולחן המשא ומתן ונסגור את העסקה... אה... תחשוב שככה הייתי עושה לך? היית מתפוצץ!!! מה עיסקה... מאיפה צצת?? מי אתה שתעשה עלי עסקאות? תחזיר לי את הבית שלי בחזרה בזה הרגע!!!!

וזו האווירה הטעונה והפצע ששוב חוזר ומדמם בימים אלו... כן... יש ב"ה עסקת חטופים ואנחנו שמחים על כל חטוף שחוזר... אבל תוך כדי צף לך עצם התחושה--- **'על שהוצרך לכך'!!!** צף לכולנו אותו שמחת תורה שאם אזו!!!! אם באותו יום לא הייתה 'הפקרה' (כלשונם) ולא הייתה נפרצת החומה והאויב לא היה טורף את הקלפים... אז לא היינו נצרכים לעסקה 'המדימה' הזו... עצם זה שבכלל הוצרכנו לכך!!! זה מצייץ את פסגת הרוע והשפיץ של האבסורד בהתגלמות... ---

וכמדומני שכעת!!! זו ההזדמנות לקחת מוסר מהתחושה המעיקה הזו לקחת את זה לעולם הפנימי שלנו. לדעת שיש נתון אכזרי שקובע:

שברגע שנפרצות הגדרות!!! נשברות כל המוסכמות!!!

שזה אומר: שכל מיני מוסכמות שבשעה 6.00 בבוקר בשמחת תורה היו מאוד ברורים!!! היו כן וכך אנשים שהיה להם חיים משלהם, בית משלהם, חנייה משלהם... צנעת פרט משלהם!! וזכויות אנושיות משלהם!! ברגע שהייתה הפקרה... ונפרצ הגדר בשעה 6.29 בבוקר וחדר לשם צד ואויב... **הרי בין רגעו!!! נשברו כל המוסכמות!!!** ומי שלפני רגע היה בעל זכויות משל עצמו... בבת אחת הוא נהפך למוצר שמשמש כקלף מיקוח של עסקה!! ברגע שנפרצה הגדר... הרי כל נכס שלפני הרגע היה בכיס שלך... בבת אחת 'מימינו בכסף שתינו, עצנו במחיר יבואו...'

כלפי מה הדברים אמורים?? שעמדברים על חרדים שמחוברים ברשת... בדרך כלל אנחנו מתייחסים אליהם כמו חטופים בעזה... כלומר: מציינו הם שקועים שם במ"ש שערי טומאה וזהו... הם לא משלנו... **אז אני רוצה לגלות לך שתתפלא לשמוע**, אני מכיר כמה וכמה חרדים שלמרות שהם מחוברים לרשת הם נשארו חרדים והם נזהרים במצוות והם לא חשודים על העריות וגם לא על טלטול מוקצה... יש כאלו אנשים למרות שלא פופולרי להגיד את זה!!! (ואדרבה... אין עניין להתכחש לעובדה הזו... כי את העובדות הרי אי אפשר להכחיש... לכל אחד מאיתנו יש את הקרוב משפחה שלו עם אייפון... ולא תמיד הוא נראה גורילה ויתכן שהוא מגדל בית חרדי וקובע עיתים לתורה ויש לו ערכים ולהגיד שהוא חשוד על 'עבירות זה לא חכמה גדולה... כי זה גם לא נכון... אז רק מעניק תחושה של ניתוק מהמציאות... אז זהו!!! שאני מכיר חרדים שמחוברים לרשת והם לא בגדר חטופים...)

אבל! יש משהו אחר שלא לוקחים אותו בחשבון!!! וזה חד משמעי!!!

איתנו חרדי שמחובר לרשת ולמרות זאת הוא מחזיק ראש מעל המים... **אתה יודע מה זה אומר?** שהוא אמנם לא חטוף... אבל הוא בהחלט **משוחרר בעסקת חטופים!!!** הוא משחרר את עצמו כל הזמן בעסקת חטופים!!! ואמנם כל הכבוד לו שהוא מצליח בעסקה הזו כי גם עסקת חטופים זה לא מובן מאליו... אבל מדובר בעסקה... **וזה עולה לו ביוקר...**

ואני אתן לך דוגמא: אני לא קורא עיתון חילוני!!! למה?? כי אין לי שום דרך!! תבין: בשביל לקרא עיתון חילוני אני צריך שישמו לי בתבית דואר וזה יבצבץ שם בחדר מדרגות לעיני כל ישראל... ובקיצור: אין לי כזו אופציה... ולכן זה אצלי מחוץ לתחום... אבל השכן שלי החרדי שמחובר לרשת

ו... ויש לו אפשרות לקרא כל בוקר 'ישראל היום' דרך המכשיר... שאלתי אותו פעם בשיא הכנות: איך אתה לא קורא?? הרי אני במקומך ברור לי שלא הייתי עומד בזה... אז מאיפה אתה שואב תעצומות נפש לשלוט בעצמך ולא לקרא עיתון חילוני מתוך המכשיר? **והיות ושאלתי בכנות הוא ענה לי בכנות:** נכון! זה באמת ניסיון קשה! לכן מה עשיתי? החלטתי שכל שבוע אני קונה את כל ה'שבועונים החרדיים' שזה יהיה במקום זה!!! וככה אני שולט בעצמי... כל פעם שמתחשק לי... אני אומר לעצמי: בשביל לא קניתי 'בבא בתרא' של עיתונים... עיין שם ותרווה נח... **אבל הההלו... שמת לב לנימה? שמת לב מה נעשה כאן??**

נעשתה כאן **'עסקת חטופים'!!!** היות ויש לי פה גדר פרוצה בתוך הבית שכתוצאה מזה הופקרת לגישות ל'עיתון חילוני' ולכל מידע פסול... כעת מה עושים?? איך אני משחרר את עצמי?? בשביל זה צריך לגשת לעסקה! אני מוכרח להציע ליצר שלי מחיר חילופי!!! להציע פורטקשן מה

אני מוכן לתת לו כנגד העיתון החילוני שאני לא אקרא... וב"ה העסקה יצאה לדרך והוא באמת לא קורא עיתונים חילונים וזה נפלא... אבל ההלו... **אל תשכח שזה היה כרוך בעיסוק חטופים!!!**

הוא שילם על זה בערימת עיתונים לביל שבת עם פיצוחים... האם לקחת את זה בחשבון? למה אני לא צריך את ערימת השבועונים האלו?

כי אני לא הופקרת!!! ממילא לא היה צריך לשחרר אותי בעסקה!!!

ואת החלק הזה צריך לקחת בחשבון!!

גם אם אתה רואה חרדי שהצליח להחזיק ראש מעל המים למרות שהוא מחובר לרשת... ההלו... תבדוק איזה עסקאות הוא 'הוצרך' לעשות בשביל להחזיר לעצמו ערכים בסיסיים ביותר ש-לי זה רק א' ב'... ---

וכמדומני שהמסר הזה נוגע בנקודה מאוד עמוקה שאין מי שיכול להתנצח מולה: אמר לי פעם דתי לאומי אחד ירא שמים... איך אתה מעיז להגיד שמי שמחזיק אייפון הוא ברמה רוחנית נמוכה... הרי לי יש אייפון כי ככה זה במגזר שלי... ואני לא חושב שאני בן אדם זול?? אני ירא שמים ומדקדק קלה בהחמורה... **עניתי לו: דבר ראשון:** מי שיש לו אייפון בדרך כלל הוא באמת זול!!! כי הוא לא כיה מחובר לשיח ולמידע רדוד וזה עושה אותו נמוך... מה שנכון!!! רק מה אז? למה אתה כ"כ נעלב? כי אתה במקרה מאוד מאוד נלחם בעצמך ו... ומצליח!!! יש לך מצד אחד אייפון, ומצד שני יש לך יראת שמים... אז אתה נאבק ונלחם ומצליח להביס את האויב ולדחוק אותו בחזרה ו... ואפילו מצליח להחזיר חטופים... (להחזיר לעצמך שעות בזבז שהרשת עשקה ממך... להחזיר לעצמך שפיות שהבינה טרללה אותך... לסגור עוד כמה קבוצות וואצפ שחטפו לאשתך ולילדים את אבא שלהם... וגם את זה הצלחת בסוף לעצור לפני שנהיה מאוחר

כל הכבוד!!! אבל ההלו... קח בחשבון שאת כל האנרגיות שאתה נאלץ להוציא בשביל לכבות שריפות ולהחזיר ערכי יהדות חטופים... הרי החרדי השמור בלי האיפון... תחשוב שכל האנרגיות האלו פנויות לו בשביל ללמוד נשים נדיקין... שים לב: למה אתה לא מצליח לעשות את השטייגן שהחרדי עושה מתוך בית המדרש?? למה ההישגים הרוחניים שלך לא מתקרבים לעובד ה' חרדי?? כי את אותם אנרגיות והתחמושות והתחמוסות האישיים שאתה צריך לרוקן מול ההפקרה של החיים!!! הרי החרדי השמור חוסך את כל העסקאות האלו... הוא לא צריך להחזיר חטופים כי אין אצלו הפקרה שמצריכה לכל זה... אז נכון שבשורה תחתונה אתה מרגיש שגם אתה חרד לדבר ה' כי אתה באמת נלחם לשמור על עצמך ובאמת כל הכבוד... אבל לא חבל...? בזמן שאתה מחזיר חטופים!!! הוא פנוי לחטוף עוד מסכת... ---

כנ"ל בייחס לבחור פתוח אבל צדיק!! יש בכל ישיבה את הבחור שמתלבש עדכני ותסרוקות ושאר ירקות... **ובכל זאת הוא ירא שמים מרבים!** וכל בחור כזה בישיבה הוא משמש כקלף מיקוח... הבחורים מצייגים אותו כדוגמא... הנה הרב רואה?? אפשר להיות בחור שמתלבש טוב וחי טוב עם ראש פתוח... ובכל זאת הוא בן עליה... ויש לי על זה תשובה פשוטה: סליחה... אתה יודע איזה מחיר הבחור הזה משלם על הפתיחות שלו?? אתה רואה אותו עדכני ובכל זאת ערלעכער... אתה יודע איזה עסקאות כואבות הוא צריך לשלם בשביל הפתיחות הזו? זה שהוא מצליח להחזיק ראש מעל המים ולהיות שקוע בלימוד וירא שמים למרות הפרפרים שיש לו בראש... זה לא סתירה שהוא משלם מחיר יקר ומתסכל על זה ולפני שאתה משתמש בו כדוגמא... תשאל אותו האם גם הוא חושב שזה כ"כ הולך ביחד... זה כמו שתראה חטוף שבסוף השתחרר... ותגיד הנה... תראה... אפשר להיות גם חטוף וגם אח"כ להשתחרר... הההלו... אתה חושב שזה בחינם? אתה יודע איזה מחיר מיותר שילמנו על העסקה הרעה הזו

---ההוצרכנו לכל זה?? כמו כן: יש חרדים מודרניים שמנהלים בית פתוח... הכל דמוקרטיה... ולמרות זאת הם הצליחו בחינך הילדים והעמידו דורות של יראי שמים... ושוב!!! כל ישיבוחר שני מצביע עליהם כדוגמא... הנה... תראה... אתה רואה שאפשר להיות מצד אחד צדיק ומצד שני פתוח...

ושוב... תודה רבה... אתה יודע איזה מחיר אותו בחור שילם על הפתיחות של ההורים שלו?? זה שהוא משמש לך כהוכחה שגם בבית מודרני אפשר לצמוח... מה שנכון נכון... אבל כמה עלתה לו **העסקה** הזו?? אתה יודע כמה דם הוא היה צריך לירוק בכל בין הזמנים מחדש בשביל לשרוד?? אתה יודע כמה עסקאות חטופים ואנרגיות הוא נאלץ להוציא... ובשביל מה? בשביל להציב גבולות כשהוא בתוך הבית?? בבין הזמנים הוא היה פטור מתלמוד תורה כי הוא היה רימון סחוט כל בוקר ממלחמות מול הרשת כל לילה מחדש... ואתה מגיע למוצר מוגמר... ואומר... הנה אפשר להיות צדיק ופתוח... אתה לא מעלה על דעתך כמה אנרגיות הוא שילם על זה!!! מי לנו גדול מיוסף הצדיק שנשאר צדיק במצרים... יבא מי שיבא ויטען: הנה לך... אפשר לחיות בתוך הזבל ולהיות צדיק יסוד עולם?? ההלו... אתה יודע שיוסף שילם על זה מחיר הכי יקר... ששכח תלמודו!!! זה לא הגיע לו בחינם... הוא שילם על זה!!!

וזה נתון שאף אחד בעולם לא יכול להתווכח איתו!!!! שגם אותו חרדי שמחובר לרשת... וברוך ה' מצליח להחזיק ראש מעל המים... אבל המעוף הרוחני...?! הרמה הרוחנית שלו?!

למטה למטה למטה!!! **עיוור מי שלא שם לב להבדל של הרמה הרוחנית בינו לבין מי ששמור!!!** ושוב: הרמה הרוחנית הנחותה שלו באה לידי ביטוי באחד משני הסוגים:

או שהוא פשוט רדוד... כי הוא חי ברשת והרמה שמה רדודה מאוד!!!

או!!! שהוא לא רדוד... הוא דווקא בן אדם ברמה... (מצוי במגזרים כאלו שזה לא אסור באופן רשמי...)

רק מה?? כל האנרגיות הרוחניות שלו סחוטות עד הקצה כדי לממן כל מיני עסקאות חטופים לשרוד את הרמה הרוחנית שהוא אוזח בה!!! אז כל הכבוד לו... אבל תכלס... בשורה תחתונה הוא לא פנוי לצמיחה רוחנית כי הוא צריך לשלם את מחיר ההפקרה...

כמדומני שזו נקודה למחשבה דווקא בשבוע הזה שהרגשות כ"כ מעורבים... מצד אחד שמחה עם שובם של החטופים... ומצד שני עם התסכול המדמם על 'שהוצרך לזה'... בשבוע זה כל אחד מאיתנו צריך לחשוב על כל מיני עסקאות מיותרות שאנו מביאים על עצמנו!! שעם מבט לרחוק אפשר למנוע אותם... כל מיני הפקרות למיניהם שעלולים להביא אותנו לעסקאות מיותרות שאנחנו עוד עלולים לשמוח בהם ברע במיעוט.

פני עין חמד

יוצא לאור ע"י בית הכנסת שכונת "עין חמד" - מקהלת ציון

פְּרִשְׁת וְאַרְא - תְּפִילָה מְעוֹמֶק הַלֵּב

"וְגַם אֲנִי שָׁמַעְתִּי... וְאֶזְכֹּר אֶת בְּרִיתִי" (שמות ו', ה)

אדם בשעת צערו חלילה. לא להוריד מגדולת הרבנים חלילה. אבל לאחרונה שומעים גם אברכים כשיש להם צרה הם רצים לאדמור"ם ומקובלים. הבעיה שאנחנו לא מאמינים שאם נתפלל מכל הלב - ניושע!

הגמרא (ברכות ו:) כותבת: "כָּרַם זְלוּת לְבָנֵי אָדָם" (תהלים י"ב, ט') אלו דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלים בהם. ומהו- תפילה. לא שחלילה מזלזלים בתפילה. עצמה, אלא מזלזלים בערכה של התפילה.

הגאון מוילנא מדייק במזמור תהילה לדוד (פרק קמ"ה), כל המזמור מורכב מפסוקים עם וא"ו החיבור כגון: ארוממך אלוקי המלך, ואברכה שמך לעולם ועד, כך עד הסוף.

חוץ מהפסוק: "קְרוֹב ה' לְכָל קָרְאִיו לְכָל אֲשֶׁר יִקְרָאוּהוּ בְּאֶמְת" (תהלים קמ"ה, י"ח). אין שם וא"ו החיבור, למה? אם היה וא"ו אפשר היה להבין שה' קרוב לכל קוראיו וגם לכל אשר יקראוהו באמת לכולם ה' קרוב. אבל לא כן, הקב"ה קרוב לכל קוראיו אבל רק למי שיקראוהו באמת.

יהי רצון שנדע לנצל את מעלת התפילה ונתפלל מעומק הלב ונזכה שהקב"ה ישמע לתפילתנו.

בברכת שבת שלום
הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א
רב הקהילה מבשרת ציון

שְׁמַע לִבְּךָ

18: 18	17: 43	16: 30	י"ט
18: 13	17: 41	16: 48	כ"א
18: 13	17: 41	16: 48	מ"ט
18: 17	17: 43	16: 51	כ"ב

לפני מספר שנים, אברך מבית שמש התקשר בשעה אחת בלילה לראש כולל ובכה. הבן בגיל 9 לא הרגיש טוב. הוא נשלח לביה"ח, שם עשו צילום C.T. וראו שהראש ל"ע מלא בנקודות לבנות. הוא ביקש שהרב יקח אותו להגר"ח קניבסקי. הם יצאו לפנות בוקר כדי להתפלל בנץ החמה עם הרב.

הרב קניבסקי שאל: "איפה הילד?" - "בבית החולים". "תביאו אותו לכאן". הילד הגיע והרב שאל אותו: "מה אתה רוצה להיות כשתהיה גדול?" - "ללמוד תורה. להיות כמו הרב" הילד ענה. הרב הביא לו לשתות מהיין של סיום הש"ס. הרב ביקש שיעשו שוב צילום, ואם לא יסכימו תשלמו להם.

לאחר הפצרות עשו שוב צילום- הראש נקי. הרופאים לא האמינו, לאחר המתנה של 24 שעות, שוב צילום, הכל נקי! חוזרים לרב קניבסקי כדי לספר לו על הנס. הוא אמר להם, אתם בטח חושבים שהיה כאן מופת או בזכות היין? פשוט עמדת התפילה וביקשתי שיתרפא בזכות שהילד רוצה ללמוד תורה!

לצערי דיברתי לאחרונה עם אדם ירא שמיים שאשתו ל"ע חלתה במחלה הידועה. הוא התחיל למנות את הרבנים שמהם כבר ביקש ברכה. הוא שאל אם שמעתי על הרה"ג שלמה יהודה בארי המכונה הינוקא מראשון לציון ואמר לי: "אני אעזוב הכל ואסע אליו. אבכה עד שלא תהיה לו ברירה".

שאלתי אותו: "מה דעתך לנסוע אליו?" והצבעתי כלפי מעלה. "אולי תלך לכותל ותבכה עד שלא תהיה לו ברירה?". לא דנים

זש"ק, פרנסה טובה ובריאות איתנה לאליהו ניזרי בן ימנה וגלית בת מסודי
ההצלחת אברהם גורג'י בן דליה אפרת וב"ב לרפואת הנפש והגוף של יהודה אריה בן רחל ברכה
לע"נ פיבי בת מזל ע"ה ונועם בן אורנה ז"ל

הצלחה בגור"ר

יצחק אריאל בן טובה
שמואל אימן בן אסתר זרי
מאיר ישראל בן רחל ברכה- יראת שמים
ליאור יהושע סומך וב"ב
יהודה אריה בן רחל ברכה
רחל ברכה בת פדילה דליה
רונן אברהם וב"מ
קסיר אפרים וב"ב
משפ' שטרית
נעם יצחק בן רחל ברכה
רינה בת סימי וב"ב
יוסף ליאור בן דליה אפרת- הצלחה בכל העניינים
שלמה ודנה דוד וב"ב
אריה ושרה לוי וב"ב
י.מ.ש כדורי
שולמית ומרדכי חיים דויטש וב"ב
עמית בן אהרון וב"ב
רח דוד בן לאה וב"ב
נתנאל בן ג'ינה

דיווג הגון וכשר במהרה

אורן חיים בן אלן אסתר
תרצה בתי בת ימנה נינט
יוסף בן רוחמה
אילן בן ג'ולייט
יפית שרה בת ג'ינה
אנאל חביבה בת שולמית
לאה בת תמר
מיטל בת מלכה
מאיר בן שרית ואליהו
טילה עדן אסתר בת שולמית
נעם בן שרה
שירי ימנה בת שולמית
דוד עומרי בן יהודית
שושנה שירה בת סילביה
שמעון בן שולמית
אברהם גורג'י בן דליה אפרת
אורן בן נעמי
סיון רבקה בת אלן אסתר

זרע קודש בר קיימא

גלית בת מסודי
אליהו נזרי בן ימנה
אילנה בת רוחמה
שמואל אימן בן אסתר זרי
סיון בת אסתר
רחל מרים בת יהודית
דניאל בן שרה
אושרית בת שושנה
נעמה בת יפה
דגנית בת שושנה
מיטל בת שושנה
אסף בן סופיה
לימור בת פרידה
דרור בן סופיה

רפואה שלמה

מאיר ישראל בן רחל ברכה
יצחק בן עזרא
ימנה ניזרי בת סטה-
בריאות ואריכות ימים
מרדכי ניזרי בן פנחה-
בריאות ואריכות ימים
סימי בת סוליקה
מיכאל יהודה בן מרים
אורן בן אסתר
דינה בת מזל
נעם יצחק בן רחל ברכה
נעמי בת רחל
שירה שילת בת אורלי
אפרים בן שרה
לביא ישראל בן תמר חיה
אסתר בת סוליקה
מוריה בת רחל ברכה
נחום בן כיריה
יהודה אריה בן רחל ברכה
ישראל בן חווה
יפה בת שרה-הצלחה ורפואה
רחל בת זוהרה
משה בן נדימה
עינת בת רחל ברכה
רפאל משה בן רחל
יצחק בן פנינה
רחל ברכה בת פדילה דליה
קטנט בת דגטו
רונית בת סבירה
יצחק בן חנון
רפאל אבידן בן תקווה
אליהו בן רחל
בנימין בן ברכה
אלן אסתר בת שרלוט
נעימה בת שרה
יהודה לייב בן אסתר מלכה
נעם אלימלך בן אושרית-
ר"ש ובריאות איתנה
לימור בת פרידה
יניב בן פרידה
מאיה בת עדי
אורן בן פרידה
יהודית אסתר פראדל בת חיה-
בריאות ואריכות ימים

העלון מוקדש לעילוי נשמת משה בן גורג'יה ז"ל
לעילוי נשמת אדי אדוניו מזרחי בן שרה סרח
לרפואה שלימה לנוריאל בן אסתר
לרפואה שלימה לאריה חיה בת אסתר נועה בת אסתר ולילד אורי חיים בן שלי

שואל ומשיב בהלכה - צלית כבד - חלק ט'

האם מותר לצלות כבד כשהוא עטוף בנייר כסף? על מה צריך להקפיד כשצולים כבד על חצובה?

שאלה: ?

להלן סיכום ההלכה מפי ר' אליהו חיים פנחסי, רבנות מקומית מבשרת מתוך ספרו 'הכשרות למעשה':

תשובה: !

אסור לצלות בשר או כבד כשהוא עטוף בנייר כסף וכדומה בשעת הצלייה ואפילו בדיעבד אין להתיר. **הערה:** זה נחשב כצולו בכלי שאינו מנוקב. הראש"ל בספרו הליכות עולם ח"ו (עמוד ר) כך פסק, ע"ש. אולם בשו"ת ברכת יהודה ח"ה (חיו"ד סימן א) העיר על זה ולכאורה בדיעבד יש להתיר כדעת מרן השו"ע שכתב בסתם אם כבד התבשל בקדירה, יש להתיר בדיעבד. ע"ש. עכ"ז מאחר והרב כף החיים כתב שמרן השו"ע התיר בהפסד מרובה, נראה להחמיר. ע"ע בשו"ת ברכת יהודה ח"ו (עמוד קלב) ושם בשפלונו זכר לנו. ע"ע בשו"ת דברי בניהו ח"א (סימן יז) שהעלה לאסור בכל גווני.

יש להחמיר גם כאשר העטיפה מחוררת. **מקורות:** ספר הכשרות- פוקס (עמוד רנד).

בשעת צליית הכבד, יש להיזהר שלא ינטוף דם על כלים המונחים שם. כמו כן אם צולה אותו על הכיריים יסיר תחילה את החצובה או יכסה אותו היטב בנייר אלומיניום שלא תיאסר מהדם הנוטף מהכבד. **מקורות:** קובץ מבית לוי ח"ט (ניסן תשנ"ו דף יז). מה שנוטף דם על גבי המבער אין בזה חשש, שהרי אין מניחים כלים על גבי המבער ועוד שהדם שם מתלבן באש.

יש להיזהר לכתחילה, שלא לצלות כבד על חצובה שהשתמשו בה לחלבי וגלש עליה חלב אלא אם כן כיסה את החצובה בנייר כסף, בדיעבד שצלה ואין שיורי חלב עליה, הכבד לא נאסר. **מקורות:** עין שו"ע (יו"ד סימן צב ס"ו) שכאשר נשפך מעט כנגד האש מותר מכיוון שהאש שורפו ומייבשו. הרמ"א כתב (שם ס"ח) שלכתחילה יש להחמיר. ע"ע בשו"ת איגרות משה (יו"ד ח"א סימן נט).

כשצולים על גבי גז הרבה כבדים או חתיכה עבה, יש לצלות אותו על גבי להבה נמוכה, לפי שבלהבה גבוהה יכול הכבד להתייבש מבחוץ כשעדיין לא נצלה כל צרכו מבפנים. **מקורות:** שו"ת מנחת יצחק ח"ה (סימן יז). כך דעת הגר"מ ברנדסופר צ"ל למרות שלענין אכילה די בשיעור חצי צלייה, לענין בישול אחר צלייה יש להיזהר בזה.

יש דין ויש דין

הרב הגאון רבי משה נחשוני שליט"א, רב הקהילה החרדית בראשון לציון, סיפר מעשה נורא: אשתו הצדקנית מרת שרה נחשוני ע"ה נפטרה בחודש תשרי ה'תשפ"ג. מאז הוא גר לבדו בבית. בלילה האחרון, יום שני אור ל-ו' טבת ה'תשפ"ג אשתו הופיעה בחלומה ולצידה אישה נוספת, קרובת משפחה, שגם היא כבר נמצאת בעולם האמת.

הן מצביעות לכיוון מדף מסוים בארון הספרים. אשתו מבקשת ממנו שיעשה שם סדר. הרב התעורר בבעתה. הרב מספר שהוא לא איש חלומות אבל המראה בחלום היה ברור מאוד. הרב בסופו של דבר לא התייחס לחלום ברצינות ואמר לעצמו: "חלומות שווא ידברו".

הוא חשב לעצמו: "וכי מה יש לסדר באותו מדף שאשתי הצביעה עליו? הרי מדובר במדף מסודר למדי. הש"ס מונח שם ובצד יש כמה מסמכים בודדים ושימושיים בלבד: תעודת זהות, תרופות ודפים מהבנק". אבל החלום לא נתן לו מנוח והטריד את מנוחתו. למרות ההבנה שאין לו מה לסדר במדף הזה, במשך כל היום הרב חשב על החלום. לעת ערב החליט לבדוק מה קורה במדף. **הרב התחיל לסדר את המדף והוציא את כל המסמכים, ואז גילה שם צ'ק. באותו רגע הכל התבהר. עכשיו הוא הבין מדוע חלם את החלום.**

הרב המשיך לספר: "הצ'ק הזה הוא מכספי צדקה, כאשר השתתפתי בחתונה של קרוב משפחה, יהודי אחד ניגש אליו ומסר לי את הצ'ק. הוא אמר שהכסף הוא מכספי צדקה והוא מבקש שאעביר אותו למשפחה מעוטת אמצעים שזוכה להכניס את הבת שלהם לחופה והם זקוקים לסיוע".

"כאשר הגעתי הביתה הנחתי את הצ'ק באותו מדף כדי להעביר אותו בהקדם לאותה משפחה, אבל לצערי הרב בשל טרדות שונות שפקדו אותי שכחתי מבקשת האיש לגמרי. **האישה השנייה שבאה בחלום היתה סבתא של הכלה, אמה של אם המשפחה, שנזקקה ביותר לכסף.**"

"החלום היה חלום אמת. ראיתי עד כמה מקפידים בשמיים על העברת כספים לתעודתם. ראיתי שיש קשר בין נשמות בעולם האמת לחיים בעולם הזה. מרעיד לשמוע ולראות עד כמה יש דין ויש דין. יש השגחה פרטית על כל מעשה ומעשה וזכיתי שיעוררו אותי מן השמיים".

עושה אירוע שמחה באולם שמחות וברצונך להפוך אותו לכשרות "מהדרין-גלאט"?

צוות משגיחים תלמידי חכמים ידאגו לכך בכל איזור בארץ. ההשגחה החל מזמן אספקת הבשר ועד למנה האחרונה. בפיקוחו של הרב אליהו חיים פנחסי שליט"א 052-6329144 (הנייד באישור ועדה רוחנית)

לשמיעת השיעורים של הרה"ג אליהו פנחסי יש להתקשר 073-3718395

העלון נמצא בחובות גדולים. בעל בית-הדפוס העלה את מחיר ההדפסה בבת אחת ב-220 ₪ לכל הדפסה מי שיוכל לעזור, תבוא עליו ברכת טוב. למעוניינים לעזור נא להתקשר 052-7652084 או לשלוח מייל PnineEH@gmail.com

מינויים

לקבלת העלון חינם במייל מדי שבוע, יש לשלוח בקשה למייל

PnineEH@gmail.com

הקדשת העלון

ניתן להקדיש את העלון לעילוי נשמה, רפואה שלמה, הצלחה, זיווג הגון, חזרה בתשובה וכו' נא לפנות לליאור בטל' 052-7652084

כתובת המערכת: עבור ליאור עצמון, רח' הבושם 26 ת.ד. 83375. מבשרת ציון. מיקוד 9076926

לשאלות בהלכה

נא לפנות לרב אליהו פנחסי בטל' 052-6329144

(הנייד באישור ועדה רוחנית)

אם ראשונים כמלאכים - הגאון הצדיק הרב נחום זאב זיו זצ"ל

הצדיק הרב נחום זאב זיו זצ"ל - נולד בשנת ה'תרי"ז (1857). בנערותו למד בבית התלמוד בקלם. תקופה מסוימת שהה באיישישוק ושקד על תלמודו בישיבת הפרושים הידועה. לאחר נישואיו התגורר סמוך לחותנו בסידיניק ועסק במסחר. כעבור זמן עבר לגור בקניגסברג וניהל מסחר בתחום העצים. כל אותן שנים הנהיג את אורחות חייו בשיטת קלם. מדי יום קם בשעה שלוש לפנות בוקר כדי ללמוד עד תפילת שחרית. לעסקיו הקדיש רק שעות אחדות קבועות ביום. בשעה קבועה עזב את עסקיו ופנה לבית המדרש לעסוק בתורה בשקידה ובריכוז עצום.

בעל תפיסה מהירה ובעל כושר ריכוז רב. ניצל את כישרונותיו לעיון וחינוך בתורה ומוסר בהתמדה מיוחדת בכל שעות היום והלילה. דקדק מאוד בדיבורו והקפיד על מידת האמת. דקדק עצום בהלכה והרבה במעשי חסד. נהג לבקר בקביעות חולים יהודים בקניגסברג בצנעה. אביו העריכו מאוד. פעם כאשר אביו פגש בו בצאתו ממחסן העצים הוא התבטא ואמר: "נראה שבני עומד במחסן העצים ומסילת ישרים בידו".

בהמשך עבר עם אביו לגור בגרובין. כאשר אביו חלה, רבינו לקח על עצמו לסייע לאביו החולה בניהול התלמוד תורה. בסוף שנת תר"ע (1911) עבר להתגורר בקלם והצטרף להנהלת התלמוד תורה יחד עם גיסו הגאון הרב צבי הירש ברוידא. בשנת ה'תרע"ד (1913) לאחר פטירת הרב ברוידא הוטל עליו כל עול ניהול התלמוד תורה, זאת במקביל לשמירתו את כל סדרי הישיבה כאחד האברכים התלמידים. מסר שיחות לתלמידים והדריך אותם בתורה ומוסר על פי שיטת אביו. מרן הגאון הרב ירוחם ליבוביץ העיד כי הסבא מקלם אמר על בנו ר' נחום זאב כי הוא הכלי המפואר ביותר שעשו ידיו. בשנות מלחמת העולם הראשונה, לאחר שהצבא הגרמני כבש את קלם, רבינו המשיך לנהל את התלמוד תורה תוך הקפדה על שמירת הסדרים הקבועים. בשנת ה'תרע"ו (1916) חלה והתייסר, אבל שמר על איפוק ושלווה הנפש עד יומו האחרון. בתו ביומנה האישי כתבה כי כשבוע לפני פטירתו: "אבא דיבר אודות הייסורים שצריך לשאת אותם ברצון, ויותר מזה לקבלם בשמחה, כי גם הם תוצאה של חסדי ה'... הוא מוסר את עצמו כליל לחסותו ולרצונו של הקב"ה". נפטר בערב שבת קודש, ב' שבט ה'תרע"ו (1916). חי כ-59 שנים. ציונו בקלם בסמוך לציון אביו.

אביו: הצדיק ר' שמחה זיסל (הסבא מקלם). **אמו:** מרת שרה לאה. **אשתו:** מרת פעשה הי"ד (בת ר' משה איילברג ורעייתו בילא לבית אקרמן. מצאצאי רבי אברהם דנציגר הי"ח אדם). **בנותיו:** מרת חיה (נישאה לר' דניאל מובשוביץ), מרת שרה פרידא (נישאה לר' גרשון מיאדניק), מרת בלומה (נישאה לר' אליהו אליעזר דסלר). **בניו:** ר' אלטר, שמחה יצחק הי"ד. **מרבתינו:** אביו, הגאון ר' שמחה זיסל. **מתלמידיו:** מרן הגאון המשגיח רבי יחזקאל לוינשטיין, מרן הגאון ר' אברהם אבא גרוסברד (משגיח בישיבות פוניבז', ריגא ולומז'א), מרן הגאון הרב ירוחם ליבוביץ (משגיח בישיבות ראדין ומיר).

הגאון מרן רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל סיפר: פעם אחת ביקשו מרבינו שיתערב בסכסוך מסויים כדי שינסה לפשר וישקט את המחלוקת שהתעוררה בין הצדדים. רבי נחום זאב סירב לשמוע על כך, ונימק את טעמו כי הוא חושש אולי אחרי שישמע את העניין, ימשך להיות צד במחלוקת. רבי נחום הוסיף ואמר כי רק חמישה רגעים יכולים לעמוד בניסיון, ואילו מעבר לזמן זה יש סכנה שמא ימשך לצד אחד במחלוקת. רבי מיכל יהודה המשיך ואמר: "עד כדי כך רבי נחום זאב החמיר על עצמו בזהירות גדולה, שכן בעלי המחלוקת נכשלים בהרבה איסורי תורה, ולא רק שהם חוטאים בנפשותם אלא נעשים ח"ו למחטיאי הרבים. במצב זה יש השפעה רעה על המידות. בנוסף, כמה ביטול תורה נגרם בגלל המצב, ועל כל חילול שם שמיים ברבים בעולם כולו". (מעובד מתוך 'דרכי החיים').

מרן הרה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זיע"א סיפר: פעם נכנסתי למורי ורבי הרה"צ רבי נחום זאב זיו מקלם זיע"א וראיתי אותו שהוא קוצץ את ציפורני ידיו. לאחר מכן שייף אותם היטב בפצירה. לשאלתי הוא הסביר לי את פשר מנהגו וכך אמר: "אני מעיין הרבה בספרים השייכים לציבור. אני חושש שמא אגרום בציפורני איזו שהיא שריטה וקלקול לספר ואהיה חלילה מזיק לרכוש של הרבים".

רבינו הצטיין במעשה חסד עם הבריות עד שאביו, הסבא מקלם, מכנהו באחד ממכתביו בתיאור '**איש החסד**'. הוא פעל בעיקר בין אנשי רוסייה שהיו באים לעיירה קניגסברג להתרפא. הוא נפגש איתם והתעניין במצבם והיה עושה כל שבאפשרותו למענם. רבינו החשיב מאוד את ביקוריו בבתי החולים המקומיים ומצא בהם גם תועלת מוסרית. פעם כתב לאביו ששני דברים מחזיקים אותו ביהדות: המכתבים של אביו ובתי החולים שבקניגסברג... גם את פעולות אלו השתדל ככל האפשר לבצען בצנעה שאיש לא יכיר בהן. לפעמים גם זקף את הפעולות לחשבון אחרים כדי לסמוך 'אהבת חסד' להצנע לכת'.

אחד מחשובי בית התלמוד של קלם, פנה אל רבינו במכתב וביקש ממנו שיפעל עבור אחותו החולה הנוסעת לקניגסברג להתרפא וזקוקה לעזרה. רבינו לא הגיב למכתבו. אותו האיש פגש את רבינו לאחר מכן ונזף בו על שלא עזר לאחותו. רבינו לא השיב לגערותיו. לאחר מכן נודע לאיש במקרה שכל העזרה שהושיטו לאישה זו בקניגסברג הגיעה מרבינו שפעל כל העת למען האישה באמצעות אדם אחר והוא לא סיפר זאת משום 'הצנע לכת'.

על יחסו של רבינו עבור הבריות מספרים נפלאות. הוא היה חודר לתוך רגשותיו של כל אדם ועורך מחשבות תמיד איך הוא יכול למנוע ממנו צער ולהיזהר בכבודו. בתו הרבנית דסלר סיפרה: פעם אבא נסע לחתונה בעיר וילנא. בעת סעודת הנישואין שהשתתפו בה מגדולי העיר, התכבדו האורחים החשובים לנאום לכבוד המאורע כנהוג. ראשון הנואמים היה אחד האנשים המכובדים ביותר של וילנא. האיש לא הצליח בנאומו. רבינו היה צריך לנאום לאחר מכן. רבינו היה מחונן בלשונו והיה ידוע כנואם בחסד עליון. לתימהון כל הקרואים, רבינו סירב לנאום למרות כל הבקשות וההפצרות. אחר כך גילה לביתו שהיתה נוכחת במקום, כי חשש שיעלה בנאומו על הרב שקדם לו, ובזה יבייש אותו ויתכבד בקולו...

תלמידו הגאון ר' אברהם אבא גרוסברד סיפר כי נסע עם רבו ברכבת במשך כמה שעות רצופות. רבינו בכל השעות היה שקוע בריכוז עצום, ללא כל תנועה חיצונית כשפניו אדומים מרוב מאמץ עיוני. למחרת כשנפגשו בישיבה, התנצל רבינו בפני תלמידו על כך שלא שם לב כלל לנוכחותו כל זמן הנסיעה.

כְּחָה שֶׁל קֶבֶלָה

לא עולה למעלה, הוא צריך להיות בבגאז' למטה". האיש אמר: "מה איכפת לך? זה יהיה אצלי". הנהג התעקש: "לא! זה תופס עוד מקום", האיש התחנן יפה, "אני לא אתפוס שום מקום נוסף, אני אניח את התיק על הברכיים שלי".

הנהג לא הסכים ואמר: "זה יפריע במעבר". "לא! אני מבטיח לך שהתיק יישאר על הברכיים מתחילת הנסיעה עד סופה". הנהג התעקש: "אתה מעכב את כולם פה, אתה לא תעלה למעלה את התיק!".

"תעשה לי טובה, הייתי מניח את התיק למטה, אבל יש לי שם משהו חשוב". ביום רגיל באמת לא היתה לו בעיה להניח בבגאז', אבל הוא לא רצה לגלות לכולם שיש לו שם הרבה כסף כי אז בוודאי הוא לא היה יכול להניח את התיק למטה.

הנהג כיבה את מנוע האוטובוס ואמר: "אני לא נוסע עד שאתה לא מוריד את התיק למטה". בין הנוסעים באוטובוס פרץ ויכוח. חלקם צידדו בעדו וחלקם לא. באותו הרגע הוא חשב לעצמו: "אני יכול לפתוח את הפה עכשיו. הייתי מזכיר לנהג בדיוק מי הוא! אבל קיבלתי על עצמי שאני לא מדבר בצורה מכוערת כמו פעם!".

הוא אמר לנהג: "אתה צודק, יש לך את הכללים שלך. אני לא מבין אותם, אבל אם אתה רוצה ככה, אז אני ארד ואחכה לאוטובוס הבא". הוא אמר זאת למרות שהוא היה צריך להיות במשרד שלו בירושלים בשעה 9:00 והאוטובוס הבא יגיע רק בעוד רבע שעה...

הנהג פתח את הדלת והוא ירד מהאוטובוס. לא עבר זמן רב והאוטובוס הבא הגיע והוא נסע עליו. הפעם למזלו הנהג שהיה שם הסכים שיעלה את התיק.

הוא סיפר שבאותו לילה התחילו לדבר איתו על הצעות. בנו התארס אחרי מספר שבועות. אחרי האירוסין השדכן סיפר: "אנחנו כבר אחרי הסגירה אז אני רוצה לגלות לך משהו מעניין. המחותן חזר אלי ואמר שהוא רוצה לשמוע שוב על שידוך שפעם הצעתי לו. שאלתי אותו: 'למה שינית את דעתך?'. הוא אמר ששמע דברים נפלאים על הבחור, אבל גם שמע שהמחותן הוא טיפוס קשה שמסוכסך עם כולם. מי רוצה להתחתן עם משפחה שיש עליהם קפידות!".

"אבל היום הייתי באוטובוס בדרך לירושלים. ראיתי איך הוא עלה לאוטובוס וראיתי שהנהג לא נתן לו לעלות עם התיק. ראיתי איך הוא הגיב בצורה עדינה ולא צעק, למרות ששמתי לב שהוא מיהר מאוד. כמה אנשים אתה מכיר שהיו מתנהגים ככה? אמרתי לעצמי, כנראה אנשים לא מפרגנים לו ומקנאים בעסקים שלו וסתם מוציאים עליו לעז".

להלן סיפור המעובד מתוך 'אסדר לסעודתא'. יש בסיפור זה כדי ללמד אותנו עד כמה גדולה כוחה של קבלה אחת ועד כמה היא יכולה לסייע לנו.

רבי אברהם מרדכי מלאך סיפר: בארץ ישראל לפני מספר שנים גר יהודי בעיר מודיעין עילית. מדובר באיש עסקים מצליח שמוסר קורסים בירושלים.

יש לו בן, בחור בישיבה בחור מצויין ממש. כולם סיפרו עליו רק דברים טובים אבל משום מה בשידוכים לא הלך לו והוא נשאר תקוע ותוקע את הבאים אחריו בתור.

האבא של הבחור יש לו שם אדם בעל פה חריף במיוחד. מי שרק מתחיל איתו- אוי ואבוי מה שהוא יעשה ממנו. כשהוא פותח את הפה על מי שלא יהיה, אותו בן אדם אבוד. עם 'שם' כזה אנשים כבר לא מחפשים להשתדך.

הבחור שלנו התבגר מיום ליום. האבא במקביל עשה סגולות רבות וקרא פרקי תהילים. למרות הכל שום דבר עדיין לא זז. אחרי תקופה לא קצרה האבא עשה חשבון נפש עם עצמו.

"אני מתפלל אבל זה לא עוזר. כנראה שהקב"ה מצפה לאיזה מעשה". במקום לחפש הרבה סגולות, הוא ניגש לאיזה שדכן חדש באותו עיר ושאל אותו: "תגיד לי, למה אין הצעות שידוכים לבן המוצלח שלי?".

השדכן אמר לו בפנים: "אתה יודע על מה מאשימים אותך? אומרים שיש לך פה בלי שליטה ואתה פוגע ללא הבחנה. אולי תקבל על עצמך לדבר פחות ואולי זה יעזור. בעצם זה לא 'אולי' יעזור – זה 'בוודאי' יעזור, כי תמיד למעט בדיבור זה עוזר. במקרה שלך זה בוודאי יעזור".

האבא שמע, חשב וקיבל. הוא קיבל על עצמו החלטה למעט בדיבור. בכל יום הוא נסע לירושלים. למחרת ניגש אליו שכן עם בקשה: "הרי אתה נוסע כל יום לירושלים. יש לי בן שצריך לסגור על דירה והוא צריך כסף כדי לשלם מקדמה. הכסף מונח אצלי, האם תוכל בבקשה להיות השליח להעביר את הכסף? מדובר בעשרות אלפי אלפים".

הוא הסכים ואמר: "תגיד לבן שלך שיבוא למשרד שלי". השכן הסכים ואמר: "תשמור טוב על הכסף". האבא אמר: "אל תדאג, יש לי תיק שאני נוסע איתו כל מקום והכסף יהיה צמוד איתי כל הזמן".

השכן הביא לו את כל הכסף והוא הכניס אותו לתיק שלו. מדובר בתיק עם גלגלים. ביום שישי האוטובוס ממודיעין עילית לירושלים הגיע בשעה שמונה בבוקר. הוא עלה עם התיק, וכאן מתחיל הסיפור.

הנהג פנה אליו ואמר לו: "לא! בשום פנים ואופן. התיק הזה

הרב עובדיה יוסף בן גורג'יה זצ"ל	הרב מרדכי צמח בן מזל אליהו זצ"ל	הרב יצחק בן תפאחה כדורי זצ"ל	הרב שמואל בן שמחה דרזי זצ"ל
רחמים בן רחל ז"ל	אליהו אליאס בן אלגריה ז"ל	מאיר מורד בן שושנה ז"ל	ילד יחיא בן יוסף ז"ל
חיים משה גרשון בן שלמה יחזקאל ז"ל	שמואל בן רבקה ז"ל	זהבה בת שושנה רייזל ע"ה	יצחק בן ברוק דב ז"ל
ר' עוליאלי ישועה בן סטה מקנין זצ"ל	רפאל בן אסתר ז"ל	מאירה בת יפה ע"ה	יצחק בן נעמה ז"ל
יצחק בן אסתר ז"ל	יצחק בן חביבה ז"ל	מרים בן דבורה ז"ל	אקבלי יוסף חיים בן נסכה ז"ל
יצחק בן פנינה ז"ל	אהרון (אורי) בן רבקה ז"ל	ר' שאול בן סילביה זצ"ל	צדיק חכם בן חזלה ז"ל
חי זיזי בן קלרה ז"ל	קאטש בת דגיט ע"ה	שני בת אסתר ע"ה	דוד בר חביבה ז"ל
ר' יצחק בן מסעודה קדוש ז"ל	סוליקה בת עישה ע"ה	מסודי בת חביבה ע"ה	חוה בת יעקב צבי ע"ה
אסתר בת נעמי ע"ה	שרה בת נרניק ע"ה	אסתר בת גולה גאולה ע"ה	יצחק בן מישא אסתר ז"ל
ר' דב בן בנימין אלטר ז"ל	יעקב בן סלימה ז"ל	יוסף בר סעדה ז"ל	ברכה בת מרדכי ע"ה
אורה בת נעימה ע"ה	ספירנת תקווה בת נעימה ע"ה	שלום בן אסתר ז"ל	יעקב בן נעמה ז"ל
מישא אסתר בת זהרה ע"ה	יהודה בן סעידה ז"ל	אריה בן מרים ז"ל	דוד יצחק בן פרח ז"ל
מסעוד בת יקוט ז"ל	עפאת בת השמת ע"ה	אלון בן סעדה ז"ל	גורג'יה בת נעימה ע"ה
רחמה בת מסעודה ע"ה	חיים חומטל בן רינה ז"ל	אילנה (מחרוזה) בת שרה ע"ה	אליאור בן פרידה ז"ל
סעידה בת תופחה ע"ה	ישראל בן חיים משה גרשון ז"ל	מאיר בן נעמי ז"ל	שושנה בת נעמי ע"ה
אליהו בן חיים משה גרשון ז"ל	נעימה בת שרה ע"ה	ספרה בת פסיה ע"ה	בנימין בן דב ז"ל
		שרה גבראלי בת נאוה ע"ה	כל נשמות עם ישראל

תנצב"ה

גיליון מס' 590 פרשת וארא
תשפ"ה שנה שלוש עשרה

מדור זה נכתב לעילוי נשמת
אבי מורי הרב ברוך מאיר ב"ר
יעקב ישעיהו ויסברג זצ"ל
ואמי מורתי מרת רבקה בת רבי פסח
יעקב אנגל זצ"ל תנצב"ה

דברי שי"ח

ממזן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

אבעלי אסופות – כיבוד אב ואם (ב')

הובא תשובת רבינו, במה שמצוי שאב בן תורה מכין אוכל לבנו הגדול שהולך לחיידר או מסדר לו איזה מלבוש כגון עושה לו את קשר העניבה או איגוד ללולב וכי"ב דמותר הדבר דאי"ז נקרא שמקבל שירות מאביו (דרך שיחה שם).

לא לבקש מאביו שיעשה שליחות עבורו

אמר רבינו זצ"ל, בן שיודע שאביו צריך להגיע לבקרו אסור לו לבקש מאביו שיביא לו בדרך אגב איזה חפץ מהבית אפילו שאינו מוסיף להאב שום טרחה כיון דסו"ס שוייה להאב שליח להעביר לו, והגמ' אומרת בקידושין (מ"ה ב') לא חציף איניש לשוייה אבוב שליח, והוא בכלל האיסור האמור בגמ', והמשיך רבינו, ובדידי הוי עובדא בשעה שעסקתי בהדפסת הפירוש על ספר אורחות חיים להרא"ש, והייתי חולה ולא הייתי יכול להביא לבית הדפוס גליונות מהספר, ואבא מרן בעל הקהילות יעקב זצ"ל בא לבקרני וכשראה שצריכים להעביר גליונות לבית הדפוס, הציע מעצמו להעביר גליונות לבית הדפוס כיון שבלא"ה הולך למדפיס עבור שלו, ולמעשה זמן ההדפסה של אותו ספר ארך כמה שנים יותר מן המורגל, וא"ל אבא יודע אתה מדוע ארך זמן כה רב כי מסרת אותם לי, ונשאל רבינו הרי האבא בקש מעצמו ולמה נענש, והשיב רבינו, אה"נ מעיקר הדין בכה"ג היה הדבר מותר, אבל אבא רצה לחנך אותי שהייתי צריך מעצמי להתעורר שאי"ז כבודו, (יושר הורי סי' ד' סק"ג, ובמנחת תודה עמוד ק"ז הביא שאמר רבינו שלא היה לו לספר מעיקרא לאביו שיש לו גם ספר שלא הביא לבית הדפוס, ואולי הוא בכלל מאבוק לא תקבל, ועי' בס' דרך שיחה ח"א עמוד רפ"ד וחשוקי חמד מגילה ט"ז ב', שאמר רבנו שהוא עצמו שאל לאביו הרי לא שלחתי למסור רק אמרתי שגם לי יש הגהות, ענה לי אבא, בכל זאת לא הייתי צריך לשלוח על ידי, ע"כ, ועי' מה טובו אהליך יעקב כ"ב עמוד קע"ג ובס' לשוח בשדה סי' ט' עמוד רנ"ו מהגר"ז זילברשטיין שליט"א והגר"ש"א שטרן שליט"א שביארו דשאני מרן הקה"ש הגדול הדור היה).

פעם אחת אמר לו אביו שהולך כעת למסור למדפיס ספר שסיים לסדר ואמר לו רבינו שגם הוא בדיוק גמר כעת לסדר הספר ורוצה למסור למדפיס אמר לו אביו א"כ תמסור לי ואמסור למדפיס כיון שבין כך אני הולך אליו ומסר לו הספר ואח"ז נתעכבה ההדפסה חודשים ארוכים בכל פעם מסיבה אחרת עד שעשה חשבון נפשו וראה שזה משום שלא עשה כהוגן שנתן לאביו למסור למדפיס וכאי' בגמ' בקידושין (מ"ה ב') לא חציף איניש לשווי לאביו שליח, ואע"פ שהוא לא ביקש אלא אביו הציג מעצמו ומבואר בגמרא שם דאם ארצויי ארציה קמיה שרי, מ"מ כנראה שבכל זאת לא היה צריך. (אלא ד"א של הלכה פס"ט אות ח').

לבקש במה שרגילים לבקש ומוחלים

במה שכבר נהגו העולם לבקש מההורים וסומכים שמוחלים בזה היה דעת רבינו זצ"ל דאין קפידא, (יושר הורי סי' ו' אות י"ב). ונשאל רבינו זצ"ל אם שרי לבקש מאביו לעשות לו טובה להסיעו במכונית, או להעביר לו האוכל מהצד השני בשולחן, והשיב, אין ראוי אא"כ יודע שאביו ישמח בזה, (אשיחה ח"ב עמוד רנ"ג וכן עי' קובץ היכלא י' עמוד ג' שאסור לבקש שיקנה עבורו במכולת ומ"מ השיב דמספיק שהחמרו במבקש להדיא אבל אם אומר בלשון שאלה האם יש מלח ומימלא יביא יש להקל, ועי' בדרך שיחה עמוד רפ"ג דאם האבא הולך להביא משלוח מנות יכול לומר לו בדרך ארצויי ארצי קמיה דגם לו יש משלוח מנות לאותו א').

לומר בברהמ"ז ברשות אבי מורי

כתב רבינו זצ"ל, שמרן החזו"א זצ"ל הקפיד על בן שלא אמר בברהמ"ז ברשות אבי מורי, עי' באה"ט (אר"ח סי' קפ"ז סוף סק"א), ואף כשאמר האב לבנו לזמן צריך לומר ברשות אבי מורי, (קונטרס הזכרונות סימן י"ב אות י"ז וסי' מ"ב ס"ג).

הרחמן הוא יברך את אבי מורי

המברך ברכת המזון ואומר הרחמן הוא יברך את אבי מורי ואת אמי מורתי אמר רבינו זצ"ל דמסתבר שמקיים בבקשה זו מצות עשה דאורייתא (ויתכן שעיקר הברהמ"ז יהיה דרבנן שלא אכל כדי שביעה וסוף ברהמ"ז יהיה מה"ת בבקשה זו), ואמר רבינו זצ"ל, דאפי' אם אינו מכוין להדיא לכיבוד אב ה"ז כיו"א, כדאי' בירושלמי פסחים (פ"ה ה"ג) במצה בין שכיוון בין שלא כיוון והכא מכיון שהסיב חזקה כיוון. (יושר הורי סי' ד' אות ט' ועי' משנ"ב סי' ס' סק"מ מהחיי אדם כלל ס"ח). ובמקו"א נשאל רבינו אם במצוות שבין אדם לחבירו ככיו"א ג"כ צריך כוונה למצוה, והשיב, יש אומרים שצריך, (מזמור לאסף אלול תשס"ט).

עד כמה חייבים לטרוח בטיפול באב זקן

נשאל רבינו זצ"ל, אודות אב זקן שנמצא בבית בנו האב שמתפקד אך מעט בכוחות עצמו מטופל במסירות ע"י משפחת הבן אך דא עקא שטיפול זה משבש לחלוטין את סדרי הבית, ונשאל האם יש לשקול במצב זה להעביר את האב הזקן לבית אבות מכובד שבו יטפלו בכל צרכיו והשיב ע"פ הירושלמי בפייאה (פ"א ה"א) גדול הוא דבר שהוא פריעת חוב מדבר שאינו בפריעת חוב פירוש גדולה מצות כיבוד או"א משאר מצות, דמצות כיבוד או"א בגדר פריעת חוב, וכ"כ החינוך (מצוה ל"ג), א"כ יש לבן לשקול היאך היה אביו נוהג אם חלילה בנו ה' במצב כזה שהטיפול בו יבשב לגמרי את סדרי הבית האם גם או היה מעבירו למוסד מתאים המטפל בכאלו או משאירו בביתו בכל מחיר ואם אכן אומדן הדעת שהיה משאיר את בנו בביתו כפי שזה ברוב המקרים א"כ חייב לעשות כן גם ביחס לאביו שהרי כך היה אביו נוהג עמו ומדין פריעת חוב מחויב לעשות לאביו מה שהיה עושה עמו, (יושר הורי סי' א' סק"ז).

מאבוק לא תקבל

כתב רבינו זצ"ל, אאמו"ר ז"ל הגיש לי איזה מאכל ואמר לי מרן החזו"א זצ"ל שאסור לקבלו, כמבואר ביו"ד (סי' ר"מ סכ"ה) כדאי' בגמ' קידושין (ל"א ב') דבאב בן תורה מאבוק לא תקבל, (קונטרס הזכרונות סי' מ"ב ס"ב), ופ"א סיפר רבינו שרצה אביו להגיש לו כוס תה וא"ל מרן החזו"א מאבוק לא תקבל, (דרך שיחה ח"א עמוד רפ"ה וע"ש מהברכ"י שאפי' אם האב רוצה מאד לא יקבל הבן ממנו דלא סגי דלא חלשא דעתיה, ואמר רבינו דאם אין האב יודע ההלכה הנ"ל לא חלשא דעתיה וכה"ג שהאב רוצה ליתן לבנו כיון שאינו יודע הגמרא לא חלשא דעתיה, והביא מהר"ן שם י"ב ב' ד"ה גרס"י דאם האב מפציר בו שיקח ומקפיד אם ימנע שרי בכל ענין, ועי' תשובת רבינו בקובץ היכלא י' עמוד ג' דאם מפציר ומבקש זהו מצותו ומ"מ כ' דבספק יש לילך לחומרא, ועי' בגליון שיח אמונה ג' הליכות שיח אות י"א דאם האב נהנה לעזור לבנו יש להתיר, וצ"ע אם אין בד"ז שום טירחא לאביו אם יכול לשלוח אביו, ועי' ארחות רבינו ח"ג עמוד ק"ט ומעשה איש ח"ו עמוד ק"ג). ואמר רבינו זצ"ל, דכ"ז כשמגיש המאכל לבן אבל אם רק מכין לו אין בזה חשש, (דרך שיחה שם וע"ש שאמר שאם עושה האב עבור הבן מה שאין הבן יודע לעשות א"ז חסרון בכיבוד אב). כמו כן אמר רבינו זצ"ל דשרי לבקש מהאם שתכבס עבורו מותר דזה רצונה, ורצונו של אדם זה הוא כבודו, (ס' בן חכם יו"ד סי' ר"מ). עוד

עורך: יצחק גולדשטוף

ליצירת קשר: ✉ ig0533145900@gmail.com

✉ רבי יהודה הנשיא 52 בני ברק ☎ 053-3145900

ניתן לתרום גם במכשירי "קהילות" ו"נדרים פלוס" בבתי הכנסת,

יש ללחוץ על לחצן 'קופות נוספות' ובחיפוש 'דברי שי"ח', או בטלפון:

נדרים פלוס 03-7630585 שלוחה-1586

קהילות 073-2757000 שלוחה-4310

שָׁנִים קְדֻמוֹתָיו עַל גְּדוּלַת הַדּוֹרוֹת פֶּרֶק 130

עוֹבְדוֹת חֲדָשׁוֹת וְנִדְרוֹת מִפִּי רַבֵּנוּ מִרְץ זָצוּק"ל!

נִדְוֹר שָׁנִים קְדֻמוֹתָיו - הַשְּׁבוּעוֹת הַבָּאִים בַּעֲזָה"י:

הַגַּה"צ רַבֵּי מִשְׁנֵה טִיקְוֶנְסְקִי מִשְׁנֵה דִישִׁיבַת סְלֹבְדָקָא (כ"ד טַבַּת תַּשְׁנ"ח) | גִּיס רַבֵּנוּ הַגַּה"צ אַבְרָהָם אֱלִישִׁב זצ"ל (כ"ח שְׁבַט תַּשְׁע"ד)

הַאָּוֶן רַבֵּי הַרְ"שׁ בְּרַמְזֵן זצ"ל | הַאָּוֶן רַבֵּי אֶפְרַיִם בּוֹרְדַאיִנְסְקִי זצ"ל (כ"ז שְׁבַט תַּש"ן)

נִשְׁמַח לִקְבֹּל מִקּוֹרְאֵינוּ הַנֶּאֱמָנִים מִסְמָכִים, תַּמּוֹנֹת, עוֹבְדוֹת וּמַעֲשֵׂיוֹת הַקְּשׁוּרִים לַהֲנִי"ל

הַגַּה"צ רַבֵּי זָאב אֵידֶלְמָן זצ"ל (ו' טַבַּת תַּש"ס)

בְּרִיקוּד בַּשְּׁמַחָה מִשְׁפַּחְתִּי: רַבֵּינוּ נִרְאָה מַגְבּוֹ, וּמִשְׁמַאל לִימִין: רַבֵּי חַיִּים גְּרִינְמָן, רַבֵּי זָאב אֵידֶלְמָן, רַבֵּי זֶלְמָן דְּרוּרִי זָכַר צְדִיקִים לְבִרְכָה

יודע את כל הש"ס

והמעשה השני, שבאמצע הסעודה בשמחה הנ"ל, ביקש הסטייפלר מבנו הקטן - רבינו לומר בקול את שמות

מסכתות הש"ס, ולהפתעת כולם הילד הקטן החל לדקלם בניגון מיוחד את שמות כל מסכתות הש"ס, ברכות, פאה וכו' וסיים תוך כדי שהוא מושיט את ידו הקטנה: עוקצין, גיב א צוקרעל (-תן סוכריה)... כי כנראה הילד הורגל לקבל כפרס על הצלחתו.

ובאותו מקום נכח רבן של ישראל מרן רבי חיים עוזר גרודזינסקי זצ"ל, שאל את הסטייפלר איך הצליח ללמדו כל זאת?, וענה לו שבכל יום כאשר הילד הולך לישון, הוא חוזר בפניו בניגון על שמות המסכתות וכך הוא מרדים אותו... (ספר חיי תורה, מרבי יעקב שטר).

והסביר רבי זאב, שכל לילותיו של הסטייפלר היו קודש ללימוד התורה, ולכן הוא נטל על עצמו לעזור לזוגתו הרבנית ע"ה, שתנוח ולא תצטרך לקום בלילה כשהתינוקות מתעוררים, ואם התעוררו הרדים אותם בשיר זה...

הילד שביקש הסכמה

רבי זאב זצ"ל עלה לארץ ישראל מספר שנים לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה 'השואה', ואת הרשיון עליה - סרטפיקט, קיבל באמצעות ישיבת נובהרדוק, ולכן כאשר נכנס לארץ ישראל החליט ללמוד בישיבת 'בית יוסף' בבני ברק, ואכן שהה שם תקופה קצרה של כששה שבועות, כהכרת הטוב.

באותו פרק הזמן, כיהן הסטייפלר כראש ישיבה, וכאשר רבי זאב ביקש להימנות על תלמידי הישיבה, הוא נקרא כמובן לשיחת-מבחן תורנית עם ראש הישיבה, שכבר הכיר אותו מוילנא, כאמור לעיל.

וסיפר רבי זאב, שכשהגיע ל'מבחן' ישב שם על יד השולחן רבינו, שהיה אז ילד כבן שמונה, וכתב חידושי תורה במחברת מוכרכת. כאשר עמד רבי זאב לצאת מהבית, 'קפץ' הילד מהשולחן ופנה אליו באומרו 'אני כותב חידושי תורה על פסחים, יש לי כבר הסכמה מהפטעטר (-הדוד) ר' אברהם ישעיה, תסתכל גם אתה במחברת ותכתוב לי הסכמה'... (ספר רבי וועלעל דער איידל מאן)

לא הסכים להקדימו

פעם נפגש ר' זאב עם רבינו זצ"ל בפתח המדרגות של כולל חזון איש.

כאשר הבחין בו רבינו מיד עמד על דעתו שר' זאב יעלה ראשון, ור' זאב שאל בפליאה "מה פתאום?". ענה לו רבינו שהוא מבוגר יותר. אבל ר' זאב התעקש לעלות אחרי רבינו. משראה זאת רבינו, פנה בשתיקה ויצא מהבנין ונכנס אל הכולל בכניסה שמסביב, דרך מדרגות עזרת הנשים.

רצה לשמוע את מילות התשובה

רבי זאב היה דיין גדול ולא סמך על 'בערך'. בשנותיו האחרונות נסע פעמיים עם משמשו לבית רבינו לשאול דבר שהיה צריך הכרעת רבינו, אבל מאחר והעליה במדרגות קשתה עליו - החליט לבוא לרבינו אך הוא ימתין למטה, ושלח את מלווהו לשאול, כדי לשמוע את התשובה מיד אחרי שנאמרה "כמין ימא לטיגנא".

כשהשליח הגיע, הבין רבינו שהמשלח נמצא באזור, ותיכף שאל אותו "איפה הרב אידלמן?" וכשאמר לו שנמצא למטה, מיהר לרדת אליו ולכבדו, והתכופף אל חלון המכונית שר' זאב ישב בה, וכשר' זאב רצה לצאת אליו - לא נתן לו. ושוחחו ארוכות בחביבות ונפרדו בחמימות רבה. (על פי "ר' וועלעל דער איידל מאן" עמוד 317)

רבי זאב ורקד במרץ בשמחת חתן וכלה

הגאון הגדול והצדיק רבי זאב זצ"ל נולד בשנת תרע"ד בעיר בריסק, שבליטא. בנערותו למד אצל הגאון האמרי משה, ואחרי כן בקמניץ אצל הגאון ה'ברכת שמואל'. בשנת תרצ"ז עלה לארץ ישראל מאימת הגיוס הפולני, ונכנס ללמוד בישיבת לומז'א בפתח תקוה, ואחרי שבא בברית הנישואין למד עשרות שנים והיה לאחד מראשי החבורה בכולל 'תורף ארץ ישראל' בפתח תקוה. היה מקורב מאוד אל מרן הגרי"ו מבריסק, ולהמשגיח הגר"י לוינשטיין. רבי זאב זצ"ל היה נושא בעול עם חבריו בגופו וממונו באופן מופלא, וצדיק נסתר שהתענה תענית דיבור בשני וחמישי ובחודש אלול, ועוד הנהגות נשגבות, אך תמיד הצליח להיות נחבא אל הכלים ולהצניע את מעשיו, ומסתיר את רום גדולתו והיקף ידיעתו ועמקותו בתורה. נלב"ע אור ליום ו' טבת תש"ס.

"כיוונת לשאלת החומש"...

רבינו הכיר היטב את רבי זאב זצ"ל, ככחור בישיבה בלומז'א בפתח תקוה. אמנם רבי זאב היה מבוגר ממנו בכחמש עשרה שנה, והיה נמנה על קבוצת הבחורים המבוגרים בישיבה, אבל הידידות ביניהם נמשכה לאורך כל השנים.

במשך השנים הזכירו רבינו לשבח בכמה הזדמנויות, וכשהיו נפגשים נהג בו כבוד גדול.

פעם סיפר רבינו, מה שזכר בעת לומדו בכולל אברכים "חזון איש" בשנים הקדומות:

שהיה תקופה שהיה מתקיים שיעור הלכה בכולל בעניני שמיטה מספר 'שערי צדק' שחיברו בעל ה'חיי אדם', בין ההלכות ללמדו את הדין שחייבים לשבות מכל מלאכה ולא לזרוע ולנטוע שום דבר בשביעית. כאשר בשיעור נכחו כמה מלומדי וחשובי הכולל, וגם הגה"צ רבי זאב אידלמן זצ"ל.

ישב שם בצד יהודי פשוט, וכאשר למדו את ההלכה הנ"ל, שאל בפליאה, אם כן מה יאכלו אנשים עובדי האדמה בשנה זו?

השיב לו רבי זאב זצ"ל, לשאלה שלך כבר כיון החומש... ששואל את זה בפרשת בהר, 'וכי תאמרו מה נאכל'... (שבענו מטובך - שמיטה).

וכשהוציא רבינו את כתבי רבו בספר 'נחלת אליהו' ביקש מרבי זאב שירשום לו זכרונות ועובדות מרבו הגדול הצדיק רבי אליהו דושיניצר, שזכר מתקופת הלימודים אצלו בישיבה, ואכן בספר מובא (במהדורה חדשה עמוד י"ט, רשימה ט"ו) כמה דברים שרשם לדורות.

רבינו נעמד בהדרת כבוד לכבודו של רבי זאב אידלמן כאשר הגיע אליו

שקיעות בלימוד עד החופה

רבי זאב קיים בעצמו בכל תהלוכות החיים, את המשאלה שכל אחד מבקש 'ונפשי כעפר לכל תהיה'. הוא לא החשיב את עצמו כלל, ועל אחת כמה כשהיה מגיע אל מול גדולי התורה, או אז היה נוהג בהם כבוד מלכים.

פעם סיפר שני עובדות מענינות שזכר מצעירותו, אודות מרן הסטייפלר ובנו רבינו זצוק"ל, מהתקופה שעוד התגורר בימי חורפו בחוץ לארץ.

היה זה כאשר התקיימה בוויילנא חתונת אחיו הגדול, רבי שרגא פייבל איידלמן זצ"ל, והכלה היתה אחותו של רבי שמואל גריינמן, גיסו של הסטייפלר. הסטייפלר הגיע במיוחד עם בנו - רבינו שהיה אז ילד קטן כבן שנתיים.

וסיפר שהסטייפלר הגיע למקום החופה, ומכיון שנשאר זמן מה עד החופה, הסיר את כובעו והניחו בצד בלי תשומת לב מיתרת, ומיד שקע בלימוד... ועובדא זו נשארה חרותה במוחו של רבי זאב זצ"ל עשרות שנים אחרי כן, על עומק השקיעות של הסטייפלר גם בזמנים שכאלה.

[כן מובא בספר ר' וועלעל דער איידל-מאן, ומובא שם עוד, שפעם אברך אחד הזמין את הסטייפלר לסנדקאות אבל לא היה ביכולתו להגיע, ואמר לו שיקח אדם עם 'פה נקי, עיניים טהורות, ידים נקיות' וזה רבי זאב איידלמן].